C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Troska_Jan_Matzal-Zapas_s_nebem_2-Podobni_bohum.pdb

PDB Name: Troska, ZSN2, Podobni bohům
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 4.9.2003
Modification Date: 4.9.2003
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

J. M. Troska
Podobni bohům

Kapitola první
NĚKDE MEZI HVĚZDAMI

Arne seděl za řídicím stolkem s bezradným výrazem ve tváři nad páčkami, knoflíky a vypínači, které pozbyly svého významu. Také měřicí a jiné přístroje ztratily účinnost. Lékař Pavel byl zahloubán do studia map hvězdné oblohy a vnitřních i vnějších planet, snažil se zachytit alespoň jedinou nitku, která by Aeronautilus vyvedla z úžasného, nekonečného labyrintu vesmíru.
Nevěděli nic. Pranic. Jen tolik, že se s nimi Aeronautilus řítí nezměrnou rychlostí do nekonečných hlubin či výšin prostoru, v němž kolotají a víří, tkví a točí se myriády světů a hvězd, sluncí a komet, planet, asteroid a meteorů, ve stroji zkonstruovaném a řízeném silou, jejíž jméno je podle vědy příroda.
Jejich letoun je čímsi tažen, jak dokazuje jiskření rozsochy na jeho temeni. Nezměrnou rychlostí se řítí do bezedna...
"Kam vlastně letíme?" položil Petr přímou otázku.
"Kdybych věděl!" zabručel Arne.
"Pěkný pilot!" ohrnul Petr rty. "Copak to nemůžeš odhadnout?"
"To je právě to, že nemohu," odvětil Arne zasmušile. "Země nás v moci nemá. To by bylo mnohem větší napětí."
"A nemůžeš se z toho vleku vymanit?"
"Ne."
"Pokusil ses?"
"Toho se vyvaruji."
"Pročpak?"
"Milý Petře, je vidět, že jsi strojař a nevyznáš se v elektrotechnice. Kdybych teď z toho napětí vybočil, byl by následek katastrofální. Při této strašlivé rychlosti letu bychom se v několika vteřinách dostali mimo vliv té síly, která, ať prýští odkudkoli, ukazuje alespoň příbuzné znaky s naší elektřinou a dává tedy naději na příznivý cíl. Elektrický zdroj je v tomhle labyrintu jediné, co nám skýtá náznak jakési příbuzné planety, jež nás snad k sobě táhne."
"O tom bych pochyboval."
"Proč?"
"Poněvadž zrovna tak nás k sobě táhl Mars a pak se ukázalo, že složení jeho elektřiny je odlišné od pozemské."
"V tom máš sice pravdu, ale jen částečně. Odlišnost elektřiny na Marsu se prokázala až v bezprostřední blízkosti. Všecky naše přístroje přece na Agirově polovici účinkovaly a také radiofonického i televizního spojení se Zemí bylo dosaženo. Jen start nám byl znemožněn. A právě naše zkušenost s Marsem je nám dobrou školou, vím už předem, jak se zařídit, kdyby se dostavily nějaké poruchy, až se budeme blížit k cíli. Je jen otázka, kam letíme. Odpověď na ni může dát nejlépe Pavel."
"Tak co tomu říkáš, doktore?" obrátil se Petr na přírodovědce.
"To nejde vytřepat z rukávu," zavrčel Pavel. "Jsme teď asi sto miliónů kilometrů od Země. Někde v tom bodu, kde se protíná dráha Marsu s dráhou Erósu."
"Najednou i ty začneš s Erósem? Vždyť byl viděn snad jen jednou a nikdo o něm nic neví."
"Byl objeven v roce 1898 Wittem. Jeho oběh kolem Slunce činí šest set čtyřicet tři dní, tedy asi rok a devět pozemských měsíců."
"Když se zde tedy křižuje dráha Marsu a Erósu, pak nás snad táhne ten Erós?"
"Nedělej si ze mne blázny!" zavrčel Pavel. "Není třeba, aby ses stavěl nevědomější, než jsi."
"A co zase?"
"Jako inženýr máš přece mít aspoň pojem o prostoru. Vždyť tohle není plocha, nýbrž nekonečný prostor! Dráha těch dvou těles není na kolejích s výhybkami a semafory. Když se zde protínají, mohou letět milióny kilometrů mimo sebe, nad sebou nebo pod sebou. Ostatně, vem si logaritmické pravítko. Budeš počítat! Pokud je hvězdářům znám dodnes vesmír, jsou jeho rozměry takové, že z jeho hranic jde k nám světlo pět set miliónů let. Naše Slunce je od Země vzdáleno průměrně sto padesát miliónů kilometrů. Rychlost světla činí tři sta tisíc kilometrů za vteřinu. Za jak dlouho dorazí

světlo ze Slunce na Zemi?"
"Za osm minut a dvanáct vteřin," hlásil Petr výsledek.
"Dobře. Kolik kilometrů urazí světlo za rok?"
"Devět a půl bilionů."
"Správně. Z hranic vesmíru, jak je dosud hvězdářům známo, potřebuje světlo pět set miliónů let. Kolik kilometrů jsou vzdáleny tyto hranice od Země?"
"Čtyři tisíce sedm set padesát trilionů."
"Napiš to v číslicích."
Petr předložil:
4 750 000 000 000 000 000 000 kilometrů.
"Dovedeš si to představit?"
"Ne."
"Věřím. Nikdo si to nedovede představit. Ale to není celý vesmír, chlapečku. To je jen nepatrný kousíček. Náprstek vody proti oceánu. Tyto hranice, zjištěné teoreticky pozemskými hvězdáři, jsou vyznačeny mlhovinami, které lze spatřit jen největšími hvězdářskými dalekohledy, a takový hvězdář, který jimi kouká, se podobá člověku, který stojí uprostřed husté mlhy a svítí si kolem sebe lucernou. Čím ostřejší světlo, tím dál vidí, ale jeho obzor je i při nejsilnějším světlometu velmi omezen. Hvězdářské teleskopy dovedly zachytit oblast, která obsahuje na sto miliónů mlhovin, podobných našemu Slunci, které je z nich jen nepatrným jedincem. Taková mlhovina, to jsou sta miliónů sluncí, vzdálených od sebe na milióny světelných let. Lidé hledí za jasné oblohy na Mléčnou dráhu a málokdo ví, že ten svítící pás se skládá z nespočetna hvězd, sluncí a mlhovin, z nichž krajní, kterou vidí pouhým okem, je vzdálena na dvacet tisíc světelných roků. Jaký je to rozdíl mezi vzdáleností našeho Slunce, jehož dálka sto padesáti miliónů kilometrů je vlastně pouhých - osm světelných minut. A celý ten ohromný vesmír se teoreticky považuje za stejnorodý, což znamená, že na těch myriádách světů je v podstatě život podobný pozemskému. Jak vypadají světy a život na nich za těmito hranicemi, v ostatních oblastech nekonečna, zůstane navždy tajemstvím. Tam nepronikne žádný dalekohled. Tak vidíš, strojaři, tohle máš jen malou otázku, a přece se vymyká lidským pojmům," končil Pavel.
Mars byl hluboko pod nimi a jeho objem se jevil teď už jen o něco větší, než jak je ze Země prostým okem vidět Měsíc. Letěli tedy vzhůru.
Arne vstal od řídicího stolku a přistoupil k druhům hledícím z okna na krásu, jakou skýtal Mars.
Vlevo od Marsu svítil jako roztavený kov Fobos, jevil se jako nachová kulička se sírově žlutým středem, zaplavující levou tvář planety překrásně růžovou, na okraji do karmínova přecházející září, jež pozvolna zabírala celý kotouč, hltajíc duhově zbarvený střed, a za ním pravou tvář, dosud ozářenou Sluncem, jejíž opálově svítící srp se zvolna tenčil.
Vpravo od Marsu, v poněkud větší vzdálenosti než Fobos, třpytil se jako nádherný démant Deimos, od jehož zledovatělého povrchu se odrážely rudé paprsky Fobu a z druhé strany se v duhových barvách oslnivě lámaly paprsky Slunce.
"Naše rychlost musí být úžasná," mumlal Arne. "Hleďte jen, jak rychle Marsu ubývá."
"Jen vědět, kam letíme," zatoužil Petr.
"Musíme mít trpělivost," pokrčil Arne rameny.
"Jak dlouho?"
"Nějaký den jistě, neboť jsme dosud blízko Marsu. Zde není možné, abychom se střetli s nějakým tělesem. Leda meteor by nám mohl zkřížit dráhu, a ten nám není nebezpečný, poněvadž má svou trať jako my. Dnes můžeme klidně spát."
Pavlův lékařský instinkt vystihl z tónu Arnových slov únavu. Teprve teď si vzpomněl, že je v rekonvalescenci po těžkém nervovém zhroucení. Viděl temné stíny kolem jeho vpadlých očí.
"Ano, půjdeš si lehnout. A hned!" poručil rázně.
"Hm, nevzpírám se. Je mi mdlo," přiznal Arne.
"A co vy?"
"Nestarej se o nás. Zůstaneme s Petrem ještě chvíli zde a pak se vystřídáme na stráži."
"Nemyslím, že by bylo dnes třeba bdít."
"Jsme zdraví a strážní služba nám neuškodí."
Sotva Arne ulehl, usnul i s Habakukem, jenž se k němu přitulil a spokojně předl. Petr s Pavlem zůstali v kopuli.
"Pověz mi ještě něco o vesmíru!"
Pavel udiveně pohlédl na druha.
"Snad tě to, člověče, dokonce nezajímá?"
"Ty jsi dobrák! Budu v zoologické zahradě a nebudu se zajímat o žirafu, tuleně a zebru? A teď, když jsme mezi těmi hvězdami...? Vždyť já sotva rozeznám Velký vůz od Malého, ačkoliv jsem jako kluk rozeznal aerovku od tatry podle hluku motoru na půl kilometru."
"Nu, tak ti něco povím. Zmínil jsem se o Mléčné dráze, která se vine kolem celé zeměkoule, viditelná prostým okem. Zhusta se stává, že některý hvězdář objeví v této mlhovině novou hvězdu. Takové nově objevené hvězdy se odborně nazývají "novy".
Vyskytují se pravidelně ve velmi vzdálených hvězdných soustavách. Novy dosahují ohromných jasností, mnohé předstihují naše Slunce. Jednotlivé mlhoviny mají svá označení, jako například vojenské kóty. Vezměme třeba mlhovinu NGC 4621, jež patří do skupiny spirálových mlhovin v souhvězdí Panny, od které k nám letí světlo asi čtyřicet tři miliónů let."
"Kolik?" ptal se Petr.
"Třiačtyřicet miliónů let."

"To je stáří, to je stáří!" pokýval hlavou Petr.
"To je zase jenom detail. Roku 1939 vyfotografoval astronom Zvický na Palomar Mountain v Kalifornii "supernovu", tedy novou nadhvězdu, kterou objevil v mlhovině NGC 4621. A teď dej pozor: Zvického objev supernovy byl vlastně objev ohromné katastrofy ve vesmíru, která se udála před - třiačtyřiceti milióny lety."
"Co? Jak je to možné?"
"Docela samozřejmě. Kdyby například naše Slunce v této vteřině uhaslo, budeme je vidět stejně zářit ještě osm minut a dvanáct vteřin. Jde-li k nám z mlhoviny světlo třiačtyřicet miliónů let, dozvíme se o změně nebo katastrofě teprve za třiačtyřicet miliónů roků. To je přece logické. A tak je tomu u všech hvězd, které vidíme zářit na obloze."
"Vidíme-li tedy padat hvězdu na obloze, díváme se na její zánik před milióny lety?"
"Podle toho, jak je vzdálená. Polárka například je od Země osmdesát světelných roků. Kdyby dnes zanikla, bude ještě plných osmdesát let zářit na obloze, takže její katastrofu spatří teprve příští generace. - V roce 1600 pozoroval v Praze slavný hvězdář Tycho de Brahe ohromnou hvězdu, která budila tehdy hrůzu a děs, poněvadž zářila i ve dne za plného slunečního jasu."
"To jsou případy!" vzdychl Petr.
"Řekl jsem, že novy jsou nové hvězdy. Tak soudila hvězdářská teorie donedávna. Ale dalším bádáním byla tato nauka zviklána. Kontrolou fotografických snímků se totiž zjistilo, že všecky nové hvězdy, objevené v Mléčné dráze později, byly už mnohem dřív fotografovány jako malé hvězdičky až dvacáté velikosti."
Pavel ve svém výkladu pokračoval dále a Petr ho zaujatě poslouchal. Teprve po několika hodinách, už ospalý, si šel odpočinout.
Když osaměl v kopuli, schýlil se Pavel opět nad planetární mapou.
Kam se asi řítí? Že by je přece planetoida Erós měla v moci, jak podle laické logiky napadlo Petra?
Není to vyloučeno, ba teď, čím více o tom přemýšlí, tím se mu to zdá pravděpodobnější. Ale to by se vlastně vraceli k Zemi, která je ve svém koloběhu nyní vzdálená asi sto miliónů kilometrů.
Ale - letí-li opačným směrem? Pak by se blížili k Jupiteru. Že by ten je přitahoval? To není možné. Jeho průměr je sice jedenáctkrát větší než Země, ale jeho vzdálenost odtud je v této době víc než pětinásobná. Nestačí-li elektrické napětí na vliv Země, jak řekl Arne, stačí tím méně na Jupitera. Ale je tu jiná možnost:
Vzdalují-li se od Slunce, jsou v pásmu mezi Marsem a Jupiterem, kde bylo objeveno přes dvanáct set planetoid čili asteroid, jejichž průměr je většinou kolem sta kilometrů. Mohou tedy být ve vleku některého z těchto "trpaslíků". Kdyby se aspoň trochu mohli orientovat ve směru!
Pavel přistoupil k oknu. Ne, neklame se: ty hvězdy jsou teď níž, než byly asi před dvěma hodinami. A také Mars je stále dole, jenže nyní už menší. Fobos i Deimos už zmizely.
Z toho bylo možné soudit, že Aeronautilus se nevzdaluje od Slunce, nýbrž letí kolmo vzhůru od dráhy Marsu. Pak by tedy byli přitahováni některou planetou, jejíž koloběh je přibližně souhlasný s dráhou Marsu. A to je právě Erós.
Jak dlouho může trvat jejich cesta k této planetce? Těžko předvídat. Ale dosud jsou přece příliš blízko Marsu. Poněvadž Měsíc je asi o polovinu menší, lze odhadnout vzdálenost Aeronautila od Marsu asi na sedm set šedesát tisíc kilometrů. Erós musí být ještě daleko. Přes ohromnou rychlost jejich letu může trvat cesta ještě několik dní.
To je příjemné. Arne se aspoň může prospat a posílit. Ubožák, má toho nejvýš zapotřebí.
Rozsocha stejnoměrně jiskří; důkaz, že cesta plyne nerušeně.
Po několika hodinách pocítil Pavel únavu. Vzbudil Petra a obřadně mu odevzdal strážní službu s přísným napomenutím, aby řádně bděl a občas kontroloval oblohu nad nimi i jiskření rozsochy.
A tak se ujal služby pilota Petr.

Kapitola druhá
BOHY PROTI SVÉ VŮLI

Po několik hodin se Petr pořádně nudil. Jeho živý temperament neměl, čím by se bavil. Občas sice proletěl v dálce zářivý meteor, zanechávaje za sebou duhově svítící křivku, ale tyto úkazy ho málo zajímaly. Kdyby víc znal přírodní vědy, byly by ho právě meteory poučily, že planeta musí být nedaleko, neboť zářivá stopa meteorů svědčila o plynech, o přítomností atmosféry. Ale o tom Petr nevěděl. Znuděn usedl do křesla a začal klímat.
V polosnění měl pocit mírného vlnění. Otevřel oči. Udiveně pohleděl na křeslo, zdálo se mu, že se pohybuje. Nesmysl; vždyť je přišroubované. Ale co ta podivná lehkost těla? Vstal. Vlastně se mimovolně vznesl skoro metr nad podlahu. Co je to?
Snad sám dobrý duch ho zanesl k oknu a pokynul mu vzhůru: Nad letounem plál bledežlutý - měsíc. Ale Petr ihned poznal, že tenhle "měsíc" má jinou tvář než zemský trabant.
"Kluci! Vstávejte!" křičel úzkostlivě.
Arne s Pavlem se vřítili do kopule tygřím skokem, jejich těla vzlétla až skoro do vrcholku, kde se Pavel zmítal a marně se snažil dostat dolů; Arnovi přálo štěstí, podařilo se mu zachytit se armatury nad řídicím stolkem, kam v duchapřítomností ve svém skoku směřoval, a sešplhat po ní do křesla.
"Bídníku! Tys spal! Usnul jsi na stráži! Počkej, jen co se dostanu dolů!" láteřil Pavel na Petra.
Arne ihned pochopil, že Aeronautilus je ve vážném nebezpečí, neboť se svým hrotem řítil na planetu rychlostí, zvýšenou elektromagnetickými výboji z rozsochy. Každá vteřina znamenala větší nebezpečí.
První, co Arne učinil: přerušil proud.
Letoun zakolísal. Nyní zapojil Arne proud do spodku. Aeronautilus učinil přemet. A v tom okamžiku se splnilo Pavlovo přání dostat se dolů. Jenže se tak stalo v kotrmelcích po stěně, které končily bolestným heknutím, když prudce dosedl

na podlahu. A sám rarach přispěl Pavlovi, když mu podobným přemetem Petr vlétl přímo do klína.
"Teď tě mám! Počkej, já tě -!" vrčel, svíraje Petrovy paže.
Ale pojednou se udál tak prudký náraz a po něm poskok do výše, že Pavel byl i se svým břemenem na klíně nadnesen a v příštím okamžiku zase sražen k zemi. Tento tělocvik byl přílišný i na siláka, jakým byl Pavel, vyrazil mu z prsou dech. Uvolnil i jeho paže a Petr toho samozřejmě využil, vyskočil z Pavlova klína, několika skoky zmizel v ložnici a zamkl za sebou dveře.
"Pro-sím tě, co se to sta-lo?" jektal Pavel opřen o stěnu jako rozplácnutý.
"Nemohl jsem jinak. Musil jsem přepojit na záporný proud. Jinak bychom se zřítili. Jak jsme vysoko?"
"Ne-vím."
"Podívej se z okna. Já se nemohu hnout od řízení."
"Já se ta-ky nemo-hu hn-hnout."
"Dobře ti tak! Místo abyste pomohli, rvete se jako kočky. Ale takhle to přece nejde. Petře! Hned pojď sem!" volal Arne.
"Bodejť! Nechám se zaživa zabít, ne?" ozvalo se za dveřmi ložnice.
"Neboj se, doktor se nemůže hnout."
Dveře se zvolna pootevřely a objevila se Petrova hlava.
"Podívej se z okna, jak jsme vysoko od planety!" velel Arne.
A zatímco se Petr šoural k oknu, cedil Pavel mezi zuby:
"Vyřídím si to s tebou, jen co se..."
"Několik tisíc metrů," hlásil Petr.
"Stoupáme?"
"Ano, a dost rychle."
Arne stiskl jednu z páček.
"A co teď?"
"Myslím, že jsme se zastavili."
"Dobře. A nyní?" Arne posunul páčku na reostatu.
"Klesáme."
"Rychle?"
"Ne příliš."
"Pozoruj dál. Jak jsme vysoko?"
"Asi dva tisíce metrů. To je krása!"
"Hlas výšku! Ostatní si zatím nech!"
"Patnáct set."
"Zkontroluj na výškoměru!"
"Dvanáct set."
"Sleduj dál."
"Tisíc! - Sedm set... čtyři sta... dvě stě..."
"Podívej se z okna."
"Zastav! Lidi, pojďte se podívat na tu krásu!"
Arne manipuloval s páčkami.
"Stojíme?" zeptal se.
"Zdá se."
"Jaké zdání? K čemu máš výškoměr?"
"Ach tak! Ano, stojíme."
Arne přistoupil k oknu.
"Báječné!" vydechl nadšeně. "Hotová pohádka!"
"Tohle jsou potom přátelé!" hlásil se Pavel žalostivě. "Přerazí člověka a pak se o něho nestarají." A pokusil se vstát. Kupodivu, šlo to!
Nyní mohli všichni tři pozorovat krajinu, která se rozkládala pod nimi.
A byl to skutečně pohádkový pohled.
Letoun tkvěl ve výši dvou set metrů nad kuželovitým kopcem, porostlým hustým lesem. Ale temeno bylo holé. Travnatý koberec tam zářil v sluneční záplavě jako velký smaragd a uprostřed něho byly balvany, vlastně terasy krychlovitých bloků pestře obroubených. Kolem tohoto návrší se do širé dálky rozkládaly zelené nivy a háje, protkané říčkami a potůčky, jejichž safírově modré stuhy, lemované travinami a stromovím jako nádhernými kyticemi pestrých květů, se hadovitě vinuly, místy zkrášleny sněhobílými peřejemi a slapy. V šíř i dál vše činilo dojem panenské přírody, netknuté lidskou rukou. Přírodní krása, ale přece bez divočiny a neladů. Veliká rajská zahrada až do nedohledna. Přitom bylo zajímavé a nápadné, že z této výše byl obzor mnohem menší, než jaký by se jevil na Zemi. Hranice obzoru tvořila neporovnatelně menší okruh, který se od středu nápadně skláněl, takže měli dojem, že stojí nad pravidelnou oblinou.
"Jsme na nějakém malém světě," odhadl Petr.
"Nějaká planetoida," doplnil Arne. "A podle rostlinstva a bujné květeny je zde jistě příhodná atmosféra. Hleďte jen na tyto obláčky, krásně bílé, bohaté na páry. A přece je v nížině vzduch čistý a daleko průzračný."
"A krásné teplo je venku. Teploměr ukazuje třicet šest stupňů na slunci," hlásil Pavel.
"A tlakoměr?"
"Sedmdesát šest milimetrů, tedy tolik jako na Zemi za krásného počasí."

"Jen je-li složení vzduchu příhodné pro naše plíce," vyslovil Petr obavu.
"Jistě. Ostatně můžeme se lehko přesvědčit. Pootevřu okno," řekl Arne a stiskl knoflík.
Okenní tabule zvolna poklesla a do letounu vnikl proud vonného, svěžího vzduchu.
"Ach! Tohle je jiný doušek než na Marsu," lahodili si.
"Ale co ty podivné bloky pod námi?" podivil se Arne. "Ty se mi nezdají být přírodním útvarem. Jsou příliš pravidelné, sestaveny do přesného okruhu. Hleďte, vždyť je to hvězdicový útvar. Mezery mezi těmi krychlemi a hranoly jsou přímé a sbíhají se do středu, kde je mnohostěnné prostranství. A jak ty bloky září na slunci krásnou růžovou barvou! Každá krychle je ovroubena zeleným páskem, v němž se pestří... hm, podívejme se triedrem."
Objektiv dalekohledu jim objevil takové divy, že se jim zatajil dech.
Stáli nad městem.
Krychle byly vlastně domky, které se vzájemně sobě podobaly jako vejce vejci. Byly vystavěny z kostek růžového mramoru nebo podobného kamene. Střechy byly ploché a kolem každého se vinula terasa, porostlá překrásným kvítím, které ovíjelo sloupoví a arkády. Ale to kvítí bylo dvojí: na sloupech a arkádách rozeznali zřetelně květy, jakési druhy kopretin, aster, růži a jiných, kdežto na terasách mezi zelenými listy, v nichž převládal akantový tvar, byly jakési pestré stvoly a mezi nimi poupátka, od nichž zvonkovitě dolů se šířil a splýval jemný fábor, bílý nebo blankytně modrý. A tyto stvoly a květiny podobné zvonkům se lehce vlnily.
Pojednou Petr vykřikl:
"Vždyť jsou to -lidé!"
"Lidé? Na mou věru, máš pravdu!" potvrdil lékař udiveně. "Vidíš to, Arne? Ty terasy jsou plné lidí."
"Ano, jsou," souhlasil Arne. "Ty stvoly jsou muži a zvonky ženy. Ženy mají něco jako krinolíny, a proto se podobají zvonkům. Ale jak si vysvětlit poměr velikosti skutečných květin k těm postavám?"
"Mně je to už jasné," řekl Petr.
"Jakpak?"
"Je vidět, že se dobře nevyznáte v pespektivě. Jsme dvě stě metrů vysoko. Odtud by se normální lidé jevili jinak a museli bychom je rozeznat už pouhým okem, zvlášť v tomto čistém vzduchu. Ty květiny jsou veliké asi jako u nás na Zemi. Ale ti lidé jsou - trpaslíci. Ba, ještě méně. Pidimužíci v pravém slova smyslu. Odhaduji jejich velikost na třicet, nejvýš čtyřicet centimetrů. Odložte triedry, které klamou, a podívejte se prostým okem. A teď se zahleďte dolů! Nezapomínejte, že jsme dvě stě metrů vysoko. Jak by z této výšky musely vypadat domky, kdyby byly vysoké jako přízemní domky na Zemi?"
Petrův výklad zůstal však bez výsledku.
"Nevidím žádný rozdíl," pokrčil lékař rameny, a také Arne mlčel.
"Nuže," pokračoval Petr, "uznávám, že optický klam je dokonalý. Je to tím, že je zdrobnělé všecko, celý kraj, návrší pod námi, říčky, i to křoví a stromy. Jen kvítí na terasách má asi přibližnou velikost pozemského, ale to právě klame při srovnávání s těmito lidičkami. Je tu působení prvého dojmu květů. Arne, sestupme o sto metrů níž. Pak se vám jistě rozjasní."
"Moudrý návrh," přikývl Arne a usedl k řídicímu stolku.
Po chvilce sestupu zval Petr Arna k oknu.
"Je to tak!" vydechl Arne po několika vteřinách pozorování. "Miniaturní svět. Jak podivné výstřednosti jsou ve vesmíru! Ten kopeček není vyšší než padesát metrů a to prostranství pod námi má nejvýš čtyřicet metrů v průměru."
"Jak tam přistaneme?" zeptal se lékař. "Vždyť Aeronautilus se tam bude vyjímat jako mrakodrap."
"Ještě fantastičtěji," kývl Arne hlavou, "neboť náš letoun se nesmí dotknout půdy, jinak by naše elektřina splynula se statickou elektřinou této planetky, a pak bychom se nevznesli, anebo by mohl nastat výboj, který by byl nebezpečný nám a zhoubný tomuto nárůdku. Musíme zůstat asi metr nad zemí, jako tomu bylo na Měsíci. Nevím, jaký dojem způsobíme. Nikde není vidět ani známku po nějakém pokroku, tím méně po technických vymoženostech."
"Šťastní lidé!"
Prázdné ulice pod nimi se změnily v pestré stuhy a prostranství v květnatou louku.
V triedrech viděli husté proudy tvorečků, hemžících se v ulicích a spěchajících na prostranství, jež bylo zakrátko přeplněné. Jen uprostřed zůstal prázdný kruh, lemovaný drobounkými postavičkami dětí v bílých šatečkách se zelenými věnci na hlavičkách.
"Družičky! Jako u nás," řekl Arne dojatě.
A do kruhu vstoupilo několik mužů v dlouhých, blankytně modrých řízách, kteří vzpínali ruce vzhůru.
Jakési zvuky dolétly k jejich sluchu a splynuly v chorál, který zněl jako jemné šumění vánku, promíšené melodií houslí a harf.
"Spustíme se níž," rozhodl Arne. "Pečlivě sleduj sestup, Petře, ať nedojde k neštěstí!"
"Spolehni se!"
Letoun zvolna klesal. Kupodivu: tvorečkové nejevili bázeň. Jen uprostřed prostranství se vyprázdnilo místo, dostatečné pro obvod Aeronautila. Zelené ratolesti bílých drobečků vlály jim stříc a na tvářích lidiček plálo posvátné vytržení.
"Pozor, Arne! Zmírni pokles! Ještě víc! Tak. Jsme deset metrů nad zemí. Teď už jen pět... tři... dva... jeden... stůj! Pojď se podívat."
Je nemožné vylíčit ten dojem.
Celé prostranství se podobalo pestrému luhu rozvlněnému vánkem. Bytůstky nebyly skutečně vyšší než třicet centimetrů. Nevýslovně jemná melodie linula se otevřeným oknem do letounu, flažoletové tóny, jako závany tajemných eolských harf, chorál vroucí modlitby a jásavého nadšení.

Hoši pudově ustoupili od okna.
"Vystoupíme?" tázal se Pavel.
"Musíme vystoupit," přikývl Arne.
"Jsem zvědav, jaký způsobíme dojem," zasmál se Petr.
"Rozhodně ne směšný," řekl Arne starostlivě. "Spíše se bojím, abychom nevyvolali hrůzu a zmatek. Vždyť se budeme vyjímat jako tři pohádkoví obři, živé věže. Nu, co naplat! Prosím vás, hoši, pohybujte se s největší opatrností! A hlavně při chůzi dbejte, aby se vám některý ten hodný tvor nepřipletl pod nohu. Neshýbejte se k nim a nikoho se nedotýkejte! Podle všeho jsme vítáni jako nějaké božstvo a musíme se tedy přiměřeně chovat."
Prošli turniketem a jeden po druhém sestoupili na půdu planety.
Zpěv rázem utichl. Bytůstky byly zřejmě ohromeny.
V nastalém tichu se Arne ujal slova. Hovořil ztlumeným hlasem, klidně a vlídně, vystříhaje se všeho nadšení a pohybů. Mluvil česky, věda, že by tvorečkové stejně nerozuměli jakékoli jiné pozemské řeči. Chtěl jen uplatnit vliv svého klidného hlasu za předpokladu, že tón je nejlepším tlumočníkeni citů mezi všemi národnostmi jako hudba, jejíž kouzlo působí i na dravce.
Jeho předpoklad se splnil. Bylo vidět, že ohromení a jistě i hrůza těchto drobounkých lidiček se rozplynula, nebo alespoň zmírnila.
Abychom lépe pochopili dojem, jaký vyvolala naše trojice, podívejme se na ni očima této třiceticentimetrové drobotiny. Tu se nám objeví tyto rozměry a poměry:
Odkudsi z nebe se snese černá homole, vysoká sto metrů a v průměru třicet sedm metrů, a zůstane asi čtyři metry nad zemí trčet ve vzduchu. Z tohoto ohromného tělesa vystoupí tři obři, jejichž temeno hlavy se pne do výše třinácti metrů. Chodidla těchto obrů jsou dlouhá dva metry, oči jako naše hlava a ústa se ve vlídném úsměvu šíří přes půl metru, ceníce pět centimetrů dlouhé zuby.
Asi v takových rozměrech viděli tito tvorečkové svou nebeskou návštěvu, vezmeme-li za měřítko, že jejich třiceticentimetrová výška podle naší míry se rovnala sto sedmdesáti centimetrům průměrné výšky pozemského člověka.
Nuže, rád bych tě viděl, milý čtenáři, jak by ses tvářil!
A přece tito malincí tvorečkové nejevili bázeň, nýbrž spíše úctu a vytržení, jež se projevilo v chorálu, který opět zazněl po Arnově řeči. Rozhodně to byl kostelní zpěv, kterým vítali obrovité božstvo.
A tu Petra napadlo:
Což abychom zkusili naše martské tlumočníky? A vrátil se zpátky do lodi.
Pojednou zpěv rázem ustal a zástupem prolétla vlna zřejmého děsu.
Proč?
Pro kočku.
Vím, milý čtenáři, že by ses nijak neulekl, kdyby se před tebou objevil angorský kocour, huňatý, s chvostem jako liška a černý jako náš Habakuk. Ale zase se musíš dívat očima těch drobečků, a tu uvidíš strašlivou obludu, velikou jako slon, jakéhosi křížence předpotopního medvěda s diluviálním černým tygrem. Ani to ještě není výstižné přirovnání. Tak se představil něžnému shromáždění náš Habakuk, který vklouzl do druhého oddělení turniketu, kde vystřídal Petrovu božskou osobnost. Snad tu také působila fantazie trpaslíčků, kteří v této záměně viděli proměnu božského obra v sice menší, ale přesto ohromnou a příšernou nestvůru, stojící ve výklenku vzdušného mrakodrapu, naježenou, se vztyčeným chvostem jako rozevlátým fáborem a mžourající žlutýma očima.
Tak ho také spatřili oba druhové a Arne už vztáhl ruku, aby kocoura vzal do náručí, když se turniket pohnul. Kocour proklouzl pod Arnovou rukou a seskočil na zem. V příštím okamžiku se v turniketu objevil Petr s tlumočícími přístroji. Vteřina Arnových rozpaků, má-li se dříve sehnout pro Habakuka nebo převzít přístroj od Petra, kocourovi stačila, by provedl svůj úmysl: prohlédnout si podivné tvorečky blíž.
Než se Arne vzpamatoval, dosáhl Habakuk dvěma skoky okruhu.
"Habakuku!" vyrazil Arne z hrdla. "Jen se opovaž! Hned pojď sem!"
Kocour se obrátil na svého velitele s němou otázkou:
Copak? Vždyť já se chci jen podívat. Tak daleko přece sahá můj kočičí rozum a hlavně čich, že tohle nejsou myšky. Vidím, že jsou to lidičky, přece nejsem lidožrout.
Zavládlo napjaté ticho, v němž naše trojice v pravém smyslu zkameněla. S utajeným dechem hleděli na zvíře, které očichávalo drobné tvorečky, kteří stáli nehnutě a bez hlesu. Buď byli ochromeni hrůzou, nebo, což se zdálo pravděpodobnější, nebyli si vědomi nebezpečí, jež jim hrozilo od této ohromné šelmy, neboť v tomto ráji nebyli dravci. Jisté je, že Habakuk připravil svým výstupem naší trojici chvíli hrůzy. Vždyť stačilo, aby ve vrozené kočičí hravosti plácl některého pidimužíčka pacičkou, nebo kdyby se mu zachtělo si pohrát s některou družičkou či dítětem, jichž kordon lemoval okruh kolem letounu. První úzkostlivý výkřik by vyvolal šílený zmatek.
A což kdyby Habakuka napadlo, aby některého z těchto nevídaných živočichů uchopil do tlamy s úmyslem, že si ho odnese jako vítanou hračku?
Nyní už ani nebylo možné na zvíře volat, jakýkoli zákrok byl nebezpečný a mohl by způsobit pravý opak, neboť Habakuk očividně znervózněl, jak dokazoval jeho chvost, až dosud vztyčený a na konci zahnutý do otazníku, jenž nyní sklesl a rozkýval se kolem jeho boků.
A tu šlehl Petrovou hlavou nápad. Odstoupil do svých druhů a zavrčel jako pes:
"Vrrr... haf!"
Zvuky se mu podařily tak, že oba jeho kamarádi se udiveně ohlédli. A na kocoura byl účinek ještě mocnější: Habakuk se naježil, poskočil, téměř se přemetl směrem k Petrovi, vyprskl...

"Vrrrr! Haf-haf!" opakoval Petr zuřivě.
Dvěma skoky byl kocour v turniketu.
"To byl zas jednou chytrý nápad!" oddychl si Pavel. Ale hned se zarazil. Slyšel, že jeho slova vycházejí z tlumočícího přístroje v jiné řeči. Tento zjev vrátil naší trojici rozvahu.
Arne neztrácel čas, rozhovořil se:
"Přinášíme vám pozdravy z dalekého světa. Nebojte se nás! Jsme sice obři, ale jsme lidé jako vy. Velikost našich těl odpovídá rozměrům světa, jenž je naším domovem zrovna tak, jako je vše zdrobnělé a něžné na této krásné planetce domovem vaším. Doufáme, že nás přijmete s důvěrou jako své přátele a spolubratry z vesmíru. Rozuměli jste mým slovům?"
A tu předstoupilo několik mužských postaviček, oděných v blankytně modré taláry, v čele s kmetem, jemuž až po pás splýval bílý plnovous.
Arne se schýlil a postavil před jeho ústa tlampač.
"Jménem svého národa," slyšeli jemný, užaslý hlas, "vítám vás v naší domovině! Máme radost, že jste lidé jako my, ačkoli obři, a věříme ve vaše city. Zajisté uznáte úžas a nesmírné dojmy, jaké jste vyvolali v našich duších. Už váš příbytek působí na nás jako nebeské těleso, jež se sneslo k nám z nekonečného vesmíru, jeden ze světů zářících za noci na obloze. Dále vaše zjevy, jež odpovídají našim pojmům božstva, a také nevysvětlitelná záhada, že z vašich úst vycházejí slova v řeči nám neznámé, ale vzápětí se mění v naši mateřštinu. Myslíme, že jen božstvo může dosáhnout takové moci. Proto vás prosíme, abyste přijali naše city a projevy. Náš národ má také své učence, z nichž volí krále, kterým jsem nyní já; mluvím tedy nejen jménem národa, ale také naší vědy. Řekli jste, že jste lidé. Vaše skromnost vás šlechtí. Ale podle našich dojmů nemůže být člověkem, kdo ovládl vesmír. Nepochybujeme, že vaše návštěva přinese našemu národu jen dobro a prospěch. Váš příchod budiž požehnán!"
Hoši vyměnili pohled, který znamenal: Jsme tedy božstvem i proti své vůli. Arne poděkoval a končil pozváním krále a učenců k prohlídce letounu. To bylo přijato s nadšením.
Na králův pokyn se davy za zpěvu rozešly.
Ale zbyla otázka: jak dostat tyhle drobné lidičky do Aeronautila? Nezbylo, než aby každý z nich vzal dva pidimužíky na ruku, kde se docela dobře směstnali.

Kapitola třetí
NEMO JAKO BŮH

Byl by omyl, kdybychom se domnívali, že tato směšná doprava byla na úkor důstojnosti maličkých učenců a královského majestátu.
Naše mladé "božstvo" se pečlivě vystříhalo všeho, co by se sebenepatrněji mohlo dotknout citů vzácných hostů, a také Petr dovedl potlačit svůj humor, pochopil, že je i v jejich zájmu, aby zachovali vážnost, jaká přísluší "božským" bytostem.
Zařízení ložnice vzbudilo u hostů zájem jen svými rozměry; zato kopule vyvolala jejich úžas.
Hostitelská trojice se octla před těžkou úlohou: umístit vhodně liliputánskou návštěvu.
Nešlo totiž jen o to, aby rozhovor, který měl mnoho objasnit, se dál nerušeně, ale také, aby se staří reprezentanti věd necítili dotčeni na své vážnosti a Jeho Veličenstvo král na svém majestátu. Nejlépe se k seskupení hodí stůl, ovšem.
Ale na co ty bytůstky posadit?
Tuto otázku bylo třeba vyřešit.
"Přinesu krabice od konzerv," vytasil se s nápadem Petr, ale Arne němě zavrtěl hlavou.
"Pročpak?" hájil Petr svůj nápad. "Jejich velikost je právě vhodná pro sedátka, lesklá jako stříbro, s pestrými obrázky..."
"Mlč!" přeťal mu Pavel chvalozpěv. "Tohle je nápad! Posadit krále a vědce na guláš nebo cibulovou omáčku!"
"Víš něco lepšího?" durdil se Petr.
"Abych nevěděl," ohrnul lékař pohrdlivě rty a něžně postavil krále na stůl. Arne s Petrem následovali jeho příkladu.
Jako živé loutky stálo šest trpaslíčků na ploše stolu.
Nato vyňal Pavel ze skříňky asi půl metru dlouhou a decimetr širokou krabici, kypře vyloženou bílým atlasem. Měl v ní své operační přístroje, a z druhé, vyložené nachovým plyšem, asi decimetr do čtverce, vyňal přístroj k poslouchání srdeční činnosti.
A v příští chvilce si hovělo pět trpasličích učenců na kypré pohovce s vysokým opěradlem a vedle nich na šarlatovém trůnu sám král, jak se slušelo na jeho majestát.
Petr sklopil oči pod triumfálním pohledem lékaře.
Nyní se obrovití hostitelé posadili do křesel ke stolu a Arne zahájil schůzi mezi Zemí a - čím? Kde vlastně jsou? Podle jejich výpočtů je to Erós. Ale to je teorie, která se už tolikrát ukázala klamnou. Nemají podklad, podle něhož by mohli spolehlivě určit svou polohu. Nevědí ani, kterým směrem letěli z Marsu.
Jejich jediným vodítkem a měřítkem - ačli je to vůbec možné tak říci - je Slunce a skupina hvězd, které Pavel označil za souhvězdí Panny, ale vzápětí si vyhradil omyl, neboť všecka souhvězdí se jim zde jeví jinak než na Zemi.
Po těchto úvahách se Arne rozhodl k přímé otázce: "Jak se jmenuje vaše krásná domovina?"
"Velká," přetlumočil přístroj královu hrdou odpověď.
"Vládneš nad celou touto velkou planetou?" položil Arne novou otázku králi.
"Ano."
"Je tu ještě více měst či osad?"

"Celá Velká je obydlena."
"Jak je to možné? Vždyť odtud máme rozhled do dálky a kromě města pod námi vidíme všude jen přírodu?"
"Obyvatelstvo je rozděleno podle oboru své práce. Co vidíte, je město, jediné na celé Velké. Co se vám zdá být do širé dálky přírodou, je živě obydleno v podzemí."
"V podzemí?"
"Ano. Jsou tam rozsáhlé doly."
"Na co?"
"Na různé horniny i poživatiny."
"Jaké poživatiny? Co může být jedlého v podzemí!" divil se Petr.
"Ó, mnoho lahodných látek, pevných i tekutých."
"Tohle je zase unikum," mumlal Petr. "Ty lidičky jedí svou planetku jako pecen chleba."
"Mohli bychom si doly prohlédnout?" obrátil se na krále s otázkou Arne.
Král pokynul jednomu ze své družiny, který se rozhovořil:
"Doly podléhají mému dozoru. Hlavní štoly vám snad budou přístupné. Ale prosím, abyste dbali opatrnosti. Lehce by mohlo dojít k neštěstí. Kromě nás je tu hojně tvorů, kteří mají pro nás velkou cenu a důležitost; z nich mnozí jsou velmi drobní. Prosíme, abyste byli opatrní při každém kroku," končil prosbou své jemné napomenutí.
"Máme tedy úplnou volnost k prohlídce vaší krásné země?"
"Zajisté," přikývl král, "a jen lituji, že vás nemohu pozvat k návštěvě svého domu, ačkoli je nejrozsáhlejší ze všech," končil se zřejmě upřímnou lítostí.
"Také já mám prosbu," ozval se další z družiny s úklonou ke králi, jenž vážným kývnutím dal svolení, aby mluvil. "Viděli jsme jakési veliké zvíře. Mým oborem je zoologie. Též u nás jsou zvířata, ale žádné z nich nedosahuje takové velikosti. Jsou vesměs mírná a užitečná. Jistě i váš tvor je neškodný. Proto nás ani svou velikostí nepolekal, jen udivil. Ale zvíře, ať jakékoli, má přece jen své pudy a sklony. Nám lidem by sice neublížilo, ale bojím se, že by mezi našimi čtvernožci mohlo způsobit..."
"Ovšem," pomohl Pavel mluvčímu ze zdvořilé pomlčky, "to zvíře nevyjde z letounu."
"Děkuji vám," uklonil se uctivě trpaslík.
Další člen družiny projevil zájem o lékařskou laboratoř. Z jeho dotazů a odpovědí bylo vidět, že lékařská věda na Velké je omezena na chirurgii, kdežto v léčivech má docela jiné zdroje. Chemická kuchyně se svými prášky a pilulkami, extrakty a kapkami byla zde úplně neznámá. Hlavním lékařem byla příroda, jenže naši Pozemšťané nemohli z nepřeložitelných slov vystihnout její léčebné zdroje.
Ještě větší nevědomost se u liliputami projevovala pokud běželo o chemické a fyzikami přístroje. Teploměr, tlakoměr a všecky ty pomůcky, běžné i v průměrné pozemské domácnosti, byly zde naprosto nezmámy. A nejhůř tomu bylo s elektřinou. O té neměli ani potuchy.
"Což zde nejsou bouře?"
"?"
"Neznáte blesky? Hromobití?"
"??"
Měli však dětinský zájem o všecky přístroje, vypínače, páčky a kličky, dráty a ručičky, jimiž byla poseta rozvodová deska a plocha řídicího stolku. Všecko ukazovalo, že Velká je na tomtéž stupni vývoje technických věd, na jakém byla Země před několika sty lety.
"Což, abychom s nimi vzlétli několik set metrů?" navrhl Petr.
"Ne," odmítl Arne rázně. "Polekali bychom je. A pak - je dosti obtížné zase dobře přistát. Konečně by nebylo vhodné, abychom prozrazovali technické vymoženosti, když požíváme... hm -"
"Božské úcty," zamumlal Petr s nádechem ironie.
"Ale mám jiný nápad," pokračoval Arne. "Pokusíme se o radiofonické a televizní spojení s Agirem, ačkoli pochybuji, že se nám podaří, poněvadž martská elektřina má jiné složení."
"Můžeš zapojit tu figurku."
"Nepokoušej ďábla!" zvolal Arne. "Nikdy už tu pekelnou pomůcku nezapojím."
"Eh, jen se toho neodříkej! Ostatně Smrtonoš je mrtev."
"Ať! Ale ta figurka... Kdo ví, nemá-li spojení s démony na jiných planetách, kam by nás zatáhla."
"Proč ji tedy nevyhodíš?"
"Hm, vidíte, je to podivné. Měl jsem už také ten úmysl, ale cosi mě nutí, abychom si ji ponechali."
Arne usedl k vysílačce a volal Agira. Avšak jeho signály zněly hluše, rozplývajíce se v nekonečnu. Marně měnil reostatem napětí.
"Teď už není možné, abychom dosáhli spojení s Marsem," řekl malomyslně. "Napětí je příliš vysoké."
"Nemůžeme být přece od Marsu dál než od Země."
"Ovšem, to ne. Jsme mnohem blíž."
"Jak je tedy možné, že Mars dosáhl spojení se Zemí a my je s Marsem dosáhnout nemůžeme?"
"Lehká odpověď: Mars tehdy volal Zemi. Vystihl potřebné napětí a přizpůsobil svou elektřinu. Nyní voláme my a nemůžeme učinit ani jedno, ani druhé."
"A což, aby ses pokusil zavolat Nema?"
"Pokusím se. Jisté je, že tahle planeta obsahuje v sobě silně zhuštěnou elektřinu, která se nevybíjí do ovzduší, poněvadž ani tady, jak jsme právě slyšeli, neznají blesky, jako je neznali Marťané. Velká je elektrický kondenzátor."
"Ano," souhlasil horlivě Pavel, "to také odpovídá teorii, že čím menší těleso, tím větší potřebuje magnetickou sílu, aby

si udrželo ve vesmíru svůj věčný koloběh. Důkazem toho jsou také meteory, které obsahují nesmírné elektrické napětí."
"A teď si vzpomínám, hoši," zvedl k nim Arne rozzářené oči, "že Velká je nabita kladnou elektřinou."
"Což znamená?"
"Že se musí podařit spojení s Nemem."
"Proč?"
"Poněvadž Země je napojena elektřinou zápornou. Jsou tu tedy dva póly, které se vzájemně přitahují."
"Tak už to zmáčkni!" vybídl Petr nedočkavě.
Arne seřídil reostat a stiskl páčku.
"Žádná odezva," zahučel Petr.
"Musíme mít trpělivost, hochu. Nevím, jak jsme od země daleko. Musím hledat," posunoval Arne páčku na reostatu.
"Sto deset... patnáct... dvacet... třicet... hm, sto třicet pět miliónů kilometrů, trochu mnoho - třicet osm... to je nemožné -"
"Už jsme narazili!" vykřikl Pavel radostně, když se ozvaly dunivé zvuky. Trpaslíčkové na stole zavřeli oči a ani nedýchali, sledujíce počínání obrů.
"Ano," přikývl Arne. "Ale je-li to Země? Dálka se mi zdá přílišná. O nějakých dvacet miliónů víc než -"
"Televizní deska září!" vpadl Pavel radostně.
A vtom vrátila vysílačka známý Nemův signál. Arne přiskočil k přijímači a vyladil obraz; na desce se z hloubi vynořila velebná Nemova tvář.
"Vidíš nás, dědečku?" volal Arne do mikrofonu.
"Jasně," slyšeli odpověď. "Bavíte se, jak vidím."
"Z čeho tak soudíš?"
"Z těch krásných loutek na stole," přelétl kmetovu tvář shovívavý úsměv.
"Mýlíš se, dědečku, to jsou živí lidé. Dovol, abych tě seznámil: zde Jeho Veličenstvo král a tu jeho učená družina, zástupcové věd a členové vlády planetoidy Velké."
Trpaslíčci povstali a vážně se uklonili.
Na Nemově tváři bylo vidět údiv, jaký dosud nikdy nespatřili. Konečně kmet promluvil:
"Pravíš planetoida Velká?"
"Tak ji nazývají. My máme dojem, že jsme na Erósu, ale zjistit to nemůžeme. Víme jen, že naše vzdálenost od Země činí asi sto čtyřicet miliónů kilometrů, což je mnoho podle teoretických výpočtů, je tu rozdíl asi dvaceti miliónů. Ale ani to není směrodatné, neboť neznáme směr letu z Marsu. Nyní teprve nabýváme trochu pojmu o prostoru Nekonečna."
"Odstartovali jste včera."
"Jak to víš, dědečku?"
"Dostal jsem zprávu od Agira. Vím všecko. Mám z vás radost. Získali jste vděčného spojence. Kdy jste přistáli na té asteroidě?"
"Asi před třemi hodinami."
"Vzdálenost Marsu od Země je mi známa přesně; činí teď kolem sto desíti miliónů kilometrů. Tudíž jste urazili za čtyřiadvacet hodin asi třicet miliónů kilometrů."
"Máme tomu věřit?"
"Proč ne? V prázdných prostorách vesmíru nelze použít teoretické matematiky. Je to zase důkaz, že praxe je jediná, na kterou lze spoléhat. Dosud jste si nemohli prohlédnout planetoidu. Soudíte na Erós. Je to skutečně pravděnejpodobnější. Nuže, prohlédnu si váš nový dočasný domov. Nechte zapojeno. Použiji spojení k obhlídce."
Nemův zjev se rozplynul a hoši využili přestávky k rozmluvě s hosty, kteří stáli jako sošky s výrazem nesmírného úžasu a posvátného vytržení na tvářích.
Sotva se mladá trojice přiblížila ke stolu, klesl král se svou družinou na kolena:
"Viděli jsme... boha! Vašeho... otce!" vztahovali k nim ruce.
Co mají říci? Bylo jim jich líto; ale mohou říci pravdu? Nebyla by pochopena. Prosté vymoženosti jeví se jim jako zázrak. Jinak ani nemůže být.
"Upokojte se," snažil se Arne zmírnit jejich extázi, "jsme vaši přátelé. Náš pobyt na vaší krásné zemi nebude dlouhý. A když vás opustíme, budeme i z hvězdné dálky bdít nad vaším klidem, mírem a spokojeností. Navždy zůstaneme vašimi ochránci. Usedněte a zanechte zbožňování, jež nám nepřísluší. I ten úctyhodný kmet, kterého jste viděli, je jen člověk, jehož věda obdařila přednostmi, které vám nejsou pochopitelné, ale objasní se vaší příští generaci. Vám chybí jen vnuknutí a další rozvoj vědy, jež je vám dosud neznámá. Vnuknutí přichází náhle, a kdo ví, není-li už mezi vámi jedinec, který se stane tvůrcem zázraků, jež vás teď uvádějí do vytržení."
Arnova řeč neměla na ubožáky účinek. Jejich oči ve zbledlých tvářích hleděly vytřeštěně na televizní obrazovku, na níž se opět počala rýsovat vlídná a usměvavá Nemova tvář.

"Nuže," rozhovořil se kmet, "jste na Erósu, planetoidě, jejíž průměr činí asi osmdesát kilometrů. Miniaturní svět, jehož rozměrům odpovídá velikost živočišstva i rostlinstva. Proto mne teď už nepřekvapuje liliputánská výška vašich návštěvníků, kterým vyřiďte můj pozdrav. Prohlédl jsem si také zběžně povrch asteroidy. Rozkošná zemička. Dlouho se zde nezdržujte; a buďte opatrní, abyste nezpůsobili té drobotině nějaké neštěstí. Hleďte si zachovat příznivý dojem, poněvadž bych se rád s tímto tělesem sblížil; je mi sympatický ten malý ráj. A až budete chtít odstartovat, zavolejte mne! Povedu vás. Zatím buďte zdrávy, děti!"
Obraz se rozplynul.
Tváře návštěvníků plály radostí a nadšením, když jim Arne vyřídil Nemův přátelský vzkaz, a maličký král prosil o propuštění, aby národu mohl vylíčit všecky ty zázraky a divy a hlavně přátelský vzkaz "veleb-ného boha", jenž chce

být ochráncem jeho říši a národu.

K večeru, kdy celý širý kraj tonul v překrásných červáncích zapadajícího Slunce, počalo se prostranství plnit davy drobných lidiček. Když pak Slunce zapadlo a na krajinu se snesl fialový soumrak, jenž záhy ztemněl, rozzářila se obloha myriádami hvězd, jejichž třpytnou krásu nelze vylíčit.
Tehdy se jim dostalo důkazu, že na této rajské planetce nejsou skutečně žádné technické vymoženosti a pokrok, ani v osvětlování ulic, neboť celé město bylo zahaleno do tmy, již plašila jen záře hvězd, které se tu snažily uplatnit svůj démantový svit co nejvíce.
Pojednou se vyrojila do ulic různobarevná světélka, drobné kuličky ve všemožných barvách. Městské ulice se změnily v pestré světelné proudy, jež postupovaly k většímu bloku domů, kde stanuly. Zakrátko se z tohoto bloku vylil proud plamínků v čele s plápolavým kroužkem.
"Pochodňový průvod," uhodl správně Arne.
V malebném seskupení barev, jež činily dojem světélkujícího koberce, protkaného ladnými ornamenty a lemy, postupoval průvod na prostranství pod nimi, kde utvořil harmonicky sladěný kruh.
V kroužku planoucích pochodní poznali kmetskou postavičku krále, obklopeného družinou.
Za ticha, které nastalo, rozhlaholil se kupodivu silně a svěže vladařův hlas. Byla to vroucí slova díků a prosba o přátelství mocných bytostí a trvalou záštitu.
Arne odpověděl vřele a upřímně jen krátkou řečí, neboť byl skutečně dojat něhou, jakou skýtal pohled, i vroucností královy řeči.
Po zapění chorálu se davy rozešly do ulic, kde dlouho do noci planula a kmitala se pestrá světélka, až konečně město ztemnělo a nad krajem zavládl rajský mír a klid.
Vzduch byl vlahý a tichý, ani vánek se nepohnul.
Z lučin a hájů k nim stoupala lahodná vůně...
A pojednou obzor pod nimi zmlhověl; jemný, namodralý závoj stoupal do výše... Zanedlouho zahalil oblohu a pak se snesl klidný, teplý déšť. Netrval dlouho, jen několik minut, ale zajisté stačil, aby náležitě zavlažil půdu, vyprahlou denním sluncem.
Hned nato už zase planuly hvězdné roje, jakoby rozechvělé blahem a rozkoší.
"Rajská zahrada," vydechl Arne.
"A přece jsou to ubožáci."
"Proč, Petře? Vždyť žijí - jako v pohádce."
"Právě proto, Arne. Pohádka se hodí pro malé děti. Myslím, že jsme šťastnější. Máme za sebou probuzení. Na ně ještě čeká. A bojím se, že jejich probuzení bude mnohem horší než naše."
"Proč?"
"Není už."
"Což kdyby místo nás jim učinil návštěvu takový Smrtonoš?"
"Ale jsou milióny Smrtonošů na jiných planetách. I u nás, na Zemi, je jich víc než dost. Tihle ubožáčkové nemají ani ponětí o chamtivosti a nenasytnosti velkých, jimž s jídlem roste chuť. Proto bude jejich probuzení z pohádky možná i jejich smrtí."
"Odlož černé brýle, Petře! Vzpomeň si na Nemova slova. Nikdy neřekne jediné slovo naplano."
"Ano, Nemo. A přece se dějí na Zemi věci..."
"Vývoj, kamaráde, potřebuje čas."
"Ale to utrpení...?"
"Je dobrou lekcí, zkouškou zdatnosti. Jako strojař znáš dobře význam kovadliny a kladiva na kujnou ocel."

Kapitola čtvrtá
GULIVEŘI POKRAČUJÍ

Ráno se vydala naše trojice na první vycházku.
Prošli prostranstvím a ulicí, širokou asi pět metrů, sestupovali po mírném svahu do údolí. Bylo ještě časně, a snad proto byly ulice liduprázdné. Vycházející Slunce zalévalo kraj zlatistou září a jeho paprsky hrály duhovým svitem na orosených listech a v kalíšcích květů, jimiž byly přeplněny terasy a arkády domků, které našim obrům dosahovaly většinou jen po pás. Jemná, osvěžující vůně jim dýchala vstříc.
Kráčeli k západu. Chtěli si prohlédnout důlní oblast.
Nerušeně prošli městem a octli se na cestě asi dva metry široké, lemované stromky, které činily dojem pěstěných azalek, jenže s drobounkými, jemně narůžovělými květy, z nichž většina už opadala, takže kolem každého stromku byla podestýlka rezivějících lístků.
"Pohleďte, hoši, tohle je zajímavé," zval Pavel, skloněn nad korunkou této opelichané kytice. "Nějaké ovocné stromy, podle květů jabloně. Je zde teď tedy jaro. Jak je to jemné. Jako bys hleděl drobnohledem. A jsou už hodně staré ty stromy podle rozpraskalé kůry."
"Chtěl bych okusit ovoce," zatoužil Petr.
"Myslíš jenom na žaludek," zabručel Pavel. "Nech si zajít chuť. Tak dlouho se zde nemůžeme zdržet."
"Snad bude mít král nějakou zásobu. Vždyť ochutnání plodů spadá také do přírodovědeckého zájmu."
"Hm, to je konečně pravda," sledoval Pavel. "Nu, požádáme ho."
Kráčejíce dále objevovali nové zajímavosti:

Cesta se vinula mezi stráněmi, jejichž temena zúžila obzor. Do mírného svahu stoupaly lučiny, porostlé bujnou a hustou travičkou jako kyprým kobercem a za lučinami se tměly lesnaté hřebeny, lze-li tak nazvat dvoumetrové "velikány" jehličnatého druhu stromů, jejichž temně modrozelené zbarvení připomínalo známé černé borovice a jiné svým homolovitým tvarem cypřiše a klášterní túje. Vzdálenost těchto lesů činila pro ně jen několik kroků; to přímo lákalo k prohlídce.
"Ale pozor, ať něco nezašlápneme!" varoval ještě včas Arne, neboť v husté trávě, která zde byla skoro na stopu vysoká, bylo pro ně těžko rozeznat drobného živočicha.
Opatrně postupovali, sehnuti a rozhrnujíce travnatý porost.
Pojednou Petr vykřikl.
"Už ho mám!"
S údivem hleděli na zvířátko zmítající se v jeho prstech.
"Srneček!"
A byl to skutečně srneček, nejvýš dvacet centimetrů vysoký, s něžnými kopýtky na štíhlých nožičkách, hnědý, s bílým zadečkem a rozvětvenými parůžky na hlavičce, věrná zdrobnělina našeho statného srnce.
"Be-béék-bek!" pískal úzkostlivě, kopaje kolem sebe nožičkama.
"Pusť ho, chudáčka!" volal Pavel.
"Neboj se, drobečku! Vždyť já ti nic neudělám," mazlil se Petr.
Zvířátko se uklidnilo, vysíleno namáhavým zmítáním, a jen se třáslo hrůzou v objetí prstů obrovského člověka.
"To by byla hračka pro Habakuka," smál se Petr.
"Jen se opovaž! Hned ho pusť!" naléhal Pavel.
"Koukejte se, k líbání je ten - au!" vykřikl Petr bolestně a pustil maličkého paroháče do trávy. "Ten mi dal! Bodl mě do brady!"
"Dobře ti tak!" přisolil Pavel. "Z toho ještě umřeš!" smál se.
Lesem nemohli projít. Byl pro ně příliš hustý. Pavlova přírodovědecká lačnost se musela spokojit prohlídkou krajních stromů. Byly to borovice, smrky a jakýsi druh chvojek. Také několik cypřišů a jeden tis, všecky jen málo přes dva metry vysoké, ale podle kůry úctyhodného stáří. Zvláště tis přečkal už zajisté mnoho zdejších generací.
Stromy byly opleteny liánami svlačcovitých rostlin, obsetých drobounkými pestrými květy. Liány splývaly v ladných girlandách a fáborech s haluzí, a na nich - ano, jsou to papouščíci! Překrásně zbarvení ptáčci, malincí jako kolibříci s dlouhými ocásky, skotačili na fáborech, aniž jevili bázeň a plachost. Ale když po nich Petr vztáhl ruku, zapískali jako myšky a odlétli jako roj motýlků mimo dosah jeho ruky.
"Jaká to krása!" vydechl Arne.
"Ano," přikývl Pavel, "a člověk si připadá jako obludný vetřelec."
Vrátili se na cestu, která stoupala do svahu.
Po chvíli došli na návrší a obzor se rozšířil. Cesta se mírně svažovala do kotliny, v jejímž středu vyústila do okrouhlé prohlubně. Už z dálky viděli, že prohlubeň, podobná těžišti cihlářské hlíny, je cílem jejich vycházky.
Asi za čtvrt hodiny vešli úvozem do dosti rozsáhlé rokle s příkrými svahy, žíhanými hnědými, fialovými, nazelenalými a žlutými vrstvami. Na prvý pohled bylo vidět, že jsou v rozlehlé jámě, vyhloubené lidskou prací.
Střed jámy byl vyplněn kupami různobarevné hlíny a kolem dokola ústily do barevných vrstev přes dva metry vysoké otvory, zřejmě vchody do podzemí.
Některé byly u dna, jiné značně vysoko a vedly k nim klikaté, nizounké schůdky, vydlabané do stráně, nebo také žebříčky. Tyto vrstvy jsou pro ně nepřístupné, neboť schůdky by se rozdrtily pod jejich tíhou a o žebříčcích nelze vůbec mluvit; do kurníku pro pozemské slepice jsou stavěny pevněji, neboť průměrná slepice má větší váhu než statnější zdejší obyvatel.
Zbývají tedy jen přízemní vchody. Ale už byla jejich pozornost zaujata novým objevem: v rokli bylo živo.
Kolem násypů ve středu rokle hemžili se lidičky, kteří zatím zpozorovali jejich přítomnost v ústí úvozu. Ale nejevili ani bázeň, ani přílišné překvapení. Jen ustali v práci a jeden z nich běžel úprkem k přízemní štole, kde zmizel.
Hoši čekali u úvozu. Nechtěli trpaslíky polekat a správně vytušili, že malý havíř běžel ohlásit vedoucímu jejich příchod.
A skutečně, za chvilku vyšel ze štoly havíř a vážnými krůčky přistoupil k nim. Naštěstí měli s sebou tlumočníky a rozuměli uvítání, jež po hluboké pokloně slavnostně zahájil ředitel dolů, oblečený v havířském kroji, jak se vyobrazují pohádkoví "permoníčci".
"Vítám vás, vznešení, ve své pracovní oblasti. Viděli jsme už včera ohromné těleso, v němž jste k nám sestoupili z nebeské výše. Byl jsem také přítomen vašemu uvítání a bylo mně oznámeno, že navštívíte naše doly. Očekával jsem vás a prosím, abyste přijali můj doprovod."
Arne poděkoval za sebe i své druhy. Skalní mužíček je vedl podél kolmé stěny ke štole, která měla tvar asi tři metry vysoké a o něco užší brány. Malý vůdce rozžal křesadlem lucerničku a pobídl návštěvníky ke vchodu.
Prvé, čeho si povšimli, byly dvojité kolejničky, které se táhly po obou stranách štoly a mizely v temné dálce. Ale když se Petr sehnul, aby si kolejničky prohlédl, viděl, že nejsou kovové, nýbrž z jakéhosi nerostného tmelu, podobného betonu nebo cementu. Ovšem, vždyť zde nejsou hutě a železo je na této planetce asi vůbec neznámé.
Cesta mezi kolejničkami byla asi půl druhého metru široká, provozu drobných havířů víc než postačovala, ale pro naši obří trojici byla nepatrná, takže museli kráčet husím pochodem.
Prvý za mužíčkem šel Arne, jenž brzy viděl, že matné světélko z lucerničky ozařuje jen nepatrný okruh před ním a jeho kamarádi nevidí, kam šlápnou, poněvadž stín Arnovy postavy jim zacláněl.
"Rozsviť svou elektrickou lucernu, Petře," vybídl druha, zakončujícího průvod.
Ostrý světelný kužel vyšlehl do dálky a současně se rozlehl zděšený výkřik vedoucího mužíčka, který stanul tak náhle,

že Arne rychlým zastavením kroku, kterým by byl nevyhnutelně důlního ředitele rozšlápl, sklesl nazad do Pavlova náručí, a jen Petr, který se současně v setrvačností chůze přimáčkl na Pavlova záda, zachránil stabilitu a zabránil, že se oba jeho kamarádi nezvrátili na zem.
"Co se stalo?" vyjekl Pavel ulekaně.
"Slunce! Ach, Slunce... k nám... se-stou-pilo!" slyšeli zajíkavý skřek mužíčkův, skleskl na kolena a vzpínal k nim ručky, zatímco jeho zhaslá lucernička se kutálela po zemi.
Hoši pochopili. Není divu, že elektrický světlomet, byť jen kapesní, musel u této bytůstky vyvolat takový dojem.
"Neboj se," chlácholil Arne trpaslíka a schýlil se k němu. "Není to Slunce, ale umělé světlo, jehož zdroj zde dosud není znám."
"Ach, ne! Vidím přece... Je sice menší, ale je to Slunce!" trval permoníček na svém.
"Zvedni si svou lucerničku a jdi klidně dál! Neboj se! Vždyť jsme přece přátelé," domlouval Arne důtklivě.
Rozhodný tón zapůsobil jako rozkaz. Mužíček vstal, uklonil se a nastoupil další cestu. Skoro běžel, občas se ohlížeje a jektaje nesrozumitelná slova modlitby.
Pojednou se štola rozšířila.
Ocitli se v rozsáhlé jeskyni, do níž ústily přízemní vchody, a také na kolmých stěnách zely v různé výši menší temné otvory, vzájemně spojené terasami, které se kolem stěn svažovaly až dolů, na dno jeskyně.
A sotva stanuli na prahu a proud oslnivého světla z Petrovy lucerny ozářil podzemní dutinu, ozvaly se výkřiky a volání z mnoha hrdel. Jako roje světlušek kmitaly se lampičky na terasách i kolem nich, a drobné postavičky prchaly v divokém zmatku.
"Uklidni je přece!" poručil Arne průvodci v úzkosti, aby nedošlo k neštěstí. Důlní vedoucí se vzpamatoval.
Rozechvělým hlasem oznámil návštěvu mocných bytostí, kterou jim už včera oznámil a které přicházejí jako přátelé. Po jeho slovech nastalo uklidnění, zvláště když Petr zhasl strašidelný světlomet.
Nyní mohli lidé pozorovat reje světýlek. Pohádkový dojem. Jako by se octli v kouzelné říši skalních mužíčků, o nichž v dětství četli a slyšeli tolik krásných báchorek. Zde se staly skutečností.
"Co se tu doluje?" tázal se Arne průvodce.
Z odpovědi nezmoudřeli, neboť jména hmot zůstala pro jejich tlumočící přístroje nepřeložitelná.
"Je to kov?"
"Ne."
"Tedy hlína?"
"Ne."
"Nerosty?"
"Ano."
"K čemu se užívají? K topení? Je to snad uhlí?"
Důlní ředitel zřejmě nechápal význam tohoto slova. Přistoupili k haldám uprostřed jeskyně.
"Prach a drobounké kousky," mumlal Arne, přesypávaje hmotu na dlani. "Vezmu si trochu do kapsy k analýze."
Pojednou se k haldě blížilo světélko a v jeho záři spatřili obrysy několika vozíků plně naložených hmotou a tažených - párem koníčků. Jejich oči navyklé tmě rozeznávaly asi třicet centimetrů vysoké bělouše, jako by silně zmenšovacím sklem hleděli na koňské spřežení.
Věru, týž svět se všemi bytostmi a živočichy jako na Zemi, jenže zdrobnělý. Doly s týmž zastaralým zařízením i potahy, jakých se užívalo na zeměkouli před mnoha lety, kdy ještě nebyly známy technické vymoženosti, a hlavně elektřina, která zahladila havířské kahance a vysvobodila ubohá tažná zvířata, jež byla odsouzena pro celý svůj život do tmy šachet.
Vybídnuti průvodcem, kráčeli zase přízemní štolou, která mírně stoupala do výše.
Po chvíli se odrazilo světlo jejich reflektorů od lesklých útvarů, které na ně zapůsobily hrůzně, jako široce rozevřená tlama obrovského netvora. Ze spodní čelisti čněly do výše kuželovité zuby a shora splývala hustá síť hrozivých klů, ostrých tesáků a hranolovitých stoliček.
"Proboha, co je to?" zahučel Petr zděšeně.
"Kroť svou fantazii," šeptal mu Pavel. "Snad se nevyděsíš ty, když pidimužík jde první a nejeví strach? Neviděl jsi nikdy krápníky?"
"Jak by ne. Ale tohle nejsou krápníky. Svítí to modře a je to průsvitné jako..."
"Led."
"Ano. Ale není to led. Čišel by z toho chlad. Vždyť to vypadá jako zuby nějaké mořské obludy. Pohleď jen, jak se to ztrácí v temnu jako v jícnu?"
"Přestaň už, strašpytle!"
Zatím se přiblížili a hrůza se změnila v nevylíčitelnou krásu; ostré světlo se v hranolech lámalo v duhových barvách, v rampouších opalizovalo a vrhalo nádherné fialové a temně modré stíny. Jen ledové střechýle mohou vyvolat tak krásný lom světla. Ale tohle není led, neboť je tu teplo.
"Jaká je to hmota?" nemohl se už Arne zdržet otázky.
"Sůl."
"Sůl," vydechl Pavel ulehčeně.
"Tak vidíš, chytráku," usmál se na něho Pavel. "Polekal ses soli."
Prošli touto třpytnou krásou a mírně se svažující štolou sestupovali do hloubi. Konečně se zase před nimi rozevřel prostor, ohromná dutina, nad jejímiž rozměry užasl i sám jejich průvodce:
"Byl jsem tu sice už mnohokrát," přiznával se, "ale teprve vaše slunce mně odhaluje rozlehlost této jeskyně."

A když Petrův světlomet zakroužil po prostoru, užasli. Stáli na prahu zdrobnělého podzemního světa. Zvlněná půda tvořila návrší a kopce, údolí a kaňony, a dokonce tu byl i potůček, místy se šířící v tiché tůňky, a v jednom místě ve větší jezírko. Co je však nejvíc udivilo, bylo rostlinstvo: jakési druhy mechu a lišejníků, dužnaté a bujné, takže se podobaly korálovým keříkům, vřesu a borůvčí. Podél potůčku a na břehu rostly zase jiné druhy, podobné kapradí a jarním i letním přesličkám a mezi nimi zlatožluté trsy kuřátek, lišek a jiných hub, dokonce i hřibů, jež by byly chloubou nejnáročnějšího houbaře.
Žel, touto krajinkou nemohli projít, neboť stezičky byly příliš úzké pro jejich chodidla a mimoto byly na nich kolejničky pro vozíky k dopravě sklizně.
"K čemu slouží toto rostlinstvo?" tázal se Pavel.
"Zásobárna pro všecky obyvatele."
"Je to vaše jediná strava?"
"Jediná ne, ale základní, nejvýživnější a nejvydatnější. Jí se čerstvá nebo sušená a také se rozemílá."
Tím se jim dostalo vysvětlení, že podzemí skýtá mnoho dobrých poživatin.
Jinou štolou vystupovali vzhůru a zakrátko vyšli zase do kotliny.
Z různobarevných násypů vzali si Pavel i Arne špetku. Provedou analýzu, snad se jim podaří zjistit prvky a složení.
Čím odměnit ochotného průvodce?
"Něco bychom mu měli dát na památku," mínil Arne.
"Což mou elektrickou svítilnu? Vydrží mu na nějaký měsíc," navrhl Petr.
"Ano, to bude dobrý dárek. Máme jich zásobu. Ale co s ní bude dělat? Sotva ji unese."
"Může ji vozit. Rozhodně by jmi všem takové světlo posloužilo."
"Dobře," svolil Arne.
Ale trpaslíček ulekaně odskočil, když mu Petr podával svítilnu.
"Ne, ne!" volal úzkostlivě, a než se nadálí, zmizel ve štole.
"Trochu neuctivé," bručel Petr.
"Musíš se vžít do jeho duše," omlouval ho Pavel. "Bytost, která žije v podzemí, odloučena od světa, prostá a primitivní ve svých citech. Je přece známá pověrčivost havířů, i když už poznali technické vymoženosti a pokrok. Jsem si jist, že by sotva který z našich havířů ukázal tolik statečnosti jako tenhle tvoreček, aby sám provedl podzemím tři obry, z nichž každý by ho mohl stiskem dvou prstů rozmačkat na kaši. Přejme mu radost, že se zhostil svého úkolu. Jistě se mu ulevilo."
Touž cestou se vrátili, a až na rozruch, jejž vyvolal jejich průvod městem, se dostali bez nehody do Aeronautila.
Ještě téhož dne se dali do analýzy přinesených hmot, Arne do chemické a Pavel do kvalitativní. Už mokrá analýza jim přinesla překvapení, neboť nazelenalý druh hmoty vyvolal v destilované vodě silné okysličování, v němž čirá tekutina opalizovala. A když pak Arne nad zkumavku přiblížil hořící zápalku, vzňala se tekutina překrásně růžovým plamenem, z něhož prskaly roje oslnivě bílých jisker. Marně se snažil plamen uhasit: přiklopené sklíčko bylo s ostrou ranou vyraženo do výše, kde se roztříštilo o strop kopule. Výbuch nebyl sice příliš prudký, zazněl jen jako prásknutí bičem, ale přece udivil, tím více, když Arne zjistil, že plamen je - chladný. Přitom nebylo cítit zápach.
"Metan," usoudil Arne. "Důlní a bahenní plyn. Jenže je přece odlišný od metanu, který u nás vytváří známé bludičky v močálech a hoří bílým plamenem. Tenhle je krásně růžový a prská jiskry. Necháme to vyhořet. Nebudeme dlouho čekat. Hmoty je ve zkumavce jen maličká špetka."
Ale Arnův předpoklad zklamal. Když se nemohl dočkat uhasnutí, zkoušel jinou hmotu.
Byly to nažloutlé kousky, které ve vodě ležely mrtvě, neměnily objem ani tvar, a také voda zůstala čirá. Slil tedy vodu a sušil hmotu pozvolna nad lihovým kahancem. Když vyprchaly páry, kousky se pozvolna rozpadávaly a přitom se jejich barva měnila v červenou. Zakrátko byla ve zkumavce jasně červená moučka, kterou Arne vysypal na sklíčko. Vanul z ní mdlý zápach, jaký vydává pálená hlína. Arne do tohoto prášku vkápl vodu, která rychle splynula s moučkou. Zředil kasičku a roztíral.
"Hm," kroutil hlavou, "tohle je barvivo. Nějaký druh okru, který pálením zčervená, jako například bavorský okr se pálením mění v pruskou červeň. Ale nechápu tu odolnost vůči vodě za studeného stavu. Zkusíme natřít dřívko."
A tu - vytřeštili oči: natřená ploška okamžitě zčernala a pod nátěrem se vyhloubila.
"Je to prudká žíravina!" zvolal Arne. "Ale na sklo nepůsobí, jak jsme se přesvědčili."
"Zkus papír," navrhl Petr.
"Papír jistě stráví také, poněvadž jsou v něm dřevité látky," řekl Arne. A jeho předpoklad se potvrdil.
"A což sukno?"
Hadřík zůstal nepoškozen a také barva se nezměnila. Zrovna tak se neprojevil účinek na srnčí kůži, kterou lékař nabídl k pokusu.
A tu se Arne dotkl záhadnou látkou povrchu své ruky.
"Co to děláš!" vykřikl Pavel zděšeně.
"Nelekej se zbytečně," ukazoval Arne klidně svou ruku. "Nepůsobí-li na srnčí kůži, nemůže účinkovat ani na lidskou. Ale je to podivné."
"Naše žíraviny také nepůsobí na všecko stejně."
"Ano, doktore, ale tam nemířím."
"Nýbrž?"
"Hleďte," ukazoval Arne na zkumavku, z níž dosud neztenčeně šlehal růžový plamen. "Ta špetička by už dávno musela být strávena, a zatím hoří dosud. Tohle je zase prudká žíravina na dřevo a snad i jiné látky. Ale řekněme jen na dřevo. V přírodě je převážně dřevo, myslím-li nejen lesy, ale rostlinstvo vůbec. Spojme tyhle dvě věci: hořící plyn, sice s

chladným plamenem, ale silně třaskavý, a tuto žíravínu, která by rychle zničila všecko dřevěné, lesy, háje a rostlinstvo vůbec. Nic vás nenapadá?"
"Bodejť ne!" ťukl se Petr do čela. "Bylo by možné, že by zdejší lidé, nebo aspoň jejich vědci, neznali tyhle účinky?"
"Ano, to mám na mysli," přikývl Arne.
"Ba věru," souhlasil Pavel, "zdá se mi, že ta zemička není tak nevinná, jak se nám zdálo."
"Zemička může být, ale ti drobečkové."
"Jsou poťouchlíci!" doplnil Petr. "Vzpomeňte si, že jedí maso, zvěřinu, jak nám řekl ten vrchní permoník. Čím ji loví?"
"Žíravinou sotva," ušklíbl se Pavel.
"Tou ne, poněvadž na zvěř nepůsobí. Ale je tu ten plyn."
"Chladný."
"Na teplotě při lovu nezáleží. Ale na výbušnosti. A plyn je třaskavina."
"Myslíš, že zvěř zavolají a pak na ni házejí bomby?"
"Jsi úžasně nechápavý, doktore," ohrnul Petr rty. "Mohou mít pušky a místo střelného prachu užívat náboje s tímhle plynem. Je-li tomu tak, pak nejsou daleko od Pozemšťanů."
"Nu, nepředbíhejme," uvažoval Arne. "Je možné, že mají střelné zbraně, jak líčíš, ale jistě jen k lovu. To jim nelze zazlívat a to neznamená ještě zlo, jaké si maluješ. Ale může také být, že nemají ani tušení o změně nevinného barviva v nebezpečnou žíravinu, zhoubnou převážné části přírody. Zdejší chemikové asi ještě nepřišli na postup analýzy, jak jsem ji prováděl já. A kdoví k čemu se téhle hmoty používá. Chemické pokusy s jedinou látkou mají nesčíslné možnosti, zvlášť ve volbě použití jiných látek ke spojení. Budeme se snažit, abychom v této věci něco vyzvěděli."
"Ale chytře a opatrně."
"Samozřejmě. A ukáže-li se, že užívají téhle hmoty k nevinným účelům, nesmíme jim prozradit svůj objev, poněvadž bychom jim dali vnuknutí ke zlu," varoval Pavel.
"Hoši, bude-li to tak, budu se po celý svůj život stydět," zahučel Arne.
"Pročpak?"
"Vždyť je to charakteristická ukázka toho, kam směřuje naše chemická věda."
"Z toho si nic nedělej," uklidnil ho Petr. "Objev neznamená ještě zlé úmysly."
"Zvlášť tenhle, který se stal čirou náhodou," přikývl Pavel.
"Náhodou? Spíš mně sám ďábel postup našeptal," drtil Arne mezi zuby.
"Tak vyzkoušíme další," obrátil Pavel list a usedl ke svému stolku.
Několik dalších druhů se žaháním dmuchavky změnilo v kovy, jež jim prozatím zůstaly záhadou, jeden další napojil vodu příjemnou příchutí kysličníku uhličitého, z jiné hmoty se vyvařením ve zkumavce stal jakýsi zeleně fluoreskující rosol, jejž budou musit ještě vyzkoušet, další jedna vyvářka zbarvila lakmusový papír na červeno, což dokazovalo přítomnost prozatím neznámé kyseliny, a poslední se úplně vyvařila, zanechavši podezřelou vůni, po níž, ačkoliv ji ihned vypudili otevřeným oknem, měli pocit opojení, jako by si šňupli kokainu.
Nebyl tedy výsledek jejich bádání příliš uspokojivý. Ale zbylo jim ještě několik polotovarů, jejichž podstatu se jim snad podaří objasnit příštími analýzami.
Teprve příštího rána růžový plamen zbledl a dohasínal a voda ve zkumavce zprůhledněla. Ale zároveň se tratila zemina ze dna zkumavky. Když pak plamínek doskomíral, zbyla ve zkumavce čirá tekutina, čirá a lučebně čistá destilovaná voda, zbavená všech nerostných příměsků.
Samozřejmě, že tento výsledek naše chemiky překvapil. Ale ještě větší překvapení jim způsobil rozbor hmot v ostatních zkumavkách.
Zjistili v těch různých usazeninách, tuhých i rosolovitých, mokrou i suchou cestou prvky všech vzácných zemin, známých pozemské chemii. Bylo tu zastoupeno europium, jež dosud nebylo možné kovově připravit přes jeho kovové příznaky, zrovna tak jako nejvzácnější zemina gadolinium a vzácné terbium. Také zjistili erbium a jeho rozložením dosažené dysprosium a holmium, a konečně nechybělo ani samarium, našedivělý kov, dosažený žaháním. Ale všecky tyto prvky byly ve sloučeninách podřadné. Hlavní podstatu převahou množství tvořily prvky, nad nimiž zůstával jejich rozum i s odbornými znalostmi stát. K objasnění jim mohla přispět jen čirá náhoda.
Arne jejich rozpaky rozluštil otázkou:
"Kam se podíváme dnes?"
"Bylo by nejlépe," navrhoval Pavel, "kdybychom se vydali na cestu kolem planety."
"Výborně!" přikývl Petr. "Vykonáme pěšky cestu kolem toho zdejšího světa."
"Je to lákavé a vlastně nutné," souhlasil Arne. "Ale co s Habakukem? Je-li správné, jak řekl Nemo, že Makro má v průměru asi osmdesát kilometrů, činí jeho obvod asi dvě stě padesát kilometrů. To je výlet nejméně na týden, a to ještě nepočítám s možnými oklikami, překážkami a zdržením, neboť budeme přece na studijní cestě."
"Vezmeme kocoura s sebou."
"To nejde, Petře. Je sice krotký, ale přece jen je to dravec. Lehce by mohlo dojít k nepříjemnostem. Nezbývá než ho zde zavřít a zásobit na delší dobu."
"Kdy vyrazíme?"
"Po obědě."
"Vezmu také skládací stan," napadlo Pavla.
"Ano, poněvadž přenocovat budeme musit venku. A dáme se na severovýchod, abychom se z jihozápadu zase vrátili."
"Správně, Arne," pochválil Pavel. "Nejlepší směr, abychom poznali alespoň přibližně všecky odstíny podnebí a poměrů rostlinných a živočišných."
Slunce plálo v nadhlavníku, když trojice vystoupila z Aeronautila.

Kapitola pátá
MAGNET A LABYRINT

Jejich průchod městem vzbudil sice rozruch, ale udál se bez nehody. Za zmínku stojí snad pouze příhoda, která, jak se zdálo, mohla skončit tragicky, ale v posledním okamžiku ji napravili.
Aby si nadešli, odbočili z dosti široké hlavní třídy do ulice, jejíž šířka nepřesahovala dva metry. Šli husím pochodem. A tu se k nim blížil vůz, plně naložený senem a tažený párem rohatých čtvernožců. Ku projetí bylo sice dost místa, ale už z dálky viděli, že drobné spřežení se leká tří ohromných tvorů, řítících se k němu sáhodlouhými kroky.
Hoši stanuli. Vrátit se? To nemělo smysl. Na hlavní ulici by se mohli střetnout s koňským spřežením, a tu by mohl být následek mnohem horší, neboť splašení koně řádí hůř než těžkopádní rohatci. Jejich rozpaky rozhodlo něco jiného. Rohatý pár couval s fůrou, která se pojednou převrátila.
"Musíme tu hračičku zase postavit," rozhodl Arne a vykročil. "Vypřáhni a odveď tahouny zatím někam do úkrytu!" volal na vozku.
Po chvilce běžela dobytčata, táhnoucí za sebou sedláka, ulicí zpátky a otevřenými vraty zmizela ve dvorku jedné z chalup. Postavit žebříňáček, malý jako dětská hračka, a napěchovat do něho vyklopený náklad, bylo pro Arna lehkou prací. Naštěstí nebyl vůz nijak poškozen, a když pak zašli dál, vrátil se sedlák s párem volečků ke své fůrce.
Povážlivější případ se stal už skoro na konci ulice, kde jim z ostrého rohu jiné uličky vjela pod nohy tryskem bryčka tažená jedním koníkem. Stalo se to tak neočekávaně, že jen Arnova duchapřítomnost zabránila neštěstí. Arne totiž povoz, naložený masem a jistě tedy patřící nějakému řezníkovi, přeskočil a ostatní dva se rozkročili, takže bryčka projela pod jejich nohama jako mezi ohromnými sloupy. Také rychlost jízdy zachránila situaci, neboť koník neměl čas k postřehu, a než se vzpamatoval, byly obrovské "útvary" za ním.
"Chválabohu, že jsme z toho venku," ulevil si Petr, když se konečně ocitli na cestě mezi poli a lučinami.
"Nesmíme se už odvážit k procházce městem za denního ruchu," souhlasil Arne. "Lehce bychom mohli rozšlápnout fůru i s vozkou a spřežením. Podivný svět. Příliš něžný a jemný pro naše hrubé rozměry."
"A není zde vidět kromě vozů jiné dopravní prostředky. Ti tvorečkové nemají dosud ani pojmu o využití páry, tím méně elektřiny a jiných vymožeností. Neznají železnice, motory a vůbec stroje. Žijí sto let před opicemi."
"Není to tak zlé, Petře. Není to tak dlouho, co byly v Evropě postaveny prvé železnice," mírnil Pavel jeho úsudek.
"Mohu ti říci přesná data," uplatňoval Petr své znalosti. "První železnice byla otevřena v Anglii roku 1825, o tři léta později v bývalém Rakousku a Francii."
"Tak vidíš, že tahle vymoženost nespadá do doby před opicemi," triumfoval Pavel. "Makro je nejvýš o dvě stě let za pokročilou Evropou. Jako na Zemi, i zde přijdou jistě technické objevy náhle, a pak se jako včely vyrojí všecky ty divy a vymoženosti, jimiž teprve počátkem tohoto století byl obdařen pozemský svět."
"Máš pravdu, Pavle," přidal se Arne, "ba myslím, že pak Makro naši Zemi alespoň v elektřině daleko předčí, neboť má k tomu mnohem výhodnější podmínky. Zdejší atmosférická elektřina je hutnější. Jak jsem už řekl, je tahle planetka ohromným kondenzátorem elektrické energie, neboť zde není bouřek a elektřina se nevybíjí. Toho důkazem je hladké radiofonické spojení s Nemem, které mě velmi překvapilo."
Došli k vodnímu proudu, který byl pro ně potokem, ale pro Makroťany slušnou řekou, přes niž se klenul dřevěný most vyztužený piloty.
Petr ještě včas zastavil Arna, který chtěl přejít:
"Copak myslíš, že by tahle stavbička snesla naši váhu?"
"Má přece piloty."
"Zaboří se pod tebou do dna. Tohle by uneslo sotva dvacet kilo. Musíme se přebrodit. Voda je teplá. Vykoupáme se."
Proud byl široký asi tři metry a v největší hloubce jim voda dosahovala po pás. Dno bylo pokryto pískem.
"Jsme jako ve vaně," liboval si Petr.
Ale když se ponořili vedle sebe po ramena, stalo se, s čím nepočítali: jejich těla utvořila přehradu a dosti silný proud způsobil, že hladina rychle před nimi vystoupila, a než se nadáli, přelila se přes břehy.
Vstali ulekaně. Ale to mělo zase zlý následek na můstek, na jehož piloty zadržený proud narazil takovou silou, že je strhl; celá stavba můstku se rozpadla, trosky pluly po vzbouřených vlnách.
"Teď jsme to vyvedli krásně," hučel Pavel a běžel na svých dlouhých nohou po proudu, kde lovil klády a prkénka.
Petr s Arnem vyskočili na břeh a zachraňovali další součástky mostu. Když pak všecko snesli na hromadu, viděli s úlevou, že nebylo nic rozlámáno ani poškozeno, bylo jen třeba dát konstrukci zase dohromady. Celý most byl sestaven ze součástek, které měly záseky a výseky, ale nebyly sbity hřebíky ani šrouby a vůbec na nich nebylo nic kovového. Stavba činila dojem dětské stavebnice, jenže v poněkud větších rozměrech.
Při obnově mostu se uplatnil Petrův důmysl, ale přece trvalo skoro dvě hodiny, než byli hotovi.
"Tohle mě přestává bavit," bručel Pavel, rovnaje si záda. "Jsme jako na jevišti loutkového divadla."
Jeho přirovnání bylo vhodné. Kraj, kterým kráčeli dál, byl sice romantický pro oči Makroťanů, ale obrovití Pozemšťané viděli jen mírně zvlněnou rovinu, jejíž svahy byly porostlé vřesovitým houštím a miniaturními keříčky.
Teprve když se Slunce klonilo k západu, dojem se poněkud změnil. Cesta se před nimi svažovala a otevřel se výhled do rozsáhlého údolí, jež vpředu bylo otevřeno horizontální čarou a po stranách se zvedaly horské hřebeny, lze-li tak nazvat asi padesát metrů vysoká pásma.
Když sešli dolů, cesta se rozdvojila. Zvolili severovýchodní směr, kam měli namířeno. Slunce zapadalo za horské pásmo, když došli ke kotlině, porostlé svěží trávou a obehnané do půlkruhu divokými skalisky, poctíme-li tímto názvem přírodní hradbu asi pět metrů vysokou, z jejíchž kamenitých stěn vyrůstaly miniaturní keříčky kleče a jiné kosodřeviny.

"Zde přenocujeme," rozhodl Arne.
Odbočili z cesty a složili tlumoky uprostřed kotlinky.
Nejprve bylo nutno postavit stan, neboť věděli, že za chvíli se snese obvyklý deštík.
Tuto práci měli brzy za sebou.
Nanosit suché roští na ohniště bylo už obtížnější, poněvadž rostlinstvo bylo příliš drobné. Rozešli se třemi směry.
Pavel, jehož lákal přírodovědecký obor, vyhradil si střední část rokle, jež ho zaujala svým temně rudým zbarvením, protkaným černými lesklými žilami. Ale sotva učinil několik kroků, měl pocit, jako by ho k těm balvanům táhla skutečná hmotná síla, jež se po dalším kroku zvýšila tak, že proti své vůli byl nucen ke stěně běžet.
Marné bylo jeho vzpírání. S tělem nakloněným vzad a patami se zarývaje do půdy byl tažen ke skále, jako by ho neviditelný obr nezdolnou silou vlekl za opasek, na kterém měl v pouzdru zavěšený revolver, malou sekyrku a jiné nástroje. Mohl sice této záhadné síle odolat, kdyby usedl nebo se položil na zemi, ale to považoval za něco pod svou důstojnost, a tak se omezil jen na volání:
"Hoši, co mě to táhne?"
Oba kamarádi udiveně hleděli na doktora, jak se s vypjatým břichem potácivě žene ke stěně, s rukami vztaženýma vpřed.
"Co blázníš?" vykřikl Petr. "Dej pozor! Rozbiješ si makovici!"
"Polož se!" volal Arne. "Je to asi - proboha!" zavzlykl, neboť v tom okamžiku narazil Pavel trupem na skálu.
Naštěstí jeho vztažené ruce zmírnily náraz hlavy, která čelem prudce ducla na zkřížené paže. Ale střed trupu narazil tak silně, že slyšeli Pavlovo bolestné vyheknutí.
Petr vyrazil lékaři na pomoc, ale Arne ho zastavil mocným výkřikem:
"Stůj! Nebo dopadneš ještě hůř!"
"Co se vlastně děje?"
"Všecko kovové, co máš u sebe, odlož zde," odpínal Arne opasek a z kapes vyhazoval svítilnu, nožík a jiné kovové předměty. "Hotovo? Nemáš už nic?" zeptal se spěšně.
"Ne."
"Tak, teď můžeme k němu."
"Ale co to...?"
"Doufám, že se mu nic nestalo," mumlal Arne a blížil se s Petrem k lékaři, který lpěl na skále jako přilepený.
"Narazil ses?" volali úzkostlivě.
"He-he-he -"
"He-he-he," posmíval se Petr. "Nic mu není, když heká!"
"Ukaž obličej!" velel Arne. "Nu, chválabohu, je celý. Ale z nosu ti začíná kapat krev."
"To - to - bylo je-en o lo-lok-et. A-ale ž-ža-lu -"
"Žaludek," doplnil Arne Pavlovo skytání.
"Tak si jej ještě nemačkej o tu skálu!" vyjel Petr.
"Odepni mu opasek, Petře!"
"Jakpak, když je celý i s přezkou přilepený? Nemohu se k němu dostat."
"Hm, to je..."
"Jaké jsou to vlastně čáry, prosím tě?" vykulil Petr oči na Arna.
"Magnetovec. Silná magnetická ruda."
"Ach, ták! Vida, doktore, teď jsi v pasti!"
"Petře!" zakročil Arne. "Chyť ho za ruku a táhni stranou. Já zatlačím z druhého boku. Odtrhnout ho není možné, ale posunout půjde lehčeji. Dostaneme-li ho mimo tu černou žílu na rudou vrstvu, bude vyhráno. Tak pozor: hej, rrup! Jde to. Zase: hej-rrrup! Správně!"
"Li-lidi, vždyť mně sedřete bři..."
"Trp, kozáče, budeš atamanem!" zašklebil se na něho Petr.
"Ještě kousek! Hej - rr - už je to!"
V tom okamžiku dopadl doktor celou svou délkou a tíhou na Petra.
"Nevstávej, Pavle," varoval Arne, "a neodkládej opasek, poněvadž by se hned zas přilepil ke skále. Pokus se plížit po břiše, až se přitažlivost zmírní."
Úkol nebyl lehký. Pavel hekal a sténal...
"Jako bych na so-bě vlé-kl cent," škytal námahou.
A když se konečně doplížil tak daleko, že mohl vstát, řinuly se mu z čela potůčky potu.
"Tohle byla práce!" funěl jako mrož a podpírán kamarády vlezl do stanu.
"Copak má magnetovec takovou sílu?" divil se Petr.
"Na Zemi ne, ale zde jsme na jiné planetě. Zase ukázka, že živelné síly na této malé asteroidě jsou velmi koncentrované. Podle přírodních zákonů je to potvrzení teorie, že čím menší těleso, tím silnější musí být jeho živelná energie, aby udržela jeho pravidelný koloběh ve vesmíru. Ale myslím, že se nemýlím v domněnce, že veliká přitažlivost tohoto magnetu nespočívá jen v jeho hmotě, nýbrž také, a snad ještě více, v jiné okolnosti."
"V jaké?"
"V magnetismu zemském, lépe řečeno makroském. Naše Země má povahu magnetu, jehož jeden pól je na severu na poloostrově Boothia Felix, druhý na jihu u Wilkesovy země. Je nesporné, že tato magnetická síla má značný vliv kromě jiného také na udržení celistvosti zeměkoule. A věda z toho logicky vyvozuje, že také ostatní planety musí mít svůj magnetismus. Je tedy možné, že zde je právě jeden magnetický pól téhle plametoidy a druhý bude někde na druhé

polokouli."
"Tím by ovšem byla prudkost přitažlivosti vysvětlena," přiznal Petr. "Ale teď si musíme pospíšit s přípravou večeře. Začíná už stoupat mlha a za chvilku se spustí déšť."
Zakrátko se vesele rozhořela hranice sneseného roští, a zatímco Petr kuchařil, vlezl Arne do stanu, aby se podíval na Pavla. Ke své radosti viděl, že doktor se už docela zotavil.
"Jen žaludek mám pomačkaný," odpověděl na Arnovu otázku.
"Však se ti narovná, až ho naplníš," volal Petr od táborového ohně.
A příroda jako by vlídně čekala. Sotva Petr vnesl do stanu kotlík, z něhož vystupovaly svůdné vonné páry, spustil se vlahý deštík, který zase po chvíli ustal.
Osvěženi vydatným spánkem nastoupili ráno další pouť. Cesta se rozplynula a byli nuceni kráčet lučinami, jejichž vláha po večerním dešti dosti nepříjemně máčela obuv.
K poledni se utábořili těsně pod lesnatou strání, jejíž okrajové stromy podobné smutečním vrbám tvořily nad nimi stinný baldachýn. Z tohoto přírodního úkrytu mohli pozorovat krajinu, jež se před nimi mírně svážela, tvoříc širé zvlněné údolí, pestře zbarvené kvetoucím rostlinstvem a oživené pasoucí se a skotačící zvěří, která se často přibližovala k nim téměř na dosah ruky, krotká a důvěřivá.
Bylo tu také hojně ptactva, drobounkého jako mušky, ale také většího, v němž poznávali miniaturní volavky, čápy a jiné vodní opeřence, kteří kroužili kolem jezírek a tůní.
Po obědě se vydali dál. Kraj byl stále týž: romantická, netknutá příroda, ale všecka ta krása byla příliš zdrobnělá pro oči lidí, takže ztrácela na půvabu a čím dále tím více se stávala jednotvárnou.
Teprve třetího dne k večeru se ráz náhle změnil, když vystoupili na návrší, z něhož se jim otevřel zcela jiný pohled. Půda byla rozryta hlubokými kaňony s kolmými stěnami, jejichž podivné rozvrstvení a plochá temena jim připomenuly pověstné Adršpašské skály se sloupovitými útvary, roklinami a rozsedlinami, ale odlišné překrásně růžovým zbarvením, zpestřeným karmínovými a fialovými žilami.
Už tento pohled byl úchvatný; ale za tímto rozsáhlým kamenným bludištěm, které se k severu prostíralo do nedohledna a k východu bylo ohraničeno sytě zeleným lesním pásmem, mihotala se nedohledná hladina moře, na západě znachovělá zapadajícím Sluncem, šmolkově modrá k severnímu horizontu a k západní straně ztemnělá do indigové modři.
Podle toho mohli usoudit, že oblast severní točny Makra čili Erósu, tvoří mořskou pláň.
"Proč se nám o tomhle nezmínili zdejší vědci?" divil se Pavel.
"Myslím, že nikdo z obyvatel města nezná tyto kraje," řekl Arne.
"Jak by bylo možné, že by se nezajímali o vzhled své planety?" namítl Petr.
"Musíme uvážit, že jsme už na druhé polokouli. Pro naše dlouhé nohy je to procházka, ale pro maličké Makroťany cesta kolem světa. V tom malém nárůdku se asi dosud nevyskytl cestovatel, který by měl dost odvahy, aby se vydal na tak dalekou pouť. Žijí ve svém městě v klidu a hojnosti a jejich vědychtivost není taková, aby pro ni byli ochotni k obětem. Musíme ve všem brát příslušné měřítko. A jak by se sem dostali, když nemají kromě vozů dopravních prostředků a není zde cest?"
"Koňmo."
"Ani to není dobře myslitelné. My šlapeme po trávě, kterou by se jejich koníček prodíral jen s velkou námahou. Nepatrné pro nás kamení jsou neschůdné balvany a plochy porostlé trsy jakéhosi vřesu a borůvčí jsou pro ně neprůchodným pralesem. Zvířátka, která zde vidíme - tamhle zase jedno běží jako myška - jsou v poměru k Makroťanu skoro jako medvěd. Jejich král sice řekl, že u nich není nebezpečných dravců, ale tahle zvířátka také vidíme teprve zde a zajisté nejsou známá na druhé polokouli."
"Budiž, ale pak to není král, nezná-li své království, nýbrž pouhý obecní starosta."
"Částečně máš pravdu, Petře, ačkoli je i u nás mnoho vladařů, kteří neznají svou zemi."
Postavili stan a po večeři se uložili k spánku. Ale ještě téže noci se osvědčila správnost Arnova předpokladu o zvířátkách. Pojednou se totiž ozval Pavlův bolestný výkřik a po něm jakýsi chraplavý skřek.
"Rozsviťte, hoši!" volal Pavel. "Už ho drž - au! Škrábe, potvůr-ka!"
V ostrém světle elektrické lucerny viděli zvířátko, podobné malému kotěti, jak se svíjí v Pavlově ruce. Z rozšklebené tlamky svítily bílé zoubky a z nepoměrně velkých vyboulených očí sálal dravčí vztek. Nožky s vytasenými kočičími drápky sekaly zuřivě kolem sebe a z hrdla se dral chraplavý skřek.
"Kousl mě do ruky, když jsem spal. Myslil jsem, že je to krysa a zatím - hleďte, je to nějaká kočkovitá šelmička."
"Černý jako náš Habakuk."
"A zuřivý jako tygr."
Pavel vstal a vyhodil dravce ze stanu. Ale tu noc už neusnuli. Vřeskem rozběsněného zvířátka bylo přivoláno několik jiných, která jim až do svítání tropila neladný koncert; některé dokonce vylezlo po stanovém plátně a drze nakukovalo velkýma očima celuloidovým okénkem. Teprve za svítání nastal klid.
Na spaní už neměli chuť. Zatímco si připravili snídani, vyšlo Slunce, jehož růžové červánky se záhy změnily v zlatou zář, která se náhle zlomila v oslnivé nafialovělé světlo, příznačné pro horské slunce. Ale ještě podivnější byla obloha, na východě mléčně bílá, v zenitu modrá a k západu přecházející v indigovou modř, jež jako by se snažila zmírnit tmu nekonečné hlubiny vesmíru, utopenou v dalekém pozadí.
"Podivný úkaz," kroutil Petr hlavou.
"Nic podivného pro toho, kdo se jen trochu vyzná v přírodní vědě," řekl Pavel. "Jsme tu už značně na severu, v oblasti, která odpovídá asi sedmdesátému stupni severní šířky na zeměkouli, kde sluneční paprsky dopadají velmi šikmo. Mimoto je tato planetka nyní od Slunce mnohem dál než zeměkoule a konečně je obvod Makra nepoměrně malý, což

padá na váhu nejvíce, poněvadž horizontální čára je velmi blízko a okruh zmenšen. Sluneční světlo působí jen tam, kde se paprsky odrážejí, jinak se rozptýlí a jsou pohlceny tmou nekonečného vesmíru. A to právě lze pozorovat na této malé asteroidě, kde šikmým dopadem paprsků v této poloze je osvětlována už jen plocha až k horizontální čáře na západ, za kterou se obzor rychle sklání a kde je nyní noc. Proto vidíme západní oblohu indigově modrou a dolů k obzorové čáře ještě více ztemnělou."
"Ale když jsme zde v poloze, která odpovídá blízkosti pozemské severní točny, proč je zde skoro táž teplota jako na zdejším rovníku?"
"Na tuto otázku nemohu přesně odpovědět," přiznával se Pavel. "Zde je v teorii mezera, neboť jsme první, kteří poznávají tyto přírodní úkazy v praxi."
"Myslím," ozval se Arne, "že to spadá spíše do mého oboru, do elektrotechniky. Je nesporné, že Slunce zde vysílá převážně ultrafialové paprsky, které kromě chemických účinků mají také velmi mocné účinky tepelné. Slunce na vysokých horách i za třeskuté zimy působí na pokožku jako za letního žáru v nížině (to zná každý lyžař), ne sice letním úpalem, ale jeho paprsky dovedou pokožku stejně spálit. Jaké opatrnosti je třeba při užívání horského slunce, je všeobecně známé, neboť přemíra může způsobit bolestné, nesnadno se hojící rány, poruchu vaziva a jeho rozklad až do úplného umrtvení. V jisté vzdálenosti působí tyto paprsky nesmírným žárem, asi jako lupa, spojná čočka. Kromě toho jistě účinkují přírodní vlivy této planetky, které dosud neznáme, a myslím, že se neklamu v domněnce, že jedním z hlavních je také její vnitřní elektrické a magnetické napětí."
"Musíme si pospíšit, chceme-li za dne alespoň projít těmi kaňony k moři," upozorňoval Pavel. "Hleďte, jak Slunce rychle stoupá! Zde jistě bude den krátký."
Seběhli se svahu. Ale sotva vkročili do kaňonu, stanuli v úžasu.
Kolmé stěny tvořily přírodní arkády, malebné podsíně a podloubí, jejichž klenbu podpírala sloupoví tak fantastických tvarů, že by je ani nejbujnější představivost a nejdovednější sochařské umění vyrobit nemohlo.
Byly tu sloupy hladké jako sklo, úžící se dolů a ostrým hrotem spočívající na okrouhlé vypouklině, jež jako by byla naskládána z tenkých mís v pravidelném odstupňování. A každá z těchto mís, obráceně dnem vzhůru na sebe položených, měla jinou barvu.
Nejspodnější a největší byla mléčně bílá, na ní ležela růžová, pak citrónově žlutá, výše bylo několik proužkovaných a vlnovitě kreslených, v nichž se střídala masová červeň s jasnou zelení, nachové skvrny s hnědými, černé pruhy s bílými, a vše bylo od sebe odděleno křišťálově čistou vrstvou, takže celek byl průsvitný.
Všecky tyto mísy byly slity v jediný celek, který budil dojem velikého kulatého šperku z růženínu, citrínu, karneolu, chrysoprasu, heliotropu, chalcedonu a jiných polodrahokamů, včetně ametystu, který na této pestré vypouklině uprostřed trůnil ve skupině nádherných krystalů; z nich jako by vyrůstal do několikametrové výše další div: ohromný štíhlý liliovitý květ, vyrůstající z ametystově fialového stonku v pestře žíhaný průsvitný útvar, jenž do výše hrál v duhových barvách a nahoře se rozvíjel v překrásnou korunu, slitou s klenbou.
Neméně úchvatně působily jiné sloupy, válcovité, hranolovité, krystalovité a šroubovité a jiných roztodivných tvarů. Pohádkové klenby, podlaha a celý vnitřek arkád byly v pravém smyslu se svými hlubokými výklenky a v tajemné tmě mizícími chodbami a slujemi labyrintem v nesmírných dutinách ohromného drahokamu.
"Hmota mě nepřekvapuje," rozhovořil se Pavel. "Je to křemen se všemi smíšeninami a sloučeninami. Ale co mě uvádí v úžas, je nevídaná a neslýchaná čistota krystalická, množství a mohutnost, postup vývoje. To, co se u nás vyskytuje jen v maličkých rozměrech, ta krystalizace polodrahokamů, je zde vytvořeno v ohromných velikostech. A mimoto se zde objevuje postup krápníkový. Ty mísovité vrstvy dokazují věkovitý proces usazenin, jaké vznikají ze stékajícího roztoku, jehož voda se vypařuje a nerostná část se zvolna ukládá. Ale takový vývoj je protikladný skutečnému vzniku křemene, který je podle teorie spíše sopečným produktem. Je tedy jedině přípustná domněnka, že tyto kaňony jsou pravěkými pozůstatky někdejší sopečné činnosti. Ale jaká to musela být činnost, aby vytvořila tuto čistou krystalizaci, která obsahuje nesmírné bohatství polodrahokamů, jež je zde možné dobývat jako u nás obyčejný štěrk."
"Pohádková krása!" vydechl Arne.
"Podívejme se do těch slují!"
Petrův návrh byl příliš svůdný, než aby odmítli.
Marně bychom se snažili vylíčit dojmy průzkumníků, když kráčeli chodbami a tunely, menšími i většími jeskyněmi, z nichž některé tvořily rozlehlé a vysoké dómy s nesčíslným sloupovím, arkádami a pobočními výklenky a prostorami, jejichž celý vnitřek v záři elektrických luceren plál nevylíčitelnou měnivostí barev a duhových lomů světla.
Často měly útvary pitvorný vzhled a způsobily jim mnohá překvapení, úžas, ale také hrůzu. Tu se jim zdálo, že vidí vysokou postavu pastýře, obklopeného stádem sněhobílých ovcí; jinde zase řítil se z výše zdánlivý mohutný vodopád, v jehož křišťálově čisté hmotě, modré jako mořská voda, lámalo se jejich světlo v duhové kruhy a křivky; hned zase stanuli vyděšeně před hřbitovem, z jehož temných onyxových náhrobků se tyčily mlžné, průsvitné, duchovité útvary, jako by duše pravěkých bytostí pohoršeny rušením svého klidu vystupovaly z podsvětních hrobů. Jinde se jim zježily vlasy hrůzou nad příšernými zjevy zelených a hnědých ještěrů a zvířat, jež jako by se už chystala k útoku...
Zaujati touto hrůznou krásou, zmámeni a očarováni stále novými objevy, procházeli tunely a průchody, jimiž se stěží provlékli, zapomínajíce na návrat a orientaci.
Pojednou stanuli na prahu ohromného dómu, jehož otvorem ve vysoké klenbě padal proud denního světla, sice jen matný, ale postačil, aby viděli, že stojí v podzemním kotli, na jehož dně se chvěje černá vodní hladina.
Sychravý chlad jim výstražně dýchl vstříc.
"Vraťme se," zvolal Petr stísněně.
Ano, vrátí se.

Proplazili se nazpět úzkým a nízkým tunelem, v horečném chvatu, sami nevědouce, co je k tomu štve, proběhli příšernou prostorou s přízraky pravěkých oblud, pádili křivolakou chodbou, jejíž vzhled se zdál zcela nový.
"Šli jsme tudy?" vyrazil Arne sípavě z hrdla otázku.
"Jen dál! Rychle! Ať už jsme - venku," pobízel Petr udýchaně.
Ano, kéž už jsou venku! Všichni tři měli tutéž touhu. Všecka ta pohádková krása ztratila pro ně půvab.
Běželi dál. Ale zakrátko se potvrdila Arnova hrozná předtucha: nemohli dál! Tunel před nimi se rozšířil, stěny se rozplynuly a také půda se propadla do hlubiny, jejíhož dna nedosáhlo ani ostré světlo elektrické lucerny, které naštěstí včas odhalilo propast, na jejímž okraji se Petr, jenž běžel prvý, zastavil.
Stanuli. Slyšeli temný hukot: bu-žžž! bu-žžž! znělo v pravidelných přestávkách.
Duní a šumí to vzbouřená krev v jejich tepnách a mozku? Ne! Hukot vychází z propasti, z té černé hlubiny, kde jako by dýchala sopka.
"Zpátky!" velel Arne.
"Zabloudili jsme!" zahvízdl Petr.
"Tvou vinou!" vyjel na něho Pavel. "Letíš jako blázen a..."
"Jen klid," vpadl Arne. "Ztratíme-li teď hlavu, ztratíme život. Za mnou, hoši! A spěchat pomalu!"
Kráčeli zpátky. V jednom záhybu se objevilo rozcestí. Tudy snad?
Ostrý kužel elektrického světla ozářil krátkou chodbu a za ní prostor s obrysy hrobek, pomníků.
"Hřbitov," vydechl Arne úlevně.
Našli tedy stopu. Ale když vešli, ukázalo se seskupení náhrobků jiné, než jak je viděli dříve: průsvitné tvary, zvedající se nad hrobkami, měly odtud jiný vzhled.
"To není týž hřbitov," zajektal Petr.
"Jen klid," tišil ho Arne. "Snad je týž, ale vešli jsme jinou stranou. Musíme jej obejít a pozorovat skupiny, až je uvidíme jako poprvé. Pak už lehce najdeme východ. Jenom žádný kvap a neztratit rozvahu!"
Avšak ukázalo se, že jejich úkol není lehký. Zvolna obešli prostor, krok za krokem pozorujíce a posuzujíce útvary.
"Zde jsme nebyli," řekl Arne zklamaně, když stanuli zase u jícnu tunelu. "Je to jiný hřbitov, zabloudili jsme!"
Z Petrovy hrudi se vydral vzdech.
"Neskuč, babo!" osopil se na něho lékař. "Vypadá to sice jinak, ale myslím, že jsme přece na správné cestě. Rozdíly a odlišnost tohoto seskupení nám kreslí rozrušené nervy. Až se uklidníme..."
"Musil by odtud vést ještě jiný východ a na ten jsme nepřišli," namítl Arne.
"Mohli jsme jej lehce minout. Hleděli jsme více na útvary než na stěny. Obejděme jeskyni ještě jednou!"
"Máš pravdu, Pavle," připustil Arne. "Obejdeme ji znovu. My dva budeme pozorovat hrobky a Petr se musí dobře dívat po stěnách."
Prohlídka pokračovala.
V jednom místě Pavel zvlášť dlouho hleděl na útvary:
"Odtud se mi zdá... nemyslíš, Arne?"
"Hm, nevím. Tvary jsou i mně povědomé, ale... není to klam? Vidíme je teď už podruhé a..."
"Není tu otvor ve stěně," hlásil Petr.
Skutečně, stěna byla uzavřena. Světlo jejich luceren se odráželo od lesklých vrstev, které splývaly z výše jako záclony a divadelní kulisy, ale v pozadí byly slity v jedno těleso.
Nyní znervózněl i rozvážný Arne, a to byla - chyba.
"Pojďme dál," pobídl netrpělivě.
Konečně zase stanuli u ústí tunelu.
"Marně! Věčný bože... Snad abychom se vrátili k propasti?"
"Ne, Arne," vpadl mu rázně do řeči lékař. "Tolik se vyznám v psychologii, abych věděl, co dovedou rozrušené nervy. Zůstaneme zde. Odpočineme si. Nemáme co zmeškat. Venku už je jistě tma. Povečeříme a vyspíme se."
"Zde?" protestoval Petr.
"Proč ne? Není tohle nádherná ložnice? Prostranná, vzdušná, stvořená ze vzácných kamenů... Ani nejbohatší mahárádža si nemůže takový přepych dovolit."
"Že se ti chce ještě dělat vtipy," zavrčel Petr.
"A to nádherné hrobové ticho."
"Ba věru, hrobové!"
"Snad některý ten průsvitný přízrak oživne a ukáže nám cestu na boží světlo. Někde přece musí být východ."
"Jenže jak jej najít v tomto hrozném bludišti?" zamumlal Arne.
"Inu, musíme hledat. Kdo hledá, najde."
"Máš pravdu, Pavle," stiskl Arne lékaři ruku. "Vrátil jsi mi rozvahu. Vyspíme se. Zítřek je moudřejší dneška. Čert by v tom byl, abychom se odtud nevymotali i bez Ariadnina klubka."
Klid a naděje obou přátel posilnily také skleslého Petra, alespoň tak, že s chutí povečeřel. Ale když slyšel pravidelný dech spících kamarádů, začala Petrova fantazie pracovat. Snad skutečně světélkovaly útvary v čiré tmě nebo to byla Petrova představivost: občas zjasněly obrysy útvarů nad černými hranoly a deskami. Tu pak se zježenými vlasy a zalévaje se studeným potem viděl vznášet se veliké hlavy s rozevlátými vlasy a vousem, který jako mlžný fábor splýval dolů do několikametrové délky. Přísná tvář, vyčítavá, kárající a zase útěšná...
"Ne - mo! Ach, Nemo, zachraň nás!" cvakal zuby.
Zjev se rozplynul. Ale zato jinde zase modravě zaplály na chvilku plavé cáry a na jejich temeni lebky s prázdnými očními důlky a rozsklebenými čelistmi... jako by fialová jiskra zatančila vespod, přeskakovala po cárech rubáše vzhůru,

zavířila v lebce, ďábelsky zasvitla v očních důlcích... jemný praskot se ozval... či to byla sluchová halucinace? Ne! Nebyl to klam, neboť se probudil Arne s rozespalou otázkou:
"Co děláš?"
"Po... podí... vej se!" vztáhl Petr třesoucí se ruku.
"Blázníš?" zabručel lékař.
Ale také on hleděl vyděšeně na příšerný světélkující sloup.
"Co je to?"
"Elektrické výboje," řekl Arne klidně. "Velmi zajímavé. Myslil jsem, že ty průsvitné útvary jsou ze sklovité hmoty. Ale sklo není elektricky vodivé. Buďto je tedy celá ta hmota jiná; nebo obsahuje v sobě vodivé vrstvy a žíly, což se mi podle toho probíhání elektrického proudu zdá přijatelnější. Pak jsou tyto útvary podobné umělému horskému slunci, jakási veliká tělesa z křemičitého skla, jimiž probíhá nějaká vodivá látka. Teď to zhaslo!"
"Což abychom si to blíž prohlédli?" navrhoval Pavel.
"K tomu neradím, ba, musím varovat! Neznám tu hmotu, dotyk by mohl zabít jako styk s vedením vysokého napětí. Ale je jisté, že můj předpoklad o nesmírné kondenzaci elektřiny na téhle planetce je správný."
Petr zahučel, zabalil se i s hlavou do houně a zakrátko usnul jako dudek.

Kapitola šestá
POHÁDKA POKRAČUJE

Ráno ho musili budit. Když se nasnídali, překvapil je Pavel návrhem:
"Teď obejdeme jeskyni znovu, jenže jiným směrem."
"Co si od toho slibuješ?" tázal se Arne.
"Uvidíme," zněla suchá odpověď.
"Budeme obcházet jako kocour kolem horké kaše," vrčel Petr v mizerné náladě.
"Možná," odsekl lékař.
Vedeni Pavlem postupovali nyní opačným směrem podél stěn. Pavel kráčel rychle, nehleděl na stěnu, nýbrž na seskupení uprostřed jeskyně.
"Jdeš najisto," prohodil Arne.
"Ano. A doufám, že se nezklamu. Přemýšlel jsem o tom k ránu a..."
"Tamhle je východ!" vpadl Petr radostným výkřikem.
"Pak jsem se tedy nemýlil," řekl Pavel klidně. "A teď se podívejte odtud na to skupení znovu."
"Je to ono!"
"Vidíte, jací jsme popletové. A hlavně Petr, který měl za úkol pozorovat stěnu, kdežto my dva jsme se snažili poznat skupení. Že se nám to nepodařilo, je omluvitelné, neboť letmý dojem se v rozrušení těžko dá pevně při další prohlídce znovu zjistit, zvlášť po těch dalších mnoha dojmech. Petr však přehlédl východ a za to by zasloužil řádný výprask!"
"Hledali jsme při prvé obchůzce všichni tři," hájil se Petr.
"Ale jak je to možné?"
"Je to samozřejmé, Arne. Proto vás vedu tímto směrem. Přejděme a pojďme zpátky!"
Když pak šli nazpět, ústí tunelu zmizelo. Teprve když se obrátili, objevilo se zas.
"Aha," chápal Petr. "Je ukryté za těmito kulisami."
"Ano, ano, chytráku! Kdyby tě bylo napadlo obrátit se, nemusil ses zalévat studeným potem a cvakat zuby před bubáky na příšerném hřbitově. To byl správný trest za tvůj šlendrián!"
"Už ho nech, Pavle," zakročil Arne.
Prošli tunelem a jeskyněmi, které poznávali.
Přes všecku opatrnost, kterou jim vnutilo noční dobrodružství, nebylo lehké dostat se z podzemního labyrintu. Čím více se blížili ke konečnému východu, tím spletitější se ukazovala cesta, neboť prostory měly mnoho výklenků a zdánlivých východů, které pak byly slepé, takže se museli vrátit. Jen spojenému úsilí a paměti se dařilo, že konečně našli správný směr. Samozřejmě že se tím velmi zdržovali, ale neztráceli trpělivost, vědouce, že spěch by je zavedl zase na bludnou stezku.
Tak stanuli na prahu dómu, v němž poznali prostor, z něhož vede krátký tunel ke konečnému vysvobození.
Tento rozsáhlý prostor je původně svedl svým nádherným sloupovím a arkádami kolem stěn. Ale jak se včera na ně vlídně usmíval, lákal a sváděl, tak se dnes jeho pohádková krása, vlídnost a přívětivost změnily v úkladnou hru lstivého přepychu.
Mimovolně je mrazilo při pohledu na překrásné útvary, duhovou hru barev a oslnivý třpyt; všecko budilo v nich nyní dojem hnízda velikých jedovatých hadů a ještěrů, jejichž slizká těla hýří svůdnou, ale tím nebezpečnější krásou.
"Strašné!" vydechli současně a Arne dodal: "Nechápu, jak jsme se mohli odvážit do této příšerné spleti."
Ale tento nový dojem způsobil, že zase ztratili orientaci. Dlouho bloudili ve výklencích a slepých chodbách, než se jim podařilo najít správný východ. S jakou radostí uvítali denní světlo!
Průchod kaňonem dál se pak už bez nehody a bylo jim, jako by kráčeli křivolakou ulicí mrtvého města, z jehož úchvatných průčelí opuštěných paláců čišela na ně svůdná, ale zrádná krása.
Konečně se před nimi otevřel písčitý svah a za ním mihotavá hladina moře.
Po chvíli stanuli na divoce rozeklaném břehu, jehož křemenité vrstvy klikatými choboty vybíhaly do moře, které zato svými věčně neklidnými jazyky vylizovalo hluboké brázdy do tvrdé hmoty. V tomto odvěkém zápasu zřejmě vítězil mokrý živel.

Voda byla křišťálově čistá a Pavel z jedné tůňky nabral vodu na dlaň, aby ji okusil.
"Hoši," hlásil udiveně, "voda není slaná, ale také ne sladká. Má podivně nakyslou příchuť a na jazyku perlí. Rozhodně obsahuje mnoho kysličníku uhličitého. Cítím také síran sodný. Řekl bych, že stojíme na břehu alkalicko-salinického moře, nesmírného zdroje vzácné kyselky, jakou se u nás honosí například Karlovy Vary. Ale tahle voda má ještě jinou přísadu, která působí spíše na čich než na chuť. Cosi jako - éter."
"Ozón je to," rozhodl Arne, když okusil vodu.
"Ozón? Kde by se vzal ozón ve vodě?" pochyboval Petr.
"U nás ovšem vzniká chemickým nebo elektrickým procesem, ale zde je zcela samozřejmý," řekl Arne. "Myslím, že není náhodné, vytvořilo-li se moře kolem pólu. Na této maličké asteroidě působí rotace mnohem větší odstředivou silou než na velké planetě. Už jsme se také přesvědčili o nadměrné síle zdejšího magnetismu. Připojíme-li k tomu veliké zhuštění elektrického živlu, poměrnou blízkost žhavého jádra Erósu pod kůrou a účinek ultrafialových paprsků Slunce, je obsah ozónu v tomto moři pochopitelný."
"Jestlipak v té vodě jsou nějaké ryby?"
"V pozemském smyslu sotva," pochyboval Pavel.
Ale tu moře, jako by bylo uraženo, prokázalo v příštím okamžiku opak. Pojednou se nedaleko nich vynořil z hloubky temný stín, který se k nim pod hladinou rychle blížil. První jej spatřil Petr a upozornil na něj své druhy. Ačkoliv tvor plul asi metr pod hladinou, bylo jej dobře vidět. Překvapoval velikostí v poměru k obyvatelům Erósu, k nimž měl rozměry velryby, ale tvar byl jiný. Když se přiblížil jen na několik metrů, stanul nehybně, takže jej mohli dobře pozorovat. Celkově se podobal kytovci, ale jen na prvý pohled. Vzápětí se změnil v ještěra, neboť za oblým tělem, asi tři metry dlouhým, vlnivě kormidloval dlouhý, kolmo zploštělý ocas a místo ploutví ležely nyní skoro nehybně dvě roztažené pracky s dlouhými drápovitými prsty spojenými plovací blanou a na zadní části trupu dvě delší a velmi silné nohy. Ale největší úžas vzbudila hlava, zvednutá do výše na půl metru dlouhém krku, kulatá, porostlá na temeni dlouhými vlasy, rozevlátými ve vodě, a s tváří, která nijak nezadala vodníkovi, jak jej líčí báje: veliké oči, vyboulené, se skelným výrazem, rozplesklý nos a široká rovná tlama.
Nestvůra na ně hleděla zpod hladiny více udiveně než dravě. Břeh tvořil pod nimi kolmý, přes metr vysoký kamenný spád a byl tedy, jak soudili, dosti bezpečnou překážkou proti případnému přepadení.
Ale pojednou se ocas rozvlnil a záhadný tvor se blížil k nim. Zvolna ustupovali podle pravidla, že opatrnosti nikdy nezbývá.
Svým ústupem dosáhli, že se obluda přiblížila ku břehu a pojednou se její hlava i s poprsím objevila nad kamenným chobotem. Z dálky asi pěti kroků byl pohled na toto černé poprsí strašidelný; silné pracky byly rozloženy na balvanu a drápy s ostrým skřípotem ryly do kamene; z mohutné hrudi čněl dlouhý krk a na něm kulatá, pololidská hlava se zplihlými vlasy a vyboulenýma očima, které teď na slunci měly žlutý lesk, rozdělený kolmou černou štěrbinou jako u kočkovité šelmy.
Vodník!
"Vylákejme ho na břeh, chtěl bych si ho prohlédnout," zatoužil Pavel.
Stačilo, aby ustoupili o několik kroků, a Pavlova touha se splnila rychleji, než očekával. Snad pomocí ocasu a zadních nohou vyšvihla se obluda jedním rázem na břeh, kde zůstala ležet, jen její hlava trčela vzhůru.
"Ustupme ještě," žádal Pavel, "chci ho vidět v celé velikosti."
Ale jejich ústup měl horší následek, než jim bylo milé. Netvor se napolo vztyčil, a odraziv se silnýma nohama, dopadl těžce téměř na dosah. Několik okamžiků zůstali jako ohromeni. Dokud stáli nehybně, byl netvor také klidný. Žluté oči mžouraly na ně zvědavě a hrdlo se cukalo. Čelisti byly pevně semknuty.
Takhle přece ale nemohou věčně stát a hledět na příšeru, z jejíž zplihlé hřívy kanula voda. Pojednou se čelisti pootevřely. Neměla zuby. Není to tedy asi dravec. Jen válcovitý jazyk se zavlnil. A potom nadmula vole a do napjatého ticha třesklo pronikavé zavytí. Naše trojice ulekaně uskočila; Petr ve své fantazii už viděl, jak je obluda rve svými tlapami na cáry. Zaječel a vyrazil na bezhlavý útěk zpátky do kaňonu. Ale vtom se také vztyčila nestvůra a mohutnými skoky se hnala za uprchlíkem. Arne i Pavel strhli sice karabiny s ramen, ale na střelbu nebylo pomyšlení, neboť Petr i netvor byli ve stejné čáře a tvořili společný cíl. Na změnu postavení jim také nezbylo času, poněvadž už po několika vteřinách bylo jisté, že Petr neunikne.
"Milosrdný bože, pomoz!" volali v bezmocném děsu. "Teď! Konec!"
Petr klopýtl a klesl na písek právě v okamžiku, kdy hrozný netvor se v mohutném posledním skoku vznesl do výše. Kdyby neupadl, ležel by už teď rozdrcen pod tunovým tělem, které dopadlo o několik metrů dál. Naštěstí Petr neztratil vědomí a duchapřítomnost: rychle vstal a zalícil karabinu.
Nestvůra byla výborným skokanem, těžkopádná byla však na obraty.
Dvojice hleděla s údivem, jak se v jejich kamarádu probudila statečnost: široce rozkročen stál Petr a mířil na hlavu, která se k němu otáčela na dlouhém krku.
"Střel nebo uhni, ať můžeme pálit my!" řval na něho Pavel zlostně.
Prásk! třeskl výstřel z Petrovy karabiny a - bac, bac! dva další. Netvorova hlava se naklonila, bolestné zavytí rozrylo vzduch.
Když přiběhli, stál Petr v teatrální póze - jednou nohou na ještěřím trupu jako vítěz nad ubitou saní.
"To je výkon, co?" volal jim hrdě vstříc.
"Jaký výkon?" čertil se Pavel. "Trefit z dálky pěti metrů hlavu jako sud dovede desítiletý kluk, ale sotva by se našel desetiletý kluk, aby tak zbaběle utekl od svých kamarádů! Měla z tebe ta potvora udělat škubánky, zbabělče."
"Cože! Já - zbabělec? Protože jsem se obětoval, abych vás zachránil?"
"Snad nechceš tvrdit, žes utíkal, abys..."

"Abych ji odvedl od vás, ano!"
"A praštils sebou také schválně, co?"
"Ovšem!"
"Co tomu říkáš, Arne? Viděl jsi už někdy... a slyšel takovou... drzost?" zalykal se Pavel zlostí.
"Nerozčiluj se! Copak ho neznáš? Hleď, jak se chechtá."
"Petře, ty mě připravíš o rozum," skřípal Pavel zuby. "Máš víc štěstí než rozumu. Ale je to příšerný tvor. Skákavý druh ještěra s hlavou, která se podobá dugongu čili moronu z řádu sirénií, které zavdaly podnět pověstem o mořských pannách. Zřejmě obojživelník. Jistě jich je tu víc. Ale netoužím už po novém setkání."
"Věru, není oč stát," přisvědčil Arne. "Odbočíme k jihovýchodu, abychom se na noc dostali dál od pobřeží."
Asi po dvouhodinové chůzi došli k rozsáhlé proláklině, jejíž několikakilometrový průměr tvořil zelený koberec, protkaný říčkou a obroubený zalesněnými stráněmi. Říční koryto se na jižním konci údolí rozdvojilo a na severním zase spojilo, čímž uprostřed údolí vznikl asi kilometr dlouhý a o něco užší ostrov.
Slunce se klonilo k západu, a poněvadž byli právě na místě, které se jim líbilo k přenocování, dal se Arne do stavby stanu a Pavel s Petrem snášeli roští na ohniště k přípravě večeře.
Ačkoli byl ostrůvek skoro dva kilometry daleko, byl z této vyvýšeniny dobře přehledný. A tu Arna zaujaly podivné souměrné obrazce, které ostře vykreslily šikmé paprsky zapadajícího Slunce a jež se jasně lišily od zelené plochy ostrova tvarem i barvou; uprostřed byl narýsován pravidelný kruh a z něho se paprskovitě rozbíhaly přímky do jiného, většího kruhu, z kterého pak vedly zase přímky až k břehům ostrova, kde končily válcovitými věžičkami.
Všecky tyto útvary byly okrově žluté a střední kruh měl vzhled jakési arény. Co je to? Jen stěží utajil výkřik údivu, když mu triedr přiblížil ostrovní plochu.
Uprostřed byla skutečně aréna, či spíše náměstí, vroubené silnou hradbou z jakési žluté zeminy nebo snad kamene, s třemi řadami okének nad sebou. Hradba byla skoro tak široká jako vysoká a nahoře plochá. Prostranství uvnitř bylo vydlážděno toutéž žlutou hmotou a také ty přímky a zevní kruh i další přímky až k břehům, kde stály homolovité věže, nahoře rozšířené kulatými plochami. Také vnější kruh a přímky byly lemovány podobnými hradbami.
Celek připomínal důmyslně a účelně sestavenou tvrz, ostrovní pevnost, která by v době našeho středověku byla tvrdým oříškem pro dobyvatele.
Ale jaký smysl má ta pevnost zde, kde není vidět kromě miniaturní zvěře a ptactva ani bytůstku, která by ohrožovala klid a bezpečí ostrovních obyvatel? A je vůbec ostrov obydlen? Nevidí žádného živého tvora. Všecky stavby jsou drobné, asi jako město na druhé polokouli, jen o málo vyšší. Jsou-li tam lidé, pak zase takoví trpaslíčci.
Ach, teď už vidí: do středního prostranství se vyhrnulo několik tvorů a v pravidelném odstupu se postavili po jednom ke vchodům jako stráž.
"Počkej!" vykřikl Arne na Petra ještě včas, aby mu zabránil zapálit hranici. "Hoši, vezměte si dalekohledy a podívejte se na tu střední arénu na ostrově."
"Kobylky! Veliká sarančata," usoudil Pavel.
"Kdepak," odpíral Petr. "Copak by mohl hmyz vyrobit takové stavby a tak ukázněně se chovat? Hleďte na ty stráže u vchodů, stojí vzpřímeně jako vojáci. Tělem se sice podobají velikým kobylkám, ale nemají šest noh, nýbrž čtyři, vlastně jen dvě, a na hrudi, to jsou spíš ruce. A hlava, já vím, hlava kobylky má jakousi pitvornou podobu s lidskou tváří, ale tvar je podobný koňské, kdežto tihle mají hlavu kulatou a docela se podobá lidské. Vsadím krk, že jsou to - okřídlení trpaslíci."
"Okřídlení? Máš bujnou fantazii," ušklíbl se Pavel. "Že chodí vzpřímeně, je sice u hmyzu podivné, a také ty přední nožičky se podobají pažím, ale to ještě nedokazuje, že jde o lidské bytosti. Nezapomínej, že jsme na Erósu, a ne na Zemi. Ukázněnost také nic zvláštního neznamená. Naši mravenci mají také podivuhodnou dělnickou a vojenskou organizaci a chůvy, které pěstují larvy. A což organizace včel a jejich péče o královnu, které se klaní jako bohyni? A stavby? Vzpomeň si jen na vosí hnízdo, stavbu pravidelných šestibokých pláství z vosku, veliké stavby termitů v tropických krajích."
Pavel umlkl.
Do středu arény přicapal další tvor a stanul. Po jeho příchodu rozestavené stráže znehybněly v napjatém postoji. Tvor se zvolna otáčel, jako by přehlížel stráže, a pak se jeho paže rozkývaly. Hovořil? Zdálo se tak. Po chvilce ustal. Další dva k němu přistoupili. Několik pokynů jeho paží a dvojice vzlétla na průsvitných křídlech jako dvě veliké vážky. Jeden mířil k severu, druhý k jihu ostrova, kde se snesli na plošinu věžičky.
Tolik ještě mohli vidět, načež vše zmizelo v rychlém večerním soumraku.
"Co o tom soudíš teď?" obrátil se Arne na Pavla.
"Hm, věru nevím... Kdybychom aspoň slyšeli, byl-li to hovor. Pak bych přiznal, že jde o nějaký druh lidí. Něco podobného, jako jsme viděli na Měsíci. Ale mohla to být pouze gesta. Mravenci se také dorozumívají pohyby tykadel."
"Některý hmyz vydává i zvuky," ozval se Petr. "Tak co je s večeří?" obrátil se na Arna.
"Musíme se spokojit studenou konzervou. Rozhodně nesmíme zapálit oheň. Neznáme ty tvory a mohli bychom je na sebe upozornit."
"Kobylky?" vyprskl Petr pohrdlivě.
"Buďsi. Roj několika set kobylek by nám mohl způsobit povážlivou situaci, kdyby nás napadl nepřátelsky. Neznáme jejich zbraně. Ale i kusadla stačí. Mohou mít jedovatá žihadla. Ostatně už stoupá mlha a za chvilku sprchne."
Noc minula klidně a ráno, ještě před východem Slunce, vzbudil Arne kamarády.
"Složíme stan," velel. "Celý ostrov povážlivě oživl. Rojí se to na něm jako v úle."
Zatímco Arne s Petrem skládali stan, pozoroval Pavel dalekohledem ostrov, nad nímž kroužily roje a v aréně se řadily šiky záhadného hmyzu.

"Věru nevím, co si o tom myslit," kroutil přírodovědec hlavou. "Hoši," obrátil se na kamarády, "ukryjme se do lesíka a pozorujme, co se bude dít."
Nemusili dlouho čekat. Za chvilku se z arény vznesl roj a v přesném seřadění rychle zmizel na jihovýchod.
"Letí směrem, kterým chceme jít i my, jistě ne daleko. Snad se s nimi ještě setkáme."

Arnovo tušení se splnilo ještě téhož dne k večeru, když dospěli k rokli, obklopené kolmými skalními stěnami. Byla to hluboká propast, naprosto nedostupného dna. Chráněni hustým lesem mohli bezpečně pozorovat děj tragédie, která se právě odehrávala. Svými dalekohledy jasně viděli zakončení válečného náletu na obyvatele propasti, jimiž byli tvorové ještě víc podobní kobylkám. Většina z nich byla už mrtva, rozkousána, a jiní zmírali s hlubokými ranami a ukousanými údy. Vítězné roje odlétaly a každý útočník nesl mládě, uloupené z přepadeného tábora.
"Teď tomu rozumím," chápal Pavel. "Je to přece jen hmyz, ti z ostrova, a i tihle v propasti. Ostrované jsou inteligentnější a podnikli útok na tyto zaostalé příbuzné, kterým uloupili mláďata."
"K čemu?"
"Těžko říci. Snad ke křížení, nebo z nich vypěstují vojsko, možná že robotníky, kdož ví."
"Anebo otroky."
"I to je možné, Petře, a není nic zvláštního. Naši mravenci také zotročují slabší příbuznou rasu a trubci v úle nejsou na tom o nic lépe. Když splní svůj úkol, vyženou je včely, aby zhynuli hladem a zimou."

Další dva dny jejich pouti nepřinesly nic pozoruhodného a nazítří k večeru spatřili před sebou známé návrší, nad nímž se vznášel Aeronautilus, jejich útulek a domov.
Městem prošli už za tmy, ulice byly liduprázdné.
V kopuli je přivítal Habakuk žalostným mňoukáním. A nebylo divu; ubohé zvíře mělo misky pečlivě vylízané. Jeho mňoukání bylo plné stesku, žalob, výčitek, žalosti nad dlouhým odloučením a radosti nad konečným návratem kamarádů. Hltavě snědl večeři, vylízal mléko, a když Arae ulehl, přitulil se k němu a blaženě předl.
Po chvíli, když Petr již spal, jako když ho do vody hodí, zeptal se Arne tiše:
"Spíš, Pavle?"
"Ne."
"Proč?"
"Mám nějaké vzrušené nervy. Ty také, viď?"
"Nemyslím. Mé nervy jsou klidné. Ale přemýšlím."
"O čem?"
"Co bys na to řekl, kdybychom odstartovali?"
"Hned?"
"Ano."
"Bez rozloučení?"
"Přilétli jsme bez návěští, můžeme bez návěští zmizet. Takové zmizení by odpovídalo "božstvu", za které nás mají."
"Máš pravdu. S prohlídkou Erósu jsme hotovi a naše vycházky působí obtíže. Země je sice půvabná, ale až příliš něžná pro takové hromotluky. Ostatně i Nemo si přál, abychom zde dlouho neprodlévali, poněvadž by lehce mohlo dojít k nehodě. Chvíle je opravdu příznivá. My oba nemáme k spánku náladu a Petr je zmožen; odpočine si a bude nás moci vystřídat na hlídce."
"Je ještě jiná věc, kterou jsem uvážil. Naše přistání proběhlo hladce, poněvadž elektrická energie Erósu a našeho letounu se při brždění postupně vyrovnávala. Ale start je něco zcela jiného. Tu je třeba náhlého náporu a dosti prudkých elektrických výbojů. Teď je noc a prostranství kolem nás je prosto všeho živého. Ve dne, kdybychom připustili, aby se kolem Aeronautila shromáždily davy těch drobounkých tvorečků, mohlo by i při největší opatrnosti dojít ke katastrofě. I tak budu musit tlumit vzájemné elektrické vlivy a bude velkým úspěchem, podaří-li se mi odlet bez vzdušného víru, který by jako uragán mohl rozmetat přinejmenším okolní domky. Vzestup bude trvat dlouho, než se dostaneme do výše alespoň sta metrů, odkud už budeme moci letět rychleji. Ale ani pak nesmí naše rychlost převyšovat sto kilometrů v hodině, až do stratosférické výše, neboť by se za námi rychlým vzestupem vytvořila větrná smršť. Aeronautilus je i pro velkou planetu svým výkonem veliké těleso, tím více zde, kde v poměru k Erósu je asi stejně veliký jako Erós k Zemi. Tohle všecko měj na paměti, Pavle, poněvadž tě pověřuji nesmírně důležitou a odpovědnou úlohou pozorovatele, na jehož hlášení závisí osud téhle něžné planetky a jejích malých obyvatel. Tak, milý kamaráde, vstaneme a dáme se do práce! Zavři za sebou dveře do ložnice, aby Petra nevzbudilo světlo a zvuky zapoječů. A teď dej pozor! Otevři okno; vykloň se ven a dobře pozoruj! Kdyby se venku tvořil vítr, okamžitě hlas. Já budu zaměstnán u řídicího stolku a je tedy na tobě, abys řádně sledoval situaci." Venku začalo tiše pršet.

Kapitola sedmá
ŽLUTÝ PŘÍZRAK

Páčka reostatu se posunula o jeden bod; letoun se mírně rozechvěl.
"Stoupáme?"
"Ne!"
Páčka reostatu na druhý bod.
"Plocha nad námi v přesném kruhu světélkuje," hlásil Pavel.
"Stoupáme?"

"Nezdá se."
Za několik minut hlásil Pavel: "Žádná změna."
Reostat zvýšil napětí o další bod.
"Ze spodku letounu srší jiskry kolmo dolů."
"Dělají hluk?"
"Jen slabý šelest."
"Jinak nic?"
"Vzduch je klidný."
"Stoupáme?"
"Ne."
"Hm - to mne znepokojuje," mumlal Arne a posunoval milimetr za milimetrem páčku k dalšímu knoflíku.
"Co teď?"
"Déšť jisker zhoustl a..."
"Slyším," vpadl Arne, "šelestí to jako prudký liják."
"Stoupáme!"
"Konečně! Rychle?"
"Ne. Velmi zvolna."
"A vzduch?"
"Klidný. Jen prší - jako vždycky na noc. Teď jsme zůstali stát."
"Jak jsme vysoko?"
"Jen asi pět metrů."
Páčka se dotkla dalšího bodu. Otevřeným oknem vnikl dovnitř hluk jako při krupobití. A zároveň hlásil Pavel:
"Teď nastal rychlejší vzestup. A dělá se trochu vítr. Ale není silný. Jiskření na dně letounu se zmírnilo a hluk ustává."
"Jak jsme vysoko?"
"Nyní asi padesát metrů, ale zdá se mi, že zase stojíme."
"Podívej se na výškoměr."
"Stojíme na pětašedesáti metrech."
"Musím tedy přidat," posunul Arne páčku na další knoflík.
"Teď to jde vzhůru rychleji."
"Kolik?"
"Osmdesát... devadesát..."
"Co venku?"
Pavel přiskočil k oknu:
"Klidno a ticho. Jsme v dešťových mracích."
"Výborně! Hladce jsme vyvázli. Co výškoměr?"
"Vzestup se zvolnil, ale pokračuje."
"A co teď?" páčka na reostatu zase poskočila.
"Letíme vzhůru."
"Rychle?"
"Dost rychle. Sto padesát... sto osmdesát... dvě stě... zase zvolňujeme..."
"A nyní?"
"Poskočili jsme, panečku! Dvě stě šedesát! Tři sta padesát... čtyři sta..."
"Vyhlédni ven!"
"Vítr shora kolmo dolů."
"Průvan třením vzduchu. Ten je dole neškodný. Šlo to lépe, než jsem doufal. Zavři okno, Pavle!"
Arne posunul zase páčku:
"Pozoruj rychloměr!"
"Dvě stě metrů ve vteřině."
"Stačí," vydechl Arne úlevně a přistoupil k výškoměru, jehož ručička pravidelně lezla po stupnici vpravo. "Už jsme překročili tři tisíce metrů. Za chvíli budeme mimo ovzduší Erósu."
Ve výšce šesti tisíc metrů posunul páčku o další bod a za chvíli ještě o dva.
"Jak jsme vysoko?" zeptal se Pavla.
"Osm tisíc metrů."
"Sem už nesahá atmosféra Erósu. Teď dej pozor! Přepojím na rozsochu."
Sotva zasunul zapoječ, měli pocit tělesné tíže, který se však po několika vteřinách mírnil, až se naopak změnil v lehkost.
"Jsme mimo přitažlivost Erósu. Co dělá rozsocha?"
"Jiskří."
"Silně?"
"Ne příliš."
"Dobře. Tak je to správné."
"Sbohem, něžné Makro!"
"Prozatím, Pavle. Myslím, že - na shledanou."
"Což se sem chceš vrátit?"
"Kdož ví, Pavle. Slyšel jsi Nema. Nemluví nikdy naplano a zdá se, že má s touto planetkou nějaké úmysly. Ostatně,

neděláme jen zábavnou cestu vesmírem. Je to setba, která musí nést dříve či později dobré plody!"
"Hleďme na ně, jací jsou to kořistníci. Ani kuře zdarma nehrabe, viď?"
"Bůh je mi svědkem, Pavle, že nemám na mysli kořistit. Alespoň ne ve zlém smyslu. Ale dobýváme-li vesmír, není přece zločinem, chceme-li těžit z vědeckého stanoviska a umožnit sblížení planet vzájemně i se Zemí. Takové sblížení může v budoucnosti přinést jen dobro. Nejlepší důkaz máš s Marsem. Samozřejmě že nesmí nikdo jiný dostat výtěžek našeho bádání do ruky než Nemo. A v jeho šlechetnost všichni pevně věříme. Či ne?"
"Jistě, Arne. A věřím, že my tři využijeme spojení s planetami jen pro vědu a k společnému blahu pod Nemovým vedením. Ale uznáš, že náš úspěch nemůže zůstat utajen a podnítí celý pozemský svět ke konkurenci. A poněvadž konkurence se česky jmenuje soutěž, čili snaha předstihnout něčí úspěch, je to totéž jako závodění."
"Nemyslím, že by se někomu podařilo nás dostihnout, tím méně předstihnout; alespoň ne v dohledné době. Víš přece, na jakých podmínkách spočívá náš let vesmírem, z nichž hlavní je úplné podmanění statické elektřiny. Tenhle tvrdý oříšek rozlouskl už můj děd, a ačkoli v téže době využíval tohoto objevu jeho přítel Kmitko pro své vzducholodi, dodnes se světu nepodařilo objevit podstatu. Kmitko vzal své tajemství s sebou do hrobu, jeho vzducholodi už nelátají, a děd svěřil objev mému otci, který společně s Nemem výsledky zdokonalil. Jen tomu máme co děkovat, že dnes dobýváme vesmír. Je tomu půlstoletí, a přece dosud věda neprokázala konkurenční schopnost."
"A máš zaručeno, že ji neprokáže zítra?"
"Hm, to ovšem..."
"Nemáš. Půlstoletí je sice dlouhá doba pro lidský věk, ale ve vědeckém vývoji neznamená nic. Objev přichází jako blesk, neboť je myšlenkou, nápadem, za kterým pak následuje řetěz podrobností, které jej zdokonalují. Sice velmi často se prokáže jako meteor, jenž v oslnivém jasu proletí oblohou a zapadne zase do věčné tmy neznáma, ale někdy se přece uplatní se vší svou krásou i hrůzou."
"Výborně, doktore!" ozval se Petrův pochvalný výkřik z prahu ložnice.
"Už se vyhajal hošíček?" obrátil se Pavel ke dveřím.
"A-ááá-no!" zívl Petr široce. "Už chvíli zde stojím a poslouchám vaše učené úvahy. Vy jste zběhli, co? Chválabohu! Byla to otrava na té zemičce. A kam vlastně letíme?"
Petrova otázka působila na Arna jako rána obuškem do hlavy. Chvíli bylo ticho.
"Nu tak, pilote, kam máš namířeno?" opakoval Petr jízlivě.
Arne se vzpamatoval: přiskočil k výškoměru, jehož ručička však ukazovala na nulu, stejně jako rychloměr.
"Proboha, kluci..."
"Co se stalo?"
"Já... nevím, kam se vlastně... řítíme?"
"Tak je to?" protáhl Petr. "Už nás tedy zase táhne nějaká neznámá obluda kamsi do černých hlubin, kde nás jako příšerná krakatice sežere i s botami."
"Přestaň!" okřikl ho Pavel rozčileně. "Proč se tak lekáš?" obrátil se na Arna.
"Zapomněl jsem Nemovi oznámit start..."
"To není žádné neštěstí. Podle mapy máme nejblíže k Zemi, neboť jsme na okraji koloběhu vnitřních planet a není možné, abychom byli pod vlivem vnějších, například Jupitera, který obíhá kolem Slunce v pětinásobné vzdálenosti větší než Země a potřebuje k oběhu skoro dvanáct let. Kromě toho je teď Jupiter na opačné straně své dráhy. Skoro týž koloběh má Hektor, ale je to malá planetoidka a nemůže mít v této ohromné vzdálenosti na nás vliv. Rozsocha stále stejnoměrně jiskří..."
"Pokus se zavolat Nema!" přišel Petr s moudrým návrhem.
Ale Arnovy signály neměly odezvu, rozplývaly se v nekonečnu.
"Nejsme pod vlivem Země," řekl sklesle.
"Tak se dostaneme zase na nějaké pitomé tělísko," vrčel Petr. Domněnka nebyla bezpodstatná, neboť v téhle oblasti je přes dvanáct set asteroid.
"Letíme úžasnou rychlostí, kterou náš přístroj měřit nestačí."
"A co dělá Slunce?"
"Těžko posoudit za tak krátkou dobu. Snad se od něho nevzdalujeme," odpovídal Arne.
"Nu, nemůžeme nic dělat. Petře, odpočinul sis, převezmeš hlídku a my se trochu prospíme."
Posnídali a Arne s Pavlem odešli do ložnice. Petr usedl k oknu.
V černých nekonečných hlubinách plály démantovým třpytem hvězdy a místy fosforově světélkovaly mlhovité shluky podobné beztvarým cárům, ale také ohromným náhrdelníkům, sestaveným v bohatých tvarech. Z jejich oblouků jako by visely v uměleckém provedení na přímých i vlnitých stoncích a stvolech střapce, elipsy a kroužky mdlých i jasně se třpytících drahokamů.
Ale tyto překrásné úkazy zajímaly Petra jen málo. Jeho strojnická duše byla zaujata jinými dojmy.
Vzpomínal na rozmluvu, kterou před chvílí vyslechl. Musil přiznat zásluhu Arnova děda a otce, jejichž elektrotechnické vědomosti umožnily velkolepý výlet do nekonečna. A samozřejmě, že stejnou, ne-li větší zásluhu má Nemo, který vynálezy a objevy obou Farinů spojil se svými, a tím uvedl touhy a plány mladé trojice v život. Bez jeho přispění by přes všecky své dokonalé propočty a konstrukce jistě ztroskotali.
Jen Nemo byl s to, aby umožnil start z temene Gaurisankaru, do něhož se provrtal stokilometrovým tunelem ze své podsvětní říše. A jen on ve své genialitě mohl stvořit tento skutečně dokonalý letoun.
Tomuto kmetu žádný vědecký obor nebyl cizí. Aeronautilus je vrcholem strojnického a elektrotechnického umění. Ovšem, Nemo je kmet. Už před sedmdesáti lety vytvořil svůj div, podmořský Nautilus. Měl tedy jeho génius dosti času, aby se vyvinul v nadlidskou mohutnost. Ale v době Nautila byl Nemo hochem jako on teď; stejně jako on, byl

Nemo tehdy mladým inženýrem, s diplomem v kapse, ale na prahu praxe. A přece ohromil svět.
Aby do toho...
Což jsem skutečně zabedněnec? Nezrodí se v mé lebce žádný kloudný nápad, kterým bych dal aspoň těm elektrikářům ránu?
Strojnictví má přece přinejmenším stejně obsáhlé pole jako elektřina, což nejlépe dokazuje tohle těleso, s nímž rejdíme, kam se dosud žádný smrtelník nedostal.
Zajisté nebude nikdo Petrovi zazlívat jeho ctižádost a závist vůči úspěšnějším druhům, protože právě díky těmto nectnostem dostává věda podněty k dalšímu vývoji.
"A k tomu," pokračoval ve své tiché samomluvě, "ukazuje Aeronautilus přece nedostatky, které se prokázaly na Marsu a také teď, kdy nevíme, kam se ženeme, co nás k sobě vleče. Je vidět, že se Nemo zmýlil, když řekl, že v tomto letounu budeme v naprostém bezpečí jako u něho, v jeho podzemním paláci. Ovšem, opomenuli jsme mu oznámit start, chtěl nás vést na další pouti, ale přesto je tu nedostatek, neboť při úplné dokonalosti by se taková povážlivá porucha a přetržení vzájemných styků s Nemem, které nám přece výslovně zajistil, nemohla stát. Porucha v radiofonii a televizi. Obě mají základ v elektrotechnice, ale chyba spočívá ve strojní úpravě. To mně ani sám Nemo nevymluví. Aha, dědečku, ani tys dosud nedospěl k vrcholné dokonalosti," končil v mladistvé ješitnosti.
Ale hned se vzpamatoval.
Takovými výtkami nic nenapraví. Musí vynalézt něco, co by tyto nedostatky odstranilo.
Vtom se v dálce objevil sírově žlutý bod, rychle rostl. A než se Petr nadál, proletěl mimo zářivý kotouč a záhy zapadl do tmy.
Meteor? Velikostí se mu podobal, ale jeho záře byla mdlá a tvar byl přesně kulatý. Proletěl daleko, takže nebylo možné ani přibližně odhadnout velikost, ale rozhodně to bylo chladné těleso, ozářené Sluncem.
A pojednou Petrova duše znepřítomněla. Oči se vytřeštily do neurčita a tělo znehybnělo. Dokonce dech na několik vteřin ustal.
Když se pak Petr probral z této strnulosti, vydechl, jako by se probudil z hlubokého snu, ruka přetřela čelo a ze rtů vyklouzlo rozčlánkovaně:
"To - tohle je - bylo by to možné? A proč ne? Nemo má přece... ovšem... může-li postavit deset kilometrů vysoký kondenzátor, obrovské lodi a... ano, proč by nemohl... ale to je... půjde to! Musí! Ach, to bude... Počkejte, elektrikáři! Dám vám... Všem! I Nemovi! Uvidíte!"
Byl svým nápadem tak uchvácen, že slova stupňoval stále hlasitěji a poslední zazněla jako pokřik.
"Co blázníš?" užasli jeho kamarádi, kteří přiběhli do kopule.
"Dám vám všem! I Nemovi!" běhal Petr po kopuli. "Ano! Všichni jste žabaři! Necháte se vláčet pitomými planetkami, místo abyste je sami tahali. Ukážu vám, co dovede strojař!"
"Poslouchej," chňapl Pavel rozdováděného Petra za límec, "nepřestaneš-li ihned, vyválím tě v lednici na ledu."
Ale Petr zvedl paže a jako úhoř se vysvlékl z kabátu, který zůstal Pavlovi v ruce.
"Co třeštíš?" smál se Arne.
"Políbila mě Múza," postavil se Petr do pózy Napoleona.
"Ta si dala, chudinka," vyprskl Pavel.
"Mám nápad!"
"Ach, proto," šklebil se Pavel. "Nápad je pro tebe událost, která tě musí přivést v šílenství."
"Nesmíírný! Ohromný!"
"Nějaká hloupost," mávl rukou Pavel.
"Ne," zvážněl Petr, "vyprošuji si od vás, abyste mne nerušili v práci. Nenahlížejte do mých výkresů, dokud nebudu hotov. Pak se vám svěřím. Vždyť budu potřebovat vaši spolupráci. Ale do té doby vás vážně prosím o klid. Slibujete mi to?"
"Hm, je-li to skutečně vážné."
"Velice! Všecky žerty stranou. Jsem jist, že bude překvapen i Nemo. A proč bych nemohl mít dobrou myšlenku? Sám jsi řekl, doktore, že vnuknutí přichází jako blesk. Nuže, mně se to stalo."
Oba mu mlčky stiskli ruku.
Přestože Petr důvěřoval slibu svých kamarádů, zařídil se tak, aby nemohl být v práci rušen. A poněvadž se mu kopule nehodila, že byla stále obývána, a protože v ní bylo pamatováno jen na řídicí zařízení a potřeby pro Arna a chemickou a lékařskou laboratoř Pavlovu, uchýlil se do ložnice, kde si na výstupek pod oknem na sluneční straně dovedně zaklesl své rýsovací prkno.
Na římse rozložil kružítka a rýsovadla, tužky a lahvičku s tuší. Usedl do křesílka a dal se do práce.
Rys I.
Velikým kružidlem vytvořil skoro přes celou plochu kreslicího papíru kruh.
Kolem rtů mu zahrál úsměšek při pomyšlení, jak by Arne vytřeštil kukadla nad tímhle začátkem. Jako by slyšel jeho údiv. Co tě to napadá? Kulatý letoun? Holý nesmysl! Hned nato doktorův posměšek: Vždyť jsem povídal, že vypotí nějaký nesmysl.
A přece to bude kulatý letoun.
Však uvidíte. Těch rysů bude dvacet. Víc. Padesát. A každý jiný, šeptal, zatímco na papíře se kruh plnil podivnými přímkami a křivkami.
Od toho dne byl Petr ke svému okolí hluchý i němý. Pro nic neměl smysl, jen pro svou práci, přerušovanou chvilkami, kdy zhltl jídlo, a nočním spánkem, ačkoliv i ten byl značně kratší.
"Arne, zdá se mi, že se přece jen blížíme k Slunci."

"Mám týž dojem. Ale to by znamenalo, že se blížíme i k Zemi."
"Chyba."
"Pročpak? Vždyť potom je pozemská dráha, totiž její oběh kolem Slunce, nám nejblíže."
"Oběh ano. Ale nikoli Země. Dejme tomu, že letíme k Slunci. Ale poněvadž jsme v nekonečném prostoru a ne na ploše, můžeme se sice blížit k Slunci, ale od oběžné dráhy Země se můžeme naopak vzdalovat. Kromě toho je teď Země ve svém koloběhu na opačné straně, tedy několik set miliónů kilometrů daleko. Ne, Arne, se Zemí nemáme spojení. Je to jiná planeta.
Počkej, podíváme se na mapu vnitřních planet. Teď už můžeme být někde v této oblasti. Zdánlivě tedy blízko Země, ale ta je nyní asi zde."
"A co Venuše?"
"Právě ti to chci říct... Ta je v této době... hm... na mou věru, Arne, může to být jen Venuše. Ta je nám teď nejblíž. Už to tak bude. Táhne nás ve svou žhavou náruč."
"Snad nás nesežehne."
"Podle teorie, hochu, by byla naše návštěva povážlivá, ne-li pro nás zhoubná. Venuše je sice nádherná, ale jen z bezpečné dálky, z jaké na ni hledíme ze Země, ať už jako na Jitřenku nebo na Večernici. Nejvíce se přiblíží k Zemi na třicet osm miliónů kilometrů a nejdál na dvě stě padesát osm miliónů. Tak daleko je od Země přibližně nyní, kdežto od nás, jak můžeme teoreticky posoudit, je teď nějakých šedesát, nejvýš osmdesát miliónů. Velikostí se skoro rovná Zemi, ale její hustota je menší, jen asi 0,81 hustoty zemské. Je tedy Venuše řidší. Spektroskopická zkoumání, zjištění při průchodech mimo sluneční kotouč a nepravidelnost fází zjistily teoreticky dosti hustou atmosféru, jenže toto ovzduší je prý pro nás nedýchatelné, poněvadž je složeno z dusivých plynů, zejména z kysličníku uhličitého. Bylo by nutné dřív uvolnit kyslík a vůbec rozložit ovzduší Venuše do prvků a uhlík spoutat do tuhé formy. Něco podobného prý vykonaly rostliny kdysi na Zemi, když byla ve svém vývoji. To ovšem trvalo milióny let."
"Kdyby se nám tak podařilo provést na Venuši tuto atmosférickou proměnu v krátké době, to by byla trefa!"
"Jak bys toho chtěl dosáhnout?"
"Elektřina dělá divy i v chemii. Možná že by stačilo postavit na Venuši podobný kondenzátor, jaký má Nemo ve své říši, a spustit pak sérii elektrických výbojů. Myslím, že by taková elektrická kanonáda provedla změnu atmosféry a rozklad v prvky skoro okamžitě. Při spolupůsobení statické elektřiny Venuše to nepovažuji za vyloučené. Rozbíjí-li Nemo atomy svými umělými slunci, byl by rozklad v prvky poměrně snadný. A pak bychom měli pro Pozemšťany vhodné ovzduší a Venuše by se stala nejen filiálkou pro přelidněnou Zemi, ale novým bohatým zdrojem uhlí."
"Pravda, Arne. Ale to je zatím jen "kdyby". Jiné je "proto", proč netoužím po bližším styku s touto jinak svůdnou planetou. Venuše je totiž asi na tom stupni vývoje, na jakém byla Země v době kamenouhelné. Její hustota by tomu nasvědčovala."
"Milý Pavle, moje předpoklady se ti zdají jen samé "kdyby". Mně jsou tvoje zase jen samé "prý", totiž teorie, a proto - dohady."
"Ale ty dohady jsou podepřeny skutečnostmi."
"Jakými?"
"Hustými mraky, jimiž je Venuše stále zahalena."
"Je-li stále zahalena, jak je potom možné soudit na dobu vývoje, stav pevniny a tak dále? Všichni vědci si rádi vystřelí tam, kde není možné prakticky dokázat opak. Vzpomínám si, že jsem kdysi četl pojednání o Venuši, napsané věhlasným astronomem, který výslovně přiznal, že Venuše je právě pro své stálé zahalení v mraky dosud ze všech planet nejtajemnější."
"Částečně je to pravda. Ale naopak zase ty husté výpary potvrzují, že není-li Venuše ještě z valné části žhavá, tedy aspoň je na ní mnoho činných sopek. Tedy v tomtéž stadiu, v němž byla Země v době druhohor."
"Snad, ale jistotu může dát pouze ona sama. Proto se návštěvy nebojím, ale těším se na ni. Pakli tam ovšem přistaneme." Pavel přistoupil k oknu a zahleděl se ven.
"Jaký podivný pocit, Arne," rozhovořil se. "Žádný Pozemšťan si jej nedovede představit; ani kdybys nejbarvitěji líčil, nevystihneš pravý dojem, jakým působí to hvězdnaté moře kolem. Ze Země je vidět jen oblouk nahoře, třpytnou krásu. Ale zde je mi, jako bych se vznášel v bezedné hlubině oceánu, a kolem, nahoře, dole i po stranách, všude jako by bylo plno těch tajemných světélkujících tvorů, jimiž se hemží mořské hlubiny. A celá ta nespočetná armáda jako by nehybně číhala a čekala na povel."
"Pavle, je to skutečně číhající armáda, jejíž každá jednotka je nepředstavitelně mocnější než miliónová armáda lidská. Ale ta nehybnost je jen zdánlivá. Ve skutečnosti je všude kolem nás věčný neklid, stálé víření a kolotání v úžasné rychlosti a přitom v ideálním pořádku a kázni. Naštěstí nám toto nespočetno třpytných bodů a kotoučů, sinavě světélkujících útvarů a cárů a všecka ta viditelná hrůzná krása není nebezpečná. Ale přece nám v každém okamžiku hrozí nebezpečí, zkáza."
"Ve válce také hvízdají kulky kolem uší. Sta, tisíce jich mine, než jedna zasáhne. Nezdá se ti, že se blížíme k Slunci příliš rychle? Což aby ses pokusil zavolat Nema?"
"Nebude na škodu, ale nedoufám, že s ním dosáhnu spojení," pokrčil Arne rameny a usedl k vysílačce.
Nenašel odezvu.
"Jsme příliš daleko."
"Zvýšils napětí?"
"Na hranici možnosti."
"Pak se nedá nic dělat."
Arne hleděl z okna na stranu odvrácenou od Slunce. Pojednou spatřil ve tmě mezi duhově se třpytícími hvězdami

sírově žlutý bod.
"Pavle!" volal, "pojď se podívat! Vidíš to sírově žluté tělísko?"
"Vidím."
"Není to podivné? Nápadně se liší od ostatních. Nesvítí, jen mdle světélkuje, jako žlutá kulička. Co by to mohlo být?"
"Nějaká malá asteroida."
"Přines triedry!"
Pavel seběhl do ložnice a za chvilku se vrátil s dalekohledy.
"Bude to nějaký meteor," řekl Arne.
"Ne," odpíral Pavel. "Meteor září jinak, vždyť jsme jich už spoustu potkali. A mimoto stojí teď nehybně. Podíváme se."
Objektiv mu prozradil něco, co vyvolalo jeho údiv.
"Co je to, proboha?"
Arne se díval druhým triedrem.
Ačkoliv byl zjev velmi daleko, rozeznávali přesně kulatý tvar. Sluncem osvětlená strana zářila sírovou žlutí. Zdálo se jim, že rozeznávají pravidelné zelené pásy, vystřídané hnědými, a na dvou místech bleděmodré kulaté plochy. Avšak to nebylo vše, co si vynutilo jejich výkřik úžasu. Ten způsobila jiná okolnost: celá ozářená tvář byla poseta jakýmisi štíhlými a jistě velmi vysokými věžemi, jejichž obrysy se zvláště na okraji kotouče v plném slunečním jasu ostře odrážely od temného pozadí vesmíru.
"Jako schoulený ježek," pronesl Pavel správné přirovnání.
A vtom se oběma zatajil dech.
Záhadný zjev, dosud stojící v klidu, vyrazil jako vystřelená raketa obloukem vzhůru a v několika vteřinách se jeho objem zmenšil do tečičky, až i ta zmizela.
"Co to bylo?"
Nenašli odpověď.
Mořské hlubiny mají svá mnohá a mnohá tajemství. A co jsou všecky pozemské oceány proti vesmíru?

Kapitola osmá
VENUŠE ČILI KRASOPANÍ

Uplynulo několik dní, v nichž se nepřihodilo nic, co by stálo za zmínku.
V té době se Petr značně polepšil. Ani Pavel, ani Arne netušili pravou příčinu tohoto obratu. Dříve veselý a sdílný hoch se změnil ve vážného, zamlklého muže, skorém mrzouta.
Automaticky plnil svůj kuchařský úkol a bez námitek se podřizoval strážní službě i dobám odpočinku. Jeho zasmušilá tvář se však vždy rozjasnila, když usedal ke své práci. Až zase někde přistanou, bude mít pro svou práci víc času, utěšoval se optimisticky. Pak se nedá vyrušit ničím.
"Arne!" volal Pavel do ložnice, kde Arne dospával, když byl vystřídán na hlídce Pavlem, zatímco Petr seděl u svých rysů. "Blížíme se k Venuši. Pojďte se podívat! Zajímavý pohled!" zval nadšeně.
"Nezajímá mne," zavrčel Petr.
Zato Arne vyskočil z postele a čile vyběhl do kopule, kde se mu naskytla krásná podívaná.
Na temné obloze, na straně odvrácené do Slunce, plál kotouč jako ohromný opál. V průsvitné mlze se rýsoval talíř o něco menší než Měsíc. Jeho střed svítil červeně jako roztavený kov, kolem byl pastelově modrý kroužek, který k okraji kotouče přecházel do fialova. Obrys planety byl dosti jasný, asi jako Slunce prosvítající jemnou záclonou mlhy. A kolem celého zjevu byla překrásná kruhovitá duha.
"Báječné!" vydechl Arne uchvácen. "Ano, může to být jen Venuše. A teď už chápu, co jsem nemohl dosud dobře pochopit. Kladl jsem si totiž otázku: Jak je možné, že Venuše září tak krásně, když je stále zahalena do mraků a - proti jiným planetám poměrně malá - převyšuje třpytem dokonce mnohou stálici, která svou podstatou patří mezi slunce? Teď už vím: její jas nevzniká z přímého odrazu slunečního světla od povrchu, tvoří jej lom slunečních paprsků v té spoustě par, v nichž se světlo láme a znásobuje, asi jako ve vybroušeném mnohostěnném křišťálu nebo briliantu. Proto má Venuše takový démantový třpyt. Osud nám přeje, Pavle. Nastává nám velký úkol. Nebudu se moci od řídicího stolku hnout, dokud nepřistaneme, bude-li vůbec možné přistát. Každým okamžikem se zvyšuje nebezpečí, blížíme se rychle a musíme dát pozor, abychom čelili překvapení, a bude-li třeba, včas se odpoutali."
"Myslím, že máme ještě času dost."
"Zdánlivě. Průměr Venuše se nám teď jeví ještě o něco menší než Měsíc. A poněvadž je Venuše o málo menší než Země, jsme od ní nyní dál než Země od Měsíce. Co dělá měřič rychlosti?"
"Dosud neúčinkuje."
"Ten přístroj také selhal. Bude třeba jeho stupnici rozšířit, jestli to pomůže. Ukazuje se, že měřit rychlost v meziplanetárním prostoru není možné. Výškoměr nefunguje samozřejmě také."
"Ne."
"Ovšem, začne, až se víc přiblížíme. Jiskření rozsochy?"
"Stále stejné."
"Tak by zatím bylo všecko v pořádku."
"Obrys Venuše se rychle zvětšuje. Teď už je velká skoro jako Měsíc. A zdá se mi, jako by zvolna stoupala do výše."
"To je důležité, Pavle. Začíná na nás působit její přitažlivost a hrot Aeronautila se naklání k jejímu povrchu. Dosud necítíme změnu těžiska. Mohla by nastat náhle a došlo by zase k nepříjemným kozelcům. Zkusím, je-li tento předpoklad správný."

Arne stiskl brzdicí páku.
"Pozoruj měřič rychlosti!" velel Pavlovi.
"Začíná reagovat. Ručička přeskočila celou stupnici a zůstala na nejvyšším bodu."
"Nemýlil jsem se. Dostáváme se na okraj přitažlivosti. Nyní přepojím z rozsochy na spodek letounu."
"Venuše klesá dolů!"
"Správně. Obracíme se k ní dnem. Byl nejvyšší čas. Co teď dělá rozsocha?"
"Nic. Je temná. Zato slabě jiskří dno. Planeta je teď pod námi."
"V pořádku. A rychloměr?"
"Třicet kilometrů ve vteřině."
"To je asi sto tisíc kilometrů za hodinu. Přípustná rychlost v této vzdálenosti, kde není ještě atmosféra. Co výškoměr?"
"Dosud nic."
"Roste obrys Venuše?"
"Nezdá se."
"V poměru k velikosti jsme od ní přes půl miliónu kilometrů. Při této rychlosti pádu bychom přistáli asi za pět hodin. Ale to ovšem není možné, neboť budeme muset už teď zvolna brzdit, a jakmile se dostaneme tisíc kilometrů nad povrch, nesmí být naše rychlost větší než několik set kilometrů v hodině, a čím níž, tím volněji musíme klesat, poněvadž nevíme, jak vysoko sahá atmosféra. Je-li hustší než pozemská, mohla by náš letoun třením povážlivě zahřát. Prozatím máme nejnutnější opatření za sebou a na tři či čtyři hodiny klid. Jenže i to jsou všecko jen teoretické předpoklady a nesmíme se vzdát opatrnosti. Hlavní úlohu nyní bude hrát výškoměr, až začne účinkovat."
"Nespustím jej z očí," usedl Pavel k přístroji.
Tři hodiny uplynuly v klidu, když se konečně ručička na výškoměru zachvěla.
"Jsme sto dvacet tisíc kilometrů vysoko," hlásil Pavel a po chvilce dodal: "Klesáme. Osmnáct set kilometrů v minutě."
Arne posunul brzdicí páku. Prudké přetížení, které se projevilo, se zase pozvolna vyrovnalo.
"Teď se pád zmírnil skoro na polovinu," hlásil Pavel.
Za další hodinu byli ve výši padesáti tisíc kilometrů. Brzda zase zmírnila pokles a po hodině ukazoval výškoměr dvacet tisíc. Arne uznal za vhodné zmírnit i tuto rychlost a trvalo zase hodinu, než byli ve výši deseti tisíc, kterou si Arne vytkl za hranici pro mírný pokles. Nyní padal Aeronautilus rychlostí pouhých dvou tisíc kilometrů za hodinu, takže trvalo další čtyři a půl hodiny, než byli ve výšce tisíce kilometrů, z které klesali pod účinkem brzdy ještě volněji.
Je nemožné vylíčit pohled, který se jim naskytl, když pohlédli z okna. Hluboko pod nimi zářil nesmírný duhový kruh, jenž ovíjel ohromnou plochu, která až oslnivě bělostně svítila a tvořila kouzelné obrazce, modře a nachově opalizující a jako v kaleidoskopu měnící své tvary. Čím víc se blížili, tím živěji hrála změna tvarů a barev, nabývajíc vzhledu rozvlněné bělostné pěny, přejemného průsvitného závoje a krajek, vzdouvaných vánkem. Pod účinkem brzdy se zvolna vnořili do této nádhery a tím okamžikem se v kopuli zšeřilo. Okenní skla byla najednou neprůhledná a všecka krása zmizela.
Arne rozsvítil žárovky a s rukama na pákách volal na Pavla:
"Hlas každé klesnutí."
"Tři tisíce metrů."
"Metrů?"
"Ano. Mnoho jsme zmeškali pozorováním..."
"Rychlost pádu?" velel Arne netrpělivě.
"Mnoho!" Arne přitáhl brzdu trochu náhle, takže výbava lékařovy laboratoře zachrastila. "Kolik teď?"
"Dva metry ve vteřině."
"Budiž! Ve výši pěti set zavolej!"
Když pak Pavel tuto polohu ohlásil, zmírnil Arne pokles na polovinu a žádal, aby mu bylo hlášeno každých dalších sto metrů.
Ale už po prvém hlášení se rozhodl jinak:
"Dobře sleduj výškoměr!" velel a jeho ruka pohnula brzdicí pákou.
"Stojíme," oznámil Pavel výsledek. A po chvilce: "Malounko stoupáme."
"A nyní!"
"Stojíme pevně ve výši tří set osmdesáti metrů."
"Dobře. Musím se trochu orientovat."
"Jsme v naprosto neprůhledném mraku."
"Vím. To nelze změnit a je to podřadné. Hlavní je teď zjištění teploty, tlaku vzduchu a jeho hutnosti."
"Ach, ovšem," Pavel přiskočil k oknu, na jehož rámu byl připevněn teploměr. "Panečku, pěkné vedro: sedmatřicet Celsia. Jako v parní lázni."
"A tlakoměr?"
"Strašně nízko: sedm set šest a ještě pomalu klesá."
"Počkáme chvilku, až se ustálí. Ale ta hustá mlha je nepříjemná. Není vidět ven ani na píď. Nasaď baňku na kohoutek a vpusť do ní vzduch zvenčí."
"Musím z ní dřív vysát vzduch."
"Ovšem. Máš přece vývěvu."
Do baňky vnikl prudce proud páry, jakoby vypuštěn z parního kotle. Ale pára se záhy v baňce srazila, po skleněném obalu uvnitř skanuly krůpěje vody a vnitřek byl čirý. Když pak otočil Arne kohoutkem na baňce a přidržel k němu hořící kahan, plamen nejen že neuhasl, ale nijak se nezměnil.

"Atmosféra je dýchatelná. Teorie o dusivých plynech padá."
"Mohli bychom provést analýzu."
"To v každém případě."
Ukázalo se, že ovzduší Venuše má skoro totéž složení jako pozemské, jen vodíku bylo o něco víc; to ostatně odpovídalo vlhkosti atmosféry.
"Zdá se, že nebude závažných překážek," řekl Arne spokojeně. "Jen ta teplota je trochu vysoká. Ale vlhkost vzduchu usnadní dýchání. Co tlakoměr? Hm, šest set devadesát čtyři. Hodně nízko. Nuže, spustíme se. Pozor na výškoměr, Pavle! Nesmíme se dotknout dnem letounu půdy, poněvaž bychom vybili napětí."
Zlehounka klesali. Pavel konečně vyslovil poslední možnou vzdálenost: dva metry. Potom Aeronautilus konečně pevně stanul ve vzduchu.
Arne úlevně vydechl, protáhl údy a vstal z křesla.
Nová kontrola přístrojů jim přinesla příjemné překvapení. Tlak vzduchu stoupl na sedm set deset, teplota se snížila na třicet dva stupně Celsia a vzduch za okny zprůsvitněl. Páry zřejmě zřídly.
Ale ještě větší překvapení jim poskytl pohled z okna dolů. Rozeznávali obrys plochy kolem letounu, dost do široka rozložené. Byla temná, možno říci černá, lesklá, snad orosená sraženými parami. A nejpodivnější bylo, že kolem ní v pravidelném odstupu byly jakési terasovité, čtvercovité výklenky, které zřejmě vyčnívaly nad příkrý sráz, jenž kolem padal do hloubky, kde se výpary rozplývaly, takže mohli i prostým okem dosti jasně pozorovat krajinu.
Tkvěli nad temenem vysokého kopce, který měl tvar komolého kužele, kolem něhož se rozkládala krajina podivného vzhledu. Hustá mlha, řídnoucí teprve pod nimi, umožňovala sice jen rozhled do malého okruhu kolem úpatí hory, ale přesto viděli dosti jasně, že se kolem rozkládá bažina, protkaná od úpatí úzkými choboty země, jež se zdály být dosti pevné, aby unesly člověka, a jejichž okraje byly místy lemovány jakýmsi druhem vysokého rákosí. Na mělkých místech rostly husté džungle obrovského kapradí a štíhlých bambusů a palmovitých papyrusů.
Jinak se zdálo, že nikde není živého tvora.
Slunce bylo za neproniknutelnou clonou bílých mraků a pohled nebyl zvlášť vábný. Nehybné vodní plochy se podobaly zakaleným, zšedlým zrcadlům.
Úhrnem vzato: pustý močál se zrádnými, bezednými tůněmi a na pohled malebnými, ale vpravdě potměšilými džunglemi. Divoký kout netknuté přírody.
A tu zase upoutaly jejich pozornost pravidelné výstupky kolem přistávací plochy. Vtíralo se jim na mysl mnoho otázek. Proč byli přitaženi právě sem, na temeno této homole, jejíž příkré stráně, černé, hladké a lesklé jako sklo, jsou neschůdné i nejdovednějšímu horolezci? Vždyť jsou zde jako na pohádkovém skleněném kopci. A co ty výstupky vyčnívající nad sráz, pravidelně čtvercovité, stejnoměrně rozestoupené? Je myslitelné, aby byly výtvorem přírody? Ale vždyť... neklamou se... vedle každého výstupku je vidět kovové páky, podobné brzdovým pákám u moderního automobilu.
Jak si to vysvětlit?
"Vystoupíme. Prohlédneme si ty výstupky zblízka," naléhal Pavel.
Když šli dolů do ložnice, pocítili neobyčejnou lehkost.
"Zdá se, že Venuše má značně menší přitažlivost," mínil Arne.
"To není zdání, ale skutečnost," potvrdil Pavel, "a velmi mě to překvapuje, neboť jsem při té hustotě atmosféry očekával opak. Tak co je s tebou?" obrátil se na Petra, zabraného do práce.
"Proč?" vzhlédl k němu Petr nechápavě.
"Vystoupíme."
"Spánembohem!"
"A ty?"
"Mám práci."
"Ta ti neuteče. Člověče, kolem nás jsou zázraky."
"Zázrak! Eh! Já mám tady," ukázal na papír, "jiné zázraky."
"Nech ho, Pavle," chlácholil Arne nespokojeného lékaře. "Prohlédneme si zatím jen končiny pod námi a vrátíme se. Dnes už beztak nebudeme moci sestoupit z hory, bude-li to vůbec možné, poněvadž se mi zdá, že se začíná stmívat a brzy nastane noc. Je hloupé, že nevidíme Slunce."
"Neoblékneme skafandry?"
"Nemyslím, že jich bude třeba. Ostatně, uvidíme až v turniketu..."
Sestoupili do spodní části letounu. Arne stiskl ve stěně knoflík, zevní dveře vyjely vzhůru a mladí cestovatelé byli nyní oddělení od ovzduší Venuše jen zasklenými křídly turniketu.
"Vystoupím první," maskoval Pavel svou vědeckou nedočkavost, "můj lékařský instinkt lépe vystihne, bude-li v atmosféře nějaké nebezpečí pro naše dýchací orgány."
Turniket se otočil a první Pozemšťan vsál první doušek Venušiny atmosféry do plic. Bylo vidět, že mu lahodí, neboť se na Arna spokojeně usmál. Arne nedočkavě pošinul otáčivou přepážku. Dusné, vlhké vedro mu dýchlo do tváře, ale plíce lačně sály vzduch, který příjemně zavlažil průdušky a sliznice.
"Jako v tropech po lijáku!" zahřměl Pavlův hlas tak mocně, že se oba zarazili.
"Proč tak hulákáš?" Bylo to podivné; Araova tichá otázka zněla stejně burácivě.
"Chlapče," hovořil Pavel bouřlivým šepotem, "tohle je legrace. Kdybych zařval, prasknou nám bubínky. Teď šeptám, a přece to zní jako hlasitý hovor. Rozhodně je to vliv atmosféry, neboť na téhle špici nemůže být zvláštní akustika ani vlivy, které by zesilovaly zvuk. Seskoč dolů! Neboj se! Ty dva metry jsou jako schůdek na zemi. Docela lehce se sneseš. Hopla! Vidíš! Vsadil bych se, že neváším víc než dvacet kilo. Koukej, jaká divná hmota," ukazoval na půdu

plochy.
"Ano, černá a hladká jako břidlice."
"Podobá se jí, ale na hmat je jiná. Chtěl bych si kousek vzít k chemickému rozboru, ale celá plošina je jakoby slita v jeden celek. Až sestoupíme dolů, snad najdeme nějakou štěpinku."
"Prohlédněme si ty výstupky," vykročil Arne k okraji. "Na mou věru, Pavle, nad tímhle mně zůstává rozum stát."
"Mně také," přisvědčil lékař.
Výstupky byly - stroje. Byly to doslova čtvercovité plošky vozíků, jejichž čtyři kola stála na kolejnicích, mezi kterými byl pás drobounkých schůdků. Tyto kolejnice padaly po příkrém svahu do údolí a končily na úpatí kopce. Plocha vozíků - asi čtyři metry do čtverce - byla vodorovná, a protože byla vysunuta přes svah, byla přední kola postavena na kovové konstrukci a mezi nimi ozubený válec, jehož zuby zapadaly do mřížoví kovového pásu.
"Ozubená dráha," uhodl Arne. "Jedna páka uvádí vozík do chodu a druhá je brzda. Potud je mi to jasné. Ale hnací síla? Dolů mohou sjíždět vlastní tíží, ale nahoru?"
"Ocelové lano."
"Možná. Ale i pak musí být nějaký pohon. Je to totéž jako výtah, který, ať jakkoli, musí být něčím hnán. Vespod kromě válce nevidím motor ani jiné zařízení. A také na válci není navinuté lano, které by na něm teď, kdy je vozík nahoře, být muselo."
"A což, je-li tam uvnitř hory, kde má vozík nějakou protiváhu?"
"Sotva. Počkej, sešplhám na ten mřížový pás a prohlédnu spodek."
A po chvilce hlásil: "Ne, Pavle, vozík není spojen lanem. Povrch půdy je pod celým vozíkem bez nejmenší poruchy. Ale napadá mě... ano, jediná možnost: hnací síla je ukryta ve válci. Ale pak to může být jen elektrický motor. A poněvadž nikde není ani stopy po vedení, je zde užíváno - statické elektřiny. Doktore, tohle je ale... Víš, kde jsme?"
"Na Venuši."
"Naivní odpověď," zabručel Arne. "Tohle místo," ukázal na temeno kopce, "víš, co je to?"
Pavel rozpačitě pokrčil rameny.
"Letiště!" Arnova odpověď zaburácela v podivném ovzduší tak, že si Pavel s bolestným zasyknutím mnul uši.
"Odpusť, zapomněl jsem. Ale, hochu, tohle je ohromný otazník! Kde je teď teorie o druhohorní době na Venuši? Člověče, přece druhohorní dinosauři, brontosauři a všecka ta ještěří čeládka nevyrobila tuto ozubenou dráhu a neobjevila využití statické elektřiny, která je na Zemi dosud nespoutána a její problém se podařilo rozluštit dodnes jenom mému dědu a Nemovi? Musí zde žít tvorové dokonalejší a vyspělejší než u nás. Pavle, tohle je..."
"Výborné!"
"Naopak, povážlivé!"
"Proč? Civilizovaných lidí se přece nemusíme bát."
"Přijde na to. Na Marsu jsme sice byli Agirem uvítáni vlídně, ale na druhé polokouli... Vzpomeň si jenom na Démona, který byl také civilizovaný."
"Nemusí zde být totéž."
"Nemusí, pravda. Ale ta krajina pod námi. Škoda že máme jen malý obzor pro ty prokleté páry... Tuze připomíná svou pustotou Démonovu polovici Marsu. Kolem nás je močál, pustý kraj, divoký kus přírody s hustými džunglemi a houštinami. Ale přesto mám dojem, že rostlinstvo odpovídá teorii o druhohorní vegetaci, zvlášť ty obrovské kapradiny, přesličky, papyrusy."
"Vidíš! Ovšem je to první dojem v tomto úzkém okruhu. Snad je nedaleko, ukryté našemu oku, město s nádhernými paláci a vším přepychem moderní civilizace, výstavnější, než jsme viděli na Marsu. Konečně není třeba, abych předbíhal, snad jsem přece jen příliš podlehl fantazii. Ale tahle hora, Pavle, s ozubenou moderní dráhou a vozíky, poháněnými statickou elektřinou, to je jako bys uprostřed močálu a džungle někde v Belgickém Kongu postavil vilu se vším nejmodernějším komfortem. Zřejmě je to letiště. Pak zde musí být vzducholodi, ale ne takové hračky, jaké jsou pýchou osvíceného dvacátého století na Zemi. Musí to být vzducholodi, které se přinejmenším vyrovnají Aeronautilu, neboť jsou také poháněny statickou elektřinou. Tedy - konkurence. A povážlivá!"
"Na Marsu jsme přece měli také konkurenci."
"Inu, měli. Ale to byl Mars, kde nás slavnostně usadili na nádherném letišti. Zde jsme přistáli na pusté homoli bez uvítání a ceremonií. Na Marsu jsme měli pod sebou nádherné město. Zde jsme nad bažinami a džunglemi. Nějak mi to neklape. Je příliš veliký rozdíl mezi technickým pokrokem zde nahoře a pravěkou divočinou dole kolem nás. Nu, vrátíme se. Je už soumrak. Zítra sjedeme na obhlídku."
"Velice se těším."
"Já též, ale v noci se musíme střídat na stráži."
Noc byla tak tmavá, že Petr, který ochotně svolil k hlídce za své unavené kamarády - aspoň bude moci nerušeně pracovat -, neviděl z otevřeného okna kopule, kam si přenesl své rysy, ani na píď.
Oba jeho druhové spali v ložnici i s Habakukem přituleným k Arnovu boku.
Petr byl zabrán do rýsování. Otevřeným oknem proudil do kopule prohřátý vlhký vzduch, těžký a nehybný, ale lahodný jako příjemná inhalace.
Bylo mrtvé ticho.
Až pojednou...
Kolem půlnoci se ozval zvuk podobný šumění křídel velikého ptáka. Zahloubaný Petr by byl ten zvuk nevnímal, kdyby se nebylo současně stalo něco jiného: otevřeným oknem vnikla do kopule vzdušná vlna s cárem urvané teplé mlhy tak silně, že se Petrovy papíry s rozpočty a formulkami rozlétly po podlaze.
Zahromoval, sebral zápisky a vyskočil, aby zavřel okno. Ale jen vyskočil, stanul jako sloup: plochu otevřeného okna

vyplňovalo poprsí obludy, jakou by stěží vytvořila jeho bujná fantazie. Dvě pracky, pokryté velikými šupinami s dlouhými prsty, zakončenými zahnutými drápy, svíraly římsu okna; ze silné hrudi vybíhal dlouhý hadovitý krk a nad ním zploštělá ještěří hlava s rovným zobákem, delším a silnějším než klofec pelikána, s kulatýma očima, zelenýma jako smaragd, v nichž úzká kolmá štěrbina kočičí zornice mžourala do ostrého světla žárovky.
Netvor se rozhlížel po kopuli... a pojednou natáhl krk, jehož šupiny zahrály ve světle jako kalená ocel, a hltal skleněné zkumavky a baňky s drahocennými polotovary chemických výzkumů, které si Petrovi kamarádi přinesli z Erósu.
"Necháš to, potvoro!" zařval Petr.
Příšera spolkla láhev s jódovou tinkturou, zasvítila vztekle očima, rozevřela široce zobák, po jehož krajích se blýskaly řady dlouhých ostrých zubů, a odpověděla skřekem, při kterém Petrovi ztuhla krev.
Tento zvuk slyšeli Petrovi druhové už na prahu kopule, kam se vřítili, probuzeni jeho výkřikem. A také ti stanuli na prahu ohromeni.
Snad se netvor přece jen zalekl nástupu přesily: v pozadí za krkem a hlavou vyvstaly obrysy silných kloubů, spojených temnou koží, pracky pustily římsu, prudce se odrazily a zjev zmizel ve tmě jako strašidelný přelud.
Nový vzdušný vír se zatočil v kopuli a Petr sbíral svá lejstra podruhé.
"Co tomu říkáš?" obrátil se Arne na Pavla.
"Tohle mohl být jen ornitosaurus," mumlal přírodovědec s vyjeveným výrazem ve tváři, "ptakoještěr, jací žili na Zemi kdysi v době křídové čili v druhohorách."
"Pak jsme právě viděli živý důkaz, že teorie o stupni vývoje této planety je správná."
"Ano, Arne."
"Nuže, co soudíš teď o poměru vývoje zdejší přírody k vývoji techniky?"
"Jsem tím zmaten. Nemohu si to vysvětlit. Je to tak úžasné."
"Což není možné, aby lidský duch předstihl přírodní vývoj?" ozval se Petr. "Vždyť je to základní pravidlo technické vědy, její hlavní úkol."
"Ano, Petře," souhlasil Arne, "jenže technické pokroky znamenají už výkon a ten musí mít nějaký základ."
"Jaký základ? Všechny vynálezy a objevy mají základ v duši vynálezce. Je to tvorba," vrčel Petr.
"Takhle s ním nepořídíš, Arne," rozhovořil se lékař. "Petrovi se musí dát všecko po lopatě. Poslouchej, nedovtipo, víš, že člověk je nejmladším výtvorem přírody? A víš, že v druhohorní době, kdy žili obrovští ještěři, nebylo po lidské bytosti ani stopy? Druhohorní doba je stupeň vývoje, kdy podle přírodních zákonů není existence člověka možná."
"Zde nejsme na Zemi. Kdo může tvrdit, že vývoj na Venuši měl týž průběh jako u nás?"
"Příroda," odpověděl Pavel pevně. "Zákony jejího vývoje platí v celé naší sluneční soustavě."
Chtěl vykládat dál, vtom však zvolal: "Kdo to kramařil v mé laboratoři?"
"Létající kamarád," odpověděl Petr s úsměškem.
"Ornitosaurus?"
"Snad se tak jmenuje. Nepředstavil se mi."
"Arne, všecky vzácné zeminy z Makra jsou pryč!"
"A také láhev s jódovou tinkturou," doplňoval Petr škodolibě.
"Snad jsi mu to dokonce házel do zobáku, aby nezhltl tebe, co?"
"Ne. Nejsem krmič ptakoještěrů."
"Nerozčiluj se, Pavle, tím už nic nespravíš," mírnil ho Arne. "Je to sice nenahraditelná škoda, ale nezbývá než..."
"Zažije-li všecko, tu tinkturu jistě ne," odsekl lékař.
"Budeš mít vděčného pacienta," rozdrtil ho Petr mezi zuby a odnesl svá lejstra do ložnice. Ulehl a hned usnul.

Kapitola devátá
BÁZEŇ NENÍ STRACH

Arne s Pavlem se nemohli dočkat rána. Sotva se trochu rozednilo, byli připraveni k vycházce.
Kromě zásob potravin a pitné vody se opatřili zbraněmi a Arne připjal k opasku pistoli s paprsky smrti, které jim nejlépe zaručovaly bezpečnost proti sebemocnějším netvorům, jimž by náboj z karabiny a revolverů ublížil snad jen málo. Ještěři mají tvrdou kůži, a usmrtit dinosaura nebo jinou obludu, několikanásobně větší než slon, není hračka. Také nezapomněli na triedry, které jim i v mlhami zúženém obzoru mohou prokázat dobré služby.
Petr odmítl jejich pozvání s dodatkem: "Aspoň se nebude Habakukovi stýskat."
Vyšli tedy sami dva. Usedli na plošince vozíku a Arne pohnul pákou. Za mírného vrnění neviditelného stroje a cvakotu do sebe zapadajících zubů sjížděli rychle dolů. Několik metrů před cílem posunul Arne brzdu a vozík bezvadně přistál na rovině.
"Dokonalý dopravní prostředek," uznal.
Stáli na zaobleném chobotu, který protínal močál.
"Arne," tlumil Pavel hlas, "hladina je sice jako zrcadlo, nezdá se, že by v těch tůních byli vůbec živočichové, ale člověk nikdy neví."
"Vím, Pavle. Chceš říci, že by po nás mohl chňapnout nějaký ichtyosaurus."
"A byla by to povážlivá situace. Chobot je jen něco přes metr široký, a taková potvora, jak ji aspoň popisuje teorie, je horší než statný krokodýl."
"Vida, ani ty nejsi bez fantazie."
"Od dnešní noci nejsem. A byl by to div? Žijí-li zde ptakoještěři, kteří naštěstí loví jen v noci, mohou zde být také vodní ještěři, kteří přece žili v téže době."

"Ovšem, není to vyloučeno. Ale nemyslím, že nám na tomhle chobotu hrozí nebezpečí."
"Proč?"
"Poněvadž rozhodně nejsme prvními lidskými bytostmi, které tudy kráčejí."
"Podle čeho tak soudíš?"
"Vozík s námi přistál přímo u chobotu a..." Arne rázem stanul. "Pohleď!" ukazoval před sebe.
"Co je? Nevidím nic."
"Stopa!"
Skutečně: těsně před nimi se ve vlhké hlíně rýsovala šlépěj.
"Myslíš, že je to lidská stopa?" pochyboval Pavel. "Pak to musel být obr! Podle rozměru chodidla odhaduji výšku asi na tři metry. A ten tvor byl obutý. Nebo to byl ploskonožec, stopa je plná, jako medvědí. Ale medvěd by zanechal hluboké otisky drápů. A - na mou věru, Arne - zde je přepážka. Musel to být člověk v obuvi s podpatkem. Hochu, my se brzy seznámíme s lidskými obyvateli Venuše."
"Ale pak mně vysvětli život inteligentních lidí s druhohorními ještěry a rostlinstvem. Potom by měl pravdu Petr se svým názorem, že přírodní vývoj na Venuši nemusí být týž jako na Zemi."
Pavel nenalezl odpověď. Teprve po chvíli zabručel:
"Tohle je zase rána přírodní vědě."
"Inu," mírnil Arne jeho trpkost, "nelze ještě říci, že rána dopadla. Nevíme nic určitého."
Bez nehody přešli po chobotu bažinu a vstoupili na zvýšenou, pevnou půdu porostlou trávou, která svými tuhými ostrými listy připomínala naši ostřici, jenže byla mnohem větší a tužší. Její listy měly rozměry kosatců a vroubkované okraje byly ostré jako lupenka.
Než tuto okolnost poznali, prokázala se až příliš důtklivě na hedvábných ovinkách jejich lýtek, které už po dvou krocích utrpěly povážlivé řezy.
"Musíme zpátky, Arne, vyhledat jiný průchod. Tahle ostřice by nám rozřezala nohy až na kost."
Opatrně zvedajíce nohy vrátili se na břeh bažiny. Pudem vedeni zahnuli vpravo a Arne brzy poznal, že se dali správným směrem: octli se na pěšině, na které spatřili tytéž stopy, jaké zpozorovali na chobotu.
Ale tento ukazovatel směru nevedl daleko. Asi po půlhodině zmizel i s pěšinou, která končila na mírném návrší, jehož rozsáhlé temeno bylo porostlé mechovitým drnem. Uprostřed stálo něco, co oba poutníky poděsilo.
"Proboha, co je to?" polekal se Pavel a maně sáhl po revolveru za opaskem.
Také Arnovi se zatajil dech.
Na kamenitém balvanu stál příšerný zjev. Lidská postava přes pět metrů vysoká, s rudou pletí Indiána, s hlavou, kolem níž jako by se svíjelo klubko hadů; ve zvednuté pravici držela silnou, dobrých třicet metrů vysokou tyč, lépe řečeno stožár, z něhož se nahoře paprskovitě rozbíhala rozsocha, a levice spočívala na krátkém kulatém sloupu, zapuštěném do země. Nehybná strnulost zjevu prozradila však záhy - sochu.
"Pavle, tohle je objev!" zvolal Arne radostně.
"Pojď! Podivné," mumlal, když přiběhli k soše, "je to sestava jakéhosi pohanského boha s moderní, ba ideální vysílací stanicí, která pracuje zcela samostatně, automaticky. Aspoň doufám, že se nemýlím, neboť k čemu by jinak byla ta rozsocha nahoře a tenhle válcovitý sloup? V něm může být ukrytý miniaturní automat, který nahrazuje stroje a lidskou obsluhu v pozemských rozhlasových stanicích. A nejen to. Myslím, že kromě vysílání má také schopnost přijímat."
"Proč stojí právě zde?"
"Blízko letiště. Ale mám jinou otázku. Komu slouží? A hned se mi v hlavě rojí další. Kam vysílá? Do některé jiné oblasti Venuše? To by znamenalo, že je Venuše obydlena. A což, Pavle, je-li tohle spojení - meziplanetární? Při ovládnutí statické elektřiny by to nebyl žádný zázrak."
"Podívejme se dovnitř!"
"Už pátrám po nějakých dvířkách ve sloupu, ale marně. Sloup je kovový. Dokonalá práce."
"Vykroj do sloupu otvor, ať vidíme vnitřnosti."
"Nápad operatéra," usmál se Arne. "Ale toho se nemohu odvážit. Mohl bych poškodit mechanismus a není radno se zde uvést ničením důležitého zařízení, jakým je rozhlas," hovořil a teprve teď se dotkl sloupu.
V tom okamžiku oba uskočili. Část povrchu válce se odklopila a z nitra se vynořila asi jako pěst veliká koule; ozvalo se jemné cvaknutí, matný povrch na zlomek vteřiny zasvitl a koule zase náhle zmizela pod poklopem. Vše netrvalo déle než vteřinu, takže Pavlova otázka: "Viděls," svědčící o nejistotě, zda přece jen nešlo o přelud, byla zcela oprávněná.
Několik okamžiků stáli v údivu nehybně na dva kroky od válce, když se do napjatého ticha začaly linout zvuky, které Arne z počátku považoval za signály:
Túúú - tu, túúúú - tu, túúúú - tu... zněl stejnoměrný písklavý tón.
"Belinograf!" zvolal Arne přidušeně. "Obrazová telegrafie. Byli jsme vyfotografováni a teď je snímek vysílán," vysvětloval hlasem, v němž bylo víc úleku než překvapení.
"Komu?"
"To kdybych věděl!"
"Znič toho zrádce! Rozdrť ho paprsky!"
"Bůh chraň! Zničením bychom se uvedli jako zločinci. Jak by bylo naloženo s cizincem, který by u nás poškodil vysílací stanici? Dosud jsme nic zlého neučinili. Ale je to důmyslné zařízení. Jen jsem se dotkl válce, už oznamuje tenhle robot naši všetečnost a podává naši fotografii. Chtěl bych si aspoň trochu prohlédnout ten zázrak."
Ale sotva se jen o krok přiblížili, byli odmrštěni neviditelnou silou a v celém těle pocítili bolestný elektrický úder.
A vtom šlehl v Arnově mozku signál...
"Pryč odtud!" vykřikl.

Běželi pěšinou zpátky.
"Proč... Čeho se bojíš?" vyrážel ze sebe udýchaný Pavel.
"Musíme ihned odletět!"
"Pročpak?"
"Jsme ve velkém nebezpečí i s Aeronautilem!"
"V jakém nebezpečí?"
"Což nechápeš?"
"Ne."
"Uvažuj trochu: přistáli jsme na letišti. Teď je naše přítomnost prozrazená a snad už v této chvíli mají Venušané naše snímky. Podle stop jsou to obři a... vzpomeň si na Kyklopy, surové obry na Sicílii."
"Starořecká báje, pohádka. Teď zase ty máš záchvat fantazie. Divím se ti, Arne."
"Věru, přiznávám, je to podivné, ale bojím se poprvé ve svém životě. Znáš mě. Víš, že nejsem fantasta. Avšak teď... Nevím ani, nemohu si to vysvětlit. Pavle, mívám chvíle podvědomého pudu a - nikdy mě nezklamaly. Zrovna teď: bojím, děsím se styku s těmito bytostmi. Nevím proč. Ani ne tak pro jejich obrovitost jako... proč vlastně? Nemohu říci. Nevím sám. Jen cítím... mám tušení, že nám budou osudní. Nejraději bych odlétl z téhle planety."
"To by byla hloupost, Arne. Pro chvilkovou náladu se vzdát průzkumu tak zajímavého světa?"
"Není to chvilková nálada."
"Pak ti povolily nervy. Nic divného. Prožíváme tolik napětí..."
"Odstartujeme, Pavle! Hned!"
"A kam? Pryč z Venuše? Není to zbabělost?"
"Nechci prchnout. Pokusíme se vyhledat lepší úkryt, kde bychom... ale i to je... hochu, nikdy jsem neměl takový pocit hrůzy..."
"Uklidníš se. To je nervový otřes, já to znám. Podlehl jsi strachu."
"Ne, bázeň není strach."
Vozík s nimi vyjel rychle vzhůru.
"Co nového?" tázal se Arne rozčileně Petra.
"Nic," odpověděl, aniž zvedl oči od výkresu.
"Neozvala se vysílačka?"
"Ne."
Arne si oddechl, jako by někdo odvalil balvan, který drtil hruď.
"Zavolej Nema! Teď se ho budeme moci dovolat. Snad by nám mohl poradit a..."
"Přispět," doplnil Arne Pavlovu myšlenku, když vešli do kopule.
"O tom nepochybuji," pokračoval, "ale nemohu ho volat. Nesmím se odvážit."
"Proč?"
"Poněvadž by se do našeho spojení mohli vmísit Venušané."
"Ať!"
"Ne, Pavle. Mohlo by dojít k nedorozumění. Můj instinkt mě varuje."
"Nervový otřes," zamumlal lékař. "Polkni tuhle tabletku a zapij vodou. Uklidní tě a vzpruží."
Arne se s trpkým úsměvem podvolil. A za chvilku:
"Je mi skutečně lépe," přiznal.
"Tak vidíš. Nesmíme se poddávat dojmům. Jistě ses teď rozhodl jinak."
"Ne!" řekl Arne rázně a volal do ložnice: "Petře, ustaň na chvíli v rýsování."
"Proč?" ozvalo se zdola.
"Odstartujeme. Mohl bys nárazem zkazit výkres."
"A co vás čerti berou?" slyšeli nevrlý hlas.
Arne usedl k řídicímu stolku a pohnul pákou startéru. S hukotem, jako přetopený parní kotel, se letoun zvolna vznesl kolmo vzhůru a po posunutí páčky na reostatu vzlétl prudce, takže zakrátko proletěli vrstvou par a vnitřek zaplavilo vlídnou září Slunce.
Ve výši tisíce kilometrů Arne zastavil.
"Co teď?" zeptal se Pavel.
"Pokusím se dostat Aeronautila nad jinou oblast Venuše," manipuloval Arne s páčkami.
"Musili bychom letět nad povrchem k západu, totiž proti směru, kterým se planeta otáčí."
"Ano, anebo zůstat stát a několik hodin vyčkat."
"Toho nedosáhneš, dokud jsme v dosahu přitažlivosti."
"Pravda. Jsem už celý popletený. Musíme výš."
"A jak zjistíš hranici přitažlivosti?"
"Výškoměr přestane účinkovat. Sleduj jej!"
Za chvíli Pavel hlásil. Arne přepjal elektrický proud z rozsochy do dna letounu, které podle Pavlova hlášení začalo jiskřit.
"Pozoruj výboje," velel Arne a reguloval páčky. "Co teď?" zeptal se po chvíli.
"Jiskření na dně ustalo."
"A rozsocha?"
"Je také v klidu."
"Rychloměr?"

"Na nule."
"Stojíme."
"Jsme tedy mimo jakoukoliv přitažlivost."
"Ano."
"Pak mně ale vysvětli, proč se zde nevznášíme a neděláme po kopuli přemety jako v neutrálním pásmu mezi Zemí a Měsícem?"
Arne překvapeně vzhlédl ke kamarádovi, neboť jeho otázka byla věcná. A odpověď? Co na to říci? Sta miliónů kilometrů už prolétli vesmírem a nikoho tohle nenapadlo. Vždyť přece byli všude mezi planetami v neutrálním pásmu. Byli? Ne. Nemohli být, pokud jiskřila rozsocha nebo dno letounu. To přece dokazovalo spojení s nějakým tělesem a tedy byla vždy jakási přitažlivost, jejíž vliv převáděla do letounu - elektřina. Jen tak je to možné vysvětlit. Ale což naprostá ztráta tíže v neutrálním pásmu mezi Zemí a Měsícem? Tehdy rozsocha také jiskřila, a přece lítali po kopuli jako míče na hřišti.
"To je rébus, Pavle," kroutil Arne hlavou. "Jsme v koncích s teorií."
"Že bychom to na ni svedli?"
"Nic jiného nezbývá," zasmál se Arne.
"Mám nápad, ale nevím..." váhal Pavel.
"Jen ven s ním!"
"Měsíc je satelit Země a má k ní poměrně blízko. Má také svou přitažlivost, která působí dokonce až na Zemi, jak dokazuje vzdutí moří a jiné zjevy. Podle toho by se logicky dalo soudit, že Měsíc má mocnější přitažlivost než Země. Ale přesvědčili jsme se sami, že na jeho povrchu je přitažlivost naopak mnohem slabší."
"Lehce to vysvětlíš. Měsíc je bez atmosféry, a tedy tam není tlak vzduchu, který má také vliv na váhu těles."
"Ano. Ale v neutrálním pásmu mezi Zemí a Měsícem působí snad jiné vlivy. Jaké, nelze říci. Možná že je to působení vzájemné přitažlivosti v místě, kde se obě tyto síly stýkají a vyrovnávají. Tím se ruší v určitém pásmu tak, že tam skutečně nejsou jiné vlivy, neboť v takové blízkosti jako Měsíc není u Země žádné jiné těleso."
"Logicky a laicky přijatelný dohad," přikývl Arne.
"Pravíš laicky, neodborně. Buďsi! Neměl bych tak mluvit. Ale přijímám. Vždyť už tolikrát za našeho letu nás učená teorie zklamala. Vesmír je pln záhad a překvapení, i protikladů."
"A co soudíš o tom, že jsme neztratili tělesnou váhu jinde ve vesmíru a také ne teď?"
"Vzájemný vliv nesčíslných nebeských těles."
"Vyslovils mou myšlenku, Pavle. Drží-li Slunce myriády světů v tom úžasně pravidelném, vířivém kolotoči, je logické, že všecka tato tělesa vzájemně na sebe působí."
"A vykonává-li Slunce tuto moc a nepředstavitelnou sílu, pak je samozřejmě střediskem přitažlivosti v celé své vesmírné soustavě. Z toho pak je výsledek..."
"Že Aeronautilus na své meziplanetární cestě je vlastně jako ty planety součástí sluneční soustavy. Jenže s významným rozdílem, který je plodem lidského génia: že totiž náš letoun není jako planety a všecka ta tělesa spoután Sluncem a začleněn do věčného kolotoče, nýbrž si svou cestu může řídit sám. A to je, člověče, ohromný triumf, v pravém smyslu - dobytí vesmíru!" končil Arne s rozhořelýma očima.
"Jsme tedy vládcové vesmíru," řekl Pavel hrdě.
"Vládcové ne, ale dobyvatelé jistě," opravil Arne kamaráda. "Vládcové jsou obvykle idioti, jak víš."

Plných sedm hodin stál Aeronautilus v nekonečném prostoru, než se Arne rozhodl k sestupu.
Všichni byli čilí, zotaveni spánkem, jehož krátká doba, neboť se museli vystřídat na stráži, stačila k vydatnému odpočinku znavených nervů.
Sestup se dál nyní rychle. Nebylo třeba takové opatrnosti, poněvadž už znali atmosférické a fyzikální okolnosti a vlivy. Proto Arne začal brzdit pád teprve ve výši, kdy se projevil na letounu účinek tření vzduchu. Za necelé dvě hodiny propluli mlžným mořem, a když výškoměr ukazoval pouhých sto metrů, ovzduší se pod nimi rozjasnilo.
Avšak zprůsvitnělý obzor jim způsobil nové překvapení.
Aeronautilus se ponenáhlu snášel - do okrouhlého kráteru. V první reakci Arne zabrzdil a letoun stanul. Teprve když nabyli jistoty, že kráter je vyhaslým zbytkem pradávné sopky a jeho zasutý a vyhaslý jícen je zcela bezpečný, spouštěli se níž. Při tom Arne s podivením zpozoroval, že je třeba značně menší spotřeby elektrické energie, aby se letoun udržel ve výši dvou metrů nade dnem.
Zpočátku si nedovedl tento úkaz vysvětlit, ale později pochopil. Vrozená rozvážnost Arna kapitána přivodila jako vždy úvahy: Venuše se podle teorie otáčí kolem své osy o něco rychleji než Země, a je tam tedy den a noc kratší. Spočítá-li dobu vzestupu, stání na místě a sestupu, přistáli teď někde na druhé polokouli. Nynější místo je pro ně víc než vhodné: trychtýř s plochým dnem, pokrytým drobnou zvětralou lávou a struskou, se stráněmi sice dosti příkrými, ale přece schůdnými, a hlavní věc, Aeronautilus je v této prohlubni ponořen tak, že není viditelný z okolí, jehož obzor je nadto zúžen hustou mlhou.
Je ovšem otázka, jak okolí vypadá, ale tu rozřeší brzy.
Petr zase odmítl zúčastnit se vycházky, a proto, vybavena zbraněmi a jinými potřebami, vystoupila z letounu opět naše dvojice.
Vzduch zde byl týž jako na temeni letiště, jen o něco snad sušší, ale přece připomínal dusné, vlhké ovzduší tropické. Vlivem menší přitažlivosti nesli tíži svého nákladu lehce. A hned po výstupu se Arnovi objasnila záhada menší spotřeby elektrické energie. Ačkoli byl jasný den, značil se pod letounem na povrchu půdy fialově světélkující kruh, což svědčilo o mocné elektrické hustotě planety.

"Tenhle úkaz," Učil Arne svůj dojem, "zároveň s trychtýřovitou propastí mi vnucuje přirovnání, které zase vyzní fantasticky."
"Jen se neostýchej," vybídl ho Pavel. "Možná že mám týž nápad."
"Elektrická studně."
"Správně, Arne! Řekls obrazně, co jsem měl na mysli. Snad v tom je i příčina, že jsme byli přitaženi právě sem."
Stráň byla sice sypká, ale přesto se dostali na temeno kráteru bez zvláštní námahy.
V tom okamžiku prosvitlo Slunce mlžnými výpary, jako by chtělo zvědavě pozorovat dvojici pozemských dobrodruhů, kteří se odvažují k prohlídce planety, jež taje a záhady pozemským hvězdářům žárlivě halí do oblačného roucha. Ale tato zvědavost trvala jen několik vteřin a trhlina v oblačném zahalení se zase scelila.
Kolem kráteru se rozkládal mírně zvlněný kraj, širá niva porostlá jakýmsi druhem hustého a kyprého mechu. Obzorová čára mizela v bílém oparu a jen na jedné straně se matně rýsovaly zubaté štíty jakéhosi pohoří, které je vábilo tak, že oba zvolali: "Pojďme tam!"
Ale po několika krocích se Arne zastavil:
"Pavle," začal uvážlivě, "zase mi cosi říká, abychom tuto cestu odložili. Musíme postupovat nejvýš opatrně a chytře. A vydat se do hor nebylo by teď, napoprvé, dosti obezřelé. Myslím, abychom dnešek věnovali prohlídce blízkého okolí kolem kráteru. Považuji totiž za nejdůležitější zjistit předem, máme-li sousedství, a jaké je."
Krajina kolem nebyla tak jednotvárná, jak se zdála.
Vlnitým útvarem připomínala ztuhlé moře, proměněné v zemi, pokrytou hustým a kyprým zeleným kobercem. Kdykoliv vystoupili na vrcholek vlny, která skoro v přímé čáře v pravidelném odstupu následovala za předešlou a za ní opět se vinula další, vždy se jim objevil v prohlubni zajímavý obraz.
Došli k pásmu, které bylo jakoby vyžato. Bujný, vřesovitý mech byl zde nizoučký a zřejmě znovu vyrůstal.
"Tohle je podivné," mumlal Pavel. "Trávu žnou přece jen lidé. Musíme postupovat opatrněji."
Zatím Arne stanul několik kroků od svého druha.
"Pojďme dál," vybízel Pavel, "abychom do večera obešli co nejvíce."
Ale když pohlédl na kamaráda, viděl, že stojí strnule, zbledlý, s očima vytřeštěně upřenýma do půdy.
"Co je tam?" zeptal se zneklidněn.
Arnova ruka se mlčky vztáhla vpřed, ukazujíc před sebe. Pavel přiskočil:
"Stopa! Ale jiná! Člověče, tohle je... podobné snímky jsem viděl v kterémsi časopisu a pod tím..."
"Vzácný nález otisků šlépějí brontosaura, ploskonohého plaza, obrovského býložravce z druhohor," doplnil Arne rozechvěně.
"Znamená to, že tohle pásmo nebylo vyžato lidmi, nýbrž spaseno."
"Ano."
"Pořádná tlapa! Skoro metr v průměru. Tvar platanového listu."
"Nemůže to být dávno, co zde hodoval. Snad jen několik dní."
"Brontosaurus je býložravec a není nám nebezpečný."
"Milý Pavle, slon a nosorožec jsou také býložravci, a přece je setkání s nimi nemilé."
"Vím. Zvlášť nosorožec se lehko rozdráždí. Už pach člověka ho uvede do zběsilosti."
"Tak vidíš! Jaké zkušenosti má lidstvo s druhohorními ještěry? Žádné, poněvadž v té době člověk ještě nežil. A taková obluda, veliká jako dvoupatrový dům, člověka zašlápne jako mravence."
"Máš paprsky."
"Ano, ale... ono ani tak nejde o setkání s brontosaurem, jako o jeho útok na Aeronautila."
"Po takovém srázu se neodváží dolů. Vždyť je to kolos, který váží několik set tun, a svah je sypký. A jak by mohl poškodit letoun?"
"Stačí, rozbije-li okna."
"Zabiješ ho včas paprsky."
"Bůh dej, Pavle!"
"Ale je tu jiná otázka," začal Pavel zamyšleně. "Venuše je ve svém vývoji v době druhohor. Nikde nevidíme lidská obydlí. Ani samoty, vsi, města. Celá příroda je netknutá, divoká a krásná. Je myslitelné, že by měla takový vzhled, kdyby byla obydlena lidmi technicky vyspělými?"
"Dosud jsme viděli jen pranepatrný kousek, nemůžeme z toho posoudit celou planetu."
"I ten kousek stačí."
"Nestačí, Pavle."
"Venuše může být přece obydlena. Kdybys přistál na severním pólu u nás na Zemi, také bys mohl říci: Země není obydlena."
"Bůh dej, abych se klamal," dokončil Arne temně.
Když však přešli několik předělů, vtírala se nová otázka:
Proč je každé pásmo porostlé jiným druhem rostlin? Na prvý pohled je vidět rozdíl. A je možné, aby toto rozvrstvení bylo dílem přírody? Budí dojem lidské práce, je to jakýsi druh polí. Hoši si výborně rozuměli, zhusta si vzájemně četli své myšlenky. Proto stačilo, aby se jejich oči setkaly.
Přírodovědec sebou škubl, jako by dostal ránu bičem. Už nabíral dech k nové otázce, když jeho pozornost upoutal pohled na pásmo, které se před nimi otevřelo.
Vystoupil totiž na temeno další vlny, kde se rozkládala krajina, jejíž šířky ani délky nedohlédli pro zhoustlou mlhu. Jejich obzor nebyl zde širší než asi sto metrů, ale stačil, aby byli uchváceni divokou romantikou.
Už od úpatí přírodní hráze, na které stáli, měla půda zcela jiný vzhled: temná, skoro černá a řídce oživena vysokými

stvoly rákosu. Poněkud dále se vinuly křivolaké, zpřerývané choboty pevnější země, jak se dalo posoudit z hustých trsů obrovského kapradí, které mohutností nijak nezadalo nízkým palmám chamaedorea concolor, phoenix canariensis a podobným. Choboty spojovaly okrouhlé ostrůvky neprůhledných džunglí bambusovité vegetace, nad něž vynikaly na tenkých vysokých stvolech koruny papyrusu, téměř nerozeznatelné od datlových a kokosových palem. Kromě toho tam bylo hojně rostlin s ohromnými lopatovitými listy, jejichž sytá zeleň přecházela až do modra.
A mezi těmi ostrůvky a zemskými šíjemi dumala hladina tůní, mrtvolně klidná, v níž se zamračená obloha a cárovité chuchvalce výparů zrcadlily tak, že voda měla vzhled hladké olověné plochy.
Pojednou se nehybná scenérie rozvlnila a k jejich sluchu dolehl praskot drcených větví. Jako na povel přiložili k očím triedry. Viděli prudké zmítání rvaných trsů, které z houštiny postupovalo zvolna k okraji.
Napjatě čekali.
Konečně se z husté změti vynořila kulatá a veliká hlava, pokrytá nahoře oblou přílbou a zakončená mohutným zobanem zahnutým dolů; přes metr dlouhý krk a za ním... Je to nosorožec? Jen velikostí se mu zvíře podobalo, jinak by se spíše mohlo přirovnat k ohromné želvě, mělo však dosti vysoké nohy, silné jako sloupy. Celé tělo, od hlavy počínajíc, bylo pokryto kostěným krunýřem, který se skládal ze šestihranných desek.
"Obrovský pásovec," odhadl Arne.
Netvor se nyní objevil v celé své děsivé mohutnosti, kterou předstihoval statného nosorožce. A tu viděli také zakončení trupu, jež doplnilo příšerný obraz: asi dva metry dlouhý ocas, silný jako peň, složený z kostěných kroužků a ukončený velikou koulí se silnými kuželovitými hroty.
Obluda chvilku postála a pak zvolna a těžce, neboť její sloupovité nohy se bořily do půdy, sestoupila do tůně, kde zmizela. Jen mírné vlnění hladiny prozrazovalo, že tůně přijala do své hlubiny hosta, snad svého vládce. Po chvíli už zase znehybněla jako příkrov nad hrobkou, který střeží její tajemství.
"Tohle byl glyptodon," šeptal vzrušeně Pavel. "Obrovský pásovec, jací žili na Zemi v době třetihor a čtvrtohor. Ale jak spojit existenci tohoto zvířete s druhohorními ještěry? Tu je přece rozdíl miliónu let. I pozemští ještěři mají velmi dlouhý život. Nilský krokodýl prý dosáhne stáří až tisíce roků. Což teprve pravěcí! Hranici věku zvířat z té doby nemůže nikdo přesně určit. A pak..."
Slova mu uvázla v hrdle. Nedaleko nich se hladina tůně divoce rozvířila. Z hloubi vystoupily na povrch veliké bubliny, nad vírem se vztyčil ocas s ozubeným palcátem, který strnul v křečovitém chvění, až kostěné kroužky chřestily jako kastaněty, pak dopadla koule několikrát prudce na vodu a náhle zmizela pod vodou. Už se vlnobití tišilo, když se nad hladinu vynořily sloupovité nohy, zatápaly malomocně, objevil se pahýl krku, z něhož tryskaly proudy krve a pak příšerné divadlo skončilo. Jen rozplývající se kola zrudlá krví a chuchvalce červené pěny zbyly na hladině, pod níž se odehrál souboj glyptodona, býložravce, který podlehl dravému... komu?
Nelze to sice tvrdit, ale jen ichthyosaurus, vodní ještěr, mohl zvítězit ve svém živlu nad tak silným soupeřem.
"Pojďme odtud," vybídl Arne, "není pro nás bezpečno poblíž těchto zrádných tůní!"
"Arne," uvažoval Pavel, když se okruhem vraceli ke kráteru, "nijak bych nebyl překvapen, kdybychom se setkali s pravěkými lidmi, podobnými neandertálskému plemeni."
"Zítra vyrazíme do hor. Ale musíme se řádně vybavit," obrátil Arne list v knize jejich společného osudu. "Hlavu si nesmíme zbytečně mučit."

Kapitola desátá
NA ŽIVOT A NA SMRT

Vyšli časně zrána. Arnovo sdělení, že se možná do noci nevrátí, přijal Petr klidně.
"Jen si poslužte, zvědavci," mávl rukou. "I když se za týden nevrátíte, žádné strachy o vás. Aspoň budu mít klid."
Nikdo z nich netušil, že týdenní dovolená, kterou jim Petr bezděčně povolil, bude značně překročena.
Asi po půlhodině chůze lučinami dospěli k pohoří, jehož příkré skalnaté svahy se tyčily do neodhadnutelné výšky. Temena mizela v mracích, které zde byly sice výš než na rovině, ale přesto v poloze jen asi dvou set metrů nad zemí. Vlídný osud přispěl, že brzy našli úzký průsmyk.
Chůze po kamenitém dnu kaňonu nebyla sice pohodlná, ale při troše opatrnosti mohli dobře vystupovat do svahu, místy příkrého, jinde tvořícího krátkou rovinu, kterou vystřídal naopak svah dolů, do rokle, z které zase museli šplhat vzhůru.
Skály, většinou kolmo i převisle lemující průrvu, byly zbarveny rudě, místy až nachově červeně; tyto vrstvy se drolily už při slabším náporu a pod botami se drtily v jemný prach. V těch místech nebyly kolmé stěny, nýbrž stráně, které připomínaly štěrkovou suť v kamenných lomech. Výše nad sutí se tyčily kolmé zbytky s vlnitými, baštám podobnými útvary, jež vytrvale ohlodával odvěký zub času, takže z nich velmi často odpadávaly větší i menší kusy a se suchým harašením se koulely po stráni.
Nebylo těžké uhodnout, že je to zvětrávající sopečná vyvřelina, láva, obsidián, pemza a jiné pozůstatky bývalé vulkanické činnosti.
Zcela jinak vypadala místa, kde se jako stěna vypínaly skály, černé, protkané bílými žilami, jakoby vlhkými a slizkými, které budily dojem, jejž Pavel vyjádřil slovy:
"Jako by tam byl lezl obrovský slimák." Ale hned odborně vysvětlil: "Je to slída."
"A co ty zelené a zažloutlé pruhy?"
"Také slída. Je mnoho druhů. Bílá se jmenuje muskovit, jasně zelená torbenit, žlutozelená autunit."
Pavlova odborná přednáška o slídách by byla trvala dlouho, kdyby do ní nebyl vpadl rušivý zvuk, o němž nebylo možné říci, vyšel-li z lidského nebo zvířecího hrdla, ale působil tak, že naši oba přátelé strnuli jako sochy.

Byli právě v soutěsce, sotva dva metry široké, která se asi dvacet kroků před nimi náhle rozšiřovala, takže odtud měli dojem, že za soutěskou horské pásmo končí a nastává svah dolů. Zvuky se nesly z rozšířeného prostoru před nimi.
Hoši na sebe pohlédli s němou otázkou, na kterou Arne po krátké úvaze odpověděl tiše vyšeptnutými slovy:
"Jen opatrně! Plazit se po zemi, abychom nebyli spatřeni!" Doplížili se na okraj kolmého srázu. Neviděli nic.
Kolem nich i pod nimi bylo vše zahaleno do husté páry, která jim z hlubiny horkým dechem zavanula vstříc. Přitom ucítili tak silný zápach po sirovodíku, že se s pocitem hnusu zvedli a ustoupili do soutěsky.
"Zbytečně jsme se polekali," usmál se Arne.
"A - hepčíí! - ano," potvrdil Pavel souhlas kýchnutím. "Je to propast, ze které vyvěrají horská sirná vřídla."
"A ty zvuky vyluzují občasné výbuchy. Něco podobného jako naše gejzíry. Jenže zde je jich celé hnízdo."
"Škoda že nemůžeme sestoupit dolů. Rád bych si to prohlédl."
"Také mě by to zajímalo. Tudy nemůžeme. Sráz je kolmý a mokrý, pokrytý usazeninou hladkou jako sklo."
"A pak ty páry! Vždyť jsem neviděl ani na metr před sebe. Ale kudy dál? Nevidím jinou možnost, než - zpátky. Po těch hladkých stěnách se nevyšplháme a soutěska ústí přímo do propasti."
"To není tak jisté, Pavle. Couvli jsme před tím zápachem a neprohlédli jsme si okraje."
"Ani se nepokoušej! Sirovodík je jedovatý, je-li ho třicet procent ve vzduchu, a tolik ho je tam jistě."
"Oblékneme skafandry."
"Na ty jsem nevzpomněl," zaradoval se Pavel. "Tak to půjde! Snad se nějak dolů dostaneme."
Za chvilku kráčeli zase ke srázu, připoutáni k sobě několikametrovým lanem. Důmyslné zařízení mikrofonů jim umožňovalo nerušený hovor.
Hustá oblaka výparů se válela kolem nich a stoupala do výše, stěží rozeznali druh druha, ačkoliv si byli na dosah.
"Polezeme po čtyřech," rozhodl Arne, poněvadž jen chvilkami zahlédli kousek půdy.
I při tomto postupu musil, neboť lezl první, používat horolezecké hole, kterou před sebou nahmatával cestu.
Pojednou jeho hůl zatápala - v prázdnu. Opatrně ještě popolezl.
"Musíme zpátky, Pavle! Zde výstupek končí," hlásil.
"To je mrzuté," zabručel kamarád.
"Počkej!" vykřikl Arne varovně. "Máš dost místa k obratu na svém místě?"
"Ano."
"Přesto se zajistím. Zaklesnu železný hák dole někam do skalní štěrbiny, abych se udržel, kdybys sklouzl, a mohl tě potom vytáhnout po laně. Tak, už drží! Teď se otoč!"
"Hotovo!" hlásil Pavel po několika vteřinách.
"Nyní zaklesni ty svou hůl!"
"Proč? Výstupek je přes metr široký."
"Tam, ale ne pode mnou. Zalezl jsem trochu daleko na zúžený konec. Nevím, jak se obrátím. Vstát nemohu, neudržel bych se na hladkém a k tomu nakloněném pásu. Zaklesni hák!"
Chvíli bylo slyšet nárazy Pavlovy hole o skálu.
"Dělej, nemohu se zde udržet!" naléhal Arne.
"Já nemohu nikde najít štěrbinu! Všude se povrch drolí a tříští, jako by byl pokryt skleněnou vrstvou."
"Celé tělo mě už bolí!"
"Tak polez! Neboj se! I když sklouzneš, zůstaneš viset na laně a já tvou tíhu lehce unesu. Sedím pevně a jsem přece chlap."
Arnovi už nezbylo nic jiného. Namáhavě se šinul pozpátku.
Výkřik úzkosti rozryl vzduch. Pavel pocítil v pase, kde měl svinuté lano, slabé škubnutí -
"Pav..." třeskla zoufale první slabika ve sluchátku a pak bolestné zavzlyknutí.
Pavel měl pocit, že jeho tělo zkamenělo. Nebyl schopen pohybu, a z hrdla, jakoby staženého drátěnou smyčkou, přes nadlidskou námahu vyšel jen sípavý zvuk. Mrazivý pot mu zalil tělo. Konečně strnutí poněkud povolilo a Pavlovy ruce rychle sáhly k opasku po laně. Ale nahmátly - prázdné karabinové pouto. Lano zmizelo.
"Milosrdný bože! Arne! Ozvi se! Proboha, ozvi se!" křičel, zapomínaje, že jeho přítel, i když je živ, nemůže slyšet, poněvadž na větší vzdálenost mikrofon nemůže donést jeho hlas.
Chvíli bylo mrtvé ticho, jehož každá vteřina byla bodnutím do Pavlova srdce.
Pojednou - dunivý hukot... mohutnící... výdech, jako by zachroptěl ďábel... na vteřinu klid a pak...
"O - héé - ha!"
A vzápětí:
"Ka-cháá! Ka-cháá! Kacháá!"
Jako chechtot celého roje ďáblů.
Současně vytryskly do výše proudy vřelé páry, takže Pavel cítil bolestně jejich žár na obnažených rukou.
To ho přivedlo na pokraj šílenství.
"Zabil jsem kamaráda!" chroptěl. "Zabil svou ledabylostí! Zapomněl jsem upevnit lano ke sponě! Je... mrtev! Za živa... uvařen..." Vstal, zvedl paže a vykřikl chraptivě:
"Jdu k tobě, Arne!"
Střemhlav by se byl vrhl do vřelého jícnu, kdyby se v tom okamžiku z hloubi neozval Arnův kupodivu jasný hlas:
"Pavle! Jsi tam?"
Pavel vytřeštil oči. Byl to sluchový přelud? Nebo - posmrtné volání duše?
"Slyšíš mě?" znělo naléhavé volání z hlubiny horkých par.
Rázem otevřel přední část skafandrové přilby a jako blázen - snad v té chvíli i byl - řval dolů:

"Jsi živ?"
"Mrtev bych přece nevolal!"
"Zdráv?"
"Až na zlomenou nohu!"
"Bože, můj bože!"
"Neřvi! Noha se spraví! Zde je dobrý rozhled a čistý vzduch. Proto jsem otevřel přílbu, abys mě mohl slyšet."
"Já také!"
"Hned ji zase zavři, jinak tě otráví plyny, které stoupají vzhůru! Poslechl jsi?"
"Zavírám."
"Dobře! Jistě mě dobře slyšíš i teď. Vrať se nejméně o šest kroků. Tam je sice dosti táhlý, ale ne kolmý sráz. Svezeš se po něm jako po skluzavce. Spěchej, ale pomalu, ať se nezřítíš. Zlámeš-li si také nohy, byli bychom na tom špatně. Počítej kroky, abych... Už je dole!"
Pavel žuchl dolů jako těžký pytel. Naštěstí dopadl do hladké prohlubeniny, z které vyletěl na protějším konci jako z toboganu a na rovině vymetl kotrmelec.
Seděl a udiveně se rozhlížel kolem. Je živ? Není tahle rokle věčným domovem jeho nesmrtelné duše, zbavené tělesné přítěže? Ani nejbujnější fantazie si nevytvoří tuto kouzelnou, pohádkovou krásu!
"Tak co je s tebou, člověče?" přeťala jeho úvahy Arnova netrpělivá otázka. "Dřepíš tam a necháš kamaráda v bolestech! To jsi pěkný lékař!"
"Kde jsi, prosím tě," vyskočil Pavel na nohy.
"Tady! Jdi aspoň po hlase, když mě nevidíš pro to rampouchové houští."
Konečně kamaráda spatřil: Sám strážný anděl musel řídit Arnův pád! Seděl, zády opřen o kolmou stěnu, jen dva kroky od hustého pásma špičatých rampouchů. Kdyby na ně padl, bylo by jeho tělo nabodnuto jako na kůly.
Ačkoliv se hroty snadno lámaly, těžce se Pavel prodíral touto překážkou, která jako by byla ze skla nebo z ledu, průsvitná a čirá.
Konečně poklekl k příteli a objal ho křečovitě.
"Co děláš, člověče?" bránil se Arne polibkům, neboť Pavel v radosti nad shledáním zapomněl, že celá jeho hlava a tedy také rty jsou v obalu přílby. Ale hned napravoval opominutí a odšroubovával přílbu s takovým chvatem, že se Arne přes svou bolest srdečně zasmál:
"Vypadá to, jako by sis chtěl ukroutit svou učenou hlavu."
"A na mou duši, Arniku, měl bych to udělat!"
"No, no!"
"Člověče! Vždyť jsem svým šlendriánem zavinil tvůj pád! Jen zázrakem jsi vyvázl."
"Jaks jej zavinil?"
"Zapomněl jsem spojit lano s karabinovou spojkou."
"Aha! Já myslil, že se přetrhlo."
"Kdepak! Arniku, odpusť, nezlob se! Kluku, já už chtěl skočit po hlavě za tebou."
"Tak už dost," ošíval se Arne. "Raději se chop mé nohy, felčare!"
Prohlídka měla pro oba potěšující výsledek: noha byla jen vymknutá, což Pavel dovedně napravil, ačkoliv pacient byl po jeho výkonu bledý jako křída.
"Potřeboval bys studený obklad."
"Lehká pomoc. Ve skafandru je přece chladicí zařízení."
"Výborně! Zapomněl jsem."
"Ztrácíš paměť, doktore."
"Chodit nesmíš," zavinoval Pavel nohu do chladícího obkladu. "Musíš být několik hodin v klidu, aby si namožené vazivo odpočinulo a otok splaskl."
"Sedí se mi tu docela dobře."
"A jsme tu v bezpečí? Brzy nastane noc. Máme sice na několik dní jídla a kapku vody, ale... nevidím nikde východ. A co ty hlasy? Neskropí nás vřelá voda nebo pára?" zahrnul Pavel druha přívalem otázek.
"Vychrlils toho ze sebe tolik, že nevím, nač dříve odpovědět. Nu, mám dobrou paměť, tak hezky po pořádku: Jak se dostaneme odtud, zatím nevím. Spoléhám na náš šťastný osud."
"Což abych se poohlédl sám?"
"Ne, Pavle. Seď hezky vedle mne. Zde jsme v bezpečí, ale když to začne rafat, prší vřelý déšť už na tychle rampouchy před námi. Zůstaneme zde. Sníme studenou večeři, zapijeme vodou a pak přespíme. Přikryjeme se stanovým plátnem, které je nepromokavé a ochrání nás před vlhkem. Vždyť už teď máme mokrý skafandr a je nám jako v parní lázni."
"Není to nepříjemné."
"Chvilku. Ale za několik hodin?"
"A ty hlasy?"
Jako by rokle čekala na to slovo: půda pod nimi se zachvěla, odkudsi z hloubi vystupoval dunivý hukot a pojednou ze středu rokle, kde v okruhu špičatých rampouchů stál průsvitný balvan s fantasticky vytvořenými tvary jako spletené klubko plazů, vyrazil sloup páry. Nato se roztryskaly kolem balvanu tenké, ale vysoké plameny jako z ústí hadic, a tyto přerušované výtrysky provázely známé zvuky. V příští vteřině zmizel rozhled v husté horké mlze a krátký lijavec dopadl kolem nich.
Zakrátko se obzor zase vyjasnil.
"Zde máš odpověď," řekl Arne.

"Nevím, jak budeme spát, když nás bude co chvíli budit takový hluk."
"Nu, snad nebude tak zle. Jsme unaveni, a dovedou-li vojáci spát při bubnové palbě, dokážeme to také!"
Arne měl pravdu.
Několikrát se sice z dřímoty vytrhli, ale konečně přece zvítězila tělesná i duševní únava.

Procitli už za bílého dne. Připraveni na obchůzku, při níž chtěli najít východ nebo výstup z propasti, čekali na výbuch gejzírů. Pak budou musit co nejrychleji využít přestávky, která, jak je už poučila zkušenost, měla pravidelné trvání dvacet minut.
Dočkali se, a když dopleskala horká sprcha, vyrazili. Naštěstí už Arne jen trochu pokulhával, mohli postupovat rychle. Mnohé útvary byly jen záclonami bez krytu nahoře. Zde ukazovala příroda pravé divy svého umění. Ale naši dva přátelé neměli pro všecku tu krásu nyní smysl. Jiné výklenky byly sice nahoře kryté, ale příliš mělké, takže měli pochybnost o dostatečné ochraně, zvláště když uvážili, že ty překrásné krajkovité stóry jsou právě výtvorem hojných vřelých sprch. Byly to jistě kdysi tvary, ale změnily se v dírkovanou stóru.
"Zde je něco pro nás!" vykřikl Arne.
"Východ?" zeptal se Pavel radostně.
Ale odpověď ho zklamala.
"Ne. Jen hluboký výklenek. Tenhle úkryt je pro nás bezpečnější. Pohleď jen..."
"Nezdržujme se!"
"Staré a osvědčené přísloví praví: spěchej pomalu. A ty v tom chvatu ztrácíš pojem času. Za pět minut začnou gejzíry zase chrlit. Buď tedy poběžíme, ale zase zpátky, nebo zůstaneme zde."
"Zaručuješ bezpečí?"
"Ano."
Jeskyňka byla hluboká asi čtyři metry.
"Byl to rozkošný útulek," pochvaloval Pavel, "kdyby... už to zase začíná!" zvolal, když se ozvalo dunění.
A jakmile se gejzíry utišily, vyrazila dvojice na další obhlídku. O několik kroků dál došli ke svahu, který byl sice příkrý, ale přece dával naději, že by se po něm mohli dostat vzhůru. Avšak na němý Pavlův pokyn zavrtěl Arne hlavou.
"Snad to půjde, musí se však dříve zpracovat," přiznával zkroušeně.
"Jak zpracovat?"
"Vytesat do sklovitého povrchu schůdky."
"Tak se do doho dáme."
"Hm, nevím..."
"Máš přece paprsky."
"Pravda. Na ty jsem nevzpomněl."
"Taky ztrácíš paměť, co?" oplatil Arnovi včerejší výtku.
"Dobře. S paprsky půjde práce rychle. Ale přece se mi něco nelíbí."
"Copak?"
"Pohleď!" ukazoval Arne vzhůru. "Co je to tam?"
Když se kotouče páry pohnuly, objevila se hluboká okrouhlá průrva, jako by do ledového bloku byl stříkán horký proud vody. Když pozorovali dále, napadlo je vhodnější pojmenování než průrva. Byla to spíše díra, jejíž temný jícen měl vzhled rozšklebené tlamy asi metr v průměru.
"Arne!" vykřikl Pavel rozechvěně, "není to východ? Nevede ta díra odtud až nahoru?"
"Chceš říci...?"
"Tunel! Na jménu nezáleží. Je dosti prostranný, abychom se proplazili."
"Ba věru, Pavle. Půjde to! Hned se do toho dám!" Arne sáhl k opasku po pistoli.
Ale ukázalo se, že nyní zapomněli měřit čas oba. V hlubokém podzemí zazněl hukot.
Jen doběhli do jeskyňky, zahájily gejzíry činnost.
Pavel nedočkavě vrčel. A sotva horská sprcha ustala, vybafl: "Ven!"
"Počkej!" vtáhl ho Arne zpátky, "vždyť dosud teče ze střechýlů. Těch několik minut už vydržíš."
"Opravdu ztrácím nervy," mumlal Pavel.
A po chvilce: "Tak už snad bychom mohli..."
Vtom jeho řeč přeťal harašivý zvuk.
"Co to bylo?"
Opatrně vyhlédli z úkrytu. Husté páry dosud halily obzor. Teprve když při zemi začaly řídnout a zvolna stoupaly výše, spatřili postavu. Co je to? Lidoop? Gorila?
Na úpatí stráně, která jim slibovala vysvobození, stál tvor, který se od gorily lišil jen přehozem přes plece a bedra. Byla to olysalá kožišina, kterou bylo kdysi potaženo tělo nějakého zvířete. Také nohy měl obalené kusy kůží. Jinak byl nahý. V levé ruce nesl veliký baňatý džber a v pravici kyj, jehož rozšířený konec byl poset ostrými hroty, asi zuby a kly dravých zvířat.
Tato výstroj a výzbroj ihned vyvrátila pomyšlení na lidoopa, neboť opice je přes všecku podobnost člověku přece jen zvíře a není možné, aby se odívala, robila si zbraně a hliněné džbery.
Tvor postál jen několik vteřin a pak kolébavě, s trupem poněkud nakloněným vpřed, sestupoval po hladkých kaskádách do středu rokle. Sklovitá vrstva pod jeho nohama vydávala skřípavý a škrabavý zvuk, což pochopili, když spatřili, že obal na spodu jeho chodidel je opatřen ostrými bílými hroty.
Záhy zmizel v rampouchovém houští uprostřed rokle a po chvilce se vracel s džberem naplněným horkou vodou. Těžce

se vykolébal po hladké usazenině k úpatí srázu, kde na okamžik stanul; svalnatá pravice s paží tak dlouhou, že dosahovala skoro po kolena, vysoko zvedla těžký ozubený kyj a praštila jím dolů. Nato se tvor shýbl, a když se vzpřímil, držel v ruce konec roztřepeného lana, zřejmě spleteného z rostlinných vláken; ovinul si je kolem pasu a zauzlil; zvedl džber, opřený o zaseknutý kyj, a vyrazil z hrdla chraptivý, pronikavý skřek.
Hned nato se lano napjalo a tvor někým tažen, snad svými druhy, vystupoval do srázu, přičemž jim ulehčoval práci zasekáváním kyje do kluzkého povrchu.
Teprve teď se naši dva mladí přátelé probrali z údivu.
"Co na to říkáš?" vyšeptl Arne.
"Jsem v koncích se svou přírodovědeckou teorií," přiznal Pavel upřímně. "Tohle byl pravý neandertálský typ. Teď už je nesporné, že se Venuše velmi liší ve svém přírodním i živočišném vývoji od Země. Druhohorní doba zde splývá se čtvrtohorní."
"Počkej, Pavle! Zdá se mi, že se necháváme příliš unášet dojmy. O druhohorní době máme zde jen matný náznak stopy brontosaura, ale dosud jsme jej neviděli. Může to být jiný tvor."
"A co ten ptakoještěr? Ohromné přesličky a kapradiny?"
"Ptakoještěr zůstává ovšem záhadou."
"Tenhle neandertálec má veliká obalená chodidla a je to ploskonožec, jak jsi viděl na jeho kolébavé chůzi."
"Počkej, už zase budou stříkat gejzíry," odbočil Arne a vtáhl Pavla hloub do úkrytu.
Jakmile ustaly, začal Pavel nervózně:
"Místo učených, planých a bezúčelných úvah bychom se měli snažit dostat se co nejrychleji vzhůru a sledovat toho pračlověka."
"Nic jsme nezmeškali. Hlavní věc, že známe východ, dostaneme se odtud. Ta voda musí mít nějakou cenu, když se pro ni odvažují dolů," hučel Arne. A to už byl Pavel na cestě do středu rokle.
Provlekli se rampouchovými bariérami a stanuli u okrouhlého přírodního mělkého bazénu, z něhož vystupovaly obláčky par. Horká voda se rozlévala stružkami do mělkých prohlubní mezi sklovitými trsy. Museli být opatrní, aby nesklouzli.
Vtom slyšeli zase škrabavý zvuk, a když pohlédli na sráz, spatřili, jak se po něm, upoután na laně, spouští podobný člověk, jakého viděli před chvílí, s baňatou hliněnou nádobou v ruce, jenže mnohem menší a slabší. Podle jeho těla nebylo těžké uhodnout, že tahle nová návštěva je asi desítiletý hoch, ačkoliv dlouhé paže připomínaly mladého lidoopa.
Za hustou spletí útvarů je nebylo vidět a chlapec byl obrácen zády do rokle; kromě ozubených ovinek chodidel brzdil spád ostrými zuby klacku.
Na úkryt nebylo ani pomyšlení, neboť každý krok po hrbolaté, jako led kluzké hmotě byl nebezpečný. A také neměli příčiny utíkat. Přece se nezaleknou chlapce.
"Seznámíme se s mladým Venušanem," zašeptal Arne příteli do ucha.
Netušili, jaká překvapení, výhody, ale také nesnáze, příjemnosti i hrůzy jim toto seznámení přinese.

Kapitola jedenáctá
MEZI TROGLODYTY

Když se sesunul se srázu, odpoutal se mladý Venušan od lana a s nádobou v ruce se batolil kachním krokem k nim. Bylo vidět, že zde není poprvé. Zručně se proplétal mezi nerostnými trsy. Ale přesto se pozorně díval na cestu, aby nešlápl do některé horké louže.
Tím si lze vysvětlit, že zpozoroval jejich přítomnost, teprve když se octl těsně mezi Arnem a Pavlem, kteří stáli nehybně, svými bílými skafandry podobni ostatním nerostným útvarům.
Nyní mládě pračlověka rázem stanulo. Nízké čelo se zkrabatilo a nozdry v rozplesklém nosíku se rozechvěly. Čichal. Očividně byl udiven, asi jako tygr, jemuž do nozder vnikne poprvé pach lidského těla. Kulatá očka, nad nimiž značně vystupovaly nadmíru vyvinuté nadočnice, hleděla stále dolů a těkala zleva doprava, až utkvěla na Pavlových nohou.
Mladý troglodyt na okamžik znehybněl, zajisté v úžasu nad těmito podivnými útvary, podobnými jeho vlastním chodidlům, jenže jaksi ladnějšími.
S rozechvělými chřípěmi a štěbetavými zvuky, které se linuly z úst, skláněla se kulatá hlava k Pavlovým holením.
Když se nosík dotkl ovinky lýtka, napadlo Pavla, že by údiv a zvědavost tohoto poločlovíčka kromě čichu a zraku mohla vzbudit také - chuť. A poněvadž přírodovědec nebyl ochoten strpět, aby se to mládě zahryzlo do jeho lýtka, pohnul nohou.
Mladý Venušan poskočil a vyrazil z hrdla písklavý výkřik. Jeho hlava se nyní zvolna zvedala a vystouplé nadočnice se rozcukaly úžasem nad tvary, které čím výše, tím víc mu připomínaly lidské tělo.
Konečně se zastavila vyjevená očka na Pavlově tváři. Dítě jeskynního člověka na okamžik strnulo v ohromení. Jeho ústa ve vystouplých čelistech se otevřela, ukazujíc řadu špičatých zubů.
"Neboj se, maličký," řekl Pavel, zapomínaje, že mu hoch nemůže rozumět.
Zvuk lidské řeči dovršil chlapcův úžas a změnil jej v záchvat děsu. Malý troglodyt zaječel a jako opice uskočil zpátky. Ale to se mu stalo osudným: jeho noha sklouzla a po kotník se vnořila do louže vřelé vody. Bolestný vřesk se rozlehl a nešťastné dítě by se skácelo do vroucí louže, kdyby je včas nezachytil a nezvedl Arne, který stál za ním.
Kluk vřískal, až jim zaléhaly bubínky, když Arne v náručí s ním spěchal, pokud jen dovolovaly překážky, rychle do jeskyňky.
Zároveň k nim doléhaly shora houkavé zvuky.

"Tohle nám scházelo," mumlal Pavel. "Už se ozývá jeho táta, spustí se dolů a vrhne se na nás v domněnce, že chlapci ubližujeme."
Doběhli do jeskyně, kde Arne kluka položil.
"Dělej!" vykřikl na lékaře, kterého však nebylo třeba pobízet.
Rychle přeřízl nožem proužek kůže a rozbalil hochovu ovinutou nohu. Klučina se utišil. Jen dušené pištění se mu dralo z hrdla, zoubky cvakaly jako v horečce, tělo se třáslo a kulaté oči těkaly z Pavla na Arna. To vše byly příznaky spíše úžasu a hrůzy než bolesti.
"Není to tak zlé," řekl Pavel, když prohlédl chodidlo. "Jen slabé opaření, zaviněné spíše působením ovinky než vody, která prosáknutím přece o nějaký stupeň vychladla. Kluk řval spíš z úleku. A teď houká jeho otec nahoře."
"Prozatím ne," vpadl Arne. Podzemní dunění hlásilo zase činnost gejzírů.
A tu se hoch skokem vymrštil a schoulil se do nejzadnějšího koutku jeskyně:
"Efffa! Efffa!" vyrážel ze sebe.
"Nono! To jsi pěkný hrdina!" přistoupil k němu Pavel a pohladil ho po zježených štětinatých vlasech.
Šťastný nápad, neboť kluk se znatelně utišil. Opičí tvář jaksi zjihla a očka hleděla na ně teď už jen udiveně. Pojednou uchopil nesměle Pavlovu ruku a položil ji na svou kosmatou kštici:
"To! To!"
"A hleďme! Mám ti získat čupřinu, co? Podívejme se! Nezůstane mi nějaká breberuška za nehty?" smál se Pavel.
Hoch sice nemohl rozumět, ale vlídný tón zřejmě působil. Zvědavě očichával ruku.
"Kousneš-li mě, dostaneš pohlavek!"
Ale kluk jeho ruku olízl.
"Chutná?"
"Ga-jíí," protáhl mladý obyvatel Venuše a zamlaskal.
Mezitím si Arne převěsil tlumočící přístroj, ukrytý dosud pod skafandrem.
"Neúčinkuje," řekl zklamaně.
"Jak by mohl účinkovat? Na Marsu i Erósu jsme byli mezi inteligentními lidmi, kdežto zde jsou to polozvířata. Tohle není lidská řeč. Takové zvuky vydávají lidoopi také. Ale lehko se dorozumíme. Jen si je zapamatovat. Například teď už víme, že "to" znamená něco příjemného a "ga-jí" pochvalu. Jejich slovník nebude obsáhlý."
"Gejzíry ustaly. Podíváme se na stráň," vybídl Arne.
Pavel ovinul klučinovi nohu a pokynul k východu.
"Lano je pryč," řekl Arne, když stanuli na úpatí.
"Máš malou cenu," obrátil se Pavel na kluka, který se zase roztřásl hrůzou a plačtivě vyfňukl:
"Si-há!"
"Táta si jistě myslí, že jsi uvařený, a šel klidně domů. Anebo sezve celou vesnici k hodům, co?"
Arne se rozhodl k činu: vyňal pistoli a namířil na stráň. S praskotem a syčením se drobil hladký povrch a rychle se tvořily hluboké záseky od tunelu k úpatí.
"Deset minut," řekl Pavel, když skončil. "Můžeme bezpečně vzhůru. Ale rychle! Pavle, polezeš první, za tebou kluk a já naposled, abychom ho měli uprostřed. Hajdy!"
Až k tunelu se jim vystupovalo dobře, jako po schůdkách, ale pak bylo hůř. Stěny byly hladké a jen některé výstupky a strach, že nedostanou-li se z tunelu do pěti minut, budou zaplaveni vřelými proudy, jim přispěly a dodaly síly, že se proplazili a unikli v nejvyšší čas, kdy vřelý vodotrysk stříkal mimo ně daleko na rovinu, odkud se k ústí díry táhlo lesklé, sklovité koryto usazeniny. Jinak byla půda kolem tunelu černá a valounovitá, což svědčilo o původu sopečném.
Když se páry kolem nich rozplynuly, otevřel se jim výhled, který na ně zpočátku zapůsobil tísnivě a záhy zesílil v hrůzu. Stáli v rozsáhlé rokli, lépe řečeno na dně propasti, jejíž průměr byl nejméně kilometr, a stěny se tyčily kolmo do výše skoro sta metrů. Půda byla porostlá bujným mechovitým drnem a uprostřed bylo houští keřů a stromů. Nikde nebylo vidět východ z této rokle.
A nebylo zde pusto. Porůznu se pásla zvířata, v nichž Pavel poznával tury, bizony, soby, losy a obrovské diluviální jeleny se široce rozloženými a lopatovitě rozvětvenými parohy.
Ale jiná věc je zaujala ještě víc: z rudých, černě a žlutě žíhaných skalních stěn, zpestřených zelenými trsy rostlinstva, zely v několika řadách nad sebou obloukovité díry, některé na společném ochozu, od jiných vedly do údolí ve skále vytesané stupně. A také tam bylo živo: Po ochozech přecházeli tvorové, v nichž i prostým okem poznali Venušany.
Naše dvojice byla tak zaujata, že si ani nepovšimla chlapce, který zatím, pokud mu to ploská chodidla dovolovala, rychle pelášil k nejbližší skalní stěně. Zpozorovali útěk, teprve když slyšeli jeho křik, který však nyní zněl jinak než úzkostlivé volání ze dna propasti.
A už také ožily ochozy: z otvorů se vyhrnuli Venušané, ale zůstali stát jako sochy.
Jen z jedné díry, která byla asi tři metry nad zemí, seskočil statný muž a vztahoval dlouhé paže k hochovi, který mu konečně padl do náručí. Vtom se už také vzpamatovali ostatní. Divoký řev se rozlehl a Venušané seskakovali a sešplhávali do údolí mávajíce těžkými kyji.
"Zdá se, že se nevyhneme boji," zamumlal Pavel starostlivě.
"Záleží na tom, jakou zprávu o nás podá kluk," mínil Arne. "Hleď, všichni se shrnuli kolem něho," dodal poněkud klidněji.
"Bude-li mluvit pravdu, musíme být přivítáni přátelsky. Vždyť jsme mu nijak neublížili, naopak, ošetřil jsem mu nohu."
"Ano, to je naše jediná naděje. Jsou to sice polozvířata, ale i zvíře dovede uznat dobrý skutek."
Mezitím podával chlapec shromážděné tlupě zprávu.
Nerozuměli sice slovům, ale slyšeli alespoň chvílemi jeho hlas a viděli živé posuňky, kterými svou řeč - chudou na

slova - doplňoval. Vyrozuměli, že líčí své sklouznutí, bolest a konečnou úlevu, když mu byla noha ošetřena, což bylo provázeno několikrát opakovaným - "to! to!"
"Líčí velmi podrobně," vydechl Arne s úlevou.
Ale pak nastal náhlý obrat: mezi Venušany vypuklo pohnutí, při kterém je zamrazila vlna obavy. Jeden z nich, o jehož stáří svědčila šedivá čupřina na hlavě a stříbřité chuchvalce zkadeřených chlupů na pažích, ramenou i plecích, se rozhovořil.
Jeho řeč zněla jako houkavé štěkání dogy; několikrát zaslechli jasné opakované slovo "gopovi", při němž se celá tlupa obrátila s hrozivě zvednutými kyji.
Ale tu se náhle rozlehl ostrý jednoslabičný ryk z úst hochova otce a hrozivý halas rázem utichl. Nyní hovořil klučinův otec.
Z toho, jak vždy po dvou či třech slovech ukazoval na naši dvojici a pak dlouhými pažemi naznačoval výšku, při čemž vyskakoval, jako by nemohl dosáhnout něčeho nad svou hlavou, podle hmatů po svém těle, z rozpažování a pohybů do oblouku, jako by něco objímal, a konečně z posunkování kolem hlavy usoudili, že svým druhům líčí jakési tělesné rozdíly bytostí, které naší dvojici byly v této chvíli neznámé, ale jejichž jména byla "gopovi", kteréžto slovo také hochův otec pronesl několikrát.
Poté nastalo zase ticho, v němž se hrozivost tlupy pozvolna rozplývala a nastupovalo uklidnění.
Konečně se ozval z hrdla muže, který vzrůstem i svalnatostí těla převyšoval ostatní, stručný povel, houkavé vyštěknutí a po něm dvě mírnější. Zástup na okamžik nehybně strnul, pak vykročil poslední mluvčí a krok za ním otec se synkem. Kolébavě se blížili k Arnovi a Pavlovi, kteří je očekávali s rukou na opasku; vyměněný pohled pravil: Pozor na každé hnutí! Při prvém projevu nepřátelství - pal!
Avšak jejich obavy mizely, čím více se deputace blížila.
V gorilích obličejích se zračily údiv a stoupající bázeň. Čím blíž, tím volněji kráčeli, až konečně stanul náčelník několik kroků před našimi přáteli a krok za ním otec se synkem. Vystouplé nadočnice se rozcuchaly a úzké rty na vyčnělých čelistech vyloudily mlaskavý zvuk.
"Darmo si děláš laskominy," vyklouzlo Pavlovi, když pomyslel na domnělé náčelníkovy choutky.
Zvuk jeho hlasu očividně Venušany překvapil:
"He gopovi," obrátil se náčelník na svého průvodce.
Z klidného tónu vystihla dvojice: Nejsou to gopovi.
Nyní se údiv Venušanů ještě zvýšil. A tu se přikolébal chlapec a vlídně ceně zoubky chytil Pavla za ruku, položil si ji na svou kosmatou kštici a zavrněl: "To - to!"
Pavel mu pohladil pačesy a klučina se k němu přivinul objímaje ho kolem pasu a vrněl jako kočka.
Tahle scéna rázem zbavila Venušany nedůvěry a ostýchavosti.
Náčelník přešlápl na svých ploských chodidlech a přikročil blíž. V rozložité hrudi mu hrčel zvuk jako vlídné předení kočky a kulaté oči zvědavě těkaly po jejich tváři i těle a udiveně prohlížely jejich úbor.
"Necháme ho přistoupit blíž?" pronesl Pavel tichou otázku.
"Myslím, že už není nebezpečí. Kluk se tě drží jako klíště a je nám dobrým rukojmím. Ostatně moje paprsky jsou rychlé."
Venušané stanuli na dosah a nyní se v pravém smyslu roztančil jejich nos, vlastně chřípí, která dychtivě sála pach jejich těl.
"He, he gopovi!" řekl pohlavár teď už přesvědčen.
"He, he gopovi!" potvrdil Arne důrazně, že nejsou nepřátelé.
"Ko-lááá?" zazněla otázka.
Zajisté se nyní ptá, kdo tedy jsou? Lehká otázka, ale těžká odpověď.
Pavel zvedl ruku a ukazoval vzhůru. A vtom oba Venušané uskočili s výkřikem:
"Gopovi!" a ruce sevřely kyje.
"He gopovi! He! He!" volali oba naši krajané a Arna napadla šťastná myšlenka; mávl rukou k propasti a volal:
"Tam!"
Toto slovo asi neměli Venušané ve slovníku, ale směr, kterým Arne ukázal, způsobil okamžité uklidnění. Oba pralidé vyměnili spolu pohled a jejich paže se vztáhla na - opačnou stranu. Přitom si potvrdili:
"Gopovi lůs, pa livi lůs," ukázali na směr, který opačně označil Arne.
Pro naše přátele nebylo těžké přeložit do češtiny: Gopovi jsou tam a tito dva sídlí na opačné straně. Z toho podle venušanské logiky vyplývá, že nemohou být - Gopovi. Ale kdo jsou ti Gopovi, vůči nimž mají tihle jeskynní obyvatelé takovou zášť?
Pralidé se k nim zase přiblížili a zvolna, jaksi ostýchavě, jim položili dlaně na prsa:
"Ga-jíí," řekli broukavě a zvolna přikývli.
Tohle už hoši znali a věděli, že znamená pochvalu, asi tolik jako "přítel". Učinili totéž, načež oba Venušané lichotivě zamlaskali, obrátili se a kolébali se zpátky k zástupu, který celou uvítací ceremonii z dálky napjatě pozoroval.
Jen hoch u nich zůstal, drže se Pavlova skafandru. Jeho táta se sice několikrát po synkovi ohlédl, ale pak kráčel klidně za pohlavárem. Bylo vidět, že nemá o syna obavy.
Poněvadž nebyli vyzváni, aby je následovali, zůstali na místě.
"Náčelník asi sdělí tlupě výsledek a pak nás pozvou," řekl Arne.
Houfec bedlivě naslouchal zprávě svého pohlavára. Zatím Pavel vychrlil na Arna otázky:
"Kdo jsou ti Gopovi? Proč je taková zášť proti nim? Je to nějaký kmen usazený tamhle?" ukazoval na protilehlou stranu propasti gejzírů.
"Ale pak to musí být bytosti podobné, podobně se odívající, a tedy civilizovaní lidé. Ale jak je možné, aby na téže

planetě žily dvě tak různé rasy lidstva? Ovšem, na Zemi žijí také plemena, která se velmi liší, černí, žlutí, bílí a hnědí. Tahle pravěká příroda a pravěcí lidé, polozvířata, gorilolidi, to by jakžtakž klaplo, ačkoliv i tu je odstup miliónu let. Však naprosto mně neklape, že by na téže planetě, kde je druhohorní a třetihorní rostlinstvo a zvířena a čtvrtohorní lidstvo, žili současně a snad dokonce nedaleko odtud nám podobní lidé, civilizovaní a vědecky vyspělí. A potom..."
"Už se vracejí," přerušil Arne jeho úvahy.
A budiž prozrazeno, že správně tušil Pavlovu další otázku: Proč ten úděs Venušanů, když ukázal vzhůru do oblak?
Náčelník se přiblížil a zval dvojici vlídným:
"Hogo-jíií!"
Vykročili.
"Báječně jednoduchý slovník," liboval si Arne cestou k tlupě. "Ta mazlivá protáhnutá koncovka "jíií" má asi týž význam jako naše "račte" a vůbec projev příjemnosti. Myslím, že "jíií" je možné upotřebit ke každému slovu, když chce člověk projevit vlídnost."
"Hlavní je, jak nás umístí. Budeme rázně žádat o samostatnou jeskyni."
"Což abychom si k sobě vzali toho chlapce?"
"Dobrý nápad. Jenom jestli svolí jeho otec."
Když došli k zástupu, byli uvítáni vlídným bručením a takovou zvědavostí, že pohlavár uznal za vhodné zakřiknout některé členy tlupy, kteří příliš dotěrně zkoušeli hmatem látku jejich skafandrů i bot, a dokonce se povážlivě dobývali do batohů.
"He gopovi! He! He gopovi! He! He!..." znělo kolem nich štěkavě, ale po zavytí náčelníka rázem nastal klid.
Nyní velitel pronesl rozkaz, po němž celá tlupa mlaskla s takovou chutí, že to znělo jako silné tlesknutí. Nato opakoval už dříve projev přátelství houkavým "ga-jíií", vypnul se ve své obrovské mohutnosti, ukázal na svou hruď a řekl hrdě:
"Gim!"
Z toho pochopili, že jim řekl své jméno.
Potom k nim přistoupil otec s klučinou a pronesl několik slov. Vyrozuměli, že jim děkuje za zachránění synka a nakonec se představil jménem: "Lam" - pak ukázal na hocha a řekl: "Vigo."
Konečně museli strpět ujištění přátelství všech ostatních, kteří jim po řadě přikládali své dlaně na prsa s vrčivým "ga-jíií".
Když byla ceremonie skončena, náčelník pokynul.
S Vigem za ruku vystupovali po stupních na skalní stěnu.
Zakrátko byli uvedeni do prostranné jeskyně, vyzdobené kožemi a kožišinami, lebkami s rohy a parohy různých zvířat, rozvěšenými na dřevěných kolících po stěnách. V jednom koutu stál do krychle přitesaný balvan a do oblouku před ním menší ploché kameny. Nad balvanem visela skupina kopí, oštěpů a kyjů, dosti souměrně sestavená kolem dvou štítů, v nichž Pavel poznal upravené krunýře velikých želv nebo pravěkých pásovců. Z váhy krunýřů, kterou nebylo nesnadné už na prvý pohled odhadnout, se dalo soudit na obrovskou sílu těchto jeskynních mužů.
Kromě náčelníka Lama a malého Viga vešlo sem dalších šest troglodytů. Pohlavár Gim usedl vážně na balvan a pokynul hostům na střední kameny. Teprve když se posadili a Vigo se schoulil k jejich nohám - jeho otec usedl do dřepu naproti nim pod kamenný náčelníkův stolec - obsadili ostatní troglodyti ploché kameny.
Tato disciplína vyvolala zájem našich hochů, neboť svědčila o kázni a úctě k náčelníkovi a do jisté míry o smyslu pro společenský mrav a ohled vůči hostům.
Co pak náčelník mluvil - nebylo toho mnoho - nemohli samozřejmě rozumět, ale z horlivého pomlaskování ostatních členů rady mohli vystihnout, že všichni souhlasí, a časté protahované "jíií" zvyšovalo v naší dvojici pocit bezpečnosti.
Pojednou vstoupil troglodyt a postavil do středu shromážděných mísu, zrobenou z krunýře veliké želvy; přes přítmí viděli, že je naplněna kusy syrového masa, které plavalo v horké a krví snad zrudlé tekutině, ze které vystupovaly páry. Vůně vařeného masa se mísila s nepříjemným pachem, jejž vydávala těla troglodytů.
Teď sám vládce kmene zapomněl na svou královskou důstojnost; seskočil se svého trůnu a labužnicky mlaskaje vylovil řádný kus. Po něm si posloužil otec Lam a pak nabídl hostům.
Odmítnout nebylo možné. S utajeným odporem si vzali po kousku. Ostatní troglodyti se pak nedali pobízet a mísa byla v okamžiku prázdná. Na malého Viga už nezbylo. Klučina hleděl chtivě kolem, olizoval se a pak se jeho kulaté oči prosebně zvedly k Pavlovi.
Nic naplat, musíme aspoň okusit, řekli si Arne s Pavlem pohledem. Ale už prvé sousto jim zachutnalo znamenitě.
"Sice jen napolo vařené, ale velmi chutné," pochválil Arne.
"A vydatné, kamaráde," dodával Pavel. "Je v tom všecka šťáva. A divné je, že je to nejen slané, ale má to zvláštní kořenitou příchuť i vůni."
"Není to člověčina?"
"Zeptám se."
"Jak se chceš ptát?"
Pavel hlučně zamlaskal a hlasitě vykřikl:
"To-to! To-to!"
V tom okamžiku se naň upřely oči všech a zahlaholilo sborem:
"Ga-jíií!"
Pavel ukázal na maso ve své ruce, pak na parohatou lebku pravěkého jelena visící na stěně a zeptal se:
"Livi?"
Dostal sborovou odpověď:
"Ik!" s nesporně kladným přikývnutím.

Tím se jim dostalo nového důležitého slova: "ik" znamená "ano".
Ale Pavel šel ve své zvídavosti dál. Chtěl by znát jméno jelena, které budou potřebovat. Vzpomněl si na náčelníkovu otázku "ko-láá?", když se ptal, kdo jsou. Snad se bude hodit. Ukázal na jelení lebku a vyslovil, snaže se napodobit zvuk:
"Ko-láá?"
"Guša," odpověděl náčelník.
"Ga-jíí," poděkoval lékař.
Vtom ho zatáhl malý Vigo za rukáv. Pavel dal s úsměvem dítěti zbytek své porce a Arne mu do ruky vtiskl také svůj díl. Vděčný pohled otce je odměnil za štědrost.
A nový nápad: Pavel ukázal na tekutinu a zeptal se:
"Ko-láá?"
"Efffa!"
Efa? Co je to? Ach, už si vzpomíná: gejzíry! Proto tedy chodí troglodyti pro horkou vodu do propasti. Voda je slaná a obsahuje ještě jiné látky, kořenité. Má tedy tenhle jeskynní národ přírodní kuchyni, aniž se musel starat o oheň. Také v celé rokli neviděli kouř. Snad ani oheň neznají.
Naše mladá dvojice si vzpomněla na pověsti, že v dávném pravěku lidské kmeny i národy sváděly krvavé bitvy o ohniště a jako největší hrdina byl ctěn, kdo se odvážil z jiného tábora ukrást třeba jen jediné hořící polínko. V šerém pravěku byl oheň uctíván jako božstvo a úzkostlivě udržován a střežen. Namnoze je tomu tak dosud u divochů v pralesech Afriky i jinde, kde dosud neznají zápalné prostředky. Vyhasnutí ohniště je tam pravou pohromou.
V poradě, která následovala, šlo zřejmě o umístění hostů, jak vystihli víc z posunků než ze slov. Vůbec bylo lehké porozumět prostičké duši těchto lidí. Na jejich tvářích se čím dále tím více jevila starost.
"Udělám tomu konec," řekl Arne rázně a vstal.
Jeho živému posunkování se podařilo, že troglodyti pochopili: Sami se postarají o ubytování.
Ale přesto kroutili hlavami. Náčelník řekl cosi nesrozumitelného. Rozpaky. Pojednou se v očích troglodyta rozjasnilo; sňal ze stěny nástroj, podobný krumpáči, jenže z kamene, a naznačoval, jakou práci dá, než se vyhloubí jeskyně dostatečná pro dva.
Arne s úsměvem mávl rukou: Naznačoval, že má jiný prostředek. Zakrátko budou mít pohodlný útulek. Jen žádají, aby jim byl svěřen po dobu jejich pobytu malý Vigo. Otec se očividně zarazil, ale pak svolil, když Vigo sám prosil.
Dohoda všecky uspokojila. Jen zvědavost zůstala u troglodytů, jak si jeskyni vyhloubí.
Ale naše dvojice si vyžádala od pohlavára, aby byla propuštěna a ponechána bez průvodu.
Dosáhli svolení, ba, náčelník přísně zakázal každý dozor.
Sestoupili do údolí. Obejdou rokli a poohlédnou se po vhodném místě. A zároveň si prohlédnou severní část rokle, kde je podle náčelníkova posunků sídlo (blízko nebo daleko?) těch záhadných Gopovi. Samozřejmě že zde dlouho nepobudou a co nejdříve se vydají na další cestu. Sídliště Gopovi je pro ně lákavější. Musí tedy najít útulek nejen bezpečný, ale zároveň takový, aby odtud zmizeli, kdykoli se jim zachce, aby byli dost daleko, než jejich odchod bude zpozorován.
Malý Vigo byl pln radosti a hrdosti, že vede své zachránce, k nimž svým dětským pudem přilnul vděčností a láskou, jaké je schopen jen primitivní tvor, mládě, které dosud nezná úskoky. Batolil se před nimi, co chvíli ukazuje na díry ve skalách, o nichž jim žvatlavě podával vysvětlení, žel, nesrozumitelné. Upozorňoval na pasoucí se zvěř, přičemž znázorňoval plížení, vrh oštěpem a jásot nad zdarem úlovku.
Ale pojednou se zastavil s očima hrůzou vytřeštěnýma.
Mával široce rozloženými pažemi a krouživě se batolil kolem nich; náhle připažil a sklesl na zem, chňapal po čemsi neviditelném ústy, až mu zoubky hlasitě cvakly, vstal a prudce mávaje rukama běžel od nich s jekotem a skřekem.
Když se vrátil, vyjadřovala jeho tvář nesmírnou hrůzu a - "raga! raga!" vyrážel ze sebe udýchaně a jeho ruce posunkovaly tak dokonale, že naši přátelé z tohoto živého představení nabyli jistoty, že znázorňuje únos nějakého zvířete či snad lidského tvora obrovským letounem. Vzpomněli na ptakoještěra. Ano, jen ten by byl schopen takového lovu, proti němuž jsou troglodyti bezbranní, neboť nemají ani luky, tím méně pušky, a oštěp nemohou použit, poněvadž se jistě nikdo neodváží, aby se přiblížil k obrovskému ještěru, který se snese z výše jako blesk.
Jinak není v této rokli nebezpečí - vyrozuměli z dalšího povídání.
Se skal hleděly na ně zvědavě skupiny troglodytů, mladých i starých, mužů, žen i dětí, houkavě a štěbetavě si sdělujících své názory.
Blížili se k severní straně. Dosud byly skalní stěny hustě obydleny, ale nyní jeskyně řídly, až zmizely docela. Vládl zde úplný klid a srázy nabývaly podivně vlídného, malebného a lákavého vzhledu. Tak aspoň působily na naše přátele.
Ale Vigo jevil pravý opak: ztichl a uchopil Pavla za ruku. Čím dál kráčeli, tím více se klučík tulil k Pavlovi, byl zamlklejší a zřejmě bázlivější. Konečně jeho druhá ruka pevně sevřela i okraj Arnova kabátu a dítě, capající mezi oběma, se kňouravě rozvrnělo.
"Copak je ti?" shýbl se Arne k Vigovi.
"Lůs ta-ra gopovi!"
"Odtud přicházejí Gopovi," domyslil si Pavel. "Musí zde tedy být nějaký průsmyk."
Ale divná věc, průrvu nikde neviděli. Skály před nimi tvořily jediný blok.
"Musíme je prozkoumat," řekl Arne rázně a dodal: "Je také třeba si pospíšit, večer jistě není daleko."
Ale když vykročili, Vigo se vzpíral. Překotně vyrážel ze sebe slova a věty, kterým nerozuměli. A pak: ukazoval vzhůru na temena skal a znázorňoval vrhání těžkých balvanů dolů.
"Nahoře je jistě troglodytská stráž, která hlídá vchod. Ale kde je ten vchod?" bručel Pavel.

"Tu by ovšem byl náš další postup nebezpečný," uvažoval Arne. "Hlídka by se mohla domnívat, že jsme Viga uloupili a prcháme s ním z rokle, zvláště když se hoch vzpírá jít s námi dál."
"Ale východ musíme vyslídit!"
"Ano, mám totéž přání, ale jak přimět Viga, aby šel?"
"Půjdeme klidně dál! Ke skalám máme ještě asi dvacet kroků."
Avšak Vigo zabořil paty do mechu a jektal: "He! He-he-he!"
"Tak zde zůstaň, opičáku!" vytrhl Pavel zlostně své prsty z klukovy ruky.
Ale jakmile pokročili, vyrazilo děcko z hrdla ostrý skřek. Sotva dozněl, rozlehl se z výše houkavý ryk, a když vzhlédli vzhůru, spatřili několik velkých kamenů, které letěly dolů a se zaduněním dopadly právě na místa, z nichž v posledním okamžiku uskočili.
"Panečku, dovední kanonýři," řekl Arne uznale.
"A zase nic není vidět," hučel Pavel. "Nadarmo zde není ta hlídka. Copak se nedostaneme dál?"
"Pozor!" vykřikl Arne.
A zase jen to, že včas uskočili, je zachránilo od jisté smrti.
"Musíme couvnout," pokrčil Arne rameny. "Pohleď, jak daleko utekl Vigo zpátky."
Když přišli k chlapci, uvítal je brebentěním.
"Čert aby ti rozuměl," osopil se na něho lékař a pak vyjel mluvě více rukama než ústy: "Musíme tam! Řekni těm nahoře, aby zastavili palbu!"
Kluk na něho hleděl a jeho vystouplé nadočnice se rozcukaly usilovným přemýšlením. Konečně pochopil; zamlaskal a pak z plna hrdla křičel vzhůru jakási slova.
Chvilku bylo pak ticho, až se ozvala houkavá odpověď. Nato se zase rozňafal Vigo a po něm zazněl shůry krátký, klidnější výštěk. Vigova pusa se rozšířila spokojeným úsměvem; vbatolil se mezi Arna a Pavla, uchopil oba za ruce a táhl je ke skále.
Teprve když došli skoro na dosah, objevila se před nimi průrva, která byla jejich očím dosud zakryta skalním výběžkem, jehož ostrá hrana tvořila jakoby shrnutou portiéru neodhadnutelné výšky, poněvadž její temeno, stejně jako vrcholy skal, splývalo s hustými oblaky par.
Průsmyk vedl vpravo a asi po deseti krocích ostře zahýbal vlevo, takže dál neviděli. Ale to jim stačilo. Zde je tedy východ z rokle. Nebude sice lehké tudy proklouznout, je hlídán virtuózními vrhači balvanů, ale to budiž prozatím ponecháno budoucnosti.
Nyní se musí postarat o bezpečný příbytek. Někde nablízku, aby při odchodu nemusili procházet roklí, která jistě bude i v noci střežena.
K velké Vigově radosti se vrátili. Vyšli ze soutěsky a kráčeli dál podél skal. Už po několika krocích se Arne zastavil.
"Tohle je pro nás," ukazoval do výše asi pěti metrů, kde byl ve skále pod převislým balvanem mělký výklenek, dosti snadno dostupný, ježto od něho do úpatí spadala kamenitá suť.
"Máme ušetřenou práci s vytesáváním schodiště, ačkoli to pro mé paprsky není žádná námaha," dodal.
"Hezky vypadá," přikývl Pavel. "Ale má také nevýhodu."
"Jakou?"
"Je lehce přístupný pro nás, ale také pro troglodyty. Kdyby se jim zachtělo nás napadnout, budeme ztraceni."
"Proti náhlému přepadu se zabezpečíme nahoře. A kdyby nám ukázali nepřátelství, budeme se bránit. Pak všecky ohledy stranou."
"Nu, máš pravdu, Arne. A pohleď," ukazoval Pavel asi dva metry dál, kde ze skály vyvěral slabý pramének vody, stékal do údolí a rozplýval se v bujném vřesovitém porostu.
"Voda," řekl Arne radostně. "Tu potřebujeme nejvíce. Nebudeme musit pro ni daleko. Ba ještě lépe: nahoře, ve výši naší jeskyně, vyhloubím studánku a přístup k ní prorazím tunelem, takže ani při obléhání nebudeme musit z jeskyně ven."
"Připravuješ se, jako bys tu chtěl pobýt celý věk."
"Člověk neví, jak dlouho... Zatím se odtud nedostaneme, a kdybychom měli pobýt jen nějaký den, proč bychom se nezařídili pohodlně a účelně, zvlášť když to nedá velkou práci, jen vymetení drti?"
"Do toho zapřáhneme Viga."
"Neuškodí mu trochu práce," souhlasil Arne.
Když Arne stiskl poušť pistole a skála se pod dopadem paprsků začala s ostrým praskotem drolit, tvářilo se mládě tak užasle, že se Pavel nemohl zdržet smíchu. Ale ten rázem ustal, když se zase shora ozvalo houkání stále hlučnější a naléhavější, a když Vigo, ohromen nevídaným divadlem, neodpovídal na dotazy stráží, co znamená ten rachot. Teprve probuzen z úžasu Pavlovým štulcem, který se oprávněně obával kamenné kanonády a ukazoval vzhůru, se Vigo rozeřval.
"He! he-he!" křičel a několika dalšími slovy vysvětlil, že mu nehrozí nebezpečí.
Za chvíli byl ve skále vyhlouben hluboký otvor s okrouhlým ústím, jen co by se jím provlékli. Arne vystoupil po kamenné suti a vtáhl se do otvoru. Nasadil si skafandrovou přílbu na hlavu, aby se uchránil před prachem a štěrkem, který bude pršet při prohlubování jeskyně.
Nyní zněl rachot tlumeněji.
Asi za půl hodiny se Arne protáhl z otvoru pokryt vrstvou prachu, sňal přílbu a řekl:
"Prozatím stačí."
Pavel s Vigem vystoupili k němu. Ale sotva Pavel nahlédl do díry, uskočil:
"Kamaráde, tam nemůžeme! Páchne to ohavně jako pálený křemen, ruda, tavené kovy a všecko dohromady. Tys to

ovšem necítil, ale..."
"Máš pravdu," zašklebil se Arne, když si přičichl. "Jsou to otravné plyny. Počkejte zde! Prorazím ještě tunel k vodě, aby byl průvan!" A s přílbou na hlavě vlezl do jeskyně.
Už se stmívalo, když od pramene vyrazil oblak šedého prachu a za ním sloup žlutohnědého dýmu, v němž se Arne objevil jako nestvůrný přízrak, setřásající ze sebe spousty prachu.
Chvíli trvalo, než se vzduch v jeskyni vyčistil a mohli dovnitř. Slabý zápach tu sice ještě zbyl, avšak i ten mizel.
Ale přece zde ještě nemohli spát. Bylo nutné, aby vyklidili štěrk a prach, jehož zde ležely veliké haldy. Při této práci se znamenitě osvědčily ruční lopaty, které měli Arne i Pavel naštěstí s sebou. A ještě více přispěl Vigo, který rukama i nohama a celým svým útlým, ale svižným tělem podivuhodně zručně smetal a tlačil haldy až k východu, odkud se harašivě řítily po srázu.
"Je mi ho líto," zamumlal Arne.
"Eh, jistě tuto práci nedělá poprvé, jinak by si tak dovedně nepočínal. Kluk je ve svém živlu."
Byla čirá noc, když byli zhruba hotovi. Ale teď musí zase všichni ven, vyprášit skafandry. Vigo byl toho ušetřen.
"Aspoň se opláchneme u pramene."
Stružka, stékající po srázu, jim přinesla překvapení příjemné i nepříjemné. Voda byla teplá, tedy příjemná ke koupání, ale k pití se nehodila. Vigo se sice do ní dal hltavě, ale žaludek Evropana nesnese, co lahodí žaludku troglodyta.
Ale - je tomu tak? Je možné, aby teplá voda tak lahodila tomuto mladému troglodytu, který je přece mládětem pračlověka? Vždyť se klouček olizuje jako české dítě po malinovce.
Pavel si vzpomněl na karlovarský mlýnský pramen, který se pije teplý a vřídlo je dokonce horké.
"Ga-jíií!" pochválil Vigo mazlivě.
Okusili.
"Člověče," bylo slyšet ve tmě Pavlův udivený hlas, "božský nápoj!
Minerální teplý pramen, sirnoželezitý a silně alkalický. A obsahuje sůl."
"Znamenitě hasí žízeň," připojil Arne.
Umyti a napojeni vrátili se do jeskyně, aby si připravili lože.
Arne rozsvítil elektrickou lampičku.
"Pro dnešek se uskrovníme, ale zítra si musíme nanosit mechu. Na holé skále není příjemné poležení. Tlumoky pod hlavou nám pro tuto noc také musí stačit. O nás je tedy postaráno. Ale co s Vigem?"
"Kde vlastně je to klouče?" rozhlížel se Pavel. "Vigo!" zavolal.
Chlapec se neozval.
"Neutekl? Pak by to bylo..." zamumlal Arne starostlivě.
"Myslíš na zradu?"
"Co jiného?"
"Podívám se po něm," vsoukal se Arne s lucernou v ruce do tunelu.
Ostrý kužel světla zakroužil po údolí. Teď ho vidí: Kluk se batolí s ohromnou náručí vřesovitého porostu k němu. Když ho polilo oslnivé světlo, stanul a z hrdla se mu vydral přerývaný jekot. Postavička se zvolna hroutila k zemi na nohou roztřesených děsem nad "sluncem" v ruce člověka... Tolik aspoň chápal Arne z hochova děsu. Bylo třeba ho rychle upokojit. Ale to bude těžké. Nemůže přece mládět jeskynního pračlověka vysvětlovat elektřinu, i kdyby mu rozumělo.
Hoch ležel asi dvacet kroků od něho svinut do klubka a sténal, jako by ho někdo za živa pitval.
Arne rychle sestoupil ze svahu a běžel k Vigovi, který se zatím zahrabal do rostlinné kupy. Marně ho tišil a konejšil. Teprve když ho napadlo zhasnout světlo, hoch se uklidnil a konečně se jeho hlava vynořila z kupky.
"Dormo! Dor-mo lůs!" jektal.
Dormo; zajisté slunce.
"He dormo," popíral Arne.
Nabral si náruč kyprého steliva a potmě se plahočil do svahu k jeskyni. O Viga se nestaral. Věděl, že se záhy přibatolí s další dávkou.
A tak přece jen spali na kyprých a vonných peleších.

Kapitola dvanáctá
SMRT POHLAVÁRA

Probudil je chladný průvan, který proudil do jeskyně. Náhlý pokles teploty a neobyčejný denní jas venku, ozařující schod, byl pro ně překvapením na této planetě, kterou dosud znali s obzorem neustále zahaleným parami a mraky a s ovzduším vlhkým a dusným jako ve skleníku.
Malý Venušan dosud spal, schoulen pod rostlinnou vrstvou.
"Podivné světlo venku," zahučel Arne.
"Nám se zdá podivné," hovořil Pavel šeptem, "poněvadž jsme už dlouho neviděli slunný den. Posledně na Erósu, ale tam svítilo Slunce jinak než na Zemi. A jsme na Venuši, jejíž střední oběh je proti Zemi víc než o čtyřicet miliónů kilometrů Slunci blíž."
Proplazili se otvorem a stanuli užaslí a uchváceni. Vzduch byl chladný a vysoko i v širokém obzoru jasně průzračný. Nad celou roklí se klenula vysoká, modrá obloha, k níž na protější straně, nad ostře narýsovanými skalními štíty, rychle vystupoval mohutný sloup bílých par, který se ve výši rychle rozplýval. Tam byla propast gejzírů. Kolem dokola čněly do výše divoce rozeklané hřebeny skal s kolmými, namnoze převislými stěnami, jejichž rudé, žluté, hnědé a černé hradby v záplavě slunečního jasu budily mocný dojem pestré krásy.

Sestoupili do údolí, aby mohli spatřit Slunce přímo. To bylo nové překvapení: Sluneční kotouč měl mnohem větší objem, než jak se jeví na Zemi, a jeho jas byl oslnivější; planul jako nesmírná živá výheň, shluk světelných vírů a smrští. Nebylo ani možné určit obvod, který se rozplýval v nepopsatelně prudkých výšlezích.
"Skoro je vidět sluneční protuberance," řekl Pavel. "Ale nemohu si vysvětlit ten chladný vzduch, ačkoliv Slunce nesnesitelně pálí. Ale i ten žár je podivný. Bodá bez pocitu vedra."
"Ano, Pavle, podobný účinek jako při přepětí umělého horského slunce. To může být nebezpečné. Musíme do stínu!"
"Pravda, mohli bychom - ale pohleď," ukazoval lékař nad severní skalní hřeben, "není to podivné?"
Bylo skutečně podivné, co spatřili; na několik vteřin znehybněli a oněměli. Ale záhy se Arne vzpamatoval:
"Přines přílby, Pavle! Pak budeme dostatečně chráněni."
Když se Pavel vrátil, nasadili si helmy a poodešli dále do středu rokle. Obzor nad severním hřebenem skal se jim nyní prohloubil, takže dohlédli do značné dálky.
Modrá obloha náhle končila a ve výši, v jaké asi na Zemi plují tak zvané kupy, ostře ohraničené kulovité mraky, viděli nyní táž oblaka. Ta nebyla příčinou údivu. Záhada tkvěla v přesně kruhovém útvaru, lépe řečeno věnci oslnivě bílém, opalizujícím a tak rozlehlém, že se jistě prostíral nad územím několika set kilometrů. Vnitřní oblast věnce byla slabě zamlžena a také zevně kolem dokola se k věnci táhly cáry a pásma průsvitné mlhy se stoupající rychlostí, čím více se blížily k okraji, který se stále šířil, takže útvar houstl, kupy se koulely... Pojednou celý ten krásný zjev klesal kolmo dolů... teď stanul ve výši, že zorný úhel z jejich místa jim dovoloval, aby pozorovali spodní část nejbližšího oblouku, kdežto ostatní mizelo za temenem skal.
"Běžme ještě dál do středu rokle!" zvolal Pavel.
Ale vtom byli upoutáni novým úkazem: Oslnivě bílé mraky se rozkmitaly růžovými záblesky tak intenzivními, že při nich zmatnělo ostré sluneční světlo. Kmity houstly, až splynuly v neustálé chvění, a zároveň se růžový svit změnil ve světle fialový, podobný výšlehům při elektrickém sváření.
Ale nebyly to blesky, elektrické výboje z mraku do mraku, a také ne blesky z mraků do země. Tu by byli museli slyšet hromobití, o jakém se žádnému Pozemšťanu ani při nejprudších tropických bouřkách nesnilo, neboť okraj oblaku nebyl od rokle příliš daleko a výška také nebyla značná. Nebylo slyšet ani zvuk a vzduch byl zcela klidný. Kromě toho bylo nesporné, že kmity nevycházejí z mraku, nýbrž jakoby ze země.
Vzpamatovali se z úžasu a běželi do středu rokle, dále od skály, aby snížili zorný úhel. Asi po stu metrech se Pavel ohlédl.
Dech se jim zatajil. Nyní viděli skoro půlkruh věnce. Mlžným závojem, který jako průsvitná bílá plocha vyplňoval vnitřek, tkvělo kolmo dolů cosi podobného mřížované konstrukci, připomínající anténní stožár vysílací stanice postavený obráceně, zúženým koncem dolů. Hořejšek stožáru mizel v mlze a středem mřížoví zdola až vzhůru do mlžné plochy kmital fialový blesk, rovná, chvějící se a oslnivě planoucí přímka...
Po několika minutách začala tato jiskra, dlouhá několik set metrů, sírově žloutnout a pak růžovět... na několik vteřin znachověla a konečně za ubývání kmitů zrudla, až výboj ustal.
Vtom - klame je sluch?
"Slyšel jsi?" pohlédl Pavel vyjeveně na přítele.
"Siréna!"
"Ano, siréna! Nemýlil jsem se!"
Ale nový div: Mřížovaný útvar - zmizel. V jedné vteřině, kdy si vyměnili pohled, zmizela mřížovaná, několik metrů vysoká věž jako přelud.
"K čertu," protíral si Pavel oči, "copak nevidím?"
"Ale jak může být pryč? Copak může taková věž vyšší než Eiffelovka zmizet jako duch? Člověče, jen si představ... co se směješ? Jsi přece inženýr, sice jen elektrický a chemický, ale tolik budeš vědět, že..."
"Vím a chápu."
"Co chápeš? Snad nechceš říci, že ji vtáhli do země?"
"Ne."
"Tak ulítla, co?"
"Podívej, co se zase děje nahoře!"
Okrajové kupy se rozplývaly do středu a také obvod věnce se rychle šířil. Obrovský kotouč, jak byl dříve nasáván, tak se nyní rozšiřoval, jako rozdmýchán tajemnou odstředivou silou.
Zakrátko zmizelo Slunce za hustou mlhou, zmléčněl nebeský blankyt nad roklí... a pojednou k nim od severu zavanula vlna horkého vzduchu. Rokle nabyla vzhledu jako včera.
"Kdybys nebyl svědkem, myslil bych, že všecko byl přelud," zamumlal Pavel.
"Vždyť je zde několik set obyvatel. Jistě to viděli také."
"Ba, věru! Ale teď mě napadá: proč se žádný z těch opičáků neukázal? Ani jednoho není vidět. Všichni zalezli jako krtci. A ani se neozývají."
"Nedivím se."
"Proč?"
"Jistě se tohle nedálo poprvé. Působilo to mocně na nás, což teprve na ně!"
"A co o tom soudíš? Mluv přece! Vždyť je to technická otázka."
"A veliká otázka, kamaráde!"
"Máš na ni odpověď?"
"Hm!"
"Hm," opakoval Pavel jízlivě. "Přiznej se, že na to nestačíš!"

"Nestačím."
"A to je ti ještě k smíchu? Brečet bys měl nad svou inženýrskou nedůvtipností," rozčiloval se Pavel.
"Já ti věc tedy vysvětlím," vypjal se hrdě. "Tamhle na severu jsou ti Gopovi, viď?"
"Ano."
"Civilizovaní lidé?"
"Zdá se."
"Nezdá. Je to jisté. Vždyť si nás spletli s nimi."
"Budiž."
"Jsou to tíž, kteří mají letiště a vysílačku na druhé polokouli?"
"Určitě."
"Tak vidíš! Tohle byla také vysílačka, jenže strašně silná, když bylo vidět stametrové jiskry. Telegrafovali někam na jinou planetu. To je přece jasné."
"Není."
"Proč ne?"
"Poněvadž celý děj tomu neodpovídá a je to proti základním zákonům a pravidlům elektrotechniky."
"Ale..."
"Nechme toho, Pavle! Nevedlo by to nikam. Nevyznáš se v elektrotechnice, nebádej v ní. Máš dosti otázek ve svém oboru přírodovědeckém. Jak vysvětlíš například shluk těch mraků nasátých z okolí v prsten! Zamlžení ve středu? Bezzvuké výboje elektrické, které se délkou rovnají blesku? Ochlazení vzduchu a náhlé oteplení po rozptýlení oblačného věnce?"
"Hm..."
"Teď zase jsi v koncích ty," smál se Arne. "Vidíš, máme oba plnou hlavu otázek. Jen trpělivost."
Pojednou srázy kolem rokle ožily. Z děr vylézali troglodyti. Odevšad se ozývalo houkání a čilé posunky nasvědčovaly rozčilení, s kterým si jeskynní obyvatelé sdělovali dojmy.
Také Vigo už stál před vchodem a volal jim vstříc:
"Ta-ra žúúú-ga! Žúú-úúúú-ga!" protahoval, že to znělo jako vytí psíka. "Žúga! Žú-úúú-ga!" rozvyli se sborem domorodci.
"Co to zase mají?" svraštil Pavel čelo. "Ta-ra znamená přicházet, ale žuga je nové slovo. Něco přijde."
Zvolna kráčeli k jeskyni. Vzduch voněl ozónem. Byli už jen asi dvacet kroků od svého útulku, když měli pocit, jako by se vzduch měnil ve vodu. Každou vteřinu se zhoršovala dýchatelnost.
Rokle zmlkla a její obyvatelé zmizeli v děrách. Také Vigo zalezl a jen jeho hlava a horlivě kývající ruce vyčnívaly z otvoru. Jeho křik "žúga!" zněl stále dušeněji. Pavel pohlédl vzhůru a zděšeně vykřikl:
"Proboha, rychle!"
Lapajíce po dechu doběhli k úpatí a vydrápali se do srázu. Pavel se vtáhl do tunelu ještě včas, ale Arne byl na krok mimo vyklenutý balvan nad vchodem, když ho strašná tíže srazila k zemi. V prvém okamžiku mu šlehlo hlavou, že se naň zřítil skalní baldachýn, neboť náraz mu vyrazil z plic všechen vzduch. Ale i v tomto okamžiku ho chránil sám strážný anděl, který ho v pravém slova smyslu hodil pod kamenný kryt, hlavou a vztaženýma rukama k ústí tunelu, kde zůstal poloomráčen ležet.
Celá rokle rázem utonula ve tmě a přívalu vody, která se s rachotem řítila z oblak. Arnovi bylo, jako by byl vhozen do nejdivočejšího vodního víru, který ohlušivě řval a běsnil kolem něho. Ačkoli ho před bezprostředním vodním přívalem chránil visutý balvan a na srázu pod ním se voda nemohla udržet, ležel ve zpěněných peřejích, které rvaly kolem něho kamennou suť, zmítaly jím a nadnášely ho tak, že cítil, jak se mu nehty lámou křečovitým zarýváním do kamene.
V řevu a rachotu rozběsněného živlu docela zanikl jeho křik o pomoc. Ale už také cítil, jak ho vzápětí chopily ruce a táhly do tunelu. A sotvaže si Arne, naprosto vysílen a promočen, úlevně v jeskyni vydechl, ozval se před vchodem hromový rachot a pak náhle nastalo ticho. Průduch k prameni se zjasnil, ale vchod zůstal temný.
Pavel se proplazil k prameni, a když se po chvilce vrátil, líčil výsledek:
"Balvan nad vchodem se utrhl a zatarasil vchod. Arne, tohle je hotový zázrak! Jen o několik vteřin kdybych se byl opozdil, byla z tebe teď beztvárná kaše," hovořil zbledlý hrůzou.
"Zasutí vchodu je pro nás vlastně výhodou. Východ k prameni nám stačí, ba je výhodnější. A také zde teď budeme bezpečnější. A jak je venku?"
"Klidno. Ale byla to průtrž, co? Jakživ jsem takovou nezažil. Tak to je ta žúga."
"Žú-ú-ga!" potvrdil Vigo.
"Pojď se podívat, jak vypadá rokle," zval Pavel.
Celé dno bylo změněno v bažinu. Džungle uprostřed byla slehlá a vysoké kmeny zohýbány a zpřelámány.
Vchod k jejich jeskyni nebyl k poznání. Kamenná suť byla odplavena v chobotech štěrku a prachu, které se od úpatí skály rozbíhaly do zeleného porostu jako obrovské rozevřené spáry, a místo svahu se tyčil skalní úlomek objemný jako patrový dům.
Ale také průrva, kterou tekl pramen, byla změněna náplavou štěrku shora a naopak novými hlubokými rýhami a brázdami, kterými se dosud valily peřeje kalné vody.
"Nebude pramen zničen?" projevil Pavel obavu.
"Těžko říci. Uvidíme, až ustanou peřeje."
Zatím byli zaujati nádherným úkazem na obloze, kde se utvořil mléčný opar, jímž prosvítal ohromný sluneční kotouč, svítící jako nádherný opál, a kolem něho se šířily překrásné kruhy.
"Je podivné, jak zde příroda hýří hrůzou i krásou."

"To nebyl výkon přírody, Pavle."
"Cože? Koho tedy?" naježil se přírodovědec.
"Nevím, ale zdá se, že to bylo záměrné..."
"Co to pleteš?"
"Inu, jednou se nám všechno objasní," pokrčil Arne rameny. "Vrátíme se do jeskyně. Musím se převléci. Promokl jsem do niti. A mám hlad."
"Ba, věru! Dosud jsme nesnídali," přikývl Pavel. "Ale chtěl bych sníst něco teplého. Aspoň kdybychom si mohli ohřát konzervu," zatoužil.
"Musíme si nechat zajít chuť. Všechno je mokré. Leda že bychom použili podestýlky, kterou včera Vigo nanosil, ale té by bylo škoda."
I tak jim chutnala studená konzerva a suchary; zvláště Vigo si je pochválil mazlivým "ga-jíí".
Po snídani vyšli z jeskyně. Peřeje v korytu ustaly a k jejich radosti proudil nyní teplý pramen mnohem silněji. Asi mu příval otevřel nový zdroj. Bylo vidět, že dno rokle rychle do sebe saje záplavu. Ve výši už zase visely obvyklé mraky a vzduch byl opět dusný jako dříve.
Pojednou spatřili muže, který se k nim blížil podél skalních stěn.
"Rách!" vyšeptl Vigo.
Byl to skutečně Lam, Vigův otec. Měl přes plece přehozené jakési břemeno a v ruce nesl proutěný koš. Už zdálky cosi volal a Vigo mu radostně odpovídal.
Když se Lam dokolébal k průrvě, seběhl mu Vigo vstříc a převzal od otce břemeno, v němž poznávali nějaké mrtvé zvíře. Stanuli před naší dvojicí, která byla příjemně překvapena Lamovým příspěvkem do kuchyně.
Koš byl naplněn plody, které se podobaly bramborům, ale také koženým jablkům. Jiné plody měly tvrdou skořápku a velikostí se skoro vyrovnaly kokosovým ořechům, jenže tvar byl hruškovitý a povrch hladký. Také dva dosti veliké melouny či tykve, hnědé a krabaté.
Zato pohled na zvíře nebyl vábný.
"Tímhle nás neuctil," zahučel Pavel a odvrátil se s nechutí.
"Neodsuzuj předem."
"Přece nebudu jíst psa!"
"Podívej se lépe. Pes nemá kopýtka."
"Kopýtka?" obrátil se Pavel. "Na mou věru, je to dvoukopytník. Tedy spíš kolouch, snad mládě toho diluviálního jelena, kterému říkají guša, jenž nám včera tak znamenitě chutnal. Ale co ten dlouhý chvost? Krátké uši, dlouhá srst, na hřbetě skoro černá, na břiše světlá? Chrup... koukej, vždyť je to psí chrup! A oči... k čertu! Oči mají kolmé pupily! Kam zařadit tu potvůrku? Podle nohou patří mezi kozy; dlouhá, ale trochu zkadeřavělá srst a ohon by ji zase řadily mezi ovce, uši, chrup a tvar lebky je psí; a podle očí je to nesporně šelma kočkovitá. Člověče, chápeš tu míchanici? Tohle zvíře patří do muzea, ne na pekáč! Ne, holečku! To není jelen ani laň, do toho kousnout, pánbůh mě chraň!"
"Však si dáš říci."
"Nedám."
"Zapomínáš, že jsme na Venuši."
"Budiž! Ale taková nestvůra? Kříženec kozy, ovce, psa a kočky, to je přece..."
"Ko-lááá?" vyslovil Arne otázku, ukazuje na zvíře.
"Juka," odpověděl Lam.
"Teď už víš," vydechl Pavel ironicky.
Arne pokrčil rameny. Přiznal, že jim odpověď neřekla pranic.
"Ga-jíí," kývali mladý i starý troglodyt hlavou.
"Jen žádné předsudky, doktore. Můžeme jen uvítat, seznámí-li nás troglodyti s jedlou zvěří a plody. A dej si pozor! Zdá se, že Lam je velmi citlivý. Pozoruje tě a začíná se tvářit uraženě. Hned obrať a poděkuj mu! Musíme být chytří."
Arnova výstraha byla správná a byl skutečně nejvyšší čas, když Pavel přistoupil k Lámovi s vlídně sešklebenou tváří, položil mu ruku na prsa a zakňoural "Ga-jíí!" jako projev díků a přátelství, načež Lam zamlaskal a spokojeně zavrčel: "To-to!"
Z další rozmluvy, lépe řečno němohry, kterou Lam se synkem předvedl, vyrozuměli, že jsou pozváni na lov zvěře v džungli. Půda je sice dosud napitá vodou, ale to je právě příhodné k lovu, poněvadž tuři, bizoni a jiná těžká zvířata se budou do ní bořit a nebudou moci útočit na lovce.
Pavel si přehodil přes plece karabinu a Arne se opásal pistolí s paprsky smrti. Obě zbraně nevzbudily u Lama žádný zájem; nerozuměl jim a neznal dosud jejich účinek.
Vedeni Lamem kráčeli k jeskyni pohlavára, který je už očekával se zástupem troglodytů vyzbrojených kyji, kopími a oštěpy. Neotálejíc vyrazila tlupa k džungli. Zvěř nebylo vidět. Vedena pudem skryla se před vodním přívalem pod hustou spleť bambusovitého rostlinstva, které jí skýtalo ochranu.
Před džunglí se tlupa rozestoupila a bez hlesu se plížila vpřed. Ploská chodidla úctyhodných rozměrů ovinutá kožní umožňovala troglodytům postup, neboť se tak nebořila do měkké půdy jako obuv našich přátel, kteří často pracně zvedali nohy. Přesto nezůstávali pozadu. Vigo se batolil mezi nimi.
Tak se doplahočili k neproniknutelnému houští, spletenému v hustou neprůhlednou zeď silných kmenů bambusu, papyrusu a stromovitého kapradí, propletenou liánami, jakýmsi druhem divoké révy a jinými popínavými a svlačcovitými rostlinami. Na němý pokyn náčelníka Gima se tlupa rozdělila na dva proudy; první, vedený Lamem, zahnul podél přehrady vlevo, druhý, v čele s Gimem, se plížil opačným směrem. Naši krajané s Vigem se rozhodli pro skupinu Lamovu.

Pohlavára uchvátila lovecká horečka a jistě také ješitnost, aby hostům dokázal svou loveckou zdatnost a aby byl svým poddaným opětovně vzorem odvahy a udatnosti. Hledaje nějaký průchod do houští, spěchal tak, že jeho oddíl zůstával stále víc pozadu. Gim byl obr. Ozubený kyj v pravici a kopí v levici odpovídaly velikostí i váhou jeho mohutným svalům.
Rostlinná hradba pojednou ostře zahnula a v tom okamžiku Gim stanul: Před ním se otevřela vyvýšená planinka, do které z husté spleti ústilo přírodní klenuté loubí. Půda zde byla udupána tak, že byla téměř bez porostu, tvrdá jako kámen, a její poněkud zaoblený povrch se svahem do lučiny způsobil, že poslední vodní příval z ní rázem stekl, aniž mu zbyl čas vsáknout pod povrch; naopak odplavil rozdusanou hlínu, takže planinka tvořila sice dosud vlhký, ale tvrdý mlat.
Podle Gimova spěchu, spokojeného výrazu tváře, jejž doplňoval pochvalným chrochtáním, bylo možné soudit, že místo dobře znal.
Z loubí se vynořila hlava, jejíž vzhled si v ničem nezadal s ďáblem: černá, s hustou štětinatou čupřinou na temeni, s krátnými, ale špičatými, vzhůru zvednutými rohy po stranách plochého širokého čela, s očima zkrvavělýma zuřivostí a s dlouhým urousaným vousem pod spodní čelistí.
Vteřinu stál hrozný zjev nehybně, ale v příštím okamžiku v jeho očích zašlehl rudý plamen, rozlehl se krátký dunivý ryk, kopyta zadusala a z loubí se vyřítil na planinu ohromný bizon, pravý představitel diluviálních obrů.
Zvíře neslo velikou hlavu na mohutné, vysoko vyklenuté šíji, jejíž oblouk byl bezmála tři metry nad zemí, a délka těla, zakončeného ohonem podobným koňskému, dosahovala téměř pěti metrů. Hrůzný dojem zvyšovala dlouhá a chuchvalcovitá černá srst.
Planinka se změnila v zápasiště. Obrovské zvíře na okamžik znehybnělo, jen jeho ohon vztekle šlehal boky a krví podlité oči se blýskaly na odvážlivce, jenž stál s kopím a kyjem v rukou připraven na výpad.
Nečekal dlouho. Po několika vteřinách zaryčel bizon znovu, zadusal předními nohama a - skočil. Ale Gim se mrštně uhnul a jeho kopí se hluboko vbodlo do bizonova boku. Zvíře zařičelo a zabočilo tak náhle, že se silná násada zlomila.
Gim se dal uchvátit loveckým zápalem ještě víc. Věděl, že bizon je smrtelně zraněn, neboť se zapotácel a jeho nohy se roztřásly. Kdyby byl Gim neztratil rozvahu a jen chvilku vyčkal, bylo by zvíře kleslo. Ale náčelník chtěl mužům, kteří zatím už dospěli k okraji planiny, dokázat svou udatnost. S kyjem vysoko zvednutým nad hlavou předstoupil před bizonovu skloněnou hlavu, rozmáchl se... V příštím okamžiku rozryl vzduch bolestný skřek, Gimovo tělo letělo velikým obloukem vzhůru a dopadlo mezi tlupu, bezduché, v kaluži krve, která se proudem řinula z náčelníkova břicha.
Vzápětí se těžce zřítil k zemi bizon, dokonávající ve smrtelném chropotu.
Druhý oddíl vedený Lamem postupoval sice pomaleji, ale zato obezřetněji. Lam byl statný, ale také chytrý a přítomnost dítěte zvýšila jeho opatrnost a rozvahu. Tlupa dospěla k podobné průrvě v houští.
"Lus ta-ra guša," řekl Lam šeptem naší dvojici.
Jsou tady na číhané na pravěkého obrovského jelena. Z dalších posuňků více než ze slov vystihli, že se mají s Vigem odebrat na nejkrajnější levý bok. Budou zde v bezpečí a budou mít dobrý přehled. Nato se lovci rozestoupili do širokého oblouku, v jehož středu stál Lam; na jeho němý pokyn ulehli všichni do porostu, který je skoro ukryl.
Arne a Pavel byli překvapeni, když slyšeli mečivý zvuk, podobný úzkostlivému volání koloucha, kterým Lam dovedně lákal zvěř. Účinek se brzy projevil. Ne však takový, jaký očekávali. Místo jelena vyběhlo z průrvy zvíře podobné kuguáru, jen větší, porostlé temnou krátkou srstí; z horní čelisti krátké a široké tlamy vyčnívaly dolů jako dvě dýky zahnuté ostré kly.
"Aj-ka!" jektal Vigo zděšeně.
"Pravěký tygr," zašeptal Pavel a uvolnil závěr své karabiny.
"Nestřílej!"
Zvuk Arnova mimovolně hlasitě proneseného příkazu a cvaknutí závěru Pavlovy karabiny neušly bystrému sluchu šelmy, která se okamžitě postavila do střehu; její hlava se obrátila k nim, nozdry se začaly chvět, tělo se skrčilo a dravec plíživě vykročil.
Arne s pistolí v ruce klidně čekal, až se šelma přiblíží. Ale vtom vyskočil ze země Lam, vymrštěn strachem o své dítě, a s řevem vyrazil k šelmě s kopím v ruce.
Tygr stanul zřejmě překvapen, ale záhy se vzpamatoval. S vrčením a ohnutým hřbetem očekával útočníka, který s napřaženým kopím se zastavil asi na deset kroků před ním.
Šelma přešlápla na svých svalnatých nohou... Teď už Arne nemohl otálet: namířil pistoli a stiskl na rukojeti knoflík.
"Rách!"
"Můj bože! Což jsem chybil?"
Výkřiky Viga i Arna splynuly v jedno zároveň s krátkým řevem šelmy, která v mohutném skoku proletěla vysokým obloukem a dopadla - za Lamem, jehož kopí ji minulo. Jako jeden muž se vyřítila tlupa Lamovi na pomoc snažíc se křikem alespoň na nějaký okamžik zastrašit dravce a zadržet ho před novým výpadem.
Avšak co to?
Tygr leží nehybně, jen jeho dlouhé drápy se křečovitě zarývají do půdy.
Seskupeni kolem s napřaženými kopími čekali na pohyb dravce. Ten však znehybněl docela.
Zatím se přiblížila dvojice s Vigem, který s úzkostlivým jekotem - ráách! - se tulil k otci.
Na tvářích troglodytů a nejvíce Lama vzrůstal údiv, jenž vyvrcholil v úžas, když už nebylo pochyby, že šelma je - mrtva.
Jak si to mají vysvětlit? Lámovo bodnutí kopím šlo přece mimo.
Snad měli troglodyté jakési božstvo; jaké, nemohli naši přátelé v této chvíli vědět. Ale prostá duše těchto prvotních lidí se jasně zrcadlila v jejich užaslých očích, rozčileném posunkování a výkřicích. Jako v otevřené knížce četli v jejich tvářích dále: něco nesmírného, neobsáhlého zachránilo Lama. A podle jejich prosté logiky je Lam miláčkem, oblíbencem

a chráněncem této Moci.
Do vzrůstajícího nadšení vpadl troglodyt z Gimova oddílu, který přiběhl a udýchaně zvěstoval pohlavárovu smrt. To byl vrchol. Tlupa vyslechla vylíčení Gimova skonu, po kterém na chvíli zavládlo ticho. Ale zato tím vášnivější pak bylo vzplanutí pro Lama, který se od této chvíle stal vládcem kmene. Alespoň část kmene ho náčelníkem prohlásila a Gimův oddíl bude jistě souhlasit.
Tygří mrtvola byla zručně stažena a její kožišinu si Lam přehodil přes plece. Nato kráčel celý zástup k ostatkům tragicky zahynulého Gima. Zatím byl na kusy rozřezán padlý bizon a připraven k odnesení do tábora. Gimovo tělo leželo na nosítkách zrobených z kopí a propletených rákosím.
Když Gimův oddíl vyslechl zvěst o zázračném Lamově zachránění, propukl v nadšený jásot. Ale tyto změny měly také důsledky na naší přátelské dvojici: Malý Vigo se už nehnul od svého otce. Hrdě a pyšně se batolil vedle něho, a když ho Pavel zavolal, pohodil pohrdlivě kosmatou hlavou. Také Lam se choval pyšně, k hostům znatelně ochladl. Dokonce jim dala družina, semknutá kolem nového náčelníka, zřetelně najevo, že jsou v průvodu zbyteční.
"Odejdeme. Už o nás nikdo nestojí," řekl Arne. "Nic nás zde nepoutá. Naopak, máme před sebou velký úkol: poznat tajemné Gopovi."
"Kudy se k nim chceš dostat?"
Ano, kudy? Průsmykem, bděle střeženým virtuózními vrhači kamenů, teď, bez ochranného průvodu, neproklouznou. A vyšplhat se po drolivých a kolmých stěnách je stejně nemožné. Arnovy paprsky smrti by sice leckde prorazily tunel, ale přesto nelze na tuto operaci ani pomyslit, uváží-li, že by se neobešla bez silného hluku a rachotu, který by poplašil všecky stráže. Ne! Tudy se nedají. Musí na sever, ale mohou jít oklikou. Dosud neznají celou rokli. Například východní stranu.
Teprve nyní si všímají: severní strana není troglodyty obydlena, což lze pochopit vzhledem k nebezpečí blízkosti Gopovi, ale také celý východní oblouk skalní stěny je pustý, ačkoli se útvarem neliší od ostatních.
"Proč?" ukončil Arne úvahy otázkou, která zůstala bez odpovědi.
A tu Arne podle svého zvyku, ukončit každou úvahu rozhodnutím, řekl pevně:
"Zítra ráno vyrazíme. Prohlédneme si ty skály," ukázal k východu.
Měli sto chutí upéci si Lamem darovaného juku na rožni, ale zřekli se požitku. Oheň by jistě vzbouřil celou rokli, neboť troglodyté buďto dosud oheň nepoznali, nebo jen jako rozpoutaný živel zkázy. Má-li se jim podařit klidný odchod, musejí se vystříhat všeho, co by vyvolalo i nejmenší vzruch a upoutalo pozornost.
Spokojili se tedy konzervou, ohřátou v teplém prameni, a jako zákusek pojedli něco z ovoce, které jim znamenitě chutnalo. Jablkovité plody měly příchuť rajských jablíček, jádra tvrdých, hruškovitých byla lahodnější než kanadské ořechy, jiné, veliké bobule, nezadaly našim švestkám; některé chutnaly nahořkle, melouny byly zato až příliš sladké. Každého jen okusili, pamatujíce na uchování zásoby.
"Musíme se vystřídat na stráži," řekl Arne, když se nad roklí snášel soumrak.
"Obáváš se přepadení?"
"To právě ne, ale opatrnosti nezbývá. Neprojevili nám sice nepřátelství, ale lhostejnost."

Kapitola třináctá
SETKÁNÍ S BRONTOSAUREM

Noc minula bez příhody.
Svítání zastihlo Pavla v hlubokém spánku a Arna klímajícího v ústí tunelu. Záhy se probral z dřímoty, vstal, protáhl strnulé údy a vzbudil druha. Opláchli se u pramene, oblékli se, rozdělili si náklad zavazadel a sešplhali do údolí. Kráčeli podél skal, které po chvíli zahnuly k východu. Bedlivě hleděli na kolmé a pusté útvary, beznadějné pro výstup zejména svou drolivostí a převislostí balvanů. Postupovali velmi zvolna a zkoumali každou možnost.
Asi po půl hodině stanuli u průrvy, vlastně jen štěrbiny, která klikatě rozdělovala stěnu. Byla tak úzká, že do ní mohli jen bokem, ale hluboká do nedohledna. Ani světlo Arnovy lucerny nedostihlo konce.
"Tohle mě láká," zamumlal Arne.
"Mne též. Ale jak se tam vtěsnáme? Snad by to šlo, ale naše zavazadla jsou objemná."
"Upravíme je."
"Půjde-li to," pochyboval Pavel, ale už ochotně skládal svůj náklad z beder.
Jejich společnému úsilí a důvtipu se podařilo, že byl obsah složen do tvaru plochých hranolů. Arne postavil zavazadla na sebe a za přispění kamaráda celý náklad křížem krážem sešněroval lanem.
Nyní společně zvedli náklad, který mohli docela dobře nést.
Arne se vsoukal prvý s lucerničkou v ruce. A byl ve výhodě, poněvadž rozsedlina stoupala do výše a tíha nákladu ležela tedy více na Pavlovi. Dlouho se tak plahočili stěsnáni, že si nemohli odpočinout, protože by museli ohnout kolena, aby mohli náklad postavit, a to nedovolovala úzká prostora. Musili vystupovat vzpřímeni a napjati; nadto trpěla levá noha, která vytahovala celou tíhu těla i nákladu do dosti příkrého svahu, kdežto pravá byla pouze přisunována. Občasný odpočinek ve stoje jim skýtal málo úlevy.
"Poslouchej, Arne," supěl Pavel, "nejsem slaboch, ale začínám toho mít dost!"
"Ještě pár kroků. Přede mnou se štěrbina rozšiřuje."
"Táák? Tedy... hej, rrrup!"
Jako by nabyli nových sil, vyběhli vzhůru na poněkud rozšířené místo, kde se také svah zmírnil. Postavili zavazadlo, vyvlekli se ze smyčky.
"Ááách!" vydechli oba úlevně.

"Holečku," rovnal se doktor v kříži, "tohle bylo horší než stěhování klavíru. A to stoupání! Člověk musel být jako struna. Kdybych kýchl, rozbil jsem si hlavu o skálu. A jak je dál?"
"Zase se zdá úzká," odpověděl Arne, když světlo vniklo do pokračující rozsedliny.
"A také jde příkře vzhůru. Kam tě sem vlastně čerti vedou? Co když se nakonec budeme musit vrátit?"
"Nevrátíme se. Naopak, brzy budeme venku. Stoupáme už přes hodinu, sice velmi zvolna, ale přece se nemýlím, odhaduji-li, že jsme nejméně padesát metrů vysoko, a tyto skály, jak jsem si včera všiml, nedosahují sta metrů."
"Tedy polovička. Ale snad si nemyslíš, že je nahoře otvor?"
"Může být."
"Člověče, jsi analfabet v přírodních vědách. Vždyť by tu musel být průvan."
"Možná že je to slepá ulička."
"Prorazím východ."
"Tak tedy vzhůru!" navlékal si Pavel na šíji smyčku.
"Nech toho! Můžeme přece ten balík nechat zde a vrátit se, až..."
Další uvázlo Arnovi v hrdle a jeho ruka bleskurychle vytasila pistoli.
Také Pavel zpozoroval dva zelené body. Arnova levice stiskla vypínač na lucerničce a ostrý proud světla zaplavil zvíře, vlekoucí v tlamě kus krvavého masa. Na prvý pohled poznali - juku, téhož podivného křížence, kterého jim včera daroval Lam. Dravec, překvapen nevídanými vetřelci a oslněn světlem, stál nehybně.
Pavlovi šlehlo hlavou: vystřelí si z revolveru. Odtud přece nebude ránu venku slyšet. Namířil a stiskl spoušť. Rána zahřměla v malém prostoru, až jim zalehlo v uších. A hned poté dravec pustil z tlamy kořist, ječivě zavyl a - zmizel. Slyšeli jen utichající harašení drobného štěrku pod jeho kopýtky.
"Chybils," vytkl mu Arne.
"Ať si! Jen když... co je to? Slyšíš?"
"Slyším," potvrdil Arne štěkot, který však přicházel shora, z rozsedliny před nimi. "Kamaráde, lezeme do doupěte juky. Tohle byl samec, který nesl potravu mladým a samici, která se ozývá."
"Můj výstřel byl tedy dobrý. Paprsky by ho byly bezhlučně usmrtily, kdežto já jsem ho zaplašil a zároveň se nám prozradila rodina nahoře. Nuže, vzhůru!"
S pistolí v pravici vystupoval Arne rozsedlinou sledován Pavlem. Šlo to pracně, neboť svah byl příkrý, průrva úzká a klikatila se. Konečně světlo ozářilo dutinu, malou, nízkou kotlinku, ze které čpěl zápach příznačný pro zvířecí doupě. Arne stanul ve střehu. Ale nic se nehnulo, ani zvuk se neozval. Když Arne zakroužil po kotlince, byla - prázdná. Alespoň tu nebylo živého tvora. Jen hojně steliva a na něm roztroušeno množství ohlodaných kostí.
"Utekla a odnesla mládě. Tak to dělá kočka, když tuší nebezpečí."
"Ano, Arne, ale kudy? Není vidět východ. I rozsedlina zde končí. Tak vidíš, kam jsme se doplahočili: do ohavně páchnoucího zvířecího brlohu!"
Vtom Arne zhasil lucerničku.
"Proč zhasínáš?" vyjel Pavel.
"Abych lépe viděl," odpověděl Arne klidně.
A po několika vteřinách, když si oči navykly na tmu, se ukázalo, že měl Arne pravdu: jeden kout zšeřel. Arne k němu poklekl, a když se vzpřímil, řekl radostně: "Tudy proklouzla."
Také Pavel už viděl asi půl metru vysoký obloukovitý otvor, ústící do tunýlku jen něco přes metr dlouhého a za ním - denní světlo.
Zavýskl.
"Tohle prorazit bude pro tvé paprsky hračka."
"Ovšem, ven se dostaneme snadno a rychle. Jenže nevím, jak to venku vypadá," mumlal Arne hledě do otvoru.
"Nevidím nic. Špatně jsem odhadoval výšku. Jsme mnohem výš, na samém temeni skal a tedy v husté mlze. Nu, co dělat? Dáme se do toho."
Ustoupili na protější okraj a Arne uvedl paprsky v činnost.
S ostrým praskotem se skála drtila a drobný štěrk se harašivě sypal ke dnu. Díra při zemi se šířila, zvyšovala a prohlubovala... Zanedlouho byl proražen dostatečný východ a do doupěte vnikl teplý, svěží vzduch, ale zároveň hustá mlha.
Pavel nedočkavě vykročil, avšak Arne ho zadržel:
"Počkej! Jen ne ukvapeně. Nevidíš na krok před sebe. Mohl by sis srazit vaz."
"Vždyť je východ docela čistý."
"Právě to se mi nelíbí. Uvnitř zůstala na dně malá halda štěrku, kdežto zvenčí se drť sypala dolů."
"Myslíš, že jsme otvor prorazili nad propastí?"
"Obávám se."
"Jak by pak mohla ta samice tudy uniknout s mladými v tlamě?"
"Nezapomínej, že má nohy jako kamzík. Snad jsou na srázu výklenky, dostatečné pro kamzíky, ale ne pro nás."
"Tak co tedy?"
"Dopravíme sem zavazadla a odvineme lano. Připoutám se a pokusím se prozkoumat sráz."
Doprava zavazadel byla ještě obtížnější než dříve. Zejména v místech, kde se štěrbina klikatila, se velmi pracně prodírali. Ačkoli zde byl chládek, byli propoceni a zchváceni, když konečně postavili náklad ke stěně v doupěti a vysíleni klesli vedle něho.
Dlouhou chvíli nemluvili, jen sípavý dech jim vyrážel z plic.
Konečně se zotavili. Arne vstal.

"Dáme se do toho?" zeptal se.
Rozvázal lano. Zaklesl smyčku do karabinky v opasku a druhý konec podal Pavlovi. Hned poté se Arnova postava rozplynula v mlze, husté jako mléko. A už za několik vteřin se ozval jeho radostný hlas:
"Pavle, můžeme směle dolů. Pod dírou byl kolmý sráz jen asi dva metry a ten je teď zasypán štěrkem. Stojím na plochém dně. Není sice vidět pro mlhu ani na dva kroky kolem a také světlo lucerny dále nepronikne, ale zdá se, že jsem na prahu krajiny. Rozhodně je tu dost místa k příjemnějšímu odpočinku než v brlohu. Snes sem své zavazadlo. Posvítím ti na cestu."
Po chvíli stanul Pavel vedle svého druha, složil svůj tlumok a vracel se zpátky.
"Kam jdeš?" volal za ním Arne.
"Pro tvůj náklad."
"Hodný kamarád," pochválil Arne jeho přátelskou ochotu.
"Chlapče, tohle ale bude cesta," rozhlížel se Pavel starostlivě, "vždyť jsme jako na dně mléčného moře."
"Budeme musit postupovat velmi opatrně."
Zvolna kráčeli po kamenité půdě. Pojednou světlo narazilo na strmou a mokrou skalní hmotu. Po chvíli se těsně před nimi vynořila táž překážka.
"Hm," stanul Arne, "buďto jsme na dně úzkého kaňonu, nebo...
"Propasti," vyslovil Pavel to, co příteli nechtělo z úst.
"Půjdeme dále podél stěny," řekl Arne klidně.
Postupovali, co noha nohu mine. Bylo nutné hledět před sebe i na skály. Několikrát stěna uhnula, ale jejich radost byla zklamána; vždy se místo průchodu objevil jen mělký výklenek. Půda podél skal byla porostlá trávou a bujným, mlhou napitým mechem, ale dosud nepřišli ani na pramen, ani na louži. Tu a tam rostlo křoví a vysoké kapradiny.
Několik hodin uplynulo, aniž se vzhled změnil. Světlo lucerny proráželo mlhu nejvýše na dva metry, což nestačilo k orientaci. Byli jako slepí.
"Hůř než proslulý labyrint ve starém Egyptě," mumlal Pavel. "Což abychom zase zkusili přejít na druhou stranu? Může být, že obcházíme zbytečně skály a vlevo od nás je otevřený svah."
Tuto okolnost nebylo možné vyloučit. Odbočili vlevo. Ale když přešli ploché a pusté dno, odrazilo se světlo zase od kolmé stěny.
"Pátrejme zde!"
Plížili se podél kamenné hradby.
Týž vzhled.
Mlha šedla, temněla. Světelný proud z lucerny naopak jasněl. Stmívalo se. Stanuli na místě, v němž podle sesutého štěrku a otvoru nad ním poznali - východ z doupěte.
"Jsme tam, odkud jsme vyšli," řekl Pavel sklesle.
"Jen se nepoddávat," snažil se Arne vzpružit druha i sebe. "Neprohlédli jsme ještě všecko. Odbočili jsme tam, dole, a snad právě tam je... Nejde mi to dobře do hlavy. Představím-li si obraz naší situace teoreticky..."
"K čertu s teorií!" zvolal Pavel zlostně. "Jsme unaveni a rozčileni. Obojí je na újmu rozvaze. A nejedli jsme celý den. Povečeříme, Pavle. Postavíme stan a vyspíme se. Zítra se dáme znovu do hledání."
"Marné," vrčel Pavel, zatloukaje kolíky do vlhké půdy. "Vidím už, jak se vláčíme zpátky k troglodytům."
Noc byla neklidná, rušená vytím a štěkotem juky, který z doupěte žalostně volal svou uprchlou družku; ta se mu posléze ozvala odkudsi zdaleka, z protější strany. Nato slyšeli dupot juky, jak seskočil z náspu a pádil za hlasem. Pak nastal klid.
Metuzalém, děd Noemův, se prý dožil devíti set devětašedesáti let. Ale kdyby naši dva mladí přátelé žili ještě déle, nikdy nezapomenou na procitnutí toho jitra.
První se probudil Arne z podivného snu. Zdálo se mu, že je v rozsáhlém kamenném lomu, v němž pracovaly mohutné sloupy, lešení ze silných trámů a klád, v jejichž středu se zvedaly a těžce dopadaly několikacentové buchary a drtily valouny křemene. - Buch - buch! křup! křup! - křup! - křup! Buch! křup - křup! - znělo jaksi nepravidelně... To křupání bylo častější než dunivý buchot a zvuky neladily s prací bucharů a drcením křemene, který se chrupavě rozpadal. Tato nepravidelnost ve výkonu a nesoulad v rytmu rozčilovaly Arnovu inženýrskou přesnost tak, že se - probudil.
"Buch! buch! - - - křup - křup... mffi...! mfff-mfff...!"
Copak? Vždyť už je přece vzhůru. Copak slyší tytéž zvuky jako ve snu?
"Buch! buch - buch!" zadunělo blíž a "- mff- - mfff -" funělo silněji, takže to probudilo i Pavla, který rozespale zamumlal:
"Co funíš?"
"Já nefuním. Pavle, blízko nás je nějaký tvor, snad zase nějaký zubr," šeptal Arne příteli do ucha.
"Buch - buch!" ozvalo se těsně vedle stanu s takovou silou, že se pod nimi zachvěla země.
A pojednou se vrcholek stanu promáčkl, střední tyč sebou zacloumala, plátno zašustilo a zapraskalo a náhle celý stan i s kolíky vyrvanými ze země - vzlétl do výše.
Oněmělí a znehybnělí úžasem hleděli vyjeveně do mléčné mlhy, kde zmizel jejich plátěný kryt. Těsně vedle nich se tyčily dva temné, silné sloupy nahoře se rozplývající v neprůhledném moři bílých par...
Pojednou z výše dopadl vedle nich jako cár leteckého padáku zchumlaný stan a za ním se dolů snášel zvolna a krouživě předmět jako veliký sud či spíše ohromné vejce skoro dva metry v průměru. Kroužení se spirálovitě zmenšovalo a pojednou utkvěl předmět na okamžik nad nimi.
"Mmm-f! M-fff!" zafunělo tak mocně, že se hustá mlha rozvlnila a temné těleso klesalo kolmo dolů, až utkvělo téměř na dosah.
V žilách jim ztuhla krev.

S utajeným dechem a zježenými vlasy, zaliti studeným potem, třeštili oči na příšernou obrovskou hadí hlavu, pokrytou velikými šupinami zbarvenými jako kalená ocel. Z ní na ně zíraly rubínově červené oči. Okrouhlým otvorem vpředu sevřených čelistí vyklouzl rozeklaný jazyk, dlouhý jako lidská paže, a rozvíjel se na jejich tělech.
"M-f! m-ff!" udeřil je do tváře ohavně páchnoucí výdech.
A vtom se příšerná hlava náhle zvedla a zmizela v mlze. Poté zakolísaly sloupy vedle nich, "buch - buch! buch - buch! buch - buch!" vzdalovalo se těžké dusání.
Dlouhou chvíli ležela naše dvojice ochromena v pohybech i řeči.
Konečně se jim z hrdla vydral sténavý výdech.
"Brontosaurus," vypravil ze sebe s námahou Pavel.
"Kdoví! Viděli jsme jen hl - hlavu a př - přední nohy. Čl - člověče, mně je špatně," škytal Arne.
"No, no, nebuď takový jemnostpán! Při pitvě mrtvoly jsem musel čichat horší zápachy," těšil ho lékař a pojednou vyskočil: "Vstávej! Musíme za ním! A honem!"
"Pročpak?"
"Nechápavý člověče! Včera jsme obešli celou propast a nepotkali jsme ho," hovořil Pavel, chvatně uspořádávaje tlumok.
"Celou ne."
"Ať si. Ten nepatrný zbytek není důležitý. Zmuchlal nám stan, ale naštěstí neroztrhal. Nemá tedy ostré zuby. Ovšem, brontosaurus je býložravec. Proto se také do nás nepustil. Rozhodně zde včera nebyl. Z toho vyplývá, že odtud musí být východ. A pořádný! Člověče, vždyť je ta obluda jako dvoupatrový barák! Viděls ty nohy? Sám bych tu hnátu neobjal. Tak dělej, ať nám nezmizí!"
"Nemusíme se tak honit," zvedal Arne klidně své zavazadlo. "Zvětřil jsem směr už v noci."
"Jak to?"
"Podle štěkotu juky. Půjdeme. Ale ne za brontosaurem. Ten obchází za pastvou; půjdeme přímo tudy," ukázal Arne do středu rokle.
Kráčeli zase nejvýš obezřele za světelným kuželem lucerny, který alespoň na dva kroky před nimi prorážel mlhu. Půda byla bez vegetace, pokrytá kamenitou drtí, sice nepříliš rovná, ale přece schůdná. Občas k nim dolehlo z boku dunivé zadusání a chroustavé zvuky pasoucího se netvora.
Těžko říci, jak daleko pokročili, snad jen o nějakých sto metrů, neboť za takových okolností se ani čas neměří.
Pojednou Arne vykřikl: "Svah!"
Skutečně: půda se svažovala dolů.
Uchvátil je dvojí pocit; jako by je mocná síla štvala vpřed, a naproti tomu jako by byli spoutáni a lanem taženi zpátky. Touha po konečném vysvobození z muk zápasila s rozvahou, která v jejich duši výstražně křičela.
Po dlouhé chvíli se zdálo, že mlha řídne, a pak se zdání náhle změnilo ve skutečnost. Světelný proud se před nimi rozplynul a bílá opona visící před nimi končila dole okrajem průsvitného závoje, líně rozplizlého na stopu nad zemí. Obzor se o několik metrů rozšířil. Vykročili rychleji. Závoj náhle stoupl.
Zajásali. Svah se skláněl do údolí mírně zvlněného, porostlého bujně zeleným křovím a protkaného říčkami a jezírky. Podobný rašelinovitý kraj, jaký viděli dříve.
Ale čím níže sestupovali, tím více se zvyšoval tísnivý pocit, zásluhou Pavla, který připomenul scénu zápasu glyptodona s ichtyosaurem. K tomu Pavel dodal:
"Zřejmě druhohorní ráz jak rostlinstva, tak i zvířeny. Teď k tomu přibyl brontosaurus nebo aspoň podobná obluda. Je jisté, že je jich tu víc. Vzpomeň si na stopy, které jsme viděli daleko odtud. Jistě zde také nechybí dryptosaurus, který byl v druhohorní době na Zemi nejrozšířenější. S tím by bylo setkání horší. Je to dravec o málo menší než brontosaurus."
"I toho bych lehce zneškodnil paprsky."
"Kdyby ti zbyl čas. Představ si jeho návštěvu za okolností, jaké jsme zažili dnes s brontosaurem."
"Nesmíme se dát překvapit. Musíme se v noci střídat v hlídce."
"Málo nám to pomůže. V noci je zde tma jako v pytli; těžká hlídka, kamaráde."
"Nehleď tak černě, Pavle! Takový obr není blecha, musí se prozradit na dostatečnou vzdálenost. Teď je důležitější, abychom se orientovali. Myslím, že jdeme východním směrem."
"Ano."
"Pak je sever tamhle," ukázal Arne vlevo. "Počkej, prohlédneme si panoráma, dokud jsme nahoře."
Ale krajina k severu byla do nedohledna stejná. Ani triedry jim neobjevily podstatnou změnu.
"Kde, k čertu, jsou ti Gopovi?" vrčel Pavel. "Civilizovaní lidé přece nebydlí v doupatech jako troglodyti. A zde, kam dohlédneme, je všude pustá a netknutá divočina. A teď, v triedru, je zřetelně vidět druhohorní ráz. Arne, dolů nesestoupíme! Vidíš ty obludy v močále?"
"Kde?"
"Kolem toho okrouhlého jezírka," ukazoval lékař.
"Už vidím: párek nosorožců s mládětem."
"A teď sleduj tu říčku vpravo, až k houští na návrší, které si dobře prohlédni."
"Nevidím nic zvláštního."
"Ty dva zelené oblé balvany."
"Zarostlé mech - ach, vždyť se hýbou! Ale to je příšerné, Pavle! Jsou to dva... Co je to?"
"Ještěři."
"Ano, ale podivní. Zavalitá těla na krokodýlích nohou, jenže vyšších. Teď jeden vstal. Strašná nestvůra. Hadovitý krk

s krokodýlí hlavou, se zubatým hřebenem od čela přes oblý hřbet až po konec silného ocasu. A celé tělo je zelené jako tráva. Hleď, jak rejdí. Takový kolos, větší než hroch a kličkuje kolem druhého jako zajíc. Teď na sebe cení zuby. Hrozné! Nedají se do sebe? Ne, hrají si, dovádějí. Takhle se v pohádkách kreslí saně. A ta jedovatá, zrádná zeleň. K nerozeznání od rostlinstva. Co je to?"
"Nevím. Snad jakýsi druh dinosaurů. Bylo jich mnoho podle teorie. Ale přece se hodně liší."
"Ano, Pavle, nemůžeme se odvážit dolů."
"Také není třeba. Dejme se hned tudy k severu."
Svým návrhem obrátil Pavel kamarádovu pozornost k severní části. Po levé straně se tyčil nad svahem okraj kolmého skalního bloku, z něhož vyšli. V dálce k severu skalní hradba obloukovitě vybíhala. Teď teprve nabývali přehledu.
"Ten výběžek nám zaclání sever," řekl Pavel a Arne souhlasně přikývl.
Kráčeli k výběžku, který však byl mnohem dál, než myslili. Ačkoliv šli dosti rychle, došli k němu skoro za dvě hodiny. V dusném vedru byli utrmáceni, takže se Arne nijak neprotivil, když jeho druh stanul v mělkém výklenku, z něhož na ně vanul vlhký chládek, shodil z beder zavazadlo a řekl rázně:
"Dost!"
"Teď se pořádně najíme," přidal Arne. "Upečeme si juku na rožni. Je tu dost suchého klestí. Nemusíme se bát, že oheň vzbudí pozornost, poněvadž celý širý kraj není obydlen a kouř splyne s oblaky."
Brzy nanosili dostatečnou kupu roští a Pavel přivlekl asi dvoumetrový stromek, podobný modřínu, který otesal a sloupal z něho kůru.
"Čichni si!" dal jej pod nos Arnovi, který zarážel do země vidlicovité větve, do nichž bude hřídel vložena.
"Balzámové dřevo!"
"Ano, nějaký druh balzámových jehličnatých stromů. Nic zvláštního. Balzám je přirozená směs pryskyřic a silic. Ale výborný nález. Pečínka bude vonět, panečku!"
"Jen aby té vůně nebylo příliš."
"Nebude. Musíme tyč řádně namastit, aby se pryskyřice nespekla."
Za chvíli se z kupy líně plazil do výše sloup dýmu a konečně vyrazily plameny. Nyní hoši vložili bidlo s navlečeným trupem juky do vidlic tak, že oheň jen ze strany olizoval maso, kterým zvolna otáčeli.
Lahodná vůně plnila vzduch.
Když byla pečeně hotova, dali se do ní.
"Lepší než mladá skopová!"
"Výborná."
"Škoda že tu není Petr," vzpomněl si Arne.
Jako na povel přestali žvýkat. Chvilku na sebe hleděli a pak provinile sklopili zraky.
"Mohl být s námi. Denně na něho vzpomínám."
"Já také. Ale dobře, že s námi nešel. Zatím si udělá kus práce a je nám také prospěšnější, poněvadž hlídá Aeronautilus."
"Pohleď, Arne!" ukazoval Pavel vzhůru po svahu.
Bylo to sice několik set metrů daleko, ale přece viděli, jak zpod okraje mlhy těžkopádně vystupují sloupovité nohy, nejprve dvě, které se dloužily sestupováním ze stráně, a pak za nimi druhý pár, potom se pod lemem oblačné opony objevil obrys břicha a za několik okamžiků se vynořilo celé tělo.
Triedr jim přiblížil obludný zjev. Trup s uprostřed prolomeným hřbetem tvořil dva mohutné, vlnité hrby; vzadu se vlekl dlouhý silný ocas a vpředu daleko čněl krk zakončený hlavou, kterou poznali v dnešní noci. Netvor měl obrovské rozměry.
"Náš noční návštěvník se vrací z pastvy."
Nestvůra pomalu sestupovala.
Dlouho trvalo, než se ztratila dole v houští pralesa.
"Po tomto výborném obědě na mne jde dřímota," zívl Pavel.
"Jen si posluž! Pohlídám a za hodinu tě vzbudím. Pak si zase zdřímnu já."
Zakrátko Pavel spokojeně pochrupával a Arne se pohroužil v myšlenky.
Co vše už zažili na své toulce vesmírem! A je mu nepochopitelné, jak se mohli odvážit k takovému výletu do nekonečna s letounem, který přes všecky technické vymoženosti je přece jenom primitivní. Technická dokonalost Aeronautila se uplatnila spolehlivě a hladce jedině při letu ze Země na Měsíc. Z Měsíce dospěli sice na Mars, ale za jakých okolností! Tu i dokonalost letounu selhala. K přistání na Marsu i odletu museli se bezmocně podřídit vedení tamějších bytostí. A pak - bloudili. Chtěli na Venuši, ale dostali se na Erós. Z Erósu sice dospěli na Venuši, ale to se nezdá být zásluhou letounu, spíše důsledkem přírodních sil. Krátce: jsou hříčkou vesmíru.
Arna zamrazilo. Hlavou mu proletěly všecky příklady teoretických omylů. Kdyby se aspoň mohli spojit s Nemem. Jistě by přispěl, pomohl. Ale toho se nemohl odvážit pro tajemnou vysílačku, která by jistě zachytila jejich volání a nebylo by pak těžké vypátrat Aeronautila. Dokud tyto bytosti neznají, nesmějí se prozradit. Nemohou být daleko od tajemných Gopovi. Snad nebudou zlí. Zášť troglodytů k nim lze vysvětlit záští divocha k civilizaci. Možná že jsou podobni Agirovcům.
Anebo Démonu! vykřiklo Arnovi v duši.
Na chvíli měl pocit, jako by mu zmrtvěl mozek. Konečně se zase vzpamatoval. Ne, není správné se obírat myšlenkami, které vedou jen k zmalomyslnění a jsou s to zmařit už předem úspěch a zdar. I v nejhorším případě nejsou proti takovým démonům docela bezbranní. Paprsky smrti vykonaly už na Marsu s plným úspěchem své dílo, vykonaly by je i teď.
Arne vzbudil Pavla, který se rázem posadil s otázkou:
"Co se děje?"

"Eh, nic! Jenom takové hloupé myšlenky - promiň, že jsem tě vytrhl ze spaní."
"Nevadí. Je mi docela dobře. Vystřídám tě."
"Je také už dosti pozdě. Za chvíli začne soumrak."
"Tak dlouho jsem spal?"
"Nu, proto si nedělej výčitky. Budeš aspoň čilý při noční stráži. Teď se připravíme k přenocování. Výklenek se nám výborně hodí."
Až na řev a skřeky, které sem doléhaly z údolí, strávili nerušeně noc, a když se rozednilo, vydali se na další pouť.

Kapitola čtrnáctá
ELEKTRICKÁ STUDNĚ

Za skalním výstupkem se objevila řada dalších, které se jako ohromné zuby nesmírné čelisti zatínaly do kamenitého svahu. To jim stále znemožňovalo výhled k severu, a to je i znervózňovalo a zvyšovalo jejich napětí.
Konečně obešli poslední kamennou záclonu a před nimi se rozhalila krajina, jejímž vzhledem byli překvapeni tak, že oba stanuli nehybně.
Ale jen na okamžik, neboť Arne se rychle vzpamatoval a vykřikl:
"K zemi!"
Padli těsně vedle ostré hrany strmé stěny.
"Teď nás aspoň zdola neuvidí," projevil Arne úlevu.
"Čeho se tak bojíš?"
"Nebojím se. Jsem jen opatrný. Pod strání je obydlený kraj. Ale nejsou to troglodyti."
"Podivná stavba. Vypadá jako rozlehlá tvrz. Silná hradba z betonu či čeho, v pravidelném kruhu kolem černého prostranství. Od této hradby vedou paprskovitě přímé průchody do dalšího zevního věnce a odtud zas k čtyřhranným blokům. Připomíná mi to krtčí brloh, ovšem ve velikém měřítku."
"Pěkný krtčí brloh!" zamumlal Arne hledě triedrem.
Teprve teď napadlo Pavla, aby použil dalekohledu.
A tu se mu obraz jevil jinak:
Černé prostranství byl ve skutečnosti kráter v průměru několika set metrů, jehož hloubku nemohli ovšem odtud odhadnout. Kolem kráteru se vinula stavba, snad deset metrů vysoká, a stejně široká hráz s kolmými hladkými stěnami, nahoře plochá, bez otvorů vně i uvnitř, světle šedá, jakoby z betonu, jehož povrch byl uhlazen cementovou maltou. Odtud se navenek paprskovitě rozbíhaly přímé průchody jako úzké uličky, které propojovaly další ohrazení. Z něho vedly uličky ke krychlovitým útvarům. Do těchto krychlí vedl vchod, jediný do každé a prostranný jen tak, co by člověk prošel. Všechny stavby měly stejnou našedlou barvu a vzhled betonových tvrzí.
Pevnost stála na rovině, pusté a okrově žluté jako saharský písek. Nebyla daleko; nejbližší krychlová bašta byla od nich vzdálena nejvýš dva kilometry a mírný svah k ní nebyl vyšší než padesát metrů.
Okolí nebylo do větší dálky vidět, neboť i zde byl obzor zúžen mlhou. Ale podivné bylo, že ani uvnitř, ani vně pevnosti nebylo vidět živého tvora. Jak si to vysvětlit? Je snad celá pevnost opuštěna? A je to vůbec pevnost? Není to všecko veliký automat, vodní nádrž, elektrický kondenzátor nebo nějaký podobný stroj či objekt, jenž samočinně pracuje a nepotřebuje lidskou obsluhu ani dozor?
Rozlohou by pojal několik tisíc lidí, kteří by tu měli nejen bezpečný útulek, ale do jisté míry i pohodlí. Pohodlí? Leda by nepotřebovali světlo a výměnu vzduchu, neboť nikde nejsou okna ani vchod. Ani okrajové bašty nemají okna, mají pouze po jediném vchodu.
"Ten kráter mne nepřekvapuje. Také tu stavbu kolem jsem si podobně představoval. Divím se jen, že tu není vidět člověka."
"Kráter přece znamená sopku, vyhaslou nebo činnou. A tahle je činná, přestože nyní je jícen v naprostém klidu."
"Soudíš podle těch elektrických výbojů, které jsme pozorovali z rokle troglodytů?"
"Ovšem. A teď jsi řekl, že sis i tu stavbu představoval podobně. Člověče, ta vnitřní hradba stojí na samém okraji kráteru. Dovedeš si představit, co by zbylo z této pevnosti po sopečném výbuchu?"
"Prach a popel."
"Tak vidíš!"
"Ano, milý doktore, vidíš, že to nemůže být sopka," řekl mu Arne, "alespoň ne podobná pozemským, poněvadž její výbuch by celé to údolí zaplavil lávou a také kotlina troglodytů, která leží za skalním hřebenem, by byla zanesena žhavým popelem a struskou."
"Máš pravdu. Ale sopečné výbuchy jsou rozdílné."
"Ať jakékoliv, i ty nejmírnější jsou provázeny otřesy půdy aspoň v okolí kráteru, kterým by ani tato pevnost neodolala, a kromě toho z každé sopky, která není úplně vyhaslá, i když je v klidu, vystupují plyny a kouř, kdežto zde je vzduch docela čistý. Vidím, že neuhodneš. Povím ti to tedy naplno: tohle je elektrická studně."
"Elektrická studně?"
"Počkej, Pavle! Teoretickému vysvětlení bys sotva porozuměl. A také se mohu mýlit, ačkoliv... Sestoupíme ze stráně a podíváme se blíž." Arne vstal.
Čím níže sestupovali, tím prudší byl pocit podivné tísně, nevysvětlitelného napětí či tlaku, který přicházel z ovzduší, které nabývalo nakyslé příchuti.
Když se octli na rovině, Pavel stanul:
"Tohle se ti líbí?"

"Ano," přikývl Arne, "kyselý vzduch, že?"
"A ten strašný tlak! Slyšíš ty rány? Haló, člověče, vždyť to mi tak buší srdce a tepny..."
"Nic nebezpečného. Jen silný ozón, z něhož by nás mohla rozbolet hlava. Lehká pomoc. Oblékneme skafandry."
Ulehčilo se jim, když dýchali upravený vzduch z přístrojů. Ale zato se změnil pocit tlaku v mravenčení na pokožce, které se stupňovalo v trnutí tím silnější, čím více se blížili k okrově žluté ploše, která v širokém okruhu obklopovala stavení kolem kráteru.
Byli už jen asi dvacet kroků od okraje této plochy, když lékař volal do Arnova mikrofonu:
"Dost! Nejdu dál! Vždyť je to nesnesitelné! Jako kdybych stál na jehlách!"
"Aha, máš kožené podešve, viď?"
"Ovšem."
"Já mám gumové, proto tak netrpím. Okamžik vydrž, než si prohlédnu tu žlutou plochu před námi." Arne se rozběhl, a jakmile stanul na žluté půdě, volal radostně: "Máš dlouhé nohy, doktore, poběž! Několik skoků a máš po trápení. Zde totiž začíná izolovaná vrstva."
"Au! - - jau! - - au! - - jau!" sténal Pavel, skákal jako skokan, až ho konečně Arne zachytil do náručí. "Na mou... duši, už to... přestalo," pochválil si udýchaně. "Co to vlastně bylo?"
"Jak vidět," vysvětloval Arne, zatímco kráčeli k nejbližší baště, "je půda daleko kolem kráteru prosycena elektřinou. Naštěstí bylo napětí pro nás ještě snesitelné, ale je nebezpečné pro vlhkost půdy a ovzduší, ne však dosti silné, aby se mohlo probít tvou obuví. To by mohlo být osudné. Snad také napětí ochablo nedávným odčerpáním elektřiny."
"Myslíš tu věž, kterou jsme viděli z rokle troglodytů?"
"Prozatím mě zajímá tahle velmi důmyslná izolace. Něco podobného, jako má Nemo kolem ústředního kondenzátoru ve své říši, jenže hmota je jiná. Tohle není guma, spíše nějaký přírodní nerost, slitý chemickými přísadami."
"A teď chápu, proč tu není živého tvora. Troglodyti se nemohou přiblížit ve svých prostých opáncích z nevydělané kůže nebo dokonce bosí, a zvířata také ne. Ale k čemupak jsou ta stavení?"
"Brzy zvíme."
Dospěli ke vchodu do nejbližší bašty.
Arna napadlo, aby zkusil, dá-li se zde ovzduší dýchat. Bylo by výhodné, kdyby mohli svléci skafandry, které přece jen vadily rozhledu i sluchu. Jeho pokus plně uspokojil; po ozónu nebylo zde skoro ani stopy. Na udivenou Pavlovu otázku odpověděl, že ozón vylučovaly při chůzi po neizolované půdě elektrické výboje na povrchu jejich těl.
Sbalili skafandry a s pistolemi v ruce, připraveni na nutnou obranu, vstoupili do vchodu, v němž nebyly dveře.
Už zvenčí si Arne povšiml, že bašta je postavena z hmoty podobné betonu. Celá masivní stavba byla jakoby ulita z jediného kusu.
Po několika krocích musel Arne rozsvítit elektrickou lucernu, neboť v úzké chodbě byla čirá tma. Ale zakrátko prozářil světelný kužel místnost a odrazil se od protější stěny, asi deset metrů daleko. S utajeným dechem kradli se krok za krokem kupředu, napínajíce zrak i sluch. Vládlo zde hrobové ticho.
Už chtěl Arne rychleji vykročit, když oba přimrazil zvuk, který zněl jako bručivý výdech.
Stanuli nehybně. Byl to klam? Nebyl, neboť po chvilce se to ozvalo znovu, silněji a déle.
Zase na chvilku ticho a po něm - stejnoměrný vrčivý zvuk, jaký vydává roztočená letadlová vrtule - pozvolna slábl, až konečně utichl.
Co to má znamenat? Světlo z Arnovy lucerny proniká místností, odkud přichází zvuk. Není tedy možné, aby zvuky vyluzoval živý tvor, neboť ten by musel vnímat světlo a puzen zvědavostí už by se jistě ukázal. Vůbec to vše dělá dojem nějakého občas pracujícího stroje, automatu, a podobá se... ano, takhle asi pracují čerpadla, poháněná elektrickým motorem.
Tato úvaha a odborný zájem vzpamatovaly Arna, který rázně vykročil s pistolí v ruce.
Stanuli na prahu okrouhlé místnosti s úzkým ochozem vroubeným zábradlím, ale jinak prázdné, jak aspoň soudili, dokud světlo kroužilo po stěnách. Právě proti nim zel ve stěně obloukovitý vchod do temné chodby, do ramena vedoucího do bližšího okruhu ke kráteru. Ale sotva se světelný kužel sklonil dolů do středu místnosti, viděli, že celá plocha, ohraničená ochozem, klesá kolmými, hladkými stěnami do černého bezedna.
Když vstoupili na ochoz, měli dojem, že stojí na galerii veliké studně, hluboké asi dvacet metrů, s podivně utvářeným dnem, oblým, vypouklým vzhůru, hladkým a lesklým; oba napadlo vhodné přirovnání k veliké kouli, která zapadla do této propasti, jejíž dno vyplňuje.
Jinak nebylo vidět nic.
"Jak si tohle vysvětlit?" mumlal Arne.
Ale jen dořekl, dostalo se mu odpovědi:
V hloubce se ozval tlumený hukot a zaoblené dno se zvolna zvedalo, při čemž hukot sílil, ale náhle ustal, zakončen mocným a těžkým výdechem; současně ustal vzestup dna. Ale po několika vteřinách ticha opakoval se týž výjev, jenže zvuk byl slabší. Pak se ozval ještě dvakrát.
Nyní utkvěla oblina jen asi pět metrů pod nimi na okamžik tiše a nehybně, ale pojednou se její okraj, přiléhající k okruhu studně, fialově rozjiskřil a podivný útvar se za vrčivého zvuku roztočil, zvolna klesaje dolů.
Po chvíli vše ustalo a zase utichlo.
"Co je to?"
"Úžasná věc, Pavle," odpovídal Arne očividně udiven. "Ani nevím, jak to nazvat, nejsem si docela jist, ale mohu určitě říci, že je to přímo geniální sestava elektrického kondenzátoru s turbinou, motorem-generátorem nebo čím ještě... Ale to vše by ani tak nepřekvapovalo, jak to zdýmání a zase pokles."
"Připomíná plynojem."

"Správně jsi řekl, doktore. A v tom je právě ta veliká záhada. Je to totéž jako plynojem. Jenže místo plynu je zde kondenzována elektřina. K čertu, jak je tohle ale možné? Je to elektrojem, nádrž, ve které se kondenzuje elektrická energie tak, že působí pak rozpínavě jako plyny."
"A kráter?"
"Kráter je ústřední zdroj."
"Mm, zajímavé. Ale kde jsou ti géniové, kteří tohle vynalezli a postavili? Přece není možné, aby troglodyti..."
"Vyloučeno. To jsou zcela jiné bytosti."
"Kde jsou tvůrci tohoto díla? Tak pokročilí lidé přece nebydlí v jeskyních. Jejich příbytky by musely mít vzhled podobný alespoň příbytkům obyvatel Marsu, kdežto zde daleko široko vidět jen druhohorní útvary s veškerým živočišným inventářem."
"A lidmi z doby kamenné," dodal Arne s úsměvem.
"Na mou duši, tohle je prapodivná míchanice!"
"Doufám, že se nám mnohé vysvětlí. Ale v této chvíli mne zajímá jen to nepochopitelné zhmotnění elektřiny."
Dlouho kráčeli úzkou přímou chodbou, než se světlo odrazilo zase od příčné stěny.
"Jsme v zevním věnci," šeptal Arne, svitě na obě strany tunelu, který v dálce zahýbal do oblouku. "Kam se dát? Půjdeme vpravo."
Tato chodba byla značně širší a zakrátko končila zdí.
"Slepá ulička. Budeme se muset vrátit," řekl Pavel.
"Nemyslím," popíral Arne. "Nadarmo sem chodba nevede. V téhle stěně musí být... ano, tu!"
"Copak?"
"Dveře. Jen jak je otevřít? Je vidět jen obrys, ale žádný zámek."
"Paprsky!"
"Nesmysl! Kdo ví, co za stěnou je, mohli bychom přivodit něčí nebo i svou zkázu. Žádné násilí. Buď zpátky nebo - už to mám! Tuhle je vypouklinka, jistě elektrický vypínač."
"Tak přitlač!"
"Jen ne zbrkle, doktore! Dříve si prohlédneme, na čem stojíme. Může zde být past na vetřelce," šeptal Arne, svitě na podlahu. "A hleď," ukazoval na obdélník, jemně se rýsující pod jejich nohama, "vsaď se, že se tohle místo propadne, jakmile se dotknu toho knoflíku."
"Nevsadím. Ale jak tedy?"
"Zcela jednoduše. Na bocích u zdí je dost místa, jak ukazuje spára, kde je půda pevná. Postavíme se tam a pak to zmáčknu."
"Raději toho nech," couvl Pavel ulekaně.
"Ztratil jsi odvahu? Jen se neboj, kamaráde! Semhle si stoupni a přitiskni se ke stěně. Podej mi ruku. Já stojím v pravém úhlu, a tedy pevněji. Jsi připraven?"
"Ano."
Sotva Arne přitlačil palec na vypínač, stalo se něco jiného, než očekávali: obdélník před stěnou vzplanul na okamžik fialovým bleskem a vzduch začpěl ozónem tak silně, že se Pavel nemohl zdržet kýchnutí, při němž se povážlivě naklonil nad osudné místo. Jen to, že Arne zavčas vší silou přirazil Pavla zpátky na stěnu, zachránilo lékaři život, neboť kdyby se byl jen špičkou bot dotkl plochy, byl by neodvratně mrtev, zabit výbojem vysokého napětí.
Současně se ve stěně odklopil vchod a průvan rychle vyčistil vzduch.
Chvíli napínali sluch, ale nedolehl k nim ani nejmenší zvuk. Konečně se Arne odhodlal a přešel práh. Kužel světla odhaloval postupně taje nepříliš širokého, ale velmi dlouhého sálu, do něhož vešli. Kráčeli mezi dvěma řadami podivných bubnovitých nádrží, z nichž většina se téměř dotýkala stropu ve výši skoro desíti metrů, některé však byly nižší, ale zato objemnější. Zjistili několikerou velikost a - což zvlášť upoutalo Arnův odborný zájem - stejně rozměrné nádrže byly vzájemně propojeny silnými i slabšími kabely či snad rourami.
Pojednou vpadl do mrtvého ticha temný hukot, který vycházel odkudsi z podzemní hloubi, jak nasvědčovalo současné chvění půdy. Úkaz po několika vteřinách sice ustal, ale záhy se opakoval, jenže o něco slaběji, a po chvilce zase, ještě mírněji, až dozněl. Ale nastalé ticho se zakrátko změnilo v cosi, co nelze označit smysly Pozemšťanů; působilo to tak, že se oběma vydral z hrdla sten.
Snad to byl jeden ze zvuků, o nichž je vědecky dokázáno, že mají vražedný účinek na lidské smysly a delší působení přivodí ochrnutí nervů a konečnou smrt, nebo vliv nesmírného elektrického tlaku, těžko říci; oběma ani nezbyl čas pro další vjemy. Pudem nebo snad svým dobrým strážným duchem hnáni pádili vpřed, sténajíce a chroptíce...
"Jen ne... omdlít! Vy... dr... žet! Ne... nemůže dlou... ho... musí za... hy..." vyrážel Arne z hrudi, mučivě sevřené jakoby drtivým svěrákem, "a-áách!" vydechl pojednou úlevně a zachytil Pavla, který napolo v bezvědomí se mu svezl k nohám: "Vzchop se! Už je..."
"Ano, přestalo to," lapal lékař po dechu. "Co to jen... bylo?"
"Nevím. Ale byl to příšerný pocit. Celý se třesu. Všecky nervy bolí, mozek je dosud jako ochrnut a v celém těle bodají tisíce jehel."
"Zrovna tak je i mně, Arne. V hlavě mi hučí jako ve mlýně. Ale jen když aspoň můžeme už dýchat."
"Pohleď, Pavle! Ty menší nádrže vyrostly!"
"Ano, alespoň o půl metru."
"Teď se mi v hlavě jasní," mnul si Arne zpocené čelo. "Už chápu. Vždyť je to samozřejmé. Ten přerývaný hukot, ten jsme už zažili v baště, kdy elektrojem stoupal. A pak se začal točit a klesal dolů. To bylo právě, co nás zde tak ztýralo. Bašta je čerpadlo, jak jsem usoudil. Dokud v ní elektrojem stoupal, plnil se energií. Je samozřejmě spojena s těmito

elektrojemy, z nichž jsou některé už naplněny a ostatní se plní. Proto elektrojem v baště klesá a tlačí načerpanou energii do nádrží, které pak ovšem rostou, lépe řečeno vynořují se z podzemí, asi jako plynojemy."
"Co nám ale způsobilo tu strašnou trýzeň?"
"Lékařská otázka mne nezajímá, doktore. Je také na ni těžká odpověď. Snad to byl atmosférický tlak, ale spíše elektřina. Cítíš ten podivný kyselý zápach?"
"Ovšem, podobný čpavku."
"Vzpomeň si na akumulátory! Jistě jsi byl už někdy v místnosti, kde jsou akumulátory, v nichž se hromadí energie elektrického proudu."
"Máš pravdu. Týž zápach. Pak jsou tohle prosté akumulátory."
"Akumulátory snad, ale ne prosté. Naší elektrotechnice známé akumulátory dosáhnou napětí jen asi 2,6 voltů. Užívají se sice také v silnoproudé technice, ale tu je třeba spojit tisíc akumulátorů, aby se dosáhlo napětí dvou tisíc voltů. Zde odhaduji napětí na milióny. Není tedy věc tak jednoduchá."
"Proboha, nestůjme!" vpadl lékař do Arnových odborných úvah. "Nesmíme se znovu vydat mukám! Rychle vpřed nebo zpátky!"
Arne souhlasně zabručel. Vykročili chvatně kupředu, poněvadž světlo jim odhalilo konec sálu v dálce jen asi dvaceti metrů.
Opětovný zlověstný hukot je popohnal v kvapný běh. Naštěstí viděli otevřený východ a včas se vřítili do tunelu, kde sice také pocítili nepříjemné účinky, ale mnohem snesitelněji.
"Denní světlo!" vykřikl Arne radostně.
S rozbušeným srdcem vyběhli na prostranství, které dělilo stavení od vnitřního věnce kolem kráteru.
Lačně sáli do plic vzduch, mírně vonící ozónem. Ale právě tato potměšilá vůně vzbudila obavu v lékaři, který důtklivě pobídl, aby oblékli skafandry, což Arne uznal, neboť se značně přiblížili ke kráteru, kde jistě nebude atmosféra pro ně bez skafandrů dýchatelná.
Zbývalo jim jen projít vnitřním věncem. Snad žádný živočišný organismus by zde delší dobu bez úhony nevydržel. Nemusí se tedy bát překvapení.
Prostranství se jako dosti široká ulice vinulo od nich na obě strany, kde zahýbalo do oblouku. Vlevo bylo přeťato spojovací hradbou. Dali se tedy vpravo.
Ale zanedlouho spatřili před sebou tutéž překážku.
"Co teď?" zabručel Arne rozpačitě, neboť neviděli vchod do vnitřního věnce.
Když se však přiblížili, spatřili na zevní zdi - kovový žebřík, vlastně jen vezděné skoby, ale ty stačily, aby se po nich vyšplhali na plochou střechu, kde se zastavili před novým otazníkem, jejž tvořila páka podobná té, již viděli u vozíků z letiště, kde původně přistáli. Vedle páky se na hladké ploše rýsoval čtverec asi tři metry v průměru. Arne nemusel dlouho hádat, že tohle je - zdviž, která je dopraví dolů, do nitra vnitřního věnce.
"Není to příliš odvážné?" namítl Pavel.
"Nemyslím. Žebřík i tohle svědčí, že se tudy občas dopravují lidé. Ale není třeba spěchat. Spíše přejděme těch deset metrů k vnitřnímu okraji, který je těsně nad kráterem. Jak víš a jak už je odsud vidět na protějším vnitřku stavby, není dole nikde východ ke kráteru, který si budeme moci dobře prohlédnout odtud ze střechy."
Ačkoli se blížili k okraji zvolna a jejich smysly si postupně navykaly, byl dojem, když stanuli jen na dva kroky od srázu, příšerný.
"Na kolena!" vydechl Pavel stísněně v pocitu závrati.
Teprve po chvilce se odvážili přiblížit se na sám kraj.
"To snad ani není kráter," mínil Pavel.
"Není," souhlasil Arne. "Ale nemohu zatajit úžas. Něco tak ohromného jsem si nepředstavoval. Vždyť je to obrovská díra. Sta metrů v průměru. Nedohledné hloubky, a přece vyzděná. Nahoře rudá a dole přechází stěna do tušové černi. Okraje jsou všude hladké, celistvé a hloubka tak nesmírná, že dno se sbíhá do jediného bodu."
"Není to trychtýř?"
"Není, Pavle. Zdá se, ale to je perspektivní klam. Jen se chvíli upřeně dívej a..."
"Pro... boha!"
"Co je?"
"Zá-vrať!"
Arne sevřel příteli ruku:
"Zavři oči! Odplazíme se zpátky!"
Odplížili se od srázu a v pocitu bezpečí se Pavel brzy zotavil. Vrátili se k páce.
"Poslyš, Arne, mám toho už dost," řekl Pavel mdle. "Vraťme se! Je to příliš silné pro lidské nervy."
"Inu, je. Mnoho tajemství a překvapení. I hrůzy. Ale vrátit se? Ne, hochu, to neudělám. Jsme už u samého jádra, kam jsme se prokousali tou tvrdou a trpkou skořápkou. Nikdy bych si neodpustil, kdybych měl teď zbaběle couvnout."
"A co vlastně ještě chceš?"
"Prohlédnout vnitřní věnec."
"Co tam může být? Zase jen elektrojemy, nebezpečnější, než jsme viděli ve vnějším pásmu, neboť zde jsme ještě blíže zdroje."
"Možná, ale spíš myslím, že zde nám už nebezpečí z elektrických vlivů v takové míře nehrozí."
"Z čeho tak usuzuješ?"
"Z nečinnosti kráteru, kterou jsem ostatně předpokládal, jinak bych se nebyl odvážil nad něj nachýlit. Kdyby byl kráter teď v činnosti jako ústřední zdroj elektřiny, byl by nás zasáhl výboj silnější než sto blesků."

"Je tedy kráter zdrojem nebo není?"
"Teď je to mrtvá studně, ve které není ani zlomek voltu energie."
"Proč?"
"Poněvadž je odsáván a všecka energie je soustřeďována do těch akumulátorů. To je přece logické."
"Hm, budiž. A kdy je činný?"
"Když se do něho vnoří sonda."
"Jaká sonda?"
"Ta věž, kterou jsme viděli z rokle troglodytů."
"Aha!"
"Vidíš, to je přece také logické!"
"Připouštím. Ale proč myslíš, že vnitřek toho pásma nám už není nebezpečný?"
"Budovy jsou sice mohutně izolovány, ale při činnosti kráteru musí napětí sálat do okolí nepředstavitelnou silou. Kdyby v tomto vnitřním věnci byly ještě nějaké elektrické stroje nebo zařízení, sotva by tahle izolace odolala, aby nebyla probita a stroje rázem zničeny."
"Co tedy myslíš, že je uvnitř?"
"Těžká odpověď, milý doktore. To právě musím vypátrat. Z logického stanoviska by tu nemělo být nic, nebo snad nějaké nesmírně dokonalé izolační látky."
"Tak se tam tedy pustíme!" zavrčel Pavel mrzutě.
Postavili se na čtverec a Arne srazil páku. Ukázalo se, že soudil správně: ploška s nimi klesala dolů.
Avšak - co to? Budova je přece vysoká jen asi deset metrů a oni letí rychle dolů čtyřhranným komínem, v jehož stěnách nejsou otvory, jen na všech čtyřech stranách kolmé, do půlkruhu vyduté rýhy, jimiž zespodu se silným svistem uniká vzhůru stlačený vzduch a nad nimi hrozivě víří.
Úzkost je bezděčně srazila na kolena. Křečovitě se objali, úlekem neschopni slova.
Temno kolem nich houstlo. Nyní už padají v čiré tmě.
"Rozsviť aspoň!" zasténal Pavel.
"To je zbytečné."
Ano, je zbytečné svítit smrti do tváře. Ve tmě se aspoň nevidí její příšerný škleb.
Smrt? Proč hned myslit na smrt? Ale co jiného je čeká? Vždyť letí dolů jako kámen!
Pád se může zmírnit. Není přece logické, že by tahle plošina dopadla touto rychlostí na dno, kde by se musela roztříštit na kousky. Vždyť je to stroj, zdviž, dopravní prostředek, který zase musí vzhůru na své místo. A což, je-li to past na vetřelce, podobná té, jakou už viděli? Ne, ta byla jiná, utajená, kdežto tohle přece...
Do zděšených úvah a nejistoty, naděje i pochybností vpadla změna: svist vzduchu ustal a měli neklamný pocit - brždění.
Mladým přátelům se rázem vrátila odvaha. Svítilna potvrdila, že průduchy ve stěnách zmizely a pád se rychle mírnil v pomalý pokles. Jen škvírou podél hran syčivě unikal stlačený vzduch.
Zcela volně to šlo dolů - teď se vlevo i vpravo vynořoval oblouk a za ním obrys ústí temné chodby; s mírným nárazem stanuli, podle nepatrného světlého bodu kolmo nad nimi snad v hloubce sto metrů.
"Kam jsme se to dostali?"
Arne mohl jen pokrčit rameny.
"Tohle se mi nelíbí," vrčel lékař. "Jak se dostaneme zas vzhůru?"
Otázka byla opodstatněná, neboť nikde nebylo vidět mechanismus, který by zdviž zase dopravil nahoru. Arne však odpověděl ironicky:
"Myslím, že tuto starost odsuneme až po prohlídce podzemí. Síla, která nás snesla dolů, nás jistě zase zvedne."
Vkročili do chodby, přehrazené vodorovnou tyčí na sloupci uprostřed, která pod mírným tlakem Arnovy ruky povolila.
"Koukejme se, turniket," řekl Arne s úsměvem, který mu však ztuhl na rtech, sotva prošli. Ozvalo se totiž cvaknutí a ostrý frčivý zvuk.
V příštím okamžiku zvěděli příčinu: výtah letěl vzhůru.
"Teď jsme to dopracovali!" vyděsil se Pavel.
"Jen se neboj," uklidňoval ho Arne. "Nejsem sice strojař, ale ten turniket je vlastně startérem pro vzestup zdviže. Otočím-li, výtah se vrátí dolů."
"Jsi si tím jist?"
"Jist, kamaráde. Ale nezdržujme se a vpřed!"
Zanedlouho se octli v rozlehlé dutině, vyplněné ústrojím, jež připomínalo ohromný podstavec velikého pevnostního děla. Byl to masivní stroj, na kterém ležela vodorovně jakoby dělová hlaveň dobrý metr v průměru a tak dlouhá, že její konec na obou stranách nemohli dohlédnout.
"Tohle by bylo něco pro Petra," vzpomněl si Pavel.
"Bylo," přikývl Arne, "ale více pro mne. Každý stroj má svůj účel. A tenhle rozhodně slouží elektřině podle těch kabelů, které vedou vzhůru a mizí v klenbě. Jenom mi není jasné, kam ústí ta vodorovná hřídel. Dělo to není. Podíváme se nejprve směrem, kde se hřídel pozvolna rozšiřuje."
Asi dvacet kroků dále mizel válec v okrouhlém otvoru stěny.
"Tu jsme hotovi," řekl Arne mrzutě. "Prohlédneme si druhý konec."
Tady museli jít dále, než dospěli k zúženému konci.
"Tak jsem si věc představoval," řekl Arne samolibě, ukazuje na silnou vidlici, vyčnívající jako ohromná kusadla z teleskopicky svraštělé roury.

"Co v tom vidíš?" nechápal lékař.
"Tohle je kontakt, elektrické napajedlo."
"Zase rébus."
"Ach, nejsi elektrikář. Tak podívej, doktore: Takových strojů zde musí být kolem kráteru víc. Používají se, když je potřeba napojit věž, kterou jsme zahlédli z rokle troglodytů, elektřinou. Proud pak srší do věže z této vidlice. Hřídel se vysouvá jednak posunutím na ložiskách a dílem vysunutím teleskopických částí tak daleko do kráteru, až se dostane do kontaktu s věží."
"Co to blábolíš? Vždyť ve stěně před kusadly není žádný otvor."
"Ale je. Podívej se tuhle," svítil Arne na okrouhlou spáru. "Jenže nevím, jak jej otevřít. A ani se nechci pokoušet. S tímhle si není co hrát. Teď je napajedlo vypojeno, a tedy bez proudu, ale uvolněním otvoru bychom mohli celou mašinérii uvést do chodu, a dostat se do blízkosti mnohamilionového napětí by byl smrtelný hazard. Kromě toho by výboje mohly způsobit strašlivé živelné poruchy nad celým okolím a nemohli bychom je zastavit, poněvadž neznáme zařízení. Vzpomeň si jen na průtrž mračen. A to byl jen důsledek řádné injekce, odsátí statické elektřiny. Jak by se teprve živly rozběsnily, kdybychom to nemohli zastavit. Tedy, prakticky správnost své teorie dokázat nemohu, lépe řečeno, musím se toho vzdát, ale přesto jsem si jist správností svých názorů. Také můj úsudek, že vnitřní věnec kolem kráteru je jen dokonalou izolací, se ukázal správný, neboť nás výtah dopravil až sem."
"Proč tak hluboko?"
"Aby bylo okolí zabezpečeno před výboji, aby se energie nerozptylovala, aby byl kontakt s hrotem věže; je mnoho příčin, milý doktore, a všecky jsou správné. Úhrnem vzato je vše důmyslně řešeno."
"Ale ta věž pak musí být velmi vysoká."
"Ovšem. Několik set metrů, a možná že do tisíce mnoho nechybí."
"Jak potom musí být hluboký kráter, když se v něm takový kolos ukryje beze stopy?"
"Tam není, holečku."
"Kde tedy?"
Místo odpovědi řekl Arne:
"Doktore, mám hlad."
"Nu, proti hladu lehká pomoc. Ale musíme sundat přílby."
"Směle, kamaráde. Zde je jistě vzduch čistý."
Arne měl pravdu. Po ozónu nebylo ani stopy, neboť zde byl průvan, jenž také potvrzoval, že takových vzájemně spojených dutin je víc.
Když se najedli, přihlásila se žízeň, kterou nebylo čím ukojit.
"Na to jsme zapomněli," bručel lékař.
"Vrátíme se," rozhodl Arne. "Tohle mi stačí a..."
Další slova mu uvázla v hrdle.

Kapitola patnáctá
ÚTĚK K VELKÝM SNŮM

"Co to bylo?" zašeptal Pavel. "Slyšels?"
"Slyšel. Dunivá rána. A průvan ustal."
"Mám pocit, jako bychom byli zaživa v hrobě."
"Pojďme!"
Ale když došli na konec tunelu, narazili na zeď, která tu pojednou stála těsně za turniketem.
"Proboha!" zvolal Pavel. "Co teď?"
"Neztrácet hlavu!"
"Vždyť jsme zde..."
"Ticho!" Arne přiložil ucho na stěnu. "Slyším hukot. A sílí."
"Ano, i já slyším."
"Někdo sjíždí dolů. Proto jsou teď obě chodby uzavřeny, aby byl v komíně vzduch zhuštěn k brždění. Rychle zpátky! Musíme se ukrýt někde u napajedla."
"A najdou-li nás?"
"Budeme-li donuceni, použijeme zbraní."
Prostor byl velmi rozlehlý. Ale úkryt? Snad ve stroji? Byl sice spletitý se svými koly a setrvačníky, bubny a táhly, ale nešlo to. Což bude-li stroj uveden v činnost? Dál od něho. Co nejdál! Ale kam? Kolem dokola jsou jen holé stěny. Jen několik minut jim zbývá.
Světlo z Arnovy lucerny padlo na stěnu hned vedle ústí tunelu. Dveře! Zde jsou dveře, veliký obdélník z šedivé hmoty, z téže, z jaké jsou budovy nahoře. A tu - sláva! Tu je páčka!
Sotva jí posunul, obdélník se odklopil jako dveře nedobytné pancéřové síně. Vběhli do výklenku, který měl asi dva metry do čtverce. Uvnitř na stěně objevil Arne podobnou páčku, stiskl a - byli v bezpečí. Jakmile za nimi zapadly dveře, zpozoroval Arne, že v nich ve výši jeho hlavy je okrouhlá vypouklina s rukojetí uprostřed, asi třicet centimetrů v průměru. Otočil rukojetí a ze hmoty se vyklopil otvor, kulaté okénko, kterým budou moci pozorovat situaci.
Nebylo těžké se dovtípit, že tahle izolovaná komůrka slouží obsluhovateli při činnosti napáječe, ba dokonce že je to kabina, odkud se řídí celé zařízení, jak svědčila deska s pákami a knoflíky na druhé straně, na kterou upozornil Pavel.
Nuže, jsou v úkrytu a bezpečí, ale jen tehdy, jestliže noví příchozí nebudou chtít použít kabiny.

Náhlý šum a po něm závan rozvířeného vzduchu ukončily Arnovy úvahy.
Slyšeli cvaknutí turniketu a pak těžké kroky.
Každým zvukem se zvyšovalo jejich napětí.
Osud se blíží.
Jsou dva. Obrovské postavy kráčejí zvolna a kolébavě ke stroji, jenž je nyní zalit modravým světlem, linoucím se odkudsi z výše. V tomto tlumeném, a přece podivně jasném světle dokonale vystupují obrysy stroje, bez nejmenších stínů, jako by byly stejnoměrně ozářeny ze všech stran.
A stejně tak je vidět těla mužů oděných do stříbřitě lesklých overalů se zahrocenými helmami na hlavách ze stejné látky či hmoty i s obuví na nohou, s ploskými chodidly.
Nyní se jeden zručně vyšvihl na stroj a bedlivě prohlíží každou součástku. Druhý se belhá kolem. Teď se k nim obrátil tváří. Věčný Bože! Kde už viděli tuto tvář anebo podobnou? Ale tahle je příšernější... Démon! Ano, martský Démon měl podobnou tvář! Tytéž špičaté ušní boltce a ďábelské rysy. Ale tento obličej je ještě děsivější, ačkoli nepoměrně drobný k podivně šišaté lebce, s temenem porostlým krátkou, hustou kšticí, podobnou zvířecí srsti, s nepřirozeně vysokým, vyklenutým čelem, pod nímž je tvář jen jako přílepek. Tento útvar lebky je příznačný pro kreténismus, vrozenou tělesnou i duševní zakrnělost spojenou s mozkovou vodnatelností.
Ale tento dojem je rozhodně klamný! Naopak, tito tvorové jsou jistě velmi chytří a bystří. Je to vidět na pohybech a na atletické postavě, ze které přímo sálá úžasná mrštnost a síla.
A duše? Dojem kreténa okamžitě mizí, když pozorují čilou mimiku v té drobné jakoby svraštělé tváři a v očích... Ach, ano, ty oči: kulaté, vyboulené, bez obrví a obočí, s kolmými, štěrbinovitými zřítelnicemi jako u nočních dravců. Naproti tomu jsou ústa beze rtů vyznačená jen úzkou rovnou štěrbinou a pod ní vystupuje široká, kolmou rýhou rozdělená brada, příznačná pro ráznost, ba krutost.
Hrozný dojem doplňuje konečně sinalá pleť, nazelenalá, pokud ji nepůsobí modré osvětlení.
S utajeným dechem hleděli na kutění záhadných tvorů, kteří byli plně zaujati prohlídkou stroje.
Dvojice vyměnila mezi sebou několik úsečných, skoro štěkavých slov, muž seskočil ze stroje a kráčel se svým druhem na opačnou stranu, kde zmizeli v ústí dalšího tunelu. Hned poté zhaslo osvětlení.
"Ven odtud!" zašeptal Pavel.
"Ještě chvilku počkáme, až se vzdálí."
"Příšerné bytosti! Příbuzní martského Démona!"
"Nu, nesmíme být předpojatí. Jistě jsou z oněch geniálních bytostí, které zde vytvořily všecky ty technické divy. Jejich vzhled je sice odpudivý pro nás, ale k stanovení jejich charakteru nemáme dosud podkladu. Jsou to asi Gopovi."
"Jak se sem dostali?"
"Ano, Pavle, to je otázka," řekl Arne se záhadným úsměvem.
"Ty něco tušíš?"
"Hm, ne. Totiž... Uvidíme! Teď se snad už můžeme odvážit."
Po stisknutí páky se dveře otevřely a naše dvojice vystoupila. Ale Arne z opatrnosti nerozsvítil. Potmě se doplížili k turniketu, za kterým nahmátli spuštěnou přehradu.
"Zdviž je nahoře," zašeptal Pavel stísněně.
Arne pohnul turniketem a záhy se ozval za přehradou známý hukot.
"Už sjíždí! Jen aby se nevrátili!"
"Nemyslím, Pavle. Teď už jsou daleko."
"Ale ten hukot?"
"Doufám, že k nim nedolehne. Ostatně dlouho nepotrvá."
Za chvíli se hluk zmírnil, až konečně utichl; přehrada vzlétla vzhůru a naši přátelé vběhli do zdviže. Stěna za nimi zase zapadla a výtah vzlétl za silného rachotu hnacího stroje.
"Tohle jistě uslyší. Přiběhnou a vrátí zdviž dolů."
Pavlova obava Arna zamrazila, neboť tato možnost nebyla vyloučena.
Zatím letěli nerušeně vzhůru.
"Je divné, že se nad námi nejasní a otvor zůstává temný," mumlal Arne nedočkavě.
"Asi je už noc."
"Ano, tak to bude. V podzemí a v přívalu dobrodružství čas rychle letí," připustil Arne útěchu.
Po chvilce vykřikl Pavel:
"Pohleď, hvězdné nebe nad námi!"
Skutečně: ve čtvercovitém obrysu, který se nyní nad nimi rýsoval a rychle zvětšoval, třpytily se hvězdy. Nic divného - u nás. Ale na Venuši, kde je nebe stále zahaleno do mraků, je to řídký zjev.
Jen jednou zažili protržení této mračné opony: v rokli troglodytů, a dobře vědí, co následovalo.
Výtah zvolnil vzestup.
"Vrátí nás!" vyděsil se Pavel, ale zbytečně, neboť zvolnění nastalo proto, že se blížili k cíli.
Zdviž hladce přistála a hoši vyskočili na plošinu střechy.
"Hleď!" ukazoval Pavel vzhůru, kde se ve výši několika tisíc metrů zračil temný obrys veliké koule, z níž čněly nestvůrné, dlouhé ostny.
"Proboha, rychle odtud!" zvolal Arne ulekaně. "Brzy nastane, co jsme zažili u troglodytů!"
"A co je tohle?"
Několik kroků od nich leželo na střeše těleso, podobné zvonu se stožárem na temeni.
Ale nebylo kdy na prohlídku tohoto letounu, jenž sem dopravil ony dva montéry či odborné kontrolory, kteří měli za

úkol prohlédnout zařízení a připravit je k činnosti.
Také jiná věc je přinutila k rychlejšímu útěku: výtah zase zmizel v hlubině. Záhadní tvorové asi přece slyšeli hukot a nyní chtějí zjistit příčinu.
Arne s Pavlem se rychle sešplhali do ulice a pádili zpátky, pokud jim temno, naštěstí zmírněné svitem hvězd, dovolovalo.
Dokud byli venku, vystříhal se Arne moudře, aby použil lucerny, jejíž ostré světlo by je prozradilo. Komu? Těm dvěma v podzemí? Ne. Než ti se dostanou vzhůru, to ještě chvíli potrvá. Jiným? Je jich tu snad víc? Arne byl přesvědčen, že nikoli. Proto také směle rozsvítil, když vběhli do tunelu, který vyústil do sálu s kondenzátory.
V té chvíli byly všecky jejich smysly naplněny jedinou snahou: dostat se nejrychleji a co nejdále z okruhu tohoto hrozného elektrického stroje. A toto soustředění myšlenek bylo pro ně bezděčnou úlevou, neboť když si vzpomněli na trýzeň, kterou v této místnosti vytrpěli, měli za sebou nejen sál, ale také...
"Teď si vzpomínám," dloubl Pavel kamaráda do boku, když už běželi dlouhou dobu k baště, "že jsme prolítli přes tu strašnou plošinu na prahu sálu."
Arne rázem stanul.
"Na mou duši, doktore!" vyrazil ze sebe mrazen vzpomínkou a údivem, že tak hladce ušli jisté smrti.
"Snad jsme ji přeskočili?"
"Sotva. Spíše je bez proudu. Vždyť i ty akumulátory byly v klidu," Arne se ťukl do čela: "Ba, věru, Pavle, pádili jsme jako splašení, ale všiml jsem si, že ty nižší nádrže dosáhly výšky ostatních. Podle toho je už napájení ukončeno. Ale jen dál! Máme před sebou ještě..."
"Baštu!"
"Té se nemusíme bát," hovořil Arne, zatímco se hnali tunelem.
"Myslím na neizolované okolí, které nás také dost potrápilo."
"Snad bude bez proudu."
"Tam nemá proud co dělat. Tam působí elektrostatická influence."
"Možná že i ta se zmírnila odsátím."
"Vidíš, umíš mluvit také moudře. To je moje jediná naděje."
V baště chvilku postáli na ochozu, ale nedočkali se činnosti. Oblina ležela mrtvě v hloubce a ze vzduchu vymizel ozón.
Když přeběhli žlutou izolační plochu, vstoupil Arne opatrně na neizolovanou půdu.
"Bez účinku," řekl radostně a pobídl Pavla, aby ho následoval.
Spěchali vzhůru do stráně, zpátky ke skalním blokům, v nichž Arne doufal najít útočiště.
Na obloze se dosud nic nezměnilo. Nad kráterem byly mraky do kruhu protrhány a rozváty a ve svitu hvězd se černal nestvůrný ježatý kotouč.
"Není to nějaká planetoida?"
"Je a není."
"Zase blábolíš?" rozčilil se lékař nad odpovědí. "Buďto je, nebo není. Ryba, nebo rak," vrčel zlostně.
Avšak Arne si nedal vynutit odpověď. Dosud si nebyl plně jist.
Konečně dospěli ke skalnímu masívu.
"Teď mi pověz, co vlastně zamýšlíš?" obořil se Pavel na druha.
"Rozhodně vyčkáme, co se bude s kráterem dít, a pak se vrátíme."
"Zase tam?" ukazoval Pavel ke kráteru.
"Ne. K Petrovi."
"Stejnou cestou?"
"Doufám, že nebude třeba. Právě proto půjdeme teď podél skal vpravo. A hezky rychle. Musíme si včas najít nějakou jeskyňku nebo aspoň výklenek, kde bychom byli v bezpečí a mohli pozorovat. Hajdy, doktore!"
Po chvíli došli sice k převislým balvanům, pod nimiž byl jakýs takýs úkryt, ale to Arnovi nestačilo.
"Můžeš jej přece paprsky rychle prohloubit," namítal Pavel.
"Ano, ale mohli bychom na sebe upozornit. Víš dobře, jaký rachot to působí a zvuk se zde nese daleko, zvlášť v noci."
"Máš pravdu. Mluvíme skoro šeptem a jako bychom hulákali. Což tahle díra?" ukázal Pavel na obloukovitý otvor ve skále asi metr nad zemí, chráněný vyklenutým baldachýnem.
"Výborné! Jen není-li obydlena."
"Kýmpak? Troglodyty?" šeptal lékař znepokojen.
"Ne, spíš nějakým zvířetem."
"To by nás už bylo uvítalo."
"Možná. Nu, uvidíme." Arne se přiblížil a svítil dovnitř. "Hm," mumlal, "je to jakási průrva, která mírně stoupá."
"Hluboká?"
"Až příliš, holečku. Nemohu dohlédnout konce. A nízká, že se v ní nebudeme moci ani postavit. Ale zdá se, že nemá obyvatel. Nu, myslím, že se můžeme odvážit. I když je snad uvnitř nějaké zvíře, nebude veliké a je někde hluboko. Jinak by se už ohlásilo zlákáno světlem."
"Vždyť tam nemusíme lézt. Můžeme se posadit venku a dívat se odtud."
"Pravda. Máme odtud celý kráter s okolím jako na dlani. Tak si uděláme pohodlí!"
Odložili tlumoky a usedli vedle sebe zády opřeni o skálu.
"Kdyby se ukázalo nebezpečí, vklouzneme dovnitř."
"Člověk se vždy musí přizpůsobit," zasmál se Arne.
"Pěkně jsme to dopracovali," bručel lékař. "Klesli jsme na úroveň syslů."

Svítalo.
Po dlouhé době, kdy odstartovali z Erósu, viděli nyní zase velebný zápas dne s nocí. Pozvolné leptání černé tmy v nekonečné výši, osvobozené od husté clony šedivých mraků zlobně seskupených do kruhu, jehož okraj v hrozivých kupách tvořil nad kráterem jakoby ztuhlý, divoký příboj kolem ostrůvku. Příboj čekající na povel, aby se pak vrhl vpřed a jako rozpoutaná vodní smršť potopil ostrov pod ničivým přívalem.
Všude vládlo zlověstné, hřbitovní ticho; celý širý kraj i s džunglemi dole, vzduch, mraky násilně seskupené, i to nekonečno nad nimi, vše zmrtvělo.
Příroda kolem dosud tonula ve tmě, jen shora na kráter a jeho těsné okolí, pokud nedosahoval okrově žlutý lem, padal matný přísvit dnění, v němž bledly hvězdy a mezi nimi se pozvolna ostřeji značilo záhadné, temné a nehybné ježaté těleso, v rozměru měsíčního úplňku.
Pojednou - oživlo: z jednoho bodu vyšlehl sírově žlutý paprsek a rozkmital se v nepravidelných přestávkách, načež zhasl.
Zato se rozzářil hrot stožáru na zvonu, který jako jediná kopule rušil plochou celistvost staveb; po několika vteřinách se zvon odlepil a se stoupající rychlostí letěl vzhůru, přímo k ježatému tělesu.
Naši mladí přátelé byli tak zaujati, že do té chvíle ani nevzpomněli na triedry, které by jim byly jistě prozradily mnohem více. A když si Arne vzpomněl, dálo se už něco, co v nich vyvolalo takový úžas, že jejich těla v pravém smyslu zdřevěněla.
Byl-li to odlesk vycházejícího Slunce, které v této veliké výši, až kdesi na okraji atmosféry, tkvící těleso ozářilo, nebo zdroj vlastního světla, nelze říci. Jisto bylo jen, že celá kopule vzplanula sírově žlutou září, která vrhala od hladkého kulatého povrchu paprskovitě dlouhé, namodralé ostny, v nichž se lámaly mřížované temné stíny. Přitom zjev pozvolna nabýval na objemu.
"Klesá!" vydechl Arne.
"Proboha," jektal Pavel, "poznáváš ho? Vždyť to je týž žlutý přízrak, který jsme už zahlédli ve vesmíru na cestě sem!"
"Ano, týž!"
"Řítí se dolů! A pohleď, zdá se, že se okruh mraků úží."
"Nevím, Pavle. Možná že je to zrakový klam, vliv klesajícího tělesa. Ach, není to klam! Skutečně se okruh smršťuje!"
"Věž! Hleď, věž klesá hrotem dolů!"
Bylo tomu tak. Přesně středem mračen, jejichž okraje zhoustly v žulový lem, klesala kolmo dolů mřížová konstrukce, dole vybíhající v ostrý hrot a šířící se vzhůru.
Zvolna se nížila, až se hrot pomalu nořil do středu kráteru.
Když vzhlédli vzhůru, viděli nyní jen konstrukci, mizející v neurčitu mezi bílou obrubou par, stísněných jakoby obrovským tlakem v pevnou neproniknutelnou hráz.
Pojednou pokles ustal; a tu se vnitřek věže rozkmital oslnivými fialovými blesky, které očividně šlehaly zespod do výše, a vzduch se rozechvěl rachotem, který zněl jako rychlopalba mnoha strojních pušek.
Po chvíli výboje žloutly a posléze zrůžověly; rachot slábl a přešel v mírný praskot, když středem konstrukce, jakoby vzhůru, tryskal pozvolna slábnoucí rudý proud, až konečně ustal a nad krajem se rozhostilo ticho.
Věž se vynořila z kráteru a pak náhle vzlétla vzhůru. Než se nadáli, zmizela v oblacích, jejichž kruhovitá hráz zbavena tlaku téměř rázem pohltila kruh nebeského blankytu. Ale tu se sražená mračna jako odstředivou silou koulela a rozlévala v příšerných kotoučích a kupách do širého obzoru. Provázel je temný hukot.
A zatímco se nad okolím kráteru šířila ve výši plocha bílá a čistá, jako by se nahoře rozlévalo mléčné jezero, daleko v půlkruhu kolem a ve zbytku obvodu za horskými štíty kraj ztemněl pohlcen kolmými hrázemi, které se prudce z výše řítily dolů.
"Průtrž mračen nad širým obzorem! Ukryjme se!"
"Není třeba, Pavle. Zde ani nesprchne."
"Jak to můžeš vědět?"
"Jsem si tím jist. Všecko je mi teď už jasné."
"Zato já jsem z toho hloupý, přestože jsem studoval přírodní vědy. Pro pět ran do hlavy, co si z toho mám vzít? Na obloze se objeví jakýsi ježatý satelit, přiblíží se k planetě, spustí mřížovanou věž, když si dříve rozehnal mračna, seskupil a obehnal hrází, aby viděl na cíl, vysaje z planety elektrickou energii, zařídí, aby se hrozná atmosférická porucha vybila na okolí, ale studně, kterou vyčerpal, zůstala uchráněna, a pak - zmizí. Člověče, jak mně chceš tohle vysvětlit?"
"Musíš se vzdát nazírání přírodovědce, doktore. Dívej se na věc ryze technicky a pochopíš."
"Jak bych mohl? Jediné, co připouštím, je, že ten satelit je obydlen nějakými geniálními techniky. Ale tak daleko přece technika nepokročila, aby ovládla některou planetoidu tak dokonale, že se k ní může přiblížit na nějakých tisíc metrů, načerpat statickou elektřinu a zase se klidně vzdálit. Ke všem kozlům, vždyť je tu přece zákon o vzájemné přitažlivosti a taková blízkost by musela neodvratně způsobit srážku, při které by se planetoidka musila roztříštit, či spíše by se rozprskla v atomy už na okraji zdejší atmosféry. Žádný technik nebude tak drzý, aby tento přírodní zákon popíral. Jsou tu přece nesčíslné důkazy na meteorech."
"Stále lpíš na přírodní vědě," pokrčil Arne rameny.
"Jak by ne? K čertu, přece to snad dovedu posoudit. Tohle bylo těleso asi deset kilometrů v průměru."
"Ano."
"Nu tak. Asi táž velikost jako Fobos, obíhající kolem Marsu."
"Připouštím."

"Tak jaképak technické stanovisko? Takových planetoid či asteroid je v pásmu mezi Marsem a Jupiterem na tisíce, větších i menších."
"To všecko vím, doktore. Jenže tohle není planetoida."
"Není? Pak tedy jen satelit, trabant, jako Měsíc, nebo Fobos a Deimos u Marsu, deset družic Saturnu a jiné. Ale všecky satelity obíhají kolem mateřského tělesa v určité nezměnitelné dráze, z které nemohou ani o píď vybočit. Či to popíráš?"
"Naopak, plně potvrzuji. Tohle ale není ani planetoida, ani trabant. Není to vůbec přírodní nebeské těleso."
"Tak jsme viděli fatu morgánu? Přelud? Přízrak?" vyrážel Pavel zlostně.
"Žlutý přízrak, správné jméno; ale jen jméno. Ve skutečnosti je až příliš hmotný. Pavle, tohle byl - stroj!"
"Stro-o-j?"
"Ano, kamaráde."
"Blábolíš? Stroj ve tvaru planety? Deset kilometrů v průměru! Létající ve vesmíru! Libovolně se přibližující k planetám, na kterých má vysílačky, stanice pro dálkovou fotografii, velkolepé studně, jimiž krade pro sebe elektřinu - člověče, tvá technická fantazie je..."
"Správná," přeťal Arne jízlivý dovětek. "Tvarem a rozměry nelze žádnému stroji klást meze. Zařízení na této planetě, jak uvádíš, jen potvrzuje mé přesvědčení. A konečně nejsem sám a také ne prvý, kdo to uhodl."
"Tak? Kdo byl ten první chytrák?"
"Petr."
Lékař zůstal na chvíli s údivem otevřenými ústy hledět na přítele.
V jeho mozku se jasnilo.
"Proto tedy," řekl konečně, "ta jeho práce od chvíle, kdy jsme poprvé spatřili ten žlutý zjev?"
"Ano, doktore. Jsem si jist, že pracuje na konstrukci něčeho podobného."
"Ale to je utopie!" vybuchl Pavel. "Hotové šílenství!"
"Nezdá se mi."
"Nezdá se mu! Ovšem! Vy oba dovedete sice dát dohromady nějakou mašinu, ale... hleď, u všech čertů, řekněme, že se Petrovi i podaří sestrojit něco tak obrovského na papíře. Ale materiál?"
"Nemo ho má nevyčerpatelné množství."
"Hm, Nemo; budiž. Ale kde jej budete stavět? V Nemově podsvětí? Jak potom dostanete takový kolos nahoru, když vchod do Nemovy říše má jen padesát metrů v průměru a díra na Mount Everestu ještě méně? Myslíš, že Nemo si dá kvůli takovému bláznivému pokusu provrtat z hloubky šesti set kilometrů na povrch Země otvor v průměru nejméně dvanácti kilometrů, jaký by tato ježatá obluda včetně svých věží potřebovala?"
"O tom rozhodne Nemo. Ostatně stavba se nemusí provádět v jeho říši."
"Ne? V Praze, viď? Pod širým nebem? Celý svět se sjede do Prahy, aby viděl stavbu stokrát bláznivější, než byla babylónská věž! Nesmysl! Vůbec je to kolosální nesmysl! Jak tam chcete žít? Jak chcete dýchat na povrchu takové koule ve vzduchoprázdnu mezi hvězdami?"
"To všecko není mou starostí."
"Kohopak?"
"Petra a..."
"Ten to vytrhne!"
"Nema."
"Hm! Nepochybuji sice o jeho genialitě, ale... ne! Není to možné! Je to příliš šílené! Vůbec nevěřím, že jsme viděli stroj."
"Pak ti ovšem nemohu pomoci. Ale, doktore, přece přiznáváš, že na tom žlutém fantomu bydlí lidé?"
"To musím uznat. Vždyť jsme viděli ty dva a také zvonovité letadlo. Ale... jaké jsou to bytosti? Mají sice lidské tvary těla, ale jsou to lidé? Dýchají plícemi? A dýchají vůbec? Koluje jim v žilách krev? Možná že nepotřebují ani vzduch a vedro ani mráz na ně nepůsobí. A, hochu, teď mě napadá: obývají-li ti tvorové to létací těleso - jistě je jich tam mnoho - pak to ale nejsou Venušané."
"Konečně!"
"Ale kde je potom jejich domov?"
"Ano, to je ta otázka, příteli. Pozemšťané nejsou. Takový typ na zeměkouli nežije."
"Pocházejí tedy z jiné planety? Z které? To pro nás zůstane záhadou."
"Doufám, že ne. S Aeronautilem se toho však sotva dopátráme. Je vázán na okruh vnitřních planet, jak jsme už poznali. Dál se nemůžeme odvážit, také by se nám to ani nepodařilo. Musíme tedy vyčkat."
"Do kdy?"
"Až vzlétneme na novém letounu."
"Na takovém?" ukázal Pavel do oblak.
"Podobném. Ale ještě dokonalejším."
"Příliš si troufáš! Jsou to iluze! Dětinské snění!"
Arne se usmál a mlčky pokrčil rameny.
"Podívej," ukazoval na džungli v údolí, zatopenou vodním přívalem, který však už před chvílí ustal.
V triedrech viděli tragický zápas vodních oblud s pozemními, které, ačkoliv statnější a větší, pozvolna podléhaly slabším ichtyosaurům a jiným vládcům vodního živlu, jenž jim oddaně pomáhal k vítězství.
"Strašný masakr," odvrátil se Pavel s hrůzou. "Pojďme raději, abychom se za denního světla dostali co nejdále odtud."
"Pokusíme se jít tou dírou. Mám jakési tušení, že se tudy dostaneme poměrně snadno na horské temeno a ušetříme si dalekou obchůzku. Směr k Aeronautilu je jistě správný."
"Nenarazíme na ty nebezpečné vrhače kamenů nad roklí troglodytů?"

Arne se zamyslil nad tou otázkou. Ale po chvilce řekl:
"Doufám, že ne. Šli jsme asi osm kilometrů podél skal, a rokle musí tedy být daleko vlevo, kdežto tahle díra zahýbá spíše doprava. Ledaže by později změnila směr. Ale nic jiného nám nezbývá. Pohoří se táhne stále rovně a v dálce se kolmé stěny dokonce vinou obloukem kolem kráteru. Milý Pavle, tahle oblast se studní je dobře přírodou zajištěna proti vetřelcům. Jistě jen proto ji také zvolili pro tento účel. Myslím, že sám vlídný osud nás uvedl k téhle díře, která je asi jediným východiskem odtud k jihu. Hajdy, Pavle!"
Arne se vsoukal do otvoru a za ním v něm zmizel i Pavel.

Kapitola šestnáctá
V OBLASTI PTAKOJEŠTĚRŮ

Výstup byl dosti namáhavý, průrva nedovolovala, aby kráčeli vzpřímeně, a dno bylo místy kamenité, někde drolivé a jinde zase kluzké, takže jen za pomoci holí a někde i lana se dostávali vpřed.
Čím výš, tím větší obtíže se jim stavěly do cesty. Domněnka, že tohoto výstupu bylo snad používáno, se nyní ukazovala lichá, neboť dosti příkré dno bylo pokryto mazlavým jílovitým nánosem, na němž nebyly žádné stopy lidské ani zvířecí. Tato náplava byla mokrá, a čím výše, tím více byla napitá vodou.
Místy se jim nohy bořily do bahna tak, že museli co chvíli odpočívat, aby nabrali dech.
A tu projevil Arne své mínění:
"Myslím, že naplavenina byla obnovena a prosycena vodním přívalem, který se dnes spustil z oblak na horská temena."
"Souhlasím," přikývl Pavel, otíraje si potem zalité čelo a tváře. "A nahoře je rozhodně otvor, poněvadž zde vane průvan, za což budiž pochválen Hospodin, neboť nás aspoň trochu osvěžuje."
"Ano. Ale ještě něco: byly-li tu stopy, jsou nyní zahlazeny. Mám stále dojem, že se tudy neplahočíme první."
"Nevím, oč ten dojem opíráš?" zavrčel lékař.
Ačkoliv pohoří nebylo příliš vysoké, trvalo několik hodin, než se před nimi objevil otvor ústící na denní světlo, kam se provlékli umazáni a zchváceni tak, že ani neměli zájem o své okolí.
"Jsem utahán jako štěně," supěl Pavel, klesl na balvan vedle Arna, který jen mlčky přikývl.
Teprve po chvíli se rozhlédli.
Pokud dovolovaly oblačné cáry, líně se plazící kolem, mohli chvílemi do nedaleka přehlédnout jednotlivé úseky okolí, které věru nebylo nijak vábné: divoce rozeklané, omšelé a kostrbaté štíty, lesknoucí se vlhkem sražených par a ranním přívalem, který tu zanechal v průrvách a rozsedlinách, roklích a vykotlaninách mělké i hluboké tůňky a tůně vody.
Po rostlinstvu ani stopy; jen rozhlodaný kámen, vodním živlem znetvořený tak, že se podobal válečnému pásmu, po dlouhou dobu vydanému všanc bubnové palbě.
Arne s Pavlem nevydrželi dlouho v nečinností. Touha, aby co nejdříve už zase byli "doma", to je u Petra, je poháněla kupředu. Stýskalo se jim po kamarádovi, ale ještě více toužili pochlubit se mu se svými zážitky. A konečně je poháněla i zvědavost, jaká dobrodružství ještě na zbývajícím úseku cesty zažijí. Po krátkém odpočinku, při kterém se posilnili vydatným soustem a douškem dešťové vody, která - snad účinkem elektrických výbojů - měla příjemnou alkalickou příchuť, vydali se na další pouť. Asi hodinu tak kráčeli mezi hroty skal, co chvíli sklouzávali po hladkých balvanech a oblázcích dolů, při čemž se Pavlovi stalo, že se až po pás svezl do přírodního bazénu naplněného naštěstí příjemně chladnou vodou, což oběma vnuklo nápad na koupel - tak vábný, že neodolali. V té chvíli zapomněli na všechen spěch. Znamenitě osvěženi pokračovali v cestě.
Konečně došli na místo, kde se horské pásmo srázně svažovalo a hluboko v údolí se prostíral širý kraj, nazveme-li tak obzor zúžený mlžným závojem.
"Bude to trvat, než se tudy sešplháme dolů," bručel lékař, znepokojen rozsochatými skalními hroty, které se hrozivě tyčily pod povážlivými srázy.
"Těmi průrvami se dostaneme snadno dolů," ukazoval Arne na rozsedliny, v nichž bylo možné rozkročmo a s rozpaženýma rukama se sesoukat.
"Jen aby to nešlo až příliš rychle!"
"Máme lana."
"Výborný prostředek! Zřítí-li se jeden, stáhne s sebou i druhého. Ty skály jsou strašně drolivé."
Pavlova námitka byla správná. Kudy tedy?
Zatímco Pavel prohlížel sráz pod sebou, Arne poodešel vpravo. Ale sotva učinil několik kroků, stanul překvapen leknutím. Pod spodním okrajem oblačných chuchvalců šklebilo se na něho dno asi padesát metrů hluboké propasti. A na jejím dně...
Rychle se vrátil k Pavlovi:
"Pojď se podívat," zval šeptem, "snad by se ti zamlouvalo sešplhat se dolů tudy," ukazoval směr. "Tam jsou totiž stěny pevné, nedrolivé."
"Kde? Nic nevidím pro ty mraky."
"Neřvi!"
"A proč? Co je?" ztlumil Pavel hlas.
"Jen se namáhej ještě několik kroků! Je tam krásná rokle, která se vrývá do boku horstva. Z ní jeden průsmyk ústí přímo do roviny pod námi a druhý naopak směrem ke kráteru. Jenže..."
"Jenže?"
"Uvidíš. A nehulákej!"

Jakmile Pavel stanul nad srázem, vydechl zděšeně:
"Proboha! Jací jsou to lidé?"
"Nejdřív si lehneme, aby nás nespatřili. Tak, a teď si je podáme blíž."
Triedry jim přiblížily skutečnost: rokle byla obydlena tvory, které bylo možné přirovnat k Eskymákům, ale jen podle drobných postav. Tvar lebky s nízkým, dozadu vtlačeným čelem, nepoměrně široká hruď, silné paže, dosahující po kolena krátkých nohou do O, a dlouhý trup připomínaly spíše lidoopy, ale tomu zase odpírala sinavá pleť bezvousých tváří, podobná pleti montérů ze Žlutého přízraku. Také oblek, šedý overal, byl skoro týž.
Ženy ani děti vidět nebylo. Jen asi dvacet mužů zaměstnaných urovnáváním kamenů a balvanů hráze, rozmetané vodním přívalem, po němž zbyla na hořejší části dna, svažujícího se směrem k průsmyku do údolí, malá tůně. Pozornost vzbudila také obloukovitá řada chýší postavených na přírodní terase pod protější skalní stěnou: homolovité stavby, připomínající stavby tropických všekazů.
Po delším pozorování zašeptal Arne udiveně:
"Ty příbytky jsou z téže hmoty jako stavení kolem kráteru!"
"A tihle lidé se zdají být příbuzní obyvatelům Žlutého tělesa."
"Příbuzní sotva, doktore. Společný mají jen oděv a částečně i barvu pleti. Ale postava i celé vzezření je zcela odlišné. Ve spojení s nimi jsou však určitě. Jen bych rád věděl, co zde dělají," mumlal Arne a jeho triedr odbočil k hornímu konci. Za tůňkou ústil do propasti úzký kaňon, který, jak bylo vidět na povrchu horstva, táhnoucího se asi o deset metrů pod jejich stanovištěm, se klikatil do dálky asi dvou set metrů, kde se rozšířil v eliptický obrys jiné prohlubně, za kterou vystupoval do mraků sloup husté bílé páry.
Tento obraz se zdál Arnovi jaksi povědomý... A už si vzpomněl: gejzíry! Pak ale je ta elipsa - rokle troglodytů. A jako na povel se jeho dohad potvrdil:
"Podívej, Pavle, tam! Na ty balvany v pravidelném odstupu rozestavěné nahoře podél kaňonu," ukazoval.
"Nic nevidím - ach, ano: troglodyti!"
"Vrhači kamenů. Máme je teď pod sebou."
"Ale to jsme si pořádně spletli směr."
"Nediv se. V podzemní štole je těžké se orientovat. Jen když máme tu rokli za sebou."
"Pěkně za sebou! Chceš snad říci před sebou, ne?"
"Jak to... Proč?"
"Člověče, vzpamatuj se! Chtěl jsi, abychom sestoupili tudy vlevo do údolí, viď?"
"Samozřejmě."
"Tak tě, samozřejmě, ta štola zvrtačila. Vždyť jsme přece museli dřív přes gejzíry, abychom se dostali k troglodytům, pravda?"
"Na mou duši, Pavle, už chápu."
"Tak vidíš! Musili jsme v podzemí opsat půlkruh a teď jsme zase na téže straně skal, jenže nahoře. Tamhle to houští pod námi je džungle, kde jsme se dívali na ty zelené netvory, a vlevo asi osm kilometrů odtud je kráter, který ovšem pro zamlžený obzor nevidíme. Musíme obrátit o plných sto procent..."
"Stupňů."
"Eh, to je jedno. Musíme docela opačným směrem a mimoto okruhem, abychom se vyhnuli gejzírům a aby nás nezahlédli ti dělostřelci s kameny."
"Těch se nemusíme bát. Neopustí své stanoviště. Jen bych rád věděl, kdo jsou ti lidé pod námi."
"Gopovi!"
"Máš pravdu, Pavle. Bude to asi tak: byli sem ze Žlutého přízraku dopraveni, aby hlídali troglodyty a zahradili jim východ z rokle, po případě přístup do oblasti kráteru. Tedy - pohraniční stráž."
"Souhlasím s dodatkem, že proti ní postavili troglodyti své vrhače kamenů, čili dělostřeleckou baterii odpovídající úrovni doby kamenné. Velmi vtipné opatření, že?"
"Ano. Ale tahle stráž musí mít nějaké zbraně. Rád bych věděl..."
"Nech si zajít chuť. Pro samu zvědavost zapomínáš, že tito tvorové mohou být vyzbrojeni jako ty paprsky smrti, ne-li ještě účinněji."
"To je možné. A jistě někdy použili zbraně proti troglodytům. Proto ta jejich zášť."
"Tak ať jsou k čertu, opičáci! Pojďme! Musíme hledět, abychom se brzy dostali přes horstvo."
"Dnes už sotva. Musíme někde přenocovat."
"Krásný požitek v tomhle vlhku," vrčel lékař, když se plahočili zpátky.
Stmívalo se, právě když se půda pod nimi začínala svažovat. Ale sestoupili jen o několik metrů a kraj kolem se náhle ponořil do temna. Pomocí lucerny podařilo se Arnovi najít jakžtakž vhodné místo k noclehu: rondel, okrouhlá kotlinka, obehnaná téměř do uzavřeného kruhu, vystlaná vysokou vrstvou jakýchsi vřesovitých rostlin, vyztužená silnými plavuněmi a hustou spletí, podobnou kleči, která byla sice mokrá, ale zato pružná.
"Ideální nocleh," pochválil si Arne. "Vlhko snadno izolujeme, prostřeme-li si nepromokavé stanové plátno. Ale je tu podivný zápach."
"Také jej cítím. Snad to stelivo."
"Ne, Pavle. Tohle čpí... hm... už si vzpomínám. Měl jsem v mládí doma terárium, zasklenou nádrž, kde jsem choval ještěrky, užovky a jinou havěť. Bylo to sice roztomilé, ale páchlo to ohavně. Že by pod tou vrstvou byli nějací..."
"Co je to tamhle?" přerušil jeho úvahy Pavel.
"Kde?"
"Právě uprostřed!"

Kužel světla padl do středu kotlinky.
"Můj ty bože! Vždyť jsme v nějakém hnízdě... Arne, hrůza! Podívej se na ty nestvůrné hlavy. Pojď blíž!"
"Ani mě nenapadne. Naopak..." Arne vytasil pistoli.
"Neboj se! Vždyť jsou to mláďata."
"Ano, mláďata nějaké saně. Stůj, Pavle! Proboha, nechoď blíž!"
Ale Pavel byl už v žáru přírodovědecké vášně: skláněl se nad třemi ohyzdnými hlavami na dlouhých, hadovitých šíjích. Veliké vyboulené oči s kolmými pupilami mžouraly do světla a z hadově otevřených tlam, protáhlých v rovný zobák, vyšlehával rozeklaný jazyk a svítila řada sklovitých zoubků. Krk se kovově leskl. Těla byla ve stínu, ale Pavel přesto viděl obrysy blanitých křídel.
"Pojď se podívat, Arne. Tohle jistě neviděl žádný Pozemšťan. V žádném zvěřinci nenajdeš mladé ornitosaury!"
"Ptakoještěři?"
"Ovšem. Roztomilé, že?"
"Velmi," řekl Arne ironicky.
Vtom vyrazilo jedno mládě z hrdla pronikavý skřek a za ním se rozvřeštěla ostatní.
"Rychle odtud, Pavle! Přivolají mámu, která jistě není daleko na lovu a - slyšíš? Už se ozývá!"
Jen vyběhli, dolehl k nim skřek a zakrátko se ozval svištivý šumot křídel, který však zanikl v jekotu mláďat. Podle zvlněného vzduchu a zvířených oblak kroužil netvor chvíli nad hnízdem a pak se rázem snesl dolů. Skřeky mladých se změnily ve spokojené vrčení a chlemtavé zvuky.
Naši přátelé stáli asi dvacet kroků opodál nerozhodně. Kam v této tmě? Ale co zbývá? Nemohou přece vypudit ptakoještěří mámu se třemi "dětičkami" z hnízda. Ta by je hnala!
Ještě štěstí, že jsou na tomto místě chráněni skalní hradbou před očima ještěra, který v noci vidí lépe než ve dne a dosud je snad neucítil. Mají sice zbraně, zvlášť Arnovy paprsky smrti účinkují rychle a spolehlivě, ale je tma jako v pytli a v této mlze by bylo těžké zasáhnout cíl. Také by jim sotva zbyl čas, kdyby se na ně netvor, jehož křídla mají rozpětí jako běžné letadlo, zřítil z výše jako balvan.
Hloupá situace. Báli se vykročit, aby na sebe neupozornili. Stačí slabounký šelest, a tomu se nevyhnou na této půdě plné kamení a zvětralého štěrku, balvanů a kluzkých oblázků. Ale také tu nemohou stát až do rozednění, kdy ještěr snad usne. Spíš zase ještě vzlétne na noční lov, uvidí je a... Musí dolů, aspoň o kousek níž, kam už nedosahují spodní mračné cáry, kde je čistší vzduch, budou mít větší rozhled a čas k obraně.
Nepůjde-li to jinak, tedy - po čtyřech.
Se ztlumeným světlem, takže viděl před sebou jen na píď země, plazil se Arne ze svahu následován Pavlem.
A jako by je osud chtěl hodně potýrat, svah byl stále mírný. Půjde-li to tak dál, potrvá hodinu, než sejdou.
Arne se zastavil na okraji srázu. Co teď? Musí zesílit světlo, aby alespoň viděl, jaká hloubka je pod nimi a co je dole. Ale jsou jen nějakých sto metrů od hnízda. Nu, změní směr paprsku kolmo dolů.
Úzký, ale dlouhý proud vyšlehl, prorazil už naštěstí prořídlou mlhou a odrazil se od půdy. Sláva! Kolmá stěna nebyla vyšší než patnáct metrů a dole v značně průzračnějším vzduchu pokračoval svah. Na tuto hloubku stačí jedno z jejich lan, po němž se spustí. Kde je zaklesnout? Tuhle je skalní výčnělek. Drží? Ano, spolehlivě.
Dolů, Pavle!
Lékař se dostal dolů bez nehody. A po něm také Arne. Ale co teď s lanem? Eh, vem je čert! Nechají je zde na památku. Snad už je nebudou potřebovat, a když, stačí lano Pavlovo.
Nyní se už šlo dolů rychleji, neboť půda byla písečnatá a mohli sestupovat bez obavy, že způsobí hluk. Také světlo mnohem dále proráželo jemným závojem mlhy, která nad nimi houstla v neveliké výši. Nu, je tu svah a brzy se i nahoře obzor zvýší.
Svítili si těsně před sebe.
"Stůj!" vykřikl Pavel úzkostlivě a smýkl Arnem zpátky.
"Co je?"
Pavel němě ukázal na temný stín před nimi.
"Vždyť je to strom!"
"Já myslil... vyhlížel tak příšerně..." koktal Pavel zahanbeně. "Ale nějaký podivný strom. Pravidelný, jako by byl pěstován. A kůru má jako koženou a měkký je jako guma. Hustá koruna s listy, podobnými vějířovité palmě. Zajímavá rostina."
"Tak už dost, bylinkáři. Raději hleďme být co nejdál."
Arnovi se z hrdla vyrval zděšený vzlyk, a ne bez příčiny. Nad nimi krátce zasvištělo a v příštím okamžiku zapraskal obal tlumoku na jeho zádech.
Při svitu lucerny zahlédl Pavel nad svým druhem obrovský temný stín a před ním dvě zeleně světélkující koule.
V příští vteřině zacloumal Pavlem vzdušný vír a jeho přítel s veškerým příslušenstvím i s rozžatou lucernou vzlétl kolmo vzhůru.
Pavel stál jako sloup, ohromen strašlivým dějem dvou vteřin.
Lucerna nahoře vytryskla silným proudem vzhůru a osvětlila příšernou hlavu ptakoještěra, který unášel Arna.
Zahlédl ještě, jak se příšerná hlava křečovitě vypjala, dolehl k němu krátký chraplavý skřek, zlomil se v kloktavý zvuk, a pak celý děsný výjev zmizel v rozvířených kotoučích mraků.
Teprve teď se Pavel vzpamatoval z ohromení a děsu: jeho paže se vztyčily, prsty tápaly ve vzduchu a z hrdla se dral skrčený křik:
"Ar - ne! Probo - ha, Ar - ne!"
Vtom ho zkropila krátká sprcha. V bledém svitu hvězd viděl roz-pleskle temné skvrny na svém oděvu, cítil je na tváři, na

rukou...
"Krev!" zasténal v děsu.
Čí krev? Netvora? Nebo...
Pavel napolo v mdlobách klesl na kolena.
Pojednou se divoce rozvířila oblaka a mezi jejich cáry se zračil nestvůrný obrovský netopýr, pravý zjev Harpyje, démona smrti a děsu.
V křivkách a úžasně rychlém víření trhavě poklesával a zase stoupal příšerný zjev, pod nímž viselo lidské tělo.
Nyní se krouživě snáší. Rozpjatá křídla se křečovitě škubou... blána jednoho křídla se trhá... krouživý let se mění ve spirálu... teď netvor pustil tělo ze svých spárů, a ubohý Arne padá - do husté koruny stromu.
Temné žuchnutí, jako by kámen padl do bahna; tlustý kmen se rázem smrskl. Druhé, silnější bouchnutí opodál, kam těžce dopadlo tělo nestvůry.
Ticho. Smrtelné ticho.
"Tak mně pojď aspoň pomoci z té břečky!"
Pavel vytřeštil oči. Šílí? Sluchový klam? Nebo Arnův hlas ze záhrobí?
"Slyšíš? Co je s tebou, Pavle?"
Dvěma skoky se octl u hromady.
Pohled, který se mu naskytl, byl vrchovatě k pláči i k smíchu, strašlivý i malebný.
Jakoby ve veliké kulaté míse, vyzdobené kolem garniturou vějířovitých palmových listů, vězelo Arnovo poprsí, zalité i s tváří, rameny a pažemi bahnem. Ostatní tělo bylo zabořeno do hnědé břečky, odporné na pohled, ale libě, ananasově vonící.
"Je ti něco, Arne? Jsi poraněn?"
"Nic mi není, doufám. Hoď mi konec svého lana. Musíš mě vytáhnout."
Šlo to těžko. Hnědá kaše nerada pouštěla Pozemšťana ze svého objetí.
Konečně byl Arne venku. Ale jaký Arne!
"Vyhlížíš jako veliká majka," našel vhodné přirovnání Pavel; trup s nohama až po paže, vše tvořilo celistvé protáhlé vejce, hnědou kuklu, ze které jako by se prodíralo lidské tělo.
Ani pomyšlení, že by se mohl očistit z tohoto obalu, který lpěl na oděvu jako hustý klih.
"Povídej, co vlastně..."
"Počkej, Pavle, povídání nám neuteče. Dřív se musím zbavit toho obalu. Vždyť tu ležím jako kapr v bahně a nemohu se ani pohnout."
"Jak to udělat?"
"Naštěstí jsem ve skafandru. Pomůžeš mi jej svléknout a je to."
Po chvíli námahy byl skafandr stažen až po kolena. Tu se však ukázala překážka, na kterou nevzpomněli: boty. Nezbylo, než aby obal, jenž mezitím tuhl jako chladnoucí klih, pracně seškrabovali dýkami; pak se Pavlovi podařilo zout Arnovi boty a opatrně přes nohy svléci celou beztvárnou masu.
Konečně stál Arne zase v overalu vedle kamaráda.
"Á-ááá-ch!" vydechl úlevně protahuje údy.
"Kde máš batoh?" vzpomněl si Pavel.
"Tamhle," ukázal Arne na mrtvé tělo netvora.
"Tys jej odepjal?"
"Ovšem, ve vhodné chvíli. Jenže jsem netušil, že ten strom je tak úžasně dužnatý a měkký, že se pode mnou rozdrtí na kaši."
"A paprsky?"
"Někde tu leží blízko. Odhodil jsem celý opasek, než jsem se spustil."
"Doufám, že nezapadl do koruny stromu a neleží teď v té marmeládě. To by byl malér, chlapče! Sotva bychom ten aparát vyčistili."
"Neboj se. Kdyby byl se mnou zapadl do té měkkoty, byl by ze mne teď už škvarek."
"Proboha, proč?"
"Poněvadž by mokro způsobilo v baterii krátké spojení a výboj několika miliónů voltů."
"Divím se duchapřítomnosti, s jakou jsi pamatoval v tom děsu na nebezpečí."
"V tom mne přeceňuješ, doktore. Přece jsem nevěděl, že se strom změní v mokrou kaši. Seskočil jsem s nadějí, že dopadnu do husté koruny. Nic víc. Že opasek dopadl vedle, byla čirá náhoda."
"Tak povídej, jak to vlastně bylo? Já jsem byl tak ochromen, že jsem ani nevnímal."
"Zajímavý výlet, panečku! Ale pojď, zároveň se podíváme po opasku!"
A zatímco obcházeli rozplesklý koláč, Arne se rozhovořil:
"Bylo to několik šťastných náhod, které mi zachránily život. První a nejpříznivější, že ještěr zaťal drápy, dlouhé jako dýky, do mého batohu a ne do těla."
"Zde je tvůj opasek!" zvolal Pavel radostně. "Není přístroj poškozen?"
Arne namířil na pozůstatky stromu a stiskl spoušť; za prudké detonace se mokrá hmota roztřískla, jako když do škvařícího se sádla kápneš studenou vodu.
"V pořádku," řekl Arne spokojeně a pokračoval: "Kdybych nebyl tak překvapen náhlým vzletem, mohl jsem ještě včas vyvléknout paže a v nejhorším případě obětovat obludě zavazadlo. Ale než jsem se vzpamatoval, byl jsem už příliš vysoko. Posvítil jsem si tedy vzhůru na svého únosce, a když mně světlo jasně ozářilo příšernou hlavu, na dlouhém krku vypjatou vpřed, zamířil jsem paprsky pod dolní čelist a stiskl knoflík. Paprsky proletěly hlavou i mozkem."

"Ano, vzpomínám si. Ještěr bolestně zařičel a zvedl hlavu křečovitě vzhůru."
"Takový průstřel by okamžitě usmrtil i slona, kdežto tuto obludu, jak jsem vystihl, jen poranil a na nějaký okamžik zakalil její bystrost. Je známo, že například koroptev, zasažená brokem do hlavy, letí kolmo vzhůru a pak se mrtva zřítí jako kámen. Podobně se stalo s ještěrem, který se mnou jako šíp vzlétl do hustých mračen, výš a výše... Krev mně stydla v žilách při pomyšlení, že se se mnou z této výšky zřítí netvor jako ta koroptev. V té chvíli jsem proklínal svoji ztřeštěnost. Proč jsem mířil na hlavu místo na křídlo, které jsem mohl v bláně rozříznout a letoun by byl nucen se se mnou snést vývrtkou k zemi! Teď se nedalo nic dělat pro husté oblaky, v nichž jsem neviděl ani na píď kolem sebe. Nemohu říci, ale jistě to bylo velmi vysoko, neboť nade mnou bílé, rozvířené kotouče řídly. Nyní jsem viděl obrysy křídel a neváhal jsem namířit na střední blánu jednoho křídla, stiskl spoušť a přejel hlavní blanitou plochu, která praskla po celé šířce jako rozříznuté plátno. Výsledek se ihned projevil: kolmý vzestup rázem ustal a pták opsal ostrou spirálu. Cítil jsem, jak se šroubovitě snáším k zemi. Sláva! zajásal jsem. Ale předčasně. Už jsem byl zase na spodním okraji mračen a v rozvířených kotoučích jsem začal rozeznávat obludné tělo, na něž jsem si svítil, připraven, že netvoru odříznu paprsky hlavu a seskočím z příhodné výšky, abych se včas vyhnul dopadu mrtvého těla, pod jehož tíží bych v nejlepším případě vyvázl s přelámanými žebry. Ale vtom se obluda vzpamatovala; těsně před svým obličejem jsem spatřil její strašlivou hlavu se zeleně planoucíma očima, krvelačně rozšklebenou tlamou... Vzteklý chrapot se jí dral z hrdla... Nemohl jsem déle otálet. Spíš ať si přelámu pádem hnáty, nebo, nelze-li už jinak, skončím život na půdě Venuše, než abych si nechal rozdrtit lebku v těchto hrozných a hnusných čelistech. Zamířil jsem pistoli na ještěří krk a rázem jsem obludu sťal. Člověče, teď jsem teprve zakoušel! Zaléván krví - však i ty jsi zkropen, jak vidím - zmítal jsem se ve víru, až se mi točila hlava! Tělo, přes roztržené křídlo, se v křečích kroutilo a koulelo, stoupalo a zase klesalo... Zkřížil jsem paže na prsou, abych se nevyvlekl z popruhů, a jen jsem se modlil, aby mne nestvůra nepustila ze spárů. Věděl jsem, že tento tanec bude slábnout a ustane s vykrvácením, a spoléhal jsem jen na to, že ohromná křídla přece jen zmírní konečný pád. Pod sebou jsem už sice matně, ale dostatečně rozeznával půdu a spatřil jsem strom. Milosrdný bože, dej, abych se k němu přiblížil! Prudkost křečí se znatelně mírnila. Pojednou křídla strnula v rozpětí a já jsem se spirálovitě snášel dolů. Vyčkal jsem, a když jsem se zase blížil nad korunu, vyvlékl jsem paže a držel se popruhů. Ve vhodném okamžiku jsem se spustil. Ostatní už víš," končil Arne.
Stáli nad bezhlavou mrtvolou ptakoještěra, jehož strašné spáry byly zaťaty do batohu, rozdrásaného tak, že obsah jistě nebyl k potřebě.
"Necháme to zde," řekl Arne. "Není tam nic, zač bychom v Aeronautilu neměli náhradu. Všecko je rozmačkáno."
"I některá plechová konzerva musí být probodnuta drápem, poněvadž obsah vytéká. Ostatně nemůžeme být daleko od Aeronautila."
"Nejsme daleko, jen poněkud stranou. Pohleď, doktore, není tamhle ta vysílačka?"
"Zdá se. Je sice trochu zamlženo v té dálce, ale přece... ano, Arne, je to socha, kolem které jsme šli. Pojďme k ní. Tam se už snadno vyznáme."
"Nerad bych... Bojím se, že bude naše návštěva zase fotografována a snímky vysílány. Ale nic jiného nám nezbývá. Snad se budeme moci alespoň nějak vyhnout a poněkud obejít tu zrádnou věc. Především toužím po tom, abych mohl aspoň smýt tu hnusnou krev z hlavy a obličeje," stýskal si Arne, když sestupovali ze stráně směrem k soše, která se tyčila v dálce asi dvou kilometrů.
"Také bych rád," hleděl Pavel s odporem na své potřísněné ruce.
Vlídný osud vyslyšel jejich touhu. Za chvíli došli na rovinu, a tu spatřili před sebou klidnou hladinu vody, která zápasila o nadvládu nad trsy drnu, kapradin a přesličkovitého rostlinstva. Byl to tedy plytký močál.
Když přišli blíž, viděli, že bažina je velmi rozsáhlá, a podle míst, kde hladina tvořila olověně šedé a do středu temné celistvé plochy, byly tu také hluboké tůně.
"Mohli bychom se i vykoupat."
"K tomu si nech zajít chuť. Jen si vzpomeň na ichtyosaura a jiná zvířátka, jež jsme už viděli," zhatil Pavel rázem Arnovy laskominy.
"Je tu přece tak klidno."
"Zrovna jako v té tůni. Ryboještěři jsou rafinovaní, holečku! Číhají na dně jako pavouk, ukrytý někde ve škvíře, aby pak náhle vyrazili na svou oběť."
"Tak se aspoň umyjeme."
Avšak přístup k vodě nebyl snadný. Nohy se jim začaly bořit do rašelinovité měkkoty.
"Musíme si zout boty, aby se voda nedostala dovnitř."
Vrátili se na pevnou půdu a bosi kráčeli k močálu s botami v ruce. Smyjí aspoň bláto, které na nich dosud lpělo z tunelu, jímž se prodírali na horské temeno, a kaši, která byla jen ledabyle seškrabána z Arnových bot.
Tato čistka byla snadná a brzy byly boty uloženy na bezpečné místo, aby zatím oschly.
Voda byla příjemně vlažná.
Pavel zůstal na okraji, jen po kotníky ve vodě, což mu stačilo, aby se umyl aspoň po pás. Hůř bylo s Arnem: jeho košile byla znečištěna krví ještěra, která se mu ve stružkách řinula z hlavy po týle a po zádech. Musel se svléci úplně. Musí omýt celé tělo a vydrhnout lufou, kterou má Pavel naštěstí v tlumoku. Také potřísněnou košili zahodí; vezme si čistou z Pavlovy zásoby.
K řádnému mytí potřeboval však poněkud větší hloubku. Zašel tedy o několik kroků dál, kde bylo vody po kolena, čisté a průzračné, poněvadž hustá rostlinná vrstva nepropouštěla bahno.
S rozkoší se dal do díla. Voda kolem něho rudla a zkalila se. Zároveň se Arnovi zkalil příjemný pocit z lázně. Ustoupil poněkud vlevo, kde je čistá voda.
Ještě dvakrát musel měnit místo, než voda přestala rudnout.

"Mám ještě na zádech nějaké stopy?" volal na Pavla.
"Nějakou skvrnku ještě vidím."
"Tak mi pojď pomoci. Nedosáhnu si tam."
Pavel se přiblížil.
"Zde máš lufu. Drhni! Jen víc!" liboval si Arne.
Ale pojednou byl jeho pohled upoután něčím podivným.
V prvém okamžiku se domníval, že je to nějaký druh plavuně, která se plazí na dně. Takové klikaté stvoly tam ležely, dlouhé do nedohledna, končící jen asi metr před jeho nohama, zaoblené, silné jako palec, zelené jako ostatní tráva a mech.
Tam, kde dříve stál, je teď také taková plavuň, o něco silnější, asi jako dětská paže, a její konec mizí v krví dosud zarudlé vodě. A ta plavuň... je to klam způsobený mírným vlněním hladiny?
"Pohybuje se voda, nebo stvol té plavuně?" vyklouzla mu bezděky otázka.
"Které plavuně?"
"Tamhle!"
Pavlovy oči sledovaly směr jeho ruky. Chvilku Pavel neodpovídal, ale pojednou řekl udiveně:
"Hýbá se... ta plav - - člověče! Vždyť to není... to je chapadlo! Nebo nějaký veliký červ, či snad žížala. Saje tu krvavou vodu. Ať je to cokoli, je to vodní živočich a je ve svém živlu, kdežto my... Pojďme odtud, Arne! Jsi už čistý..."
Bezděky se vzali za ruce a opatrně ustupovali, až jim voda dosahovala jen po kotníky. Při tomto ústupu pozpátku měli oči upřeny na zelené konce, které se zvolna šinuly za nimi, zachovávajíce stále stejnou vzdálenost.
Tato skutečnost potvrdila Pavlova slova. Mrazilo je hrůzou. Co znamená toto vytrvalé plížení? Co jiného, než že je zelení plazi sledují! Vodní hadi? Ti by měli rozšířenou hlavu, kdežto tyto zúžené konce se spíše podobají pijavicím.
Pavel se obrátil: mají už jen asi tři metry k pevné půdě. Ale ty tři metry, to je stále oblast živlu, ve které jsou zelené nestvůry doma. Nohy se boří do rašeliny a bahna. Voda se kalí. A přisaje-li se plaz k jejich bosým nohám... je-li jedovatý? V moři například žije mnoho druhů jedovatých hadů, jejichž uštknutí znamená neodvratnou smrt.
Paprsky s sebou nemají, nechali je na břehu, a jsou zcela bezbranní.
"Arne," šeptal Pavel rozčileně, "musíme vyběhnout. Drobnými a rychlými krůčky šlapat měkkotu tak, aby jí nezbyl čas uhnout pod naší tíží. Tak pozor! Teď!"
Jako když husy na rybníce zdivočí a plácajíce křídly ženou se po hladině, zrovna tak, ba ještě s větším účinkem rozburácené vody běželi ku břehu. Arne pádil ke svým šatům a - k opasku.
Právě když doběhl, slyšel za sebou Pavlův výkřik. Ohlédl se. Kamarád ležel na břiše, zarývaje prsty do drnu.
"Pomoz! Arne! Drží mě za nohu a táhne k vodě!" řval zděšeně.
Arne na okamžik ztuhl úžasem. Kolem Pavlovy nohy byl ovinut zelený plaz, napnutý jako struna k močálu, kde oblé tělo, silné jako tělo hroznýše, mizelo pod hladinou.
A ještě něco. Z místa, kde Arne poprvé smýval ze sebe ještěrovu krev, vztyčil se kolmo nad hladinu had jako statný brejlovec tančící za zvuků fakírovy píšťaly; jeho temeno se krouživě svíjelo, jako by se rozhlížel, mohutnící tělo se rychle šinulo vzhůru... stále výš...
Několika skoky byl Arne u Pavla a zamířil pistoli na napjaté rameno, vlekoucí pozvolna, ale vytrvale lapenou oběť do močálu. Ozvalo se krátké zasyčení a nad bažinou škubavě zavrávoral silný pahýl, až náhle s těžkým plácnutím dopadl na vodu, pod jejímž rozvlněným povrchem zmizel.
Zato však vyrostl druhý plaz do několikametrové výšky a jeho protáhlý konec se hrozivě nad nimi svíjel.
Arne ovšem neotálel.
Paprsky zasáhly sice jen špičku, ale to stačilo. Zelená hrůza se rázem smrštila a, bolestně bičujíc vodu, vnořila se do tůně, kde předtím zmizel pahýl.
Zatím Pavel zápasil s dvoumetrovým hadem, jehož konec byl pevně přisát k noze; celé tělo se zuřivě protahovalo a smršťovalo, ovíjejíc se kolem jeho nohou i pasu s takovou silou, že se v ubožákovi tajil dech.
"Po - pomoz mi pře - ce!" chroptěl a chránil si hruď, aby mu nestvůra sevřením nepolámala žebra.
"S paprsky nemohu teď nic dělat. Mohl bych tě zasáhnout."
"Nožem!"
"Nemám nůž u sebe."
"Přines!"
Ach, ovšem! Vždyť šaty nejsou daleko. Za okamžik přiběhl zpátky.
"Ry-chle!" vyrazil ze sebe poslední zbytek umdlévajících sil.
Ale sotva se Arne sklonil nad ubohého druha, řádící troska podivného plaza jako by to viděla: tlustý konec svírající Pavlovy boky se náhle odvinul, protáhl se a objal kolem pasu - Arna.
"Ďá - ďáble!" vyhekl Arne. "Teď nás... drží... oba! Tu máš!" vbodl ostrou dýku do zeleného těla v místě mezi svým a Pavlovým tělem a řezal. "Jako... jako guma! Těžko... zabrat!" lapal dech. "Už to jde! A-áách! Konečně! Je - é - Vž - vždyť mne ta potvora přeštípne!"
"A mně rozmačká nohu," ječel Pavel. "Čím víc ji krájíš, tím je silnější!"
Arnova dýka se zuřivě nořila do zeleného pahýlu a také Pavel mohl nyní vytasit z opasku svůj nůž. Ale všecky ty bodné i řezné rány málo pomáhaly. Arne se svalil a supěl a sténal, přece však se dokoulel k pistoli, odhodlán použít jí, děj se co děj. Samozřejmě musí být velmi opatrný, neboť sebenepatrnější zasáhnutí vlastního těla by bylo osudné.
Arne klekl na obě kolena, vypjal trup co možno vpřed a přiložil hlaveň pistole na přišerný ovinek kolmo dolů, stiskl knoflík a jel hlavní po délce. Účinek byl zpočátku pro Arna tak bolestný, že jen s nadlidským přemáháním vydržel křečovité utažení svého pasu, kterým pahýl reagoval. Ale když zahnul k zevnímu okraji a byla vykrojena dobrá

polovice tloušťky, sevření náhle povolilo a ostrá dýka - musel velmi opatrně, aby na sobě neprovedl harakiri - konečně prořízla zelené pouto. Obě části spadly na zem, kde se svinuly v křečovitě se škubající klubko.
"Bestie!" ulevil si, když krájel paprsky zelené části na kousky.
"Nehrej si a pojď mi pomoci!" křičel Pavel. "Vždyť už mám celou nohu strnulou!"
Podobnou operací se Araovi podařilo osvobodit Pavla, který kupodivu rychle pookřál a hned byl plný přírodovědeckého zájmu. Skloněn nad přemoženým netvorem vyjadřoval svůj údiv:
"To chapadlo je docela bez krve."
"Chapadlo?"
"Co jiného? Je to zřejmě konec chapadla nějaké obrovské chobotnice, která leží tam někde v tůni. Musí to být neslýchaný obr. Inu, odpovídá rozměrům ostatních druhohorních tvorů."
"Ale není podivné, že každý ten kus," ukazoval Arne, "dosud žije?"
"To dělají nervy. Části těla u hadů se také nějakou chvíli po smrti svíjejí."
"Vím, doktore, ale tohle je jiné. Vzpomeň si, jak mě napadl a sevřel druhý konec pahýlu. To nebyla náhoda."
"Myslíš snad...?"
"Ano, hydra! Obrovský nezmar!"
"To nemohu vyloučit. Pak je to rameno nějakého prapředka sladkovodního nezmara, jaký v miniatuře žije i v našich vodách. Arne, tohle jsou zkušenosti pro nás! A hleď! Tamhle se zase vztyčuje nad vodu zelený had!"
"Na mou duši! Počkej, bestie, přiškvařím ti..."
"Nech toho, Arne! Pojďme odtud!" vyskočil Pavel ze země.
"Aúúú!" zavyl bolestně.
"Co je ti?"
"Noha mě brní," žaloval Pavel a belhal se ke svému tlumoku.
Arne přiběhl k šatům a rychle se oblékal. Ale oběma nebylo dopřáno času. Čtyři zelená ramena se povážlivě zvedala a blížila se ke břehu.
Popadli svršky a běželi dál, aby v bezpečí dokončili toaletu. Když skončili s oblékáním, viděli, jak dlouhá chapadla tápají nad místem, kde ležely rozřezané kusy. A jako by netvor viděl, ovinuly se konce ramen kolem zbytků... Záhy bylo místo prázdné. Kusy i ramena zmizely ve vodě.

Kapitola sedmnáctá
KONEC ODYSEJE

Bez další nehody se jim podařilo obejít zrádnou vysílačku a šťastně také našli pěšinu, která je vyvedla z houští na planinu, odkud jim triedry prozradily obrys rokle, v níž, nepozorován z okolí, byl skryt jejich "domov", Aeronautilus.
"Věru, Arne, že se už těším na odpočinek, na řádnou koupel a nejvíc na shledání s Petrem."
"Já též, Pavle. Petr bude koukat, až mu budeme vyprávět..."
Arne pojednou ztichl. A po chvilce vyrazil ze sebe: "Ne!" tak vášnivě, že se naň lékař uleknutě podíval.
"Co je?"
"Eh, takové hloupé mouchy... Napadlo mě, nebyl-li Aeronautilus zpozorován Žlutým přízrakem."
Pavlova sinalá tvář a doširoka vytřeštěné oči byly odpovědí, kterou se ústa zdráhala vyslovit: najdou z Aeronautila trosky a z Petra... Anebo je nenajdou vůbec.
"Proboha... ne! Ne!" zachroptěl nyní Pavel.
Jako štváni běsy vyrazili v šílený běh.
Ještěže tento strašlivý nápad vzklíčil v jejich mozku teprve teď, kdy už nebudou dlouho v nejistotě, palčivější a drásavější než krutá skutečnost - nesmysl! Hloupá útěcha. Co si počnou? Do nejdelší smrti budou zde ztraceni mezi předpotopními obludami, bez přístřeší, v nejlepším případě vydáni všanc na milost a nemilost troglodytům, jestli je ovšem tato polozvířata přijmou. Budou jejich vládci. Bohy... Nový nesmyslný nápad! Dva mladí lidé budou králi jeskynních praobyvatelů? Dva vzdělanci, vržení o milióny let zpátky do pravěké předpotopní tmy. A k tomu - na cizí planetě, bez nejmenší naděje na vysvobození, na návrat.
Mučeni těmito výčitkami pádili vpřed, sténali a vzlykali lítostí a náhlým děsem.
"Je... Je... tam!" zachroptěl Arne, nemohl už popadnout dech.
Ano, je tam Aeronautilus! Pavel už také vidí rozsochu, vyčnívající nad okraj rokle.
"Á - á - ch!" vydechli oba s úlevou a zmírnili běh.
"Ne - nemohu už," tiskl si Arne levou stranu hrudi.
Pavlovi nebylo lépe. Přesto potácivě běželi klusem dál.
Za rozsochou se zvolna vynořovalo zahrocené temeno letounu.
Konečně stanuli na okraji svahu.
Vše se zdálo být v pořádku. Letoun stál ve vzduchu v nezměněné výšce ode dna a všude vládl klid.
Ale právě tento klid vyvolá u nich novou vlnu neklidu. Všude vládlo hřbitovní ticho.
Pavel nemohl déle vydržet strašlivou tíseň, která mu sevřela hrdlo, jeho výkřik "Petře!" se zlomil v sotva slyšitelný vzlyk.
A tu Pavel vytasil revolver a vypálil do vzduchu.
Rána zahřměla jako dělový výstřel, jehož těžká ozvěna, vrátivší se po odrazu od tvrdých skal, pozvolna zmírala v širé pláni.
Každou následující vteřinou se násobila jejich úzkost, neboť okno letounu hledělo na ně strnule skelným výrazem.

Teď oživlo.
Za sklem se objevil černý huňatý Habakuk s topasově žlutýma očima a rozevřenou tlamičkou, z níž sice neslyšitelně, ale zato viditelně se linulo na uvítanou radostné: "Mňáá-u!"
A nad Habakukem...
"Petříku!" vykřikli oba mladí odyseové v přívalu radosti a horempádem seběhli ze stráně.
"Dali jste si na čas! Nu, nu, to je nějakého muckání! Neolizuj mě tak labužnicky, felčare. No tak, neblázni! A-aú! Vždyť mi rozmačkáš žebra," svíjel se Petr v lékařových tlapách.
"Kluku, tys nám prohnal kalhoty!"
"Já?" vykulil Petr udiveně oči.
"Ovšem, ty o tom nevíš. Letěli jsme sem jako honící psi."
"Nestalo se tu nic?" ptal se Arne.
"Co by se mohlo stát?"
"Inu, mohlo! Počkej, Habakuku, vždyť mně zatínáš drápky do krku," odmítal kocourovy příliš vášnivé projevy radosti nad shledáním. "Co všecko jsme zažili!"
"Co jste mohli zažít v této poušti? Ale na mou duši, teď si teprve všímám, vyhlížíte jako vagabundi. Pěkně jste zrasovali své obleky. A boty. A neholeni... Jako syčáci. Zvlášť ty, doktore, se svým přizrzlým strništěm... hrůza!"
"Nech toho," přerušil ho Arne. "Zdá se, že jsi hotov se svými projekty."
"Ano, totiž zhruba."
"Tak nemluv a konej svou povinnost, kuchaři! Mám hlad jako vlk."
Petrova škádlivá nálada rázem zmizela. A zatímco připravoval vydatný oběd, Arne a Pavel si dopřáli lahodné koupele v bazénu ve spodní části letounu. Osvěženi zhltli oběd, po němž se přihlásily nervy, povážlivě znavené zážitky a většinou probdělými nocemi, o své právo.
"Ach, to je blaho!" ulevili si, když ulehli po mnoha dnech zase do pružných postelí.
A pak usnuli v okamžiku.

Probudili se za šera, hladoví a svěží, a chvíli trvalo, než si vypočítali, že prospali skoro čtyřiadvacet hodin.
Petr seděl u svého pracovního stolu zabrán do výkresů.
"Co je se snídaní?" hlásil se Pavel.
"Nic."
"Cožééé?!"
"Za chvilku bude oběd."
"Co to rýsuješ?" sklonil se Arne nad Petrem.
"Nějaký detail."
"Nedělej zbytečné drahoty," vpadl Arne mrzutě. "Vím už všecko."
"Jak bys mohl vědět?"
"Ale ano, Petříku. A snad víc než ty. Měli jsme ten Žlutý přízrak skoro na dosah."
"Skutečně? Kde? Prohlédli jste si jej? Tisíc láter! Proč jsem nešel s vámi?"
"Nemusíš litoval. Zakusili jsme, panečku! A konečně, mnoho bys ve svém oboru nezískal. Byl sice blízko, jen několik set metrů, ale zahalen tak, že jsme ze všeho viděli jen podobný detail, který právě kreslíš. Jenže se mi zdá, že jsi trochu vedle."
"Pročpak?"
"Tolik se vyznám v konstrukci, abych uhodl, že tohle má být rozhledna."
"Správně."
"Ano, já jsem správně uhodl. Ale tys nesprávně vystihl účel těch ostnů na ježatém tělese. To nejsou rozhledny."
"Myslíš na anténní vysílací věže? Tu mám už také. Stačí všeho všudy jedna."
"Čerpadla!"
"Jaká čerpadla?"
"Nasavače elektřiny."
"Elektřiny? Elektrikář! Chtěl bys spolknout to nejdůležitější a z celé mé práce udělat jenom...?"
"Nebuď sobec ke škodě věci a své vlastní, Petře. Měls výborný nápad, ale nikoli původní. Alespoň vnuknutí ti nedala tvoje umělecká Múza, nýbrž ten Žlutý přízrak, který v jistém smyslu napodobuješ. Mám pravdu?"
"Ano. Ale všecko další?"
"Mám hlad!" ozval se Pavel.
"Vytvoříš velkolepý stroj, ohromný kolos. Ale mrtvý, dokud mu nedají život hybné síly. A těmi je přece jen elektřina, zrovna jako v Aeronautilu. Nebo jsi přišel na jinou možnost?"
"Ne."
"Tak prosím."
"Neslyšíte, že mám hlad?" zavyl Pavel.
"Hned domluvím, Pavle. Krátce, Petříku, chci jen, abys zanechal teď už nemístného tajnůstkářství a pozval mě k spolupráci. Bylo by pošetilé, kdybys žárlil na elektrotechniku, která vdechne tvému stroji život. Jsi srozuměn?"
"Hm, ano. Samozřejmě."
"Tak vidíš, že jsme se domluvili. A teď hajdy do kuchyně! Na mou věru, už mně taky revoltuje žaludek."
"Chválapánubohu!" zavrčel Pavel.
Ten den strávil Arne s Petrem až do večera prohlížením a studiem výkresů.

Pavel si vyšel do kráteru, kde ho zajímaly různé nerosty a horniny; přinesl si mnohá překvapení, zejména nesporné zjištění přítomnosti zlata a platiny, a z jedné nachově červené hrudky se mu podařilo vyloučit něco, co se velmi podobalo rtuti, jenže to bylo lehčí než voda. Plavalo to po hladině v kuličkách, které se vzájemně nespojovaly, ale naopak, jako by se odpuzovaly. Kuličky, dokud byly ve zkumavce, měly také zbarvení rtuti, ale když je vyklopil do vody, zprůhledněly. Okraj misky neměl na ně vliv, stejně jako skleněná tyčinka, kterou se jich dotýkal. Přitom ani prudším nárazem nezměnily tvar a nebylo možné je rozdělit. Byly pružné, zachovávaly celistvost. A nejpodivnější byla jejich vzájemná odpudivost. Neměly elektrický náboj a nebyly vůbec vodivé. Jsou snad magnetické? Ve zkumavce nereagovaly na nic. Ani na papír, ani na dřevo, ani na kov. Stejný negativní účinek se jevil ve vodě vůči papíru a dřevu. Ale když se kuličky dotkl železnou tyčinkou, užasl: kulička zmizela, jako by ji železo vsálo do sebe. A když tyčinku prohlížel, byl její konec jakoby postříbřen, a stříbřitě povlečený kousek se ulomil, sotva se jím dotkl plochy stolu.
Pavel opatrně smetl úlomek na sklo a položil jej pod drobnohled. A tu jeho úžas dosáhl vrcholu: železo bylo zpórovatělé jako houba. Ale na tom nebylo dost. Zřejmě se tvořily nové a nové póry, kanálky a dutinky, v nichž jako by pršel, kupil se a do jiných, spodnějších skulin se propadal drobounký mikroskopický prach. Podle toho musí být tato látka, nevinně plovoucí na vodě, nesmírně účinnou žíravinou, která po dotyku s vodou úžasnou rychlostí rozleptává železo na mikroskopické piliny. V několika minutách se úlomek rozpadl a na skle ležela kupka šedivého prachu, ve které i těch posledních několik kousků rychle pórovatělo, až vše zmrtvělo v šedou moučku.
"Neslýchané," procedil mezi zuby.
Což jiné kovy?
Pokusy s ocelí, olovem, zinkem, cínem, mědí a mosazí, se smíšeninami, například s kouskem děloviny, ba i platinou, měly týž výsledek.
Pavel vytřeštil oči do prázdna.
"To by byl prostředek proti válečným lodím! Rozlít tyhle kuličky do moře, obrněnci by se topili jako koťata. A docela tiše, bez nejmenšího hluku."
Ale ani to není možné, zhouba by se v neklidném moři neovladatelně rozšířila a zamořila daleké oblasti. Látka by musela být spoutána do náboje, aby po výbuchu působila jen na objekt, na který byla vystřelena. Ale ani to nejde, poněvadž není možné zaručit, že se pak přece nějaký zbytek nerozpráší po hladině.
Pavel viděl, že bez techniků nic nesvede. Svěří se jim, až důkladně prozkoumá všecky možnosti.
Arne s Petrem seděli zahloubáni nad výkresy. Byl by hřích je vyrušovat. Pavel tedy věc odložil a vyšel z letounu za dalšími průzkumy.

"Velmi zajímavé konstrukce," chválil Arne teoretické výplody Petrovy, "tím zajímavější, že jsi uhodl podstatu Žlutého přízraku hned po prvém spatření, kdežto mně to teprve napadlo, když jsem viděl čerpací věž v činnosti z rokle troglodytů."
"Rokle troglodytů?"
"Ovšem. Ach tak, vždyť ty dosud nic nevíš!"
Arne stručně vylíčil dobrodružství mezi gejzíry, jak pozorovali čerpání elektřiny, jaká následovala povětrnostní spoušť, a pokračoval líčením elektrické studně, kráteru a zařízení... Petr naslouchal s otevřenými ústy a vytřeštěnýma očima, zejména když Arne popisoval záhadnou elektrickou turbinu, sál s nádržemi a konečně ohromné vysouvací kontakty hluboko v podzemí.
"Ano, a málem bych ti zapomněl říci, že jsme nedaleko odtud přišli na vysílačku," končil Arne. "Úžasně důmyslný automat. Je to obrovská socha a v ní fotografický aparát, který vysílá snímky kamsi do vesmíru. Jistě na Žlutý přízrak."
"Ale co když nás ti Gopovi najdou?" vpadl zděšeně Petr.
"Zdá se, že nemusíme mít obavy. Aeronautilus je dobře ukryt."
"A co budeme dělat? Chcete ještě na nějakou exkurzi? Pak jdu s vámi."
"Přešla nás chuť, hochu. Nemyslím, že bychom objevili ještě něco zajímavého. Konečně, bylo by už na čase se..."
"Vrátit na Zem!" dopověděl Petr. "Moudrá řeč. Bloumání v tomhle vehiklu mám už dost. Zde to bude jiné," ukázal na výkresy. "Nezapomeň ohlásit start Nemovi, ať zase nebloudíme."
"Rád bych, Petře. Vedl by nás. Ale - nemohu."
"Co ti brání?"
"Ta vysílačka. Bojím se, že Gopovi zachytí moje volání. Snímky dvou lidí vzbudily snad u posádky Žlutého přízraku zájem, ale ne znepokojení."
"A jak dlouho se tady chceš skrývat? Jednou přece odtud musíme. Naše zásoby nejsou nevyčerpatelné."
"To je pravda."
"Tak co chceš dělat?"
Arne pokrčil rameny. Zdánlivě seděl klidně, ale prsty nervózně bubnující na ploše stolu a pohled určený do neurčita svědčily, že usilovně přemýšlí. Po chvíli se Arnovo neklidné úsilí o nápad vystupňovalo v přecházení po místnosti. Konečně zase usedl proti Petrovi a začal zvolna:
"Dřív nebo později budeme donuceni zavolat Nema. Po našich zkušenostech se nemohu odvážit, abych se bez jeho vedení vydal zase na pouť vesmírem. Potřebujeme už odpočinek. Nesmíme bloudit. Je tu jen otázka vhodné chvíle. Nesmíme se ukvapit, ale také nesmíme zmeškat."
"Zavolej! Co se může stát? Vždyť Gopovi přece nemohou znát Morseovy značky."
"Správný nápad, Péťo! I když zachytí naše volání, neporozumějí. Dám se do toho."
Arne usedl k vysílačce a odhodlaně stiskl páčku:

-./ . /--/-/ vyťukával Nemovo jméno.
"Slyšíš? Funguje správně!" obrátil se vítězně na Petra.
"Jen ozve-li se?"
"Proč by ne? Co je to?"
Zvuk náhle odumřel. Páčka klepala zřejmě naprázdno. Ale po chvilce se rozezvučela znova; jenže zněla jinak, dušeněji, jak by tóny byly filtrovány.
"Co to znamená?"
"Je zle, Petře! Zdejší vysílačka nás zachytila. Zmýlili jsme se. Ale teď už nemůžeme couvnout," hovořil Arne a neustával v pokusech o telegrafické spojení s Nemem.
Pojednou byl přerušen - odpovědí, sice slabou, nedosti zřetelnou, ale přece mohli vystihnout:
-./ . /--/-/-../ a dost. Páčka strnula.
"Nemo z -," hučel Arne. "Nemo zde. Zajisté. Zasláblý proud nestačil na další." Anebo byli násilně přerušeni? To spíš, poněvadž nyní přístroj zmrtvěl docela.
Arnovi sklesly ruce do klína.
"Co na to říkáš?" obrátil se na Petra s němou otázkou. "Co je ti?" vykřikl znepokojen jeho bledou tváří.
"Proboha, Arne!"
"Čeho se děsíš? Mluv přece!"
"Nemo z...!
"Nu ano: Nemo zde."
"A což... Nemo... zemřel?"
Strašlivé ticho zavalilo oba jako ledová hora, zaťalo mrazivé spáry do hrudi a hrdla.
"Ne... neblázni!" vyrazil konečně Arne ze sebe zoufalý výkřik.
"Byl by to div? Snad na celé zeměkouli není tak starého člověka."
Petrova slova bodala Arna do srdce jako dýka. Pravděpodobnost nemohl popřít. Ale... ne! Ne! Bože milosrdný!
"Víš, co by to znamenalo? Zkázu! Zhoubu všeho, celé Nemovy říše, úplný konec všeho i - náš! Jaké máš ke své domněnce důvody? Žádné! Jen fantazie! Mluv moudře, jak se sluší na muže," cloumal Arne Petrem, svíraje mu paže jako v kleštích. "Ale nechme toho," mávl rukou a přistoupil zase k vysílačce.
"Marně," mumlal sklesle. "Je mrtva. Musíme vyčkat. Snad později..."
Zespoda k nim dolehly kroky. Mají se svěřit Pavlovi? Musí. Nebylo by správné to zatajovat. Musí být všichni připraveni, aby při vystřídání hlídky, která teď bude nutná, mohli včas čelit případnému nebezpečí.
Pavel se zřejmě ulekl, když mu Arne sdělil, co se stalo. Zamlčel nedokončené Nemovo hlášení. Nechtěl ho ještě víc vyděsit. Nesmějí zmalomyslnět. Jen to ne! Malomyslnost ochromuje vůli, a to by byl začátek konce.

Kapitola osmnáctá
ZVONY PÁTRAJÍ

Noc uplynula klidně. Petr spal jako spravedlivý, ale Arne trpěl muka. Teprve za svítání usnul. Ani ráno nebylo lépe. S nadlidským přemáháním musil zakrývat vír obav a starostí.
S úlevou vyslechl Pavla, který odmítl Petrovo pozvání ke společné vycházce. Chtěl si provést analýzu některých dalších hornin, které si včera přinesl.
Vyšel tedy s Petrem Arne.
Vyšplhali se po svahu a dali se rovinou na opačnou stranu, kde dosud nebyli.
Kráčeli opatrně stepí, jejíž ostřicový porost jim dosahoval nad kolena.
"Je zajímavé, že tu není ptactvo ani hmyz," řekl Petr.
Asi za hodinu došli k trsům křovinatého kapradí a obrovských přesliček, podobných bujným, přes dva metry vysokým modřínům. Odtud jim už ovšem zmizel obzor s roklí i Aeronautilem, zahalený v hustě našedlé mlze, a kolem nich se otevíralo nové panoráma.
Ale rozhled byl ještě omezenější než na stepi pro zhoustlé kotouče výparů, které jako dým líně stoupaly ve sloupech vzhůru.
Porost zmechovatěl, ale zato zbujněly křovinaté trsy, dosti od sebe vzdálené, takže kráčeli jakýmisi mýtinkami.
Oba nutkala zvědavost proniknout co nejdál, zejména Petra, který byl na své první vycházce. Byli ozbrojeni karabinami a Arne nezapomněl ani na své paprsky smrti.
Mezi sloupy výparů se jim otevíral pohled do dálky několika set metrů, který se měnil, občas zastírán rozplizlou mlhou.
Tak spatřili skupinu nějakých stromů, sice nepříliš vysokých, ale s rozložitými, jakoby shora smáčknutými korunami na velmi silných kmenech kuželovitého tvaru.
Když přišli blíž, viděli, že kmenů je asi dvacet a koruny jsou vzájemně spleteny tak, že tvořily jediný kryt, pod nímž bylo skoro temno, zvlášť uprostřed skupiny.
"Co se to tam pohnulo?" řekl Petr znepokojen.
"Kde?"
"Tamhle!"
Arne už viděl:
V šeru se zračily některé pně, stojící nepravidelně za sebou, takže jejich společný obrys tvořil jedno mohutné těleso.
Ale na jedné straně se okrajová linie pomalu pohybuje, vzdouvá... teď se část temného komplexu - oddělila.
Proud světla z Arnovy lucerny ozářil obrovské zvířecí tělo, přes tři metry vysoké, sedící na zadních nohou, s předními

tlapami visícími těžce k objemnému břichu.
Zneklidněna světlem obluda mrzutě zabručela, přilnula ke kmeni a těžce a líně se drápala vzhůru. Když se dostala ke spodní silné haluzi, zvěsila se na ni a s tělem visícím dolů jako žok chmele se líně soukala dál do šera.
"Ten nám není nebezpečný," řekl Arne klidně. "Je to sice obr a blíže se s ním přátelit by asi nebylo radno, ale není to jeskynní medvěd, nýbrž jeho příbuzný, lenochod, pravěký předchůdce nynějších lenochodů, pásovců, luskounů, mravenečníků a jiných chudozubců, kteří jsou nebezpeční jen v obraně svými drápy."
Obešli temnou skupinu, za kterou se před nimi otevřela širá stepní pláň.
Už chtěli vykročit dál, když je přikoval na místo nový objev. V dálce několika set metrů se snášel z mraků k zemi...
"Zvon!" vyrazil ze sebe Arne. "Totéž zvonovité letadlo, které jsme viděli."
"Musím si je prohlédnout."
Ale Arne strhl Petra zpátky:
"Chceš sebe i mne přivést do záhuby, anebo přinejmenším vyvolat krvavou srážku? Ani krok dál! Zde jsme trochu ve stínu, kryti temným pozadím. Doufám, že nás neuvidí. Prohlédnout letadlo! To bych chtěl víc než ty. Letadlo přece není prázdné. Jsou tam členové posádky ze Žlutého přízraku. To znamená, že Žlutý přízrak je někde nad oblaky, nejvýš nějakých tisíc metrů."
"Co zde budou dělat?"
"Nechápeš? Zachytili naše včerejší volání a teď - nás hledají. A tamhle!" ukazoval Arne vlevo, kde zamlženým obzorem - nemohl o tom pochybovat - prorážel obrys druhého klesajícího zvonu.
"Tam! Vidíš? Vpravo třetí... čtvrtý kus dál... proboha! Obklíčují nás!" jektal Petr.
"Rychle zpátky!"
Dali se do běhu štváni myšlenkou, že se některé letadlo snese blízko Aeronautila, který bude napaden. Pavel je tam sám... Jak by to skončilo? Co je Aeronautilus proti tomu příšernému žlutému obru nabitému elektřinou tak, že jediným výbojem by mohl jejich letoun se vším všudy rozmetat v prach a popel.
Doběhnou včas? A doběhnou-li, co pak? Zachrání Aeronautila? Zachrání! Aspoň na chvíli, neboť Arne je pevně rozhodnut... ano: použije paprsků smrti! Nemůže brát ohled. Bude to jen nutná obrana. Nemůže čekat, až sami projeví nepřátelství. A pak ihned odstartují. Nemohou jinak. Ba, je právě vhodný okamžik. Nesmějí ovšem vzlétnout vzhůru nad oblaka; pokusí se plout pod nimi na druhou polovinu planety, odkud pak s největší rychlostí vyrazí do vesmíru, opačným směrem, než kde teď stojí Žlutý přízrak. Aeronautilus je malý, nepatrný - hle, výhoda -, za několik minut zmizí v nekonečnu jako kapka v moři.
Ale co s Nemem? Nebudou mu moci ohlásit start, nebudou vedeni. Poletí nazdařbůh...
Nemohou jednat jinak. Musí spolehnout zase jen na svůj šťastný osud.
Konečně doběhli ke stepi. V dálce se rýsoval okruh rokle... Ano, tam je Aeronautilus. A kolem - klid. Kam dohlédnou, nevidí jediný osudný zvon.
Chvíli ještě klusali a pak přešli v chůzi. Ostrým pochodem dospěli ke svahu.
U otevřeného okna stál Pavel a vzrušeně jim volal vstříc:
"Chválabohu! Pojďte, mám pro vás novinu!"
"My pro tebe také!"
Zpoceni a uříceni vešli do kopule.
"Viděl jsem zvony," spustil Pavel bez úvodu.
"Jaks je mohl vidět? Vždyť odtud nemůžeš proniknout tou proklatou mlhou, ani triedrem. Byli jsme jistě šest kilometrů daleko a celá tahle oblast byla utopena v páře. Zvony, které jsme viděli, se snesly ještě o nějaký kilometr dál," líčil Petr.
"Vy jste je také viděli?"
"Ovšem. Čtyři."
"A já dva! Ale v opačném směru. Snesly se pod horami."
"Pak jsme obklíčeni!"
"Vypadá to tak," potvrdil Pavel.
"Jak to bylo? Povídej!" naléhal Arne netrpělivě.
"Podíval jsem se z okna. A tu vidím, jak se shůry snáší povědomé zvonovité těleso," líčil Pavel vzrušeně. "Jako letecký padák se snášelo dolů, zpočátku kolmo, ale pak odbočilo vodorovně."
"Vodorovně? Pak musí mít nějaké strojní zařízení. Věčná škoda, že si to nemohu prohlédnout," litoval Petr.
"Může být poháněno elektrickými nebo magnetickými vlivy ze Žlutého přízraku," vpadl mu do řeči Arne.
"Pojednou zase klesalo kolmo k zemi a zapadlo tam, na tom návrší, mezi kapradinovité houští. Podívejte se triedrem, uvidíte, že přistálo vedle té vysílačky."
"Opravdu, je vidět temeno sochy," přiznal Arne. "Ale proboha, pak je odtamtud vidět i nás!"
"Z vrcholku sochy ano. Ale ze zvonu ne. Ten je níž."
"A druhé? Kam dopadlo?"
"Nemohu přesně říci. Snášelo se asi o tři kilometry vpravo, ale jeho přistání jsem odtud nemohl pozorovat, poněvadž jsme ponořeni až po špici letounu v rokli a její okraj nám překáží v rozhledu.
"Nejvýš čtyři kilometry."
"Vystupme na okraj rokle. Snad je vyslídíme."
"Ne, Petře. Toho se vystříháme. Bojím se, že jsme byli pozorováni, už když jsme běželi sem," řekl Arne.
Pohlédli na sebe.
To bylo možné. Ale pak...
"Je nutno se připravit," řekl Arne rázně. "Za nějakou hodinku.. . Hoši, karabiny a zásobu nábojů! Obsadíme okna.

Objeví-li se někdo, palte bez otálení."
"Nebylo by lépe, kdybychom vystoupili nad rokli? Tam je lepší rozhled."
"Ano, ale nebyli bychom krytí. A kdo ví, jak na ně budou účinkovat naše náboje. Plně se můžeme spolehnout jen na moje paprsky," končil Arne chmurně.
Rozestaveni u oken, s připravenými zbraněmi očekávali nepřítele.
Nepřítele? Neukvapují se? Není to ztřeštěnost? Důsledek prožitých hrůz a zesláblých nervů? Co je štve do nepřátelství, pro něž nemají dosud nejmenší podklad? Vždyť co viděli, dokazuje pouze technickou vyspělost tajemných bytostí.
Kde stojí psáno, že národy na jiných planetách jsou zatíženy stejně zvrhlou snahou zvrátit všechny objevy a vynálezy v zlo? Kde je psáno, že duše synů jiných nebeských těles musí být také zotročena démonem zla?
Z úvah byli vyrušeni podivným úkazem. Zpozoroval jej Petr, obhlížející tu část obzoru, v jejímž středu se vypínalo návrší s temenem sochy. Co se tam děje? Zdá se mu, že se hlava sochy šine vzhůru. Klamou ho napjaté nervy? Triedr mu odhalil nepopiratelnou skutečnost: Šíje sochy se protahuje... O dobré dva metry výše se hlava zastavila na válcovitém krku.
"Pojďte se podívat!" volal.
Přiskočili k němu. A všichni tři zachytili v triedrech, co se událo ve zlomku vteřiny: ve válci jako by mrklo kulaté oko.
"Vyfotografovali nás. A teď vyšlou snímek Žlutému přízraku."
Vyslovil to Petr.
"Pak nám nezbývá, než odstartovat, děj už se co děj," věděl Arne jediné východisko. "Nemůžeme přece čekat, až nás Žlutý přízrak napadne," dodal, usedaje k řídicímu stolku.
"Pokus se prchnout šikmo pod mraky!"
"Pokusím, Pavle,"dotkl se Arne startéru.
Ale vtom mu ruka znehybněla po Petrově varovném výkřiku.
"Stůj!"
"Co se děje?"
"Pohleďte tam!"
"A tamhle!" ukazoval Pavel na opačnou stranu.
Kolem dokola se z mraků vynořovaly zvony a pozvolna se spouštěly níž.
"Pozdě! Jsme oblíčeni! Můžeme už jen kolmo vzhůru," řekl Arne stísněně.
"A což, je-li už nad námi Žlutý přízrak? Srazíme se s ním..."
"Nemyslím, Pavle. Pohleď na ty zvony. Šinou se šikmo odtamtud, kde jsme s Petrem viděli, jak se prve spustily první čtyři."
"To není tak daleko."
"Není, ale přesto doufám, že se nám podaří prolétnout. Nasadím nejvyšší rychlost."
"Snad se nemusíme zvonů tak bát. Srazíme-li se s některým, Aeronautilu srážka příliš neublíží. Jsou přece mnohem menší. A vezmi je čert!"
"Může být. Tak se přece pokusím prorazit šikmo," položil Arne ruku na startér.
"Pozor! Copak je to?" zazněla zase Pavlova výstraha.
Z návrší od sochy vzlétl podlouhlý předmět, podivně opalizující, jakoby průsvitný. Zpočátku zvolna, ale se stoupající rychlostí letěl vodorovně, nikoliv přímo k nim, ale několik set metrů od nich, proletěl v dálce, kde už začínal mlžný závoj, opsal oblouk a vracel se v elipse níž - přímo k Aeronautilu.
Vzdušné torpédo! Magnetická střela, která v silokřivce spojuje póly magnetu, z nichž jeden je v soše a druhý - Aeronautilus, který ji neodvratně přitahuje. Nový důkaz démonické geniality Žlutého přízraku. Narazí na jejich letoun a...
Naštěstí jsou myšlenky rychlejší než blesk a všechna torpéda. Ve zlomku okamžiku proletěl Arnovým mozkem nápad na jedině možnou záchranu, paprsky! Bleskurychle vytasil pistoli, zamířil na příšerné torpédo a stiskl knoflík.
Očekávali prudký výbuch, ale ozval se jen zvuk, jako by praskla láhev se sodovkou, když v dálce asi sto metrů se torpédo rozlétlo ve střepiny a vytryskl proud čiré tekutiny, promíšené stříbrnými kuličkami, které mírně rozprášeny se lehce snesly k zemi.
"To jsou ony!" zvolal Pavel.
"Co?"
"Kuličky! Strašné! Vysvětlím vám později. Odleťme! Rychle, Arne! Vzhůru! Kolmo vzhůru! Vrhnou-li na nás víc takových torpéd, nestačíš na ně, a zasáhne-li nás některé, bude Aeronautilus zničen. Provedl jsem analýzu těch kuliček, znám účinek. Vzhůru, Arne!"
"Bohu poručeno!" vydechl Arne a stiskl páku startéru.
Letoun se zachvěl, zvedl a pak vyrazil vzhůru jako blesk.
V okamžiku prolétli oblaky a oknem vnikla vlídná sluneční záře.
"Jsme na svobodě."
"Unikli jsme."
"Nad námi prázdno."
"Žlutý přízrak... Kde je ta obluda?"
"Tamhle! Tam, už hodně pod námi," ukazoval Petr. "Nestvůra! Jako schoulený dikobraz."
"Jak se rychle zmenšuje..." Pavlovi uvázlo slovo v hrdle.
Pocit nesnesitelné tíže zavalil jeho i Petra tak, že klesli na podlahu, sténajíce a drásajíce si hruď. Arnovi nebylo lépe: vtlačen do křesla lapal chraptivě po dechu. Znali už ten pocit, věděli, že jejich let je náhle brzděn obrovskou silou.

Teď se jim ulevilo. Zhluboka vydechli. Přiskočili k oknu.
"Letíme... jsme taženi... jak rychle se zvětšuje!" šumělo sípavě v kopuli.
Ano: byli vlečeni - do Žlutého přízraku.
Všechen odpor byl marný. Jako ohromný polyp táhla příšerná koule Aeronautilus k svému sírově planoucímu povrchu.
Mám použít paprsků? Chraň se! vykřikl v Arnovi varovný hlas. Bylo by to záhubou vás všech. Na tohoto obra nabitého nezměrným elektrickým napětím tvé paprsky nestačí.
A také už je pozdě.

Kapitola devatenáctá
U NICH

Dnem dolů klesal Aeronautilus k tělesu. Hrůzný dojem byl pozvolna mírněn jednak probuzeným vědeckým zájmem a také vzezřením, které čím více se blížili, tím se zdálo ladnější.
Snášeli se v nevelké vzdálenosti od známé věže, od níž se jiné věže, podobné, jenže různé výšky, působením perspektivy jakoby zdvořile a pohostinně rozestupovaly. Celý povrch, kam dohlédli na oblině zalité Sluncem, zdál se složen z hladkých a šestihranných tabulí, ohraničených rámy ze stříbřité hmoty, čímž vyvolával dojem velkých žlutých topasů, zarámovaných do platiny nebo stříbra.
Nyní si také všimli, že jen několik set, snad tisíc metrů pod Žlutým přízrakem je nekonečné moře mračen, které ve sluneční záři mělo hrůzný vzhled divoce rozbouřeného oceánu, jehož zpěněné vlny mrtvě ztuhly. Klesají tedy na horní polovici, kde na ně působí nejen přitažlivost Venuše, ale snad ještě víc magnetismus tohoto podivného tělesa, jehož průměr mohli odhadnout přibližně na deset kilometrů. Ve výši asi dvou set metrů nabyli dalšího poznatku: šestihrany, pokrývající celý povrch, byly průhledné a v hloubce deseti metrů pod tímto průhledným povrchem byla celistvá podlaha, která žlutě odrážela sluneční paprsky. Vzpomněli si na okrovou izolační plochu kolem elektrické studně na Venuši. Ano, tohle je totéž!
"Tak nějak jsem si to představoval," pohlédl Petr vítězně na Arna.
"Ano," přikývl Arne, "tvé výkresy se shodují. Celý objekt je zasklen a v prostoře mezi zaskleným obalem a podlahou je možný pohyb posádky a pozorování vesmíru. Ale že je není vidět... ach, tu jsou!"
Poněkud šikmo dole se v prostoru zračily postavy několika osob ve stříbřitě lesklých overalech.
"Jako ti dva, které jsme viděli v podzemí u kráteru," řekl Pavel.
"Teď se s nimi seznámíme blíž," zahučel Arne.
Hlouček se tísnil kolem stolu, u něhož seděl muž, jehož prsty hrály na páčkách a knoflících.

Ve výši asi dvaceti metrů se Aeronautilus zastavil. Hoši viděli, jak se pod jejich letounem skleněný povrch otevřel a letoun se zvolna snesl dolů; vnořil se do mnohastěnné auly, kde lehounce přistál. Nad nimi se sklo zase scelilo.
Chvilku bylo ticho. Konečně pronesl Petr s obvyklým, ale trochu nuceným humorem:
"Teď jsme ve skleněném lapáku. Podivný kriminál."
"Vystoupíme?" podlehl Pavel na Arna.
"Ovšem, jenže... jak je to se vzduchem? Myslím, abychom oblékli skafandry."
"Není třeba," odmítl Pavel. "Nejsme daleko od Venuše. Rozhodně jsme ještě v její atmosféře."
"Skafandry by nám překážely. Musíme napnout uši i oči," uvedl Petr pádnější důvod.
Ale Arne přesto uvolnil ventilaci, a když se přesvědčil, že k nim vnikl vzduch příjemně vonící éterem a ozónem, zřejmě bohatý na kyslík, dal pokyn k východu.
"A zbraně?"
"Ne, Petře. Ani paprsky nevezmu s sebou. V našem postavení nemají význam, jen by nás mohly svést k neprozřetelnosti."
"Tedy bezpodmínečná kapitulace na milost a nemilost? Daleko jsme to dotáhli s tím epochálním Aeronautilem všichni tři, a geniální Nemo k tomu," bručel Petr.
Arne se hryzl do rtů, neboť Petr měl - pravdu. A tahle pravda byla po čertech trpká.
Nelze zapírat, že jsou v povážlivé situaci. V zajetí záhadných bytostí, vydáni všanc jejich libovůli, bezbranní a bez možnosti, aby aspoň Nemovi dali zprávu.
A co by to také pomohlo? Teď už nic. Sem nedosahují Nemovy prostředky a vliv. Dostanou se odtud? Násilím nikdy. Leda nějakou náhodou, která je však totéž co zázrak, a v zázraky rozumný člověk nevěří. Anebo - lstí. Ale to by musela být geniální lest.
Co tedy? Konec?
"Jdou!" šeptl Arne.
Průsvitná stěna auly se otevřela a dovnitř vešlo několik mužů.
"Vystoupíme. Nechci, aby zde slídili," rozhodl Arne rázně.
Provlekli se turniketem. Stanuli tváří v tvář bytostem, které už, až na Petra, jednou viděli. Petrovi šlehl po zádech mrazivý proud při pohledu na dloubány s mrtvolně bledými tvářemi, z nichž žlutě svítily oči, rozdělené kolmou štěrbinou.
Arna napadlo, že zapomněli na tlumočící přístroje, ale brzy se přesvědčil, že by - nebyly nic platné.
Jejich uchvatitelé - prozatím jich bylo pět - stáli klidně a nehybně a jejich oči se jim vpíjely do tváří s výrazem číhající šelmy.
Těžko vylíčit pocity, které zmítaly duší zajatců. Byla to směs hrůzy a úzkosti, kterou mimovolně budily už namodralé,

sinalé tváře, jejich rysy, u všech stejné, nebyly nijak zvlášť odpuzující (vanula z nich ráznost, pevná vůle, nadměrná inteligence, bystrost a vše, co je příznačné pro velkou duši, ale zároveň jakási výstraha). Bezděčnou tíseň budila tělesná výška, hodně přes dva metry, ale přitom byla těla štíhlá a tak ladně utvářena, že mohla sloužit za vzor mužské krásy.
Už příliš dlouho trvá tato němá prohlídka zajatců, při které se kolmé štěrbiny ve žlutých duhovkách rozšiřují a zase úží. Ani nejmenší zvuk nevychází ze sevřených úst, jež tvoří rovnou jizvu nad hranatou, energii vyznačující bradou. Je trapné ticho, trýznivé, jako by byli uzavřeni v pancéřové síni, v níž plíce namáhavě lokají vzduch, který houstne a tuhne.
Trýznivý pocit vrcholí v muka. Ani hlásek nevyšel ze stále semknutých rtů těch tajemných bytostí, ani vzdech ze stažených hrdel hochů, kteří jako hypnotizováni hledí do žlutých očí, jejichž rozšířená štěrbina jim saje duši z těla a zúžena ji svírá, noří do černé hloubi, kde ji tajemnou mocí bolestně pitvá, bezohledně odhaluje její nitro.
Nesnesitelná muka!
Marně se snaží odpoutat od této magické moci, která s ďábelským násilím loupí jejich nejtajnější myšlenky a vynucuje odpovědi na otázky, aniž se tazatelům i vyslýchaným pohnuly rty.
Úžasný důkaz sugestivní moci a telepatie, čtení myšlenek. Tu ovšem není třeba tlumočníků. Myšlenky se tímto pekelným vlivem zhmotňují, utvářejí se obrazy, věrné snímky, jasné a srozumitelné zrakovému vjemu; sluch je zbytečný.
Jak zřetelně a jasně vidí a čtou ve žlutých očích otázky, stejně tak v nich vidí své vynucené pravdivé odpovědi.
Zaliti studeným potem hledí nyní také na hru svalů a rysů v sinalých tvářích. Ach, kéž by mohli chápat tento skutečný tanec, v nějž se změnila dosud strnulá maska! Ale to je nemožné. Jejich smysly jsou bohužel příliš nedokonalé, aby vystihly... Vidí jen zákmity, z nichž jim pozemská vnímavost prozrazuje záblesky uspokojení, ale také čehosi, co nakonec dává zase - výstrahu.
Mučivý němý výslech končí opět neprozkoumatelnou maskou ve tvářích inkvizitorů a zmatkem zajatců, jimž se vypleněná duše vrací do zemdlelého těla.
"Jste u nás volni," čtou z očí uchvatitelů.
"Ne, nejste zajatci," vidí odpověď na svou němou otázku, "jste hosty, pokud ovšem..." Dokončení utonulo v černé hlubině za zúženou zornicí.
Když se vzpamatovali, byli v aule sami. Ale východ z ní zůstal otevřen.
Mají tedy volnost pohybu. Mohou si vše prohlédnout. Ale jejich těla byla tak znavena, smysly rozdrásány a duše vyloupeny, že se mdle dopotáceli do ložnice, kde netečně klesli na lože.
Dlouhou chvíli bylo ticho.
Konečně se ozval Arne:
"Tohle byl výslech!"
"Inkvizice," zachroptěl Petr. A po chvilce vybuchl: "Ďábli! Stokrát horší než démon! Ten byl proti nim putička, pitomý králík proti kočkovitým šelmám! Zlodějové! Loupežníci! Vrahové lidských duší!"
"Mírni se," ozval se Pavel. "Přes všechen úžas, nebo právě proto, musíme na věc pohlížet klidně a rozumně. Hoši, bylo to ohromné! Bytosti působí tak strašlivě, ale..."
"Démoni!" zahučel Petr.
"Nemáš důvod pro takové označení," pokračoval klidně Pavel. "Musím těm bytostem přiznat, že se podobají božstvu."
"Jako my jme si nezadali na Erósu," řekl Petr ironicky.
"Zcela správně," odvětil mu Pavel. "Byli jsme podobni bohům v zorném úhlu těch liliputánů."
"A teď jsme liliputány my!"
"Zase správně, Petře, ačkoliv ne v poměru tělesném, neboť jsou jen asi o půl metru vyšší. Duševně však jsme vůči nim v poměru ještě žalostnějším než ti malincí Makroťané proti nám. O jejich technické vyspělosti nemluvím. Celá naše psychologie je dosud pouze teoretickou naukou o jevech, zákonech a vývoji duševního života, jejž si bezprostředně uvědomujeme a sami prožíváme. Jsou to stavy vědomí, které psychologie popisuje a třídí a hledá zákony a podněty vztahů i jednání člověka. Jednotný podklad má jméno duše. Psychologie rozebírá měnivé zjevy, až dochází k dalším prvkům, které již dále nelze rozložit. A tu je u konce. Tito tvorové dospěli dál. V jejich bytosti je spojen nejvyšší cíl duševědy. Jsou duševně vysoko nad námi."
"Je to opravdu neslýchané," promluvil Arne, "nejen že vyčetli naše myšlenky, ale němě si vynutili na nás odpovědi na své němé otázky, které jsme jasně vyčetli z jejich očí. To dokazuje, že naše duše byly úplně v jejich moci a současně nám byla dána schopnost vzájemné výměny myšlenek."
"Všecko z nás vytáhli," mumlal Petr zlostně. "Odkud jsme, jak jsme se dostali na Venuši, co zamýšlíme..."
"Snad ses jim nesvěřil se svými plány?" obrátil se na něho Arne.
"Proboha... je to možné! Šlehly mně hlavou. Totiž ve vzteku mně napadlo: počkejte, čerti, však se setkáme, až vyrobíme podobnou kouli, ale ještě dokonalejší."
"Nepomyslil jsi snad také na mé paprsky smrti?"
"N-ne. Nevím. Ne! Určitě ne!"
"Chválabohu!" oddechl si Arne. "Jinak bychom... poslouchejte, hoši, chraňte se vzpomínky na všecky plány do budoucna, alespoň na podrobnosti: Tvůj nápad, Péťo, nebyl naštěstí dost jasný, a proto jej snad nevzali vážně. Stejně tak nevzpomínejte na Nema. A budou-li se vyptávat podrobněji, odkud jsme, pak myslete na jinou planetu."
"Mars?"
"Bůh chraň! Vydali bychom ho zkáze a to by si Agir nezasloužil. Také Erós ne, poněvadž ten je pod Nemovou ochranou. Z vnitřních planet nám už žádná nezbývá. Musíme tedy zvolit některou z vnějších."

"Z těch je nejbližší Jupiter," zasáhl Pavel do úvahy, "nebo planetoida Hektor, která má skoro tutéž dráhu. Saturn je už moc daleko."
"Což nějakou planetoidu?"
"Je jich mnoho v pásmu mezi Marsem a Jupiterem. Pojďme do kopule, podíváme se na atlas," zval Pavel.
Ale po delším uvažování propadl každý návrh vnější planety proto, poněvadž byly příliš daleko a nebylo pravděpodobné, že by se malý Aeronautilus mohl pustit do takové dálky, návrh planetoidy mezi Marsem a Jupiterem pak pro ohrožení spřáteleného Marsu, a Merkur pro svou blízkost k Slunci, k němuž se přibližuje až na pětačtyřicet miliónů kilometrů, a ještě větší blízkost k Venuši.
"Už to mám," zvolal Petr. "Odtud pocházíme," ukazoval na elipsu, jejíž jeden konec se ovíjel blízko Slunce a druhý zahýbal nedaleko Jupiterovy dráhy.
Pavel změřil Petra zdrcujícím pohledem, už chtěl vybuchnout: nevědomče! Vždyť to je dráha Enckovy komety. A komety jsou přece plynná tělesa, nejvýš shluk myriád drobounkých pevných částiček. Ale spolkl výtku. Jednak proto, že teorie už v mnohém zklamala, více však pro její dráhu, která protíná dráhu všech vnitřních planet a téměř se dotýká dráhy planet vnějších. K oběhu potřebuje tři a jednu třetinu roku, přesně tři roky a sto patnáct dní. Na jednom konci se sice povážlivě přiblíží k Slunci, ale přece ne tak blízko jako Merkur. Nejpříznivější je pro ně právě to protínání planetních oběhů, které z komety dělá jakési meziplanetární a neutrální těleso. Ostatně je Enckova kometa hvězdářům svou podstatou a hmotným složením dosud velkým rébusem. A tak tedy...
"Dobře," přitiskl odbornickou pečeť na Petrův nápad.
"Tak," ukončil Petr spikleneckou konferenci, "musíme si stále opakovat: jsme Ko-me-ťa-né!"
Toho dne už zůstali v letounu. Po prožitých útrapách potřebovali odpočinek.
Slunce, které dosud stálo skoro kolmo nad nimi, nyní rychle klesalo dolů, až jeho svit jen klouzal po průzračném krytu nad Aeronautilem, v němž zavládlo příšeří.
Podle toho byl Žlutý přízrak na cestě vesmírem.
Kam asi? A je toto rychlé klesání Slunce důsledek odklonu letounu? Zajisté. Ale pak se od Slunce vzdalují! A úžasnou rychlostí.
Vzpomněli si, jak viděli Žlutý přízrak poprvé, kdy se jim objevil ve vesmíru jako sírově zářící bod, který několik okamžiků tkvěl na místě a pojednou jako vystřelená raketa vzlétl vzhůru, opsal oblouk a pak náhle zmizel.
"Máme už zkušenosti s Aeronautilem," doplňoval vzpomínku Petr, "že ve vesmíru je rychlostní teorie klamná. Ale jak se pak srovnává s koloběhem planet a všech nebeských těles, jejichž oběh přece hvězdáři na vteřinu správně a přesně vypočítali?"
"Výborně, Petře!" plácl ho Pavel přes rameno. "Také si to nemohu vysvětlit."
"Doktore," ujal se slova Arne, "zapomínáš na zásadní rozdíl. Aeronautilus totiž není nebeské těleso, spoutané energií Slunce, kolem něhož všecky planety, hvězdy a komety kolují, nýbrž stroj, který není součástkou nebeského kolotoče; a není jím tedy vůbec ovládán, ale naopak sám ovládá elektřinu ve vesmíru. Je tedy součástkou této elektřiny, a proto je logické, že se v nekonečnu pohybuje rychlostí elektrické jiskry, například blesku. Také rychlost Žlutého přízraku, která je ještě větší než u Aeronautila, je mně pochopitelná, poněvadž ten má, jak se přesvědčíme, mnohem dokonalejší zařízení než Aeronautílus a je nabit daleko větším napětím, takže může vyvinout takovou sílu, že hravě zdolá i nejprudší odpor. Jeho rychlost už není blesková, tedy výbojová, nýbrž je to rychlost elektrického živlu, nekonečného jako vesmír. Krátce, Žlutý přízrak je součástkou vesmírné elektřiny. Chápeš?"
"Ano, už mně svítá. Pak ale mohou být tihle tvorové domovem třeba na Neptunu, nejvzdálenější známé planetě naší sluneční soustavy."
"Jak je daleko?" zeptal se Petr.
"Čtyři a půl miliardy kilometrů od Slunce, které oběhne jednou za téměř sto pětašedesát roků."
"Krásné! Dvaaosmdesátiletý dědeček by tam byl půlroční dítě a my bychom byli děťátka v peřince."
"Nežvaň, Petře! Pozemský život nemůžeme přirovnávat k životu na Neptunu, je-li tam jaký. Posouzení se vůbec vymyká teoretickým možnostem. Hvězdářům je znám jen jako hvězda sedmé až osmé velikosti a je víc než čtyřikrát větší než Země. Má také družici, jmenuje se Triton. Tedy zdánlivě, pokud se týče útvaru a snad hmoty, by na něm mohl být život. Ale jaký? Vždyť na tu dálku musí naše Slunce působit svitem jen jako hvězda a teplem snad vůbec ne. Musí tam tedy být stále tuhý mráz a tma, pokud ovšem neúčinkuje jiné Slunce jako tepelný a světelný zdroj."
"To je právě otázka," přejal slovo Arne. "Ale nemyslím, že by naši hostitelé měli domov na Neptunu. Mnohem blíž je Jupiter a Saturn."
"Ať je to jakkoliv, pocházejí z planety, kde je velmi málo světla," řekl Petr.
"Z čeho tak soudíš?"
"Podle jejich kočičích očí a sinalé pleti."
"Pravda! Na to jsme nevzpomněli. Ale pak se mírní jejich odpuzující výraz, který má v sobě bezděčně cosi příšerného a dravčího. Musíme si zvyknout a zbavit se předsudků."
"Zvyknout?" osopil se Petr na lékaře. "Snad bys nechtěl, abychom zde strávili..."
"Záleží jen na nich, jak dlouho nás chtějí hostit."
"Hostit! Spíše věznit," bručel Petr.
"Nu," těšil Arne druhy i sebe, "nezbývá, než se odevzdat osudu. Snad nejsou tak zlí. A zatím máme výhodu, že si budeme moci řádně všecko prohlédnout."
Tato slova uklidnila zejména Petra, který se těšil, že ve svém oboru nabude výborných praktických poznatků. Táž naděje blažila ovšem Arna v oboru elektřiny a také Pavlovi se nabízely nové možnosti přírodovědeckých studií.
Uklidněni ulehli k spánku.

Procitli osvěženi, a když se nasnídali, vydali se na obchůzku.
Z auly vešli do nedohledného prostoru, jehož průzračným krytem pronikaly stále tak šikmo sluneční paprsky, odrážející se od nespočetných sloupů, které podpíraly průhlednou klenbu, nad níž vysoko planuly hvězdné roje. Pohled na sloupy, šířící se před nimi na všecky strany v pravidelných řadách a odstupech do nedohledna, až kde se kryt jako přírodní, ale zmenšený obzor skláněl ke žluté ploše, působil zvláštním dojmem pěstěného lesa se štíhlými kmeny, kouzelně změněnými v jakousi křišťálovou hmotu, z nichž nahoře se hvězdicovitě rozpínaly průsvitné palmovité větve, vzájemně splývající v ladné tvary, podpírající šestihranné průhledné tabule. Pohádkový dojem křišťálového lesa.
Vzduch zde byl lahodný a mírně voněl éterem a ozónem; podlaha lesklá a čistá vyzařovala mírné, stejnoměrné teplo.
Dlouho už kráčeli, aniž došli k něčemu novému. Prvý dojem krásy zevšedněl a nastupoval pocit nudy.
Dosud také nepotkali živého tvora. Mrtvé ticho bylo rušeno jen vzdáleným sotva slyšitelným šumotem, připomínajícím jednotvárné vrnění vrtule.
Konečně spatřili v dálce obrys bubnu, který se svým matně průsvitným povrchem podobal aule, ze které vyšli. Když dospěli blíž, viděli, že je o něco užší, a jejich zájem byl zvýšem obsahem: za průsvitnou stěnou se rýsovaly čtyři - zvony.
"Zde jsou!" zvolal Petr radostně.
Ale za chvilku zlostně zaklel, neboť marně obcházeli buben a hledali vchod.
"Tak tohle je jedna z výpustí," řekl Arne. "Vchod je asi zespoda. Samozřejmě. Jsme vlastně na povrchu a všecky stroje musí být pod námi."
"Kdybychom aspoň někoho potkali. Požádal bych o dovolení," zatoužil Petr.
"Dali jsme se nesprávným směrem," řekl Pavel.
"Víš o lepším?" ušklíbl se Petr.
"Lehká rada. Oba jste zapomněli na ten kabinet na druhé straně naší auly, odkud byl řízen náš sestup."
"Na mou duši. Vraťme se!"
"Neplaš se zbytečně," krotil Arne Petrovu horlivost. "To nám neuteče. Když jsme už tak daleko, podíváme se ještě kousek. Tamhle činí vysoko nad kryt vrchol věže. Spodek od krytu k podlaze musí být izolován v podobném bubnu. Snad tam bude někde blízko vchod do podzemí, neboť čerpání elektřiny, jak jsme je viděli na Venuši, musí být někým řízeno nebo aspoň kontrolováno."
Tato nová naděje pohnula Petra k povolnosti, která, ač ne zplna, byla odměněna.
Za chvíli došli k útvaru z téže matně průsvitné hmoty, který se od podlahy jako komolý kužel zvedal až ke krytu, kde však nekončil, nýbrž prorážel neprodyšně utěsněným okrajem ještě o několik metrů výše, kde pak kopulovitě končil.
Dole snadno našli dveře, sice zavřené, ale neuzamknuté, a vhrnuli se dovnitř.
Stáli u paty věže, jejíž tvar lze přirovnat k zmenšené Eiffelově věži, vězící v kuželovitém pouzdru asi patnáct metrů vysokém, nad krytem zakončeným průzračnou kopulí, ze které se v neprodyšném utěsnění tyčila vzhůru do stometrové výše mřížkovaná konstrukce, nahoře zúžená do ostrého hrotu. Nebyla to táž, které bylo použito k čerpání na Venuši; byla značně nižší, ale rozhodně měla týž čerpací účel, jenže byla asi určena pro jinou planetu.
Středem konstrukce stoupal vzhůru silný sloup jako obrovský solný krápník, jehož obalem prosvítalo temné válcovité těleso. Nebylo těžké uhodnout, že je to elektrické vodivé těleso, které saje elektřinu a svádí ji do kondenzátoru, jenž je někde v nitru tohoto velkolepého letounu.
Po žebříku z porcelánovité hmoty se vyšplhali do kopule na ochoz, kde se jim naskytl pohádkový pohled.
Pod nimi v šíř i dál se rozkládala lesklá plocha pravidelných skleněných šestihranů, duhově opalizujících a lemovaných stříbřitými rámci. Plocha se v dálce skláněla, takže tvořila zaoblený kruh, nad jehož okraj vystupovaly do různé výšky zahrocené vrcholy věží. Směrem od Slunce byl obzor kratší a opalizování mělo temné, indigově modré a fialové stíny, kdežto proti Slunci hrálo jasnými duhovými barvami.
Ale... to Slunce - -
"Je to naše Slunce?" vydechl Arne.
Úžas a tíseň pochopíme, představíme-li si, že místo obvyklého zdroje světla a tepla, jak jej dosud znali, svítil na tušově černém nebi skoro poloviční kotouč, mdle a skomíravě, studeně.
"Vzdalujeme se," zamumlal Pavel. "Ale jaká to musí být rychlost! Za těch pár hodin... Kam nás vlečou? Proboha, což při své technické geniálnosti nejsou tak prozíraví, aby chápali rozdíly mezi námi a sebou?"
"Ale ano, chápou! Právě proto, že pochopili. Zde máte oba, ty i Arne, ty naše hostitele!" dopadala Petrova slova jako rány knutou.
Děs je zachvátil.
Jsou vlečeni až kamsi na okraj sluneční soustavy... snad ještě dál, kde je vyloučena možnost života pro Pozemšťana, jemuž je Slunce základem a zdrojem života.
Cesta na popraviště.
Smrt!
"Ale... proč?" zasténal Pavel.
"Lehká odpověď," zkřivil Petr úsměšně rty. "Konkurence! Jsou to piráti, jak jsem už řekl. Vidí nekalou soutěž. Pytláky ve svém revíru. To nemohou trpět. Svobodu nám nevrátí. Aspoň ne takovou, abychom mohli zase rejdit v jejich panství. Vyhodí nás někam, odkud pro nás nebude návratu."
Pavlovy oči hledaly ochranu u Arna, ale ten - mlčky přikývl.
"Což nemůžeme...? Promluvme s nimi! Vysvětleme jim, že..."
"Ušetři si marné vysvětlování," vpadl Petr lékaři bezohledně do řeči. "Zde neplatí žádná morálka, žádné zákony, a nadto u těchto ďáblů. Na ty platí jen protiútok."

"A jak jej chceš provést?" zeptal se Arne.
"Ty se ptáš? Ty? K čemu máš paprsky?" vychrlil ze sebe Petr.
"Jak jich použít teď, kdy jsme uvězněni pod krytem?"
"A zavlečeni už teď..." Petr se nechtěl poddat pasivitě. "Nemyslím, že je všecko ztraceno."
"Máš nápad? Mluv!"
"Běžme rychle zpátky. Pokusíme se odstartovat."
"Ale kryt pod námi?"
"Prorazíme jej. Aeronautilu neodolá. Nebo jej rozkrájíš paprsky."
"Zkusíme to," řekl Arne rozhodnut. "Děj se už co děj."
"Je to riskantní."
"Proč, Pavle?"
"Vždyť nás přitáhnou zpátky!"
"Nedáme jim k tomu čas. Použiji paprsky. Rozkrájím všecko na kusy. Teď už žádné ohledy. Pojďme!"
Naštěstí si zapamatovali směr a po chvíli běželi kolem bubnu se zvony a asi hodinu poté se vřítili do auly.
"Pozor!" velel Arne. "Zabezpečte se! Vzlétneme jako blesk."
"Snad bys měl dřív zničit paprsky kryt," navrhl lékař.
"Ne. Vedle auly je řidič. Zřícení krytu by nás zdrželo a předčasně prozradilo náš útěk. To si nechám až jako poslední prostředek. Ale musíme si rozdělit funkce. Já budu zaměstnán řízením letu. Petře, zde máš paprsky. Reostat už je nařízen na nejvyšší napětí. Vkloubíš hlaveň pistole do tohoto otvoru ve stěně a touto čočkou budeš sledovat mušku. Dá se tím dobře mířit a otáčet. Jak vzlétneme, stiskneš tenhle knoflík a pak - krájej! Tak, hoši, s pomocí boží!"
Arne usedl ke startéru:
"Po-zor! Teď!" srazil páku.
Drtivé ticho padlo na ně jako skála.
Letoun se ani nepohnul.
"Konec!" zaševelilo v kopuli jako závan perutí Smrti. A jako pohřební hrana zněla osudná Arnova slova: "Vzali nám proud. Letoun je... mrtev."

Kapitola dvacátá
BOJ S VLASTNÍ DUŠÍ

Celý zbytek toho dne uplynul ve hřbitovním tichu. Ani slůvko nevyšlo z úst hochů, kteří seděli s hlavami zabořenými do dlaní, netečni ke všemu; i ke svým tělům, jež už nyní byla zaživa v hrobě. Ba, i jejich duše, zdrcené nervovým otřesem, byly v mátohách, neschopné jakýchkoliv myšlenek i vjemů. Mozek zmrtvěl v tupé, strnulé bolesti.
Konec!
Bezmocní, úplně vydáni na milost a nemilost geniálním zloduchům, jsou vlečeni kamsi do propasti vesmíru, do nepředstavitelného a nezměřitelného mrazu bezvzdušna, do věčné tmy, kam budou vyvrženi, kde na věky ustrne Aeronautilus v nehybnosti i s jejich zmumifikovanými těly, nebo snad po věkovitém kroužení nekonečnem jako myriády meteorů pohltí jejich pozůstatky sluneční jícen.
Takový bude konec jejich nadějných mladých životů.
V příšerných mátohách, v mučivém řetězu přízraků a přeludů plynula noc.
A jako krutý výsměch svítilo nyní scvrklé Slunce do jejich ložnice, zbledlé, mrtvolně studené.
Nezamhouřili oka. Omamný jed hrůzy ochromil mysl, duši i tělo. Celá jejich bytost znecitlivěla v tupé rezignaci.
Vtom chroptivý výkřik:
"Tam!" a prst se křečovitě vztáhl do temného kouta.
Pavel se vzchopil. "Proč se tak poddáváme? Proč to zoufalství? Vždyť dosud žijeme. Vzhůru hlavu, hoši! Vstávej, Péťo!" rýpl ho do boku. "Arne! Hej rrrup! Že ne? Pomohu vám!"
V příštím okamžiku byl z nich jeden chumel, klubko nohou a rukou, hlav a těl... plácavé rány, vzlyky a škyty... au! a ou! hip a hek! a pak jadrné klení a - smích! Konečně... smích! Vyhráno!
"Petře, do kuchyně. Mám hlad jako vlk."
"Na mou duši, já taky."
"A já! Vždyť jsme už od včerejšího rána neměli v ústech."
"A víte co?" vybafl po snídani Pavel, "my ty čerty vyprovokujeme. Půjdeme teď do kabiny a budeme si prohlížet zařízení. Uvidíme, jak se budou tvářit. Dovolí-li nám prohlídku a budou-li ochotně vysvětlovat, můžeme doufat, že nás pustí na svobodu. Vždyť je možné, že se chtějí jenom pochlubit dokonalostí svého letounu jako neomezení vládcové vesmíru, a proto nás vlečou až tam, kde už ani lišky nedávají dobrou noc."
"Myslím, že jsi vystřelil na docela opačnou stranu, Pavle," ozval se Arne.
"Pročpak?"
"Odsouzenci se poslední noc před popravou dávají všecky požitky."
"A lékaři dovolí nemocnému, když už pro něho není záchrany, také všecko. Viď, doktore?" připojil Petr.
Lékař sklopil oči. Po chvilce řekl:
"Budiž! Ale aspoň se nám vyjasní. Tahle nejistota je horší než vědomí hrozného konce, které alespoň soustředí naše myšlenky... Snad nás napadne nějaké východisko."
"To je jiná řeč," přikývl Arne. "Dobře, půjdeme tam."
Za pultem seděl řidič. Jeho pohled jen na okamžik utkvěl na naší trojici, pak se zase věnoval páčkám. Nerušeně se mohli

dívat - kromě pultu nebylo zde nic. Ale pojednou se v rohu kabiny odklopil v podlaze čtverec a tajemné fluidum je němě vyzvalo, aby vešli dolů.
Po točitém schodišti sestoupili do větší místnosti, kde za velikým stolem sedělo pět členů posádky. Bylo zde šero; ve žlutém přísvitu, jenž vyzařoval z celé plochy stropu, plálo pět párů očí zeleným dravčím svitem.
Telepatická rozmluva, vlastně výslech:
"Přistupte. Očekávali jsme vás. Odkud přicházíte?"
"Z komety."
Kolmé zřítelnice se stáhly v sotva znatelnou čárku. Chvilku bylo ticho, z něhož čišela pochybnost.
"Jsme Kometťané! Kometáři! Ko - Kometť - - Kometťané... Země!... Ne! Kometa! Kometťané! Ko - me -"
"Dobře. Proč ten zmatek? Kometa. Vlasatice. Tahle?"
Veliká elipsa stolní plochy se pojednou prozářila; podél její osy prosvítal obdélný útvar, jako by se odkudsi z hloubi vynořovalo fosforově světélkující zjevení: hlavatice, vířící roj fialových jisker s rozplizlým obrysem, vlekoucí za sebou modravý cár rubáše... strašlivý přízrak nehmotné hrůzy, ale úděsný uzel živelné energie.
Ne! vykřikla jejich duše. Ale když pohlédli do zornic, nyní kulatých a děsivých jako bezedná tůně, vydral se z jejich úst výkřik:
"Ano! To je náš domov!"
Avšak hned poté se vzpamatovali. Jak mohli...? Vždyť je to peklo! Což, jestli je tam vylodí? Bože milosrdný, co se to s nimi děje? Vždyť tito ďáblové zajisté čtou i tyto jejich myšlenky.
Marně pátrali v jejich očích, v nichž teď žhavěly rudé uhlíky a štěrbina se sevřela v nevyzpytatelný otazník nad jejich osudem.
"Jsme spokojeni. Jděte. Ano, vše je vám přístupné."
"A zítra?"
Jejich duši se nedostalo odpovědi.
Zato však vlídného vybídnutí:
"Tudy, toužíte-li po poznání našeho strojního zařízení."
Jakmile překročili práh, jako kouzlem spadla z nich tíseň a rozplynula se vzpomínka na přestálou hrůzu. Technický zájem Petrův i Arnův měl přehojnou pastvu. Jen Pavlovi se neulevilo, upadl do rezignace. Slabá jiskra naděje planula dosud v jeho duši, naděje v zásah boží. Jen ten může... nepřipustit zkázu tří mladých nevinných lidí.
Prostor byl nedohledný a nepřehledný. Změť a spleť galerií a ochozů, můstků a přechodů, vinoucích se a klenoucích přes mělké i závratně hluboké dutiny, sály a dómy, dvorany, haly a vestibuly, v nichž se s jemným šelestem vrtěly, točily a vířily, vzdouvaly a klesaly podivné válce, kužely, jehlany, koule, bubny, krychle, mísy, kotle a vůbec všecky tvary, na které si jen vzpomněli.
Nesmírný labyrint, v němž lidský technický génius zvítězil nad nehmotnými živly, které si podmanil, zhmotnil a spoutal v otrockou práci.
Ani zdaleka nemohli vytušit účel všech těchto úžasných strojů, které zcela bez obsluhy a dozoru tvořily všeobsáhlou velmoc nekonečné energie, soustředěný a zhuštěný veleživel.
Oba technikové si připadali proti tomuto dílu jako červíčci a proti jeho tvůrcům jako školáci.
Pohyblivé chodníky, zdviže a výtahy je rychle dopravovaly dolů i vzhůru, do dálky, k novým divům a zázrakům. Jak dlouho strávili v tomto labyrintu, nelze říci. Jejich zájem byl takový, že pro všecko ostatní ztratili smysl. Vše jim zlhostejnělo. I jejich - zítřek.
Když se konečně vrátili k témuž vchodu, kam je zavedly automatické chodníky a zdviže, bylo nesporné, že vykonali cestu kolem tohoto světa technických divů. A také bylo jisté, že celý tento svět, jehož plošný obsah při průměru desíti kilometrů činí tři sta čtrnáct krychlových kilometrů, je obydlen a řízen jen - šesti bytostmi.
Posádka ve zvonech? Podle všeho automaty, roboti. Nikde neviděli živého tvora. Dva montéři, které pozorovali v podzemí u kráteru na Venuši, byli snad také z oněch pěti. Všichni jsou si podobni k nerozeznání.
Prošli prázdnou místností, kde byli předtím vyslýcháni, a také v řídicí kabině byl jediný obyvatel, netečný a němý.
"Všecky své výkresy mohu vyhodit," mumlal Petr.
"Přeháníš," těšil ho Arne. "Je to ovšem jen kostra, ale je dobrá. Mnohé jsem pochopil. Jde mi jen o rozřešení otázky elektrické energie. Tvrdý oříšek, velmi tvrdý. Ale máme dobré zuby. Jen je musíme ještě vytrénovat a přibrousit. Nemo je výborný brusič. Pomůže nám. Byl by v tom čert, abychom jej nerozlouskli."
Pavel zadumaně kýval hlavou. Mlčel. Nechtěl prozradit, že jeho pochybnost se nevztahuje na techniku, nýbrž na - zítřek. Přátelům by nepomohl, naopak by jim připravil novou trýzeň. Je dobře, že je jejich duše opojena technickými divy. Budiž jim přáno, že nemyslí na zítřek.
Po probdělé noci a prožitém rozčilení jejich nervy umdlely a trojice, nasycena také tělesně, záhy tvrdě usnula.
Když se probudili, byla v letounu skoro tma. Jen slabý namodralý přísvit se šikmo lil po průzračném krytu.
"Věčný bože!" zvolal Petr zděšeně. "Vždyť my jsme zase ještě dál od Slunce!"
Hrozné ticho viselo v ložnici.
"Hoši!" ozval se zase Petrův sten.
"Nu, ano, ale co se dá dělat?"
Co mohou dělat? Nic. Teď už nic. Čekat.
"Naznačili včera, že dnes..." vzpomněl si Arne. "Ale nezoufejme. Neztrácejme hlavu. I když nás sem vylodí, nemusíme být nadobro ztraceni. Bude záležet na tom, vrátí-li Aeronautilu elektřinu. Totiž, není-li porušena jeho schopnost přijímání a vysílání elektřiny a magnetismu. Doufám, že ne. Vzpomeňte si na podobný, ba stejný úkaz na Marsu. Jsou to tytéž dočasné okovy, které z Aeronautilu spadnou, jakmile bude mimo vliv téhle obludy. Jsme sice až někde na okraji

naší sluneční soustavy, ale nejsme mimo ni. K hranicím je ještě velmi daleko. Pojďme do kopule. Prohlédneme si planetární mapu."
Museli si svítit lucernou.
Tři páry očí se vbodly do mapy koloběhu vnějších planet.
"Jak jsem už řekl," zahájil Pavel úvahu, "je nám nejblíž v cestě dráha Jupitera a Hektora. Obě tělesa obíhají kolem Slunce v průměrné vzdálenosti asi osmi set miliónů kilometrů."
"Z Jupitera by se dalo udělat třináct set Zemí, že?" ozval se Petr.
"Ano, je to největší známá planeta."
"A Hektor?"
"Planetoida, objevená v roce 1907."
"Ten by tedy nepadal v úvahu. Zbývá Jupiter. Ale když jsme tak blízko takového obra, proč nepozorujeme jeho světelný účinek?"
"Petře, jsi úžasný nevědomec v astronomii," rozčilil se Pavel. "Už jsem ti řekl, že Jupiter potřebuje k oběhu skoro dvanáct let a Hektor ještě o něco víc. Čím víc je těleso vzdáleno od Slunce, tím je delší jeho dráha a samozřejmě také doba oběhu. U Saturnu přes devětadvacet roků, u Uranu čtyřiaosmdesát, u Neptunu přes sto šedesát čtyři let. Jupiter může být nyní na opačné straně od Slunce než my, je tedy vzdálen od nás na dvě miliardy kilometrů."
"Ale to by pak znamenalo, že naši uchvatitelé nejsou z Jupitera," vyvozoval Arne.
"Možná že poletíme až na Saturn."
"Zase rána do vody, Petře. Saturn je vzdálen od Slunce skoro půldruhé miliardy kilometrů. Přes všecku zázračnou rychlost letu je nemožné, abychom byli tak blízko, že bychom tam dnes dorazili. A slyšeli jste přece, že dnes... haló, copak je to?" ukončil náhle Pavel.
Letoun se očividně odklonil z dosavadního směru. Cítili na své tíži prudký zákrut a krytem vnikl svit nějaké veliké hvězdy.
"Vždyť je to Slunce!" vykřikl Pavel. "Naše Slunce! Ale jak malé! O málo větší než pěst."
Marně bychom se snažili vylíčit city, které zmítaly duší ubohých hochů.
Dlouho, velmi dlouho hleděli na unikající zdroj světla i tepla, prchající pramen - života...
Konečně se ozval Arne:
"Nevím... snad je to klam... nezdá se vám, že se... zvětšuje?"
Ano, měli takový dojem. Ale působil tak mocně, že se jej báli potvrdit. Slovo uvázlo v hrdle i s dechem, jejž utajili v bázni, aby jeho vánek nezhasil sotva vznícenou jiskérku naděje.
Smilovali se snad ti ďábli? Chtěli je jen postrašit, ukázat jim děs propasti věčného temna a beznadějného bezútěšna, a nyní letí s nimi zpátky, blíž k Slunci, k Zemi, o které dobře vědí, že je jejich domovem? Nebyl by to žádný div, neboť při technické geniálnosti nelze vyloučit i nadprůměrné znalosti jiných věd.
"Odvraťme na chvíli oči," vybídl moudře Pavel. "Jsme oslněni a také nemůžeme správně posuzovat, když se stále díváme."
Poslechli. Uznali, že má pravdu.
Vnitřek kopule byl ozářen, jako by sem zvenčí padalo světlo, vzdálené světlo obloukové lampy, modravé, fialové.
Po dlouhé chvíli se jim zdálo, že obrysy předmětů v kopuli vystupují ostřeji a stíny jsou temnější. Avšak není to zase klam? Nezvyká si oko...
Tato nejistota, vzlety naděje a zase pády do pochybností štvaly jejich trýzněné duše, aby se obrátili, pohlédli na Slunce -
"Počkej!" zakřikl Pavel Petra, který se zavrtěl na židli. "Vydrž přece ještě chvíli! Přemoz zvědavost! Jinak všechno pokazíš a budeme musit čekat znovu."
"Jste tu ještě dva."
"Ano, ale člověk v takové situaci lehko podlehne dojmu jiného. Všichni tři musíme nabýt jistoty."
"Pavel má pravdu, Petře," souhlasil Arne. "Je to sice trýzeň, ale trpíme všichni stejně."
"Pojďme do ložnice. Tam aspoň nebudeme sváděni, poněvadž okenice jsou teď uzavřeny."
"Chytrý nápad, Péťo," pochválil ho Pavel usmířeně. "Dvě hodiny temnice."
Lehce řečeno; ale tato lhůta byla pro jejich nervy celou věčností. Už po půlhodině věděl Pavel, že ani on nevydrží.
Proto se rozhodl k lékařskému zákroku:
"Je to nad naše síly!" vyskočil z pohovky.
Ze skříňky vyňal injekční stříkačku a ampulky s morfiem.
"Nerad, ale musí to být," hučel, "mám dobré nervy, ale... ne, nevydrželi bychom. Prospíme se několik hodin. Zotavíme se a pak aspoň zvíme už jistotu. Vykasejte rukávy!"
"Au!" zavyl Petr, když mu tekutina odchlipovala kůži od masa.
"Už je to! Teď ty, Arne."
"Snad bych nemusil! Je mi to proti mysli."
"Ale ano, jen si dej říci. Jednou neuškodí. A lepší je morfiová injekce - ostatně slabá - než nervové zhroucení, které by někoho z nás neminulo. Sám si píchnu také."
"Spal jsem v noci."
"To nebyl přirozený spánek. Mdloba. Tak. A teď si lehneme."
Zakrátko zněl ložnicí jejich pravidelný dech.

"Hoši," volal Arne, který se probudil první, "prospali jsme pět hodin."

"A jak sladce!" protahoval se Petr. "Píchni mně ještě jednu injekci, felčare."
"Podívejme se," usmál se lékař, "jen se netěš! Dostals ji ode mne poprvé a doufám naposled. Je to zrádný jed, kamaráde. Ale jste oba čilí, že? Tak vzhůru! Podíváme se teď na Sluníčko."
Sotva spatřili sluneční kotouč, zvolali jednohlasně:
"Jsme blíž!"
Padli si do náručí a uchváceni radostí smáli se, ach, jak se smáli A z očí jim po tvářích při tom tekly stružky slzí.
Nejsou v moci zloduchů. Křivdili jim. Jsou to dobré bytosti. Chtěli jim jen ukázat moc svého geniálního výtvoru a teď je dopraví... kam? Zase na místo, kde se jich zmocnili? Vrátí jim svobodu?
Pojednou padl Arnův pohled oknem do auly:
"Přicházejí!"
Skutečně, od vchodu se blížili dva členové posádky.
"Vyjdeme jim vstříc."
"Chceš je sem uvést?" zeptal se lékař Arna.
"Proč ne? Jen pojďte, nesmíme hosty nechat čekat. Poděkujeme jim!"
Ale už v turniketu radostné tváře ztuhly pod mrazivým pohledem žlutých očí a slova díků zmrzla na rtech. Jako pod hypnotickým vlivem ustoupili dvojici, která s ledovým výrazem ve tváři vstoupila do Aeronautila.
Když vešla návštěva do ložnice, zahlédl Arne Habakuka, který se vztyčeným, rozevlátým ocasem jako střela vylétl po schodech do kopule. Ložnice zřejmě neměla pro návštěvníky půvab. Zato v kopuli kroužily žluté oči slídivě po předmětech, ale ani tu nebylo na nich vidět překvapení, tím méně údiv. Spíš pohrdlivý úsměšek se kmital kolem rovné přímky úzkých bezretných úst.
A tu se prozradil Habakuk, jehož nebylo vidět, ale zato bylo slyšet jeho zlostné hučení, které celou stupnicí přecházelo do úzkostlivého mňoukání.
"Co je to?" četli otázku v rozšířené štěrbině žlutých očí.
"Kočka," odpověděli poslušně.
Význam slova zřejmě nebyl pochopen. Ale už se představil Habakuk sám. Ne celý. Jen jeho černá hlava se vynořila nad římsou kuchyňské skříně, ale stačilo to, aby z očí uchvatitelů vyčetli:
"Hračka, jako vše ostatní."
Snad by byli vyhráli, kdyby uznali svou bezmocnost. Bohužel, stal se pravý opak. V obou technicích vzplanula ješitnost a uchvátila je zlost nad urážkou jejich technické zdatnosti. A tak se stalo, že hrozná dvojice četla z Arnových i Petrových očí:
"Cože? Náš letoun a všecko ostatní že je hračka? Počkejte, ukážeme vám, co dovede vytvořit mladý inženýr!"
"Strojař!"
"Elektrotechnik a chemik!"
"Pak bude hračkou vaše ježatá nestvůra! Dobře jsme si ji prohlédli!"
"Přetrumfneme vás, příšery s kočičíma očima!"
"Přetrumfne..."
Škrtivý vzdech se jim vydral z hrudi pod výšlehem zeleného paprsku z kolmé štěrbiny, jež se pak náhle stáhla.
Zahlédli ještě škubnutí kolem bezretných úst.
Když se vzpamatovali, byli v letounu - sami.
Chvíli stáli jako sochy, znehybnělí a oněmělí.
Konečně promluvil lékař:
"Co jste to provedli? Vždyť já sám jsem četl ve vašich očích. Věčný bože! Tak se dát strhnout! Teď, kdy už nám svítal paprsek naděje! Kam jste dali rozum? Tohle může být náš hrob!" láteřil v oprávněném hněvu.
Plísnění kajícně mlčeli. Musili Pavlovi přiznat pravdu. Ale Petr si přece ulevil:
"Tohle nás musilo přece dopálit."
"Hloupá ješitnost a samolibost! Chlapecké furiantství!" přerušil ho Pavel.
"Dali jsme se vyprovokovat," přiznával kajícně Arne. "Ale nevím, doktore, jak by ses zachoval ty, kdyby ti někdo tupil tvůj lékařský a přírodovědecký obor."
"Já? Já bych nikdy nezapomněl na..."
"Ruku na srdce, Pavle!"
A Pavel - ztichl.

Uplynulo několik hodin v klidu, bez nejmenší příhody. Zdálo se, že hrozivý výraz v sinalých tvářích, který dosud jasně viděli před sebou, se rozplývá pod vlídnější rouškou, kterou vytvořilo neklamné další přiblížení k Slunci.
Proč letí zpátky? Sluneční kotouč má sice ještě daleko do rozměrů, jak je znali ze Země, ale přece ho přibylo. Nyní je už skoro poloviční, září jasněji a jeho paprsky, pronikající krytem a oknem letounu, dokonce mírně hřejí. Nebo je to klam? Věru, nejsou už pány svých smyslů. Snad v jejich těle opět hárá nervová horečka.
Podle hodin se den sklání. Brzy nastane večer a skončí - osudný dnešek. Do půlnoci je snad ještě čas... Ale počítají tihle tvorové dny jako oni? Podle všech známek to jsou obyvatelé některé od Slunce velmi vzdálené planety a oběh kolem Slunce je tím delší, čím je vzdálenější, a také rotace je jiná.
Pojednou - - utrhlo se Slunce z oblohy? Jako vojenská osvětlovací koule padá dolů... teď zmizelo z dohledu. Na chvilku ještě sinavě zářil nad nimi kryt, až i ten ztemněl.
Ale už se zase rozzářil, jenže jinak: Na jeho povrchu jako by se rozlil hořící fosfor, který se šířil a kreslil na sklovité oblině klikaté, svíjející se a měnící čmouhy všemožných tvarů, mezi nimiž vířivě šlehaly rudé a žluté, fialové a zelené

jazyky.
Kryt zneprůhledněl.
Zděšeně hleděli na tuto hroznou krásu.
Pád Slunce si dovedli vysvětlit: Žlutý přízrak se náhle odklonil. Ale jak si vysvětlit tento příšerný úkaz?
Řítí se s nimi kamsi do jícnu tajemného zdroje žhavých plynů?
Nebo na dno samého - pekla?
Bolestná křeč smrtelné hrůzy jim sevřela srdce.
Kapitola dvacátá prvá
DE PROFUNDIS...
DE PROFUNDIS CLAMAVI AD TE, DOMINE... Z HLUBOKOSTI VOLÁM K TOBĚ, PANE... Tak zní začátek 130. žalmu při pohřebních obřadech.
Nyní se rozšuměl nad netopýřími křídly démona smrti v Aeronautilu...
Pojednou se kryt nad nimi rozestupoval.
Aeronautilus stál nyní na dně auly, nad jejímiž mdle průsvitnými stěnami, zopalizovanými hrou světélkujících barev, zel černý kruh nekonečné tmy, v jejímž bezednu se zděšeně tetelily hvězdy.
Zmučené duše hochů už věděly, že nastává - konec.
Trojice mladých odsouzenců se semkla v křečovitém objetí, němá, bezdechá.
A vtom se Aeronautilus zvolna zvedal. Metr... dva...
Bezděčně zavřeli oči. Bylo příliš děsné hledět v tvář tak příšerné smrti.
Ale... proč váhá? Ještě není dosti těch muk?
Prohlédli.
Arne a Pavel spatřili malý sluneční kotouč, jehož světlo uvázlo na okenním skle. Vnitřek kopule byl zalit jinou září, měnivou, podobnou té, jaká tryská z kotle, v němž se taví kovová směs. A tento plápolavý jas vnikal sem z opačné strany, kam teď hleděl Petr, který už vyrazil z hrdla výkřik děsu.
A ne bez příčiny.
V dálce, a přece se zdálo, že téměř na dosah, se tyčil a ostře odrážel od červeného nekonečného pozadí příšerný zjev: ohromná hlava s divoce rozevlátými vlasy a změtí svíjejících se hadů kolem temene a skrání... kulovitý tvar, svítící barvami pekelné výhně a světélkující bezednými tůněmi jedu... K šílenství vzbouřená fantazie jim vyčarovala rozšklebenou tvář. Hlava jako by byla obalena jemným závojem, který splýval dolů, zhoustlý nahoře, prošlehaný fosforově světélkujícími prameny, které dole matněly, a zároveň se rozplývalo tělo, zahalené jakoby v cárovitý rubáš.
Příšerné zjevení mělo velikost i podobu přeludného majáku, který jako fantom kdesi na prahu pekelné tmy dával výstrahu a zároveň značil cestu do říše věčné smrti.
Co vlastně je s nimi? Kde je Žlutý přízrak? Ach, už jej vidí z třetího okna: malá žlutá kulička, o málo větší než citrón. A nyní - zmizela. Letí tedy Aeronautilus? Ano, letí. Ale jak může letět, když nemá energii? Má vůbec proud?
Arne přiskočil ke startéru. Marně. Páka se zase mrtvě zvedla.
Jiskří rozsocha? Ne!
A přece letí. Totiž padá. Řítí se bezvládně, bezmocně jako kámen přímo - do té děsné Medúzy, do jejích rozšklebených čelistí...
"Roste!"
Ano, zjev rychle rostl.
"Kometa! Smrt v plynech nebo v žáru!"
"Ať už jakákoli, jen ať skončí naše muka!"
"Skončí už brzy naše umírání. Smrt bude lehká. Zlomek vteřiny."
Přízrak vzrostl do nesmírna. Za několik okamžiků...
Hoši se objali, hlavy ukryli na hrudi a zavřeli oči.
Húúúú - - úúú - - huífíií - -
Náraz, jako by se nořili do kaše, ostrý, drásavý svit na povrchu letounu; mocná síla je pozvedla, obrátila a milosrdně složila jejich těla na podlahu.
Žijí?

KONEC DRUHÉ ČÁSTI